తాళ్ళపాక పద సాహిత్యము - సంపుటము - 13

శృంగార సంకీర్తనలు

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్టు
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తాళ్లపాక పదసాహిత్యం - సంపుటం - 13

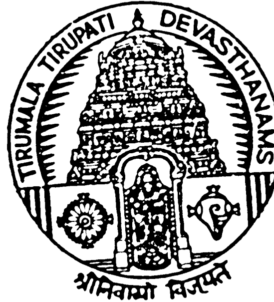
శృంగార సంకీర్తనలు

(తాళ్లపాక అన్నమాచార్య విరచితములు)

పరిష్కర్తలు

కీ॥ శే॥ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మ

కీ॥ శే॥ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

1998

T.T.D. Religious Series - 545

ప్రథమ ముద్రణ : 1965

ద్వితీయ ముద్రణ : 1998

ప్రతులు : 2,000

వెల : రు. 25-00

ప్రచురణ :

శ్రీ M.K.R. వినాయక్, I.A.S.

కార్యనిర్వాహణాధికారి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తిరుపతి.

ముద్రణ :

త్రివేణి ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్

14/264, ఈడేపల్లి

మచిలీపట్నం - 1

ఆంధ్రప్రదేశ్

విన్నపము

ఇందరికి అభయంబు లిచ్చు చేయి
కందువగు మంచిబంగారు చేయి ॥

కలియుగ ప్రత్యక్షదైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవాన్ని, మాహాత్మ్యాన్ని, తత్త్వాన్ని 32,000 అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలుగా రచించినవాడు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. ఇందులో మనకు సుమారు 13,000 సంకీర్తనలు మాత్రమే లభించాయి. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు పదకవులే ! తాళ్లపాక కవులు క్రీ॥శ॥ 15-16 శతాబ్దాలకు చెందినవారు. వీరి స్వస్థలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కడపజిల్లా రాజంపేట తాలూకా తాళ్లపాకగ్రామం.

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో వైష్ణవమత ప్రచారం కోసం తిరుమలను కేంద్రంగా చేసుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వరాంకితంగా వేలకొలది సంకీర్తనలను, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను రచించినవారు తాళ్లపాకకవులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సేవలో తరించిన ధన్యమూర్తులు.

తాళ్లపాక పదకవిత్రయంగా కీర్తిగడించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్యల సంకీర్తనల రాగిరేకులు తిరుమలలో శ్రీవారి ఆలయంలో 'తాళ్లపాక అర'లో లభించాయి.

తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల భాండాగారం గూర్చిన మొదటి శాసనం క్రీ॥శ॥ 1530 సంవత్సరంలో కనిపిస్తుంది. తదుపరి క్రీ॥శ॥ 1545, 1547, 1554, 1558 సంవత్సరాల నాటి శాసనాల్లోను సంకీర్తనభాండాగారం గూర్చిన ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. ఇవి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల శాసనాలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ముద్రణకు పూనుకొన్నారు. క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి క్రీ॥శ॥ 1992 సంవత్సరం వరకు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాల ముద్రణలో వివిధ దశలు కనిపిస్తాయి.

1922 సంవత్సరంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలవారు రాగిరేకుల్లోని తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను వ్రాతప్రతుల్లో వ్రాయించటానికి పూనుకొన్నారు.

1935-38 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక లఘుకృతులు, తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సంపుటాలుకొన్ని వెలువడ్డాయి.

1947-65 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక కవుల అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు ముద్రించబడ్డాయి.

1947-1965 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నిరాఘాటంగా కొనసాగిన తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల ముద్రణ తరువాత ఒక దశాబ్దంపాటు కొనసాగలేదు.

1975-1986 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు వరకు, మరియు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు పునర్ముద్రింపబడ్డాయి.

తదుపరి 1992 సంవత్సరంలో ఒక సంపుటం ముద్రింపబడినది.

ఇంతేకాక తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల జీవిత చరిత్ర, తాళ్లపాక కవుల ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను ఈ దశల్లోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రించింది.

ఈ వివిధ దశల్లో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలను రాగిరేకులనుండి పరిష్కరించిన మహాపండితులు కీ॥శే॥ సాధు సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, పండిత విజయరాఘవాచార్య, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ, పి.టి. జగన్నాథరావు, గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శ్రీయుతులు ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించినప్పటినుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్య సంకీర్తనలకు దేశవ్యాప్తంగా విశేషవ్యాప్తి ఏర్పడింది. తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సాహితీవేత్తలకు, సంగీత విద్వాంసులకు వరకవిత్వ వాణీవీణా నినాదాలైనాయి. ఈ సంకీర్తనలు భక్తులకు మోక్ష మార్గాన్ని తెలిపే విశిష్టరచనలు. పరిశోధకులకు, సాహిత్యచరిత్రకారులకు కొంగుబంగారమై విలసిల్లుతున్నాయి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలకు సంగీత, సాహిత్య, భక్తలోకంలో నేడువున్న ఆదరణ ఎనలేనిది.

ఈ ఆవశ్యకతను గుర్తించి వివిధ దశల్లో పరిష్కరింపబడి, ముద్రించబడిన తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను ఒక్కసారిగా సమగ్రరీతిలో ముద్రించడానికి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల యాజమాన్యం సంకల్పించింది.

ప్రథమత: తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను సమగ్రంగా 29 సంపుటాలుగా లోకానికి అందిస్తున్నాం.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళిక రూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త) విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందం గారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) డా॥ ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరెక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A.,Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలులు అర్పిస్తున్నాము.

దీని తర్వాత తాళ్లపాక కవుల లఘుకృతులు, ఇతర కావ్యాలు వెలువరించడానికి ప్రణాళిక సిద్ధంచేస్తున్నాం.

ప్రస్తుతం వెలువడుచున్న తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కృపా కటాక్షంచే భక్తజనామోదం పొందగలవని విశ్వసిస్తున్నాం.

M.K.R. వినాయక్
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

నివేదిక

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో భక్తి ప్రపత్తి దేహాత్మైక విచారాదులను తెలిపే అధ్యాత్మసంకీర్తనలు; జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యాన్నిచాటే అమలిన దివ్య శృంగార సంకీర్తనలు రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. సకల దేవతా స్వరూపమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తత్త్వాన్ని ఎన్నోవేల సంకీర్తనలద్వారా లోకవిదితంచేసి ఆత్మకల్యాణంతోపాటు లోక కల్యాణం సాధించిన వారు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వంగా భావించి ఉభయ విభూతినాయకుడైన ఆ స్వామి కల్యాణగుణాలను ఎన్నోవేల సంకీర్తనల్లో కీర్తించారు. శరణాగతి తత్త్వాన్ని ప్రబోధించారు.

క్రీ॥ శ॥ 15వ శతాబ్దంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నందకాంశ సంభూతుడుగా తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు జన్మించాడు. తన పదహారవయేట శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సాక్షాత్కారం పొంది స్వామి ఆదేశంతో సంకీర్తనరచనకు శ్రీకారం చుట్టి ఆనాటినుండి జీవితాంతంవరకు దినమునకు ఒక్క సంకీర్తనకు తక్కువ కాకుండా సంకీర్తన రచన సాగించాడు. పల్లవి, చరణాలతో కూడిన సంకీర్తన రచనకితడు మార్గదర్శకుడై 'పదకవితాపితామహుడ'ని కీర్తి గడించాడు. అన్నమయ్య పదాలలో సంగీతం, సాహిత్యం, భగవద్భక్తి త్రివేణీ సంగమంలా మేళవించాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వమూర్తిగానే కాకుండా వివిధ ఆగమ సంప్రదాయాల్లో వినుతుడైన వైభవమూర్తిగా కూడా అన్నమయ్య కీర్తించాడు. ఆంధ్రవాగ్గేయకారుల్లో అనేక వైష్ణవ క్షేత్రాలను సందర్శించి ఆయాక్షేత్ర మూర్తులపై వివిధ సంకీర్తనలను రచించిన ఘనత తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులదే!

అన్నమయ్య భగవత్తత్త్వాన్ని అనేక జానపద గేయరీతుల్లో రచించి సామాన్యులకు అందించే ప్రయత్నంచేశాడు. అన్నమయ్య గ్రాంధిక, శిష్టవ్యావహారిక, వ్యావహారిక భాషాశైలులలో సంస్కృతాంధ్ర సంకీర్తనల్ని రచించాడు. జానపదుల జీవద్భాషను సర్వతంత్ర స్వతంత్రంగా వాడి సంకీర్తనల రచనాశైలిలో తర్వాతి వాగ్గేయకారులకి మార్గదర్శకుడైనాడు.

అన్నమయ్య పదాలు శ్రీ వేంకటేశ్వరముద్రాంకితాలు. వీరి బాటను అనుసరించిన వారు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు.

ఇహపర శ్రేయోదాయకమైన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, ఇతర తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను భక్తజనానికి అందించాలని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో సంకల్పించి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించింది. అప్పటినుండి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే గానంచేయబడిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే కాక, ఆంధ్రేతర రాష్ట్రాలలో కూడా బహుళ ప్రచారం, ప్రాచుర్యం పొందాయి.

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ తాళ్లపాక అన్నమాచార్య, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ప్రచారం-పరిశోధన -రికార్డింగ్ శాఖల సమన్వయంతో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే వేలకొలదిగా సంగీత సభలు, పరిశోధకులచే సాహితీసమావేశాలు నిర్వహించింది. మరియు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను ఆడియో క్యాసెట్లుగా విడుదలచేసి బహుజనామోదం పొందింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంచే 1949 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం అన్నమాచార్య వర్ధంతి ఉత్సవాలు, 1978 సంవత్సరం నుండి అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవాలు జయప్రదంగా నేటికీ నిర్వహింప బడుచున్నవి. మరియు అన్నమాచార్య సంకీర్తనోత్సవాలు కుగ్రామ స్థాయినుండి మహానగరాలస్థాయివరకు జరుగుచున్నాయి. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల

సమన్వయంతో తాళ్లపాక కవుల సాహితీ సదస్సులు నిర్వహిస్తున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం 1978సం॥ నుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సాహిత్యంపై వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధన చేసేవారికి ఉపకారవేతనం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. ఈ ప్రణాళిక క్రింద ఇప్పటివరకు దాదాపు 50 సిద్ధాంతవ్యాసాలు సమర్పింపబడ్డాయి.

తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలపట్ల నానాటికీ పెరుగుచున్న ప్రజాదరణ, మరియు 1935వ సంవత్సరం నుండి వివిధ దశల్లో ముద్రింపబడిన తాళ్లపాక అన్నమయ్య, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్య సంకీర్తనల సంపుటాలు ఏనాడో చెల్లిపోయిన కారణంగా నేడు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు సమగ్రంగా పునర్ముద్రించవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది.

పూర్వముద్రణ సంపుటాల్లోని పూర్వపరిష్కర్తల పీఠికలు యథాతథంగా ముద్రింపబడుచున్నాయి. పరిష్కర్తచే పీఠికలో సూచింపబడిన సంపుటాల సంఖ్యలు పూర్వముద్రణకు సంబంధించినవి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రితమవుతున్నందువల్ల ముద్రణ, పాఠకుల సౌకర్యార్థం క్రమపద్ధతిలో వుండాలనే వుద్దేశ్యంతో పూర్వముద్రణ సంపుటాల సంఖ్యలు మార్చబడినవి. సంపుటాల సంఖ్యల మార్పులు ప్రత్యేకంగా పట్టికలో చూపబడింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి రాగిరేకుల్లో లభించిన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు మొత్తం నేడు ముద్రించబడుచున్నందువల్ల సమగ్రమనే పదం సూచికంగా వాడబడింది.

భక్తిభావ విలసితాలైన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలను సమగ్రంగా ముద్రించుటకు ఆమోదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మకర్తృత్వమండలి అధ్యక్షులు శ్రీకలిదిండి రామచంద్రరాజుగారికి, మరియు ధర్మకర్తృత్వమండలి సభ్యులకు మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ సంపుటాల ముద్రణకు అధికారికమైన ఆమోదాన్ని తెలిపిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ ఎమ్.కె.ఆర్.వినాయక్ I.A.S. గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళికరూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు గారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త), విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందంగారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యుమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A., Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలులు.

ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ముద్రణాధికారి శ్రీ ఎం. లక్ష్మణరావుగారికి, వారి సిబ్బందికి, తి.తి.దే పౌరసంబంధ శాఖాధికారి శ్రీ పి. సుభాష్‌గౌడ్ గారికి కృతజ్ఞతాంజలులు.

డా॥ మేడసాని మోహన్ M.A., Ph.D
డైరక్టర్
అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తేది : 10-2-98

తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు

సంఖ్యా వివరణ పట్టిక - 1998

సంపుటాలు	మునుపటి సంఖ్య	ఇప్పటి సంఖ్య	సంకీర్తనాచార్యుని పేరు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	1	1	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	2	2	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	3	3	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	10+11(1,2భాగాలు)	4	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	12	5	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	4	6	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	13	7	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	14	8	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	15	9	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ శృంగార సంకీర్తనలు	16		తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	17	11	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	18	12	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	19	13	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	20	14	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	21	15	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	22	16	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	23	17	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	24	18	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	25	19	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	26	20	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	27	21	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	28	22	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	29	23	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

శృంగార సంకీర్తనలు	30	24	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	31	25	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	32	26	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	33	27	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	34	28	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	35	29	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

* తాళ్లపాక పదసాహిత్యం మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రణచేయబడుచున్నది. ఈ సందర్భంగా సంకీర్తనల సంపుటాల సంఖ్యలు క్రమపద్ధతిలో ఉండాలనే వుద్దేశ్యంతో మార్పులు చేయబడి, పై పట్టికలో చూపబడినవి. పై పట్టికలోని మునుపటి సంఖ్య వరుసలో సూచింపబడిన 33, 34, 35 సంపుటాలు ఇంతవరకు ముద్రింపబడలేదు. ఇప్పుడు ప్రథమంగా ప్రచురింపబడుతున్నాయి. అయినప్పటికి ప్రస్తుతం 1998 సం॥లో క్రొత్తగా 1వ సంపుటం నుండి ఇవ్వబడిన క్రమ సంఖ్యలు ఈ ప్రథమ ముద్రణ సంపుటాలకు చేర్చబడినవి. వివిధ దశలలో 5, 6, 7, 8, 9 సంపుటాలు ప్రస్తుతం 1, 2, 3 సంపుటాలుగా గ్రహింప వినతి. వివరములకు ఆయా సంపుటాల పీఠికలు చదువగలరు. ఈ మార్పును సహృదయ పాఠకులు గమనించగలరు.

పీఠిక

★ ★ ★

మరల మూడవసారి నన్నీ కీర్తనల పరిశోధన కార్యమునకు లాగుకొని తెచ్చి పెట్టి శ్రీ శ్రీనివాసుఁడు తన విచిత్ర సంకల్పమును వెలయించినాఁడు. శ్రీ తిరుమల — తిరుపతి దేవాలయ శ్రీ కార్యసభకు అధ్యక్షులైన శ్రీ కల్లూరి చంద్రమౌళి మహాశయులును, కార్యనిర్వాహకులగు శ్రీ బి. నరసింగరావు మహోదయులును, ఆ శ్రీనివాసుని రెండు దీర్ఘదృఢభుజములుగా నన్ను బంధించి పెట్టినారు. ఆ విశ్వాసపుఁగట్టునుండి తప్పించుకొనలేక తల వంచినాను. వారికి నా హార్దమైన ధన్యవాదములు.

ఈ గొప్పపనికి నాకు చేదోడువాదోడుగా వారు శ్రీవేంకటేశ్వర సంస్కృత కళాశాల యందలి ఆంధ్ర - సంస్కృత - సాహిత్యోపాధ్యాయులగు శ్రీ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శిరోమణి - విద్వాన్-గారిని ఏర్పఱుచుట నా యదృష్టము శ్రీ శర్మగారు అష్టావధానము, ఉభయ భాషలందును ఆశుకవిత, మంత్ర తంత్ర శాస్త్రములు, ఆయుర్వేదము మున్నగు పలువిషయములలో పరినిష్ఠితులు: నిష్కల్మషమై నిష్పక్షపాతమైన మేధ, ప్రామాణికమైన దృష్టి, ఆత్మార్థమైన సదాచార సంపత్తి గలవారు: ఈ పల్లెపట్టులందలి దేసితెనుగు నుడికారములు చక్కఁగా నెరిగినవారు. మీఁదు మిక్కిలి నా యెడ సుస్నిగ్ధమైన హృదయము గలవారు: కార్యోత్సాహపూర్ణులు. ఇఁక కావలసినదేమి: యథాశక్తిగా ప్రయత్నింతును. తక్కిన బరువు శ్రీనివాసునిది.

ఈ 'తాళ్ళపాకవారి గేయరచనలు' ౧౮వ సంపుటమును సంస్కరించి ప్రకటించిన శ్రీ డాక్టరు పి. టి. జగన్నాథరావుగారే ఈ సంపుటమును గూడ ముద్రణకు సిద్ధపఱచి యుండిరి. ఇదిగాక పెదతిరుమలాచార్యుల సంకీర్తనములు గూడ రెండు సంపుటములుగా వారే సిద్ధపఱిచి యిచ్చినారు. వారి యేర్పాటుప్రకారము పెదతిరుమలాచార్యుల సంకీర్తనల పై సంపుటములు ౧౯-దవ, ౨౦-దవ సంపుటములుగాను, ఈ అన్నమాచార్య సంకీర్తనములు ౨౧ వదిగాను ప్రకటింప

వలసినవి. కావి రాశియందును కావ్యగుణమునందును చాలా గొప్పవైనవి పదకవితాపితామహుఁడగు ఆసంకీర్తనాచార్యునికృతులు. కనుక వానిని పూర్తిగా ప్రకటించిన తరువాత ఆయన పుత్ర - పౌత్రుల రచనలు ప్రచురింపఁదగునవి, ఈ సంకీర్తనల ప్రకాశనమునకు పితామహులైన శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారి యభిప్రాయము. దాని యౌచిత్యమును గ్రహించి వారి తరువాత ఈ పని సాగించిన శ్రీ ఎ. వి. శ్రీనివాసాచార్యులును నేనును ఆ పరవడిలోనే నడిచితిమి. అట్లు అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మ — శృంగార సంకీర్తనలు రేకులలోని క్రమము ననుసరించి, ఈ గ్రంథమాల ౪ వ సంపుటమునుండి ౧౪ వ సంపుటము దాఁక ౧౧ సంపుటములుగా వెలువడినవి. ౧౫ వ సంపుటముగా శ్రీ శ్రీనివాసాచార్యులు చిన్న తిరుమలాచార్యుల సంకీర్తనలను పూర్తిగా ప్రకటించి, మరల ౧౬ వ సంపుటముగా అన్నమాచార్యుల రచనలనే సక్రమముగా సాగించిరి. ఇప్పుడు మేము, శ్రీ జగన్నాథరావుగారు ౨౧ వదిగా నిర్దేశించిన అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనల సంపుటమును ౧౭ వదిగా ప్రకటించుచు రాఁబోవు సంపుటములలో ఆ సముద్రమునే కడదాఁక నీఁదు సంకల్పము చేసితిమి. శ్రీ జగన్నాథరావుగారు సిద్ధపఱిచిన పెద తిరుమలాచార్యసంకీర్తనల రెండు సంపుటములను ఆ తరువాత పరిగ్రహింపవచ్చును. అది 'నందోరాజా భవిష్యతి' వంటి మాట.

ఈ సంపుటమున అన్నమయ్యగారి శృంగార సంకీర్తనలు ౫౩౭ గలవు. ఇవి సాధారణపురేకులలో ౫౦౧ మొదలు ౬౦౦ ల దాఁక నున్న వానిలోనివి. ఇందు ౨౧ మొదలు ౩౦ వఱకును గల పది రేకులు లేవు. రాగభేదముతో మాత్రము రేకులలో పునరుక్తములైన రెండుకీర్తనలు ఒకతూరియే ప్రకటింపఁబడినవి. ఆ విషయము అక్కడ క్రింది సూచికలో సూచింపఁబడినది.

ఈ సంపుటమందలి పాటలను జాగ్రత్తతో రేకులవ్రాఁతతో పోల్చి సరిచూచి సిద్ధపఱుచుట జరిగినది. ప్రకరణము, వాక్యసందర్భము, పాటచరణములందలి శబ్దార్థముల పొందిక, ఆ రేకులందలి లిపిపద్ధతి — మొదలగు వానిని గమనించి శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిగారిపద్ధతినే పాటల పాఠములు సమకూర్పఁబడినవి. ఇట్లు చేయుటలో శ్రీ జగన్నాథరావుగారి పాఠములు, అందందు కొంత సవరింపవలసివచ్చినవి. కాని శ్రీ రావుగారి పరిశ్రమమే మా కీ సంపుట పరిష్కారమునకు మూలవస్తువుగాన వారికి మా ధన్యవాదము లిందు చెల్లించుచున్నాను.

నేను సరిచూచి ప్రకటించిన ౧౨ వ సంపుటమున, "తొల్లియును మఱ్ఱాకు తొట్టెలనె" అను అన్నమాచార్యసంకీర్తనము పొరపాటున లుప్తమై యుండినది. శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు దానిని గమనించి, తాము ప్రకటించిన ౧౩ వ సంపుటపు పీఠిక (పు. ౬)లో పునరుద్ధరించి చూపినారు. నా యీ చేతప్పును చూపినందుకు, అంత మధురమైన ఆ సంకీర్తన నా మూలాన అంతరించి పోనీక మీఁదికెత్తినందుకు వారికి నేను కృతజ్ఞుఁడను.

శ్రీ శ్రీనివాసాచార్యులు ప్రకటించిన ౧౪ వ సంపుటపు పీఠికలో కొన్ని యభిప్రాయములను వెలువరిచి యున్నారు. వానిలో ముఖ్యమైన వానిని గూర్చి నాకుఁ దోఁచిన మాటలిందు సంగ్రహించుచున్నాను :

(౧) చిన్నన్న — పదకర్త

పెదతిరుమలాచార్యుల నాల్గవ కుమారుఁడు తిరువెంగళనాథుఁడు చిన్నన్న-కూడ కొన్ని సంకీర్తనములను రచించి యుండవచ్చుననియు అవి ఇంకను లభింపవలసియున్నవనియు, నేను సస్వరముగా ప్రకటించిన 'తాళ్ళపాక పాటలు' తొలిసంపుటపుపీఠికలో వ్రాసితిని. (పు. ౮) "చిన్నన్న ద్విపద కెఱుఁగును" అను తెన్నాలి రామకృష్ణుని మాటకు ద్విపదలు రచించుటయందు చిన్నన్నకు అభిమాన మెక్కువ అని మాత్రమే అర్థము చెప్పఁదగును గాని తక్కిన రచనాభేదముల నతఁడు చేయలేడని కాని, చేయలేఁడని కాని చెప్పఁదగదు. అట్లే "పన్నుగఁ బెద తిరుమలయ్య పదముల కెఱుఁగున్" అను పై కందపు రెండవ వాక్యమునకును పదములు తప్ప ఇంకేమియు అతఁడు రచింపలేడని చెప్పలేము గదా! అతని రగడ, వృత్తశతకము, నీతి సీసశతకము మొదలైన భిన్నరచనలను మన మెఱుఁగుదుము. అతని 'ద్విపద హరివంశము' వలె చిన్నన్నపదములును కాలవశమున వెలికి రాకపోయి యుండును. తాత, తండ్రి, అన్న, అందఱును పదములసంఖ్యముగా అమృతముగా రచించి లోకమును సమ్మోహింపఁజేయుచుండఁగా, చిన్నన్నవంటి మహాకవికి ఆ వాసన, ఆ యుత్సాహము, లేఁకుండునా? మఱి చిన్నన్న మేనమఱఁది రేవణూరి వెంకటార్యుఁడు శ్రీపాదరేణుప్రభావమునందు (౧-౫౨) "మా తాళ్ళపాక చిన్నన పదంబులు పాడిన నాదె సర్వరాజ్యైశ్వర్యల విభుండు" అని సగర్వముగా చెప్పుకొన్నమాట నమ్మరానిదని శ్రీనివాసాచార్యుల

నభిప్రాయము. దానికి కారణము, వెంకటార్యుఁడు 'శకుంతలాపరిణయము' నందు పెద తిరుమలాచార్యుల కుమారులను' తార్మ్మరుగా' చెప్పుట యని వారు సూచించినారు. (సం. ౧౬ - పీఠిక పు. ౩౪) పెదతిరుమలయ్య కుమారులలో ముగ్గురికి వేంకటనాథనామము గలదు. వ్యవహారసౌకర్యమునకై వారిని క్రమముగా పెద్ద తిరువేంగళనాథుఁడు, చిన్న తిరువేంగళనాథుఁడు, కోనేటి తిరువేంగళనాథుఁడు అని వాడినట్లున్నది. ఇంకను పెద్దన్న, చిన్నన్న, తిరువేంగళప్ప అనియు వాడియుందురు. శకుంతలాపరిణయకర్త ఇందు చేసిన 'తార్మ్మరు' చిన్నన్నను కోనేటి తిరువెంగళనాథుఁడని, కోనేటి వెంకటనాథుని తిరువెంగళప్ప యనియు పేర్కొనుట మాత్రమే. ఇదొక్క పెద్ద లోపముగాఁ గాని, శకుంతలాపరిణయకర్త — సమకాలికుఁడైన మేనమరఁది — చెప్పిన మాటనే తిరస్కరించుట తగదు. ఇట్లే "తాళ్ళపాక చినన్న దండెమీఁటులుగావు" "అల తాళ్ళపాక చిన్నన్న రోమములైన తంబురదండెకుఁ దంతులౌనె" అను ఆర్వీటి కవులు చెప్పిన మాటలు గూడ వట్టి బూకరింపులని త్రోసివేయరానివే. శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిగారు "చిన్నన్నకు అన్న, తండ్రి, తాత, గొప్ప గాయకులు గాన, యిటీవలివారు గ్రంథములఁబట్టి చిన్నన్ననే యెఱిఁగినవారుగాన, వారి యోగ్యత నీతనికిఁ జేర్చి చెప్పియుండవచ్చును" అని భావించుటకు కారణము "చిన్నన్న గాయకుఁడనుట కిక్కడి రాగిరేకులలోఁగాని గ్రంథములలోఁగాని యాధారములు గానరావు" అనుటయే. కాని వెనువెంటనే "కాక యీతఁడును గాయకుఁడేమో!" అని వారు తమ యూహను కొంత సడలించుకొన్నారు. (అన్నమాచార్యచరిత్ర పీఠిక, పు. ౯౩) వారిది ప్రామాణికచిత్తవృత్తి. చిన్నన్నను కవిగా మాత్రమే యితరులు పొగడుట ప్రాధాన్యవ్యపదేశమంతే. అతఁడు యోగి యనియు ఎవరును పేర్కొనినట్లు కానరాదు. కాని పరమయోగివిలాసము రెండవ యాశ్వాసమున శ్రీ భక్తిసారచరిత్రమున చిన్నన్న వెలువరించిన యోగవిజ్ఞానము అసాధారణముగా నున్నది. ఇంక నేయే విద్యలలో యెంతెంత అతని ప్రతిభ ప్రవహించెనో మనకేమెఱుక ?

చిన్నన్న సంకీర్తనరచన చేసినాఁడని నేను భావించుటకు అతనివని గాయకసంప్రదాయమున నిలిచి నేఁటికి లభించు రెండుకృతులాధారమని వెనుక సూచించితిని. (తాళ్ళపాక పాటలు ౧ సం. పీఠిక పు. ౮) అవి యీ శతాబ్దాదిలో సుబ్బరామదీక్షితులు రచించిన 'సంగీతసంప్రదాయప్రదర్శిని' యందుదాహృతములైనవి. అవి యిట్లున్నవి :

[1. కీర్తనము - శంకరాభరణరాగము - అటతాళము — తాళ్ళపాకం చిన్నయ్య]

ప॥ శ్రీహరిపాద తీర్థమే - చెడని మందు

అ॥ మోహపాశమును గోసి - మోక్షమిచ్చేమందు

చ॥ ౧. గౌరమై కాయని మందు - కడు చల్లజేసేమందు
కారమై కంటగించని - కమ్మని మందు
నూరని పూయని మందు - నునుపు కనిన మందు
వేరులెల్లంకులు లేని - వెలలేని మందు. ॥శ్రీహరి॥

౨. గురుతైన రోగముల - గుణముజేసే మందు
దురితమ్ము లెడబాపే - దొడ్డ మందు
నిరతము బ్రహ్మాదులు - నిలిచి సేవించే మందు
నరకము చొరనీయని - నయమైన మందు ॥శ్రీహరి॥

౩. పొంకముతో గుణముల - పొందజేసే మందు
మంకుబుద్ధిని నెడబాపి - మన్నించే మందు
పంకజాక్షప్రసన్న - వెంకటరాయనిమందు
శంకలెల్ల పోగొట్టి - సంరక్షించే మందు. ॥శ్రీహరి॥

(ప్రథమాధ్యాస పుస్తకము - పు. ౧౦౧)

[2. కీర్తనము - కాంభోజిరాగము - ఝంపతాళము — తాళ్ళపాకం చిన్నయ్య]

ప॥ నామొరాలింపవే-అయ్య వెంకటరమణా-నామీద దయలేదా

అ॥ ప్రేమతో నేటికిని-శరణాగతత్రాణ-బిరుదు పోనాడతగునా-ఓస్వామీ

చ॥ ౧. కరి మకరిచే జిక్కి-గాసిబడి మొరలిడగ-గాచి రక్షించలేదా
నరమృగాకృతిబూని-ప్రహ్లాదుకొరకు దా-నవనాథు చీరలేదా
పరగ ద్రౌపదిమాన-భంగంబు గాకనే-పలు వలువ లొసగలేదా
మరచితివో ఆనాటి-శౌర్యప్రభావంబు-మరియున్నచందమేమీ-ఓస్వామీ ॥నా॥

౨. మున్ను రక్కసబాధచే-భయార్తులైన-మునుల కభయము లియ్యవా
పన్నుగా లాక్షాగృహాగ్నిచే బడకుండ-పాండవుల వెడలింపవా
మొన్న నీ శరణుజొచ్చిన విభీషణు లంక-కెన్న రాజుగ జేయవా
ఏన్నదవి భాగ్యోపహీనుడని నన్నుడించి-క్రీగంట జూడరావా —
ఓ స్వామీ ॥ నా ॥

౩. గోపకుల మేరకు వరాకుసేయక నాదు - కొండ వేలెత్తలేదా
ఆపత్ప్రసన్నుడని జనులు పలికిన పలుకు - లకట దబ్బర లాయెనా
నాపుణ్యమో లేక నిత్యోత్సవానంద-మహిమచే మరచినావో
యీపట్ల అలమేలుమంగ వేంకటరమణ - యెవరు వన్నాదరించేరు
వో స్వామీ ॥ నా ॥ *

(సం. ప్రదర్శిని: ధా. ౨. అనుబంధము 13, పుట ౩౨.)

ఈ రెండును చిన్నన్నవి కావని తీర్మానమగువఱకు నన్నెవరును "పెద దారి"ని పెట్టలేదని, ఇది "దురభిప్రాయము" కాదని సహృదయులు భావింప గలరు. కనుక "చిన్నన్న కేవలము కవిత్వము చెప్పినవాఁడే యనియు పదములు రచించి పాడినవాఁడు కాఁడనియు" శ్రీనివాసాచార్యుల వలె దృఢముగా నేను తెలియలేను. †

ఈ సందర్భమున 'తాళ్ళపాకవారి పదములు' మరి మూఁడు నా దృష్టి కందినవి. కర్తనిర్దేశము లేదు. చెన్నపురి వీణ రామానుజయ్య అను పండితుడు ౧౯౧౨ వ సంవత్సరమున రచించి మద్రాసులో ప్రకటించిన 'సంగీత సర్వార్థ సారసంగ్రహము' నందు ఇవి కలవు. (పు. ౧౪౨) ఆ పుస్తక మిప్పుడు దుర్లభము గనుక ఆ పాటలు నశించిపోకుండుటకై యిందుద్ధరించుచున్నాను, యథామూలముగా :

---

* సాహిత్యము మాత్రమే యథామూలముగా ఇంత చూపితిని. స్వర రచన విస్తర భీతిచే వదలితిని. 1-వ పాటలో 'శ్రీపతిపాద' అని నేను 'తాళ్ళపాక పాటలు' పీఠికలో వ్రాయుట చేతప్పు. ఈ రెండే తాళ్ళపాకవారి పాటలలో సాంప్రదాయిక స్వరముతో నేటికి లభించునవి.

† "తాళపాకము చిన్నయ : ఇతడు తెలుగు బ్రాహ్మణుడు. వెంకటాచలపతిభక్తుడు తిరుపతిలో నుండినవాడు. వెంకటరమణవిషయమై భాగవత సంప్రదాయముగా వాడుకలో గల ఉత్సవపద్ధతి నేర్పఱచిన పుణ్యపురుషుడు. దానిలో – తోడయ మంగళము, మంగళము, శరణు, హెచ్చరిక, కీర్తనములు, ధూపదీపాలంకార నైవేద్యాద్యుపచారముల కీర్తనములు, పవ్వళింపు, దివ్యనామ సంకీర్తనము, వసంతోత్సవముల కీర్తనములు, స్వామిని మేలుకొలుపుటకై కీర్తనములు ఇవి మొదలైనవియు నడగియున్నవి. ఇది గాక విడికీర్తనములును గలవు. ఇతని భక్త్యతిశయమువలన మాటిమాటికి వెంకటరమణుడు ఇతనికి సాక్షాద్దర్శనమిచ్చి మాట్లాడినట్లు పెద్దలు జెప్పుచున్నారు. భజనపద్ధతికి యితడే మూలపురుషుడు" (సం. సం. ప్రదర్శిని, వాగ్గేయకారుల చరిత్ర, ౮వ పుట.) పైనుబ్బరామదీక్షితుల మాటలు గాయకప్రపంచమున చిన్నన్నకు గల సాంప్రదాయిక స్థానగౌరవమును స్పష్ట పరుచుచున్నవి.

[1. గౌళపంతురాగం – అట చాపుతాళం — తాళ్లపాకవారి పదములు]

ఏరీతి బొంకేవురా నాసామి ॥ ప ॥

ఏరీతి బొంకేవు ఇదుగో నీభుజమును। దేలిన పసపునిగ్గులు

నీమేనెల్ల। జారిన కుంకుమ జగ్గులు। నీరెప్పలపై। పేరిన కా
టుక కగ్గులు। వేఙంగిరాయ। రాగామేటికి సిగ్గులు నాసామీ. ॥ అ ॥

౧. ఎందుకు తక్కేవు మందగమనలతో పొందుసేయ నంటివి
పొందులు జేయగ బోకుంటే మేరది సందిటగాజుల కోతలు
నీమేనెల్ల చిందినగంధపుపూతలు। నీ పెదవుపై కందిన కెంపుల
పూతలు। చెక్కిట చెలువొందిన కస్తూరి గీతలు। నాసామి. ॥ ఏ ॥

౨. నిన్ననాతోనల్ల నీరజముఖియింటి – కెన్నడు పోనంటివి।
ఎన్నడు పోకుంటే యిదిగో నీచెవినంటుకున్నది ముక్కర నొక్కులు।
నెత్తురు గమ్ముచున్నది రొమ్మున పెక్కులు। నీనాలుకపై సున్నము మిం
చిన పొక్కులు। నీనిడువాలు కన్నుల నిద్దురసొక్కులు। నాసామి. ॥ ఏ ॥

౩. విక్కముపేఙంగి విలయుడ। ననుగూడి యెక్కడ పోనంటివి
యెక్కడ పోకుంటే యిదుగో నీ గళమున చొక్కపుచందురు కూనలు। నీమేనెల్ల
చిక్కిన చెమట వానలు। నీళిలోను సొక్కినపువ్వుల సోనలు। నన్నంటకు
మిక్కిలి నామీదానవు। నాసామి. ॥ ఏ ॥

[2. కేదారగౌళరాగము – ఝంపెతాళము]

భామ శృంగారించు భావమే యందము ॥ ప ॥

కాముని రతిపాట కాంతకీలాగు ॥ అ ॥

౧. పూవొకటి వికసించె పున్నమచంద్రునివలె పూమీద మరిరెండు పూలుబూసె
రెండుపూవులనడుమపూసెనొకపువ్వు పూవుకిందముప్పదిరెండుపూమొగ్గలెత్తె.

౨. పక్షియొక్కటివ్రాలె పద్రేభమనగాను పక్షిమీదను రెండుపక్షులాయె
రెండుపక్షుల నడుమనే వ్రాలెనొకపక్షి పక్షితోజోడుగా పలికెనొకపక్షి. ॥ భా ॥

౩. చిగురెత్తునే రెంటి చెందామరోయనగ చిగురుమీదను రెండుచిగురులెత్తె
చిగురుపైనేయింటశ్రీచెంది [illegible] చిగురుపొపరిశేనెచెలంగి [illegible]. ॥ భా ॥

[3. కేదారగౌళరాగము ఝంపెతాళము]

ఎటువంటి రాజీకమే చెలియ నేడు ॥ ప ॥

కటకటా యెందైన కంటిరా మీరు ॥ అ ॥

౧. గోరంట్లసీమ పెనుకూటంబుమూకచే ఘోరంబుదుర్గములు వట్టబడెను
నారెనారెకు మధ్యదేశంబు బయలాయె చేరిమధురాపురము సూరలటుబోయెఁగా.

౨. కదిసియట్టిట్టాయె కాశ్మీరమండలము నెరిచిక్కువడెను కుంతలరాజ్యము
వరువచీకాకాయె నెరికుంభకోణంబు తురుపుగాయల గోలకొండలోనాయెఁగా.

౩. వింతపూర్వుల పూర్వులిదదండువిడిచిన కొండతామెరకోలన కోలుపాయె
నంత శ్రీవెంకటేశుఁడల మేలుమంగజేరి సంతతము కల్యాణసామ్రాజ్యమేలెఁగా.*

(౨) పాటల స్వరముల లేఖన పద్ధతి

స్వరవిన్యాసముతోడ కీర్తనలు వ్రాసిపెట్టుకొనుపద్ధతి మనదేశమున ఇటీవల వ్యాప్తికి వచ్చినదని సంగీత విద్యార్థులును విద్వాంసులును ఎఱుఁగుదురు. ఆ మాటయే నా "తాళ్ళపాక పాటలు" మొదటి సంపుటమున (పు. ౬.) నేను సూచించితిని. ఆ విషయమున శ్రీనివాసాచార్యులకు కొంత సందేహము గలిగినది. దానికి కారణము వారు శ్రమించి బయటికిఁదీసిన రెండు పెద్ద శిలా ఫలకములు. అవి తిరుమల శ్రీ సన్నిధి 'చంపక ప్రదక్షిణము' మొదట నుండిన వఁట. సస్వర సాహిత్యవిన్యాసమును అవి చూపుచున్నవి. తిరుపతి సంస్కృత కళాశాల యావరణములో పడియున్న ఆ ఫలకములను నేను పలుమారు చూచి నాను. వ్రాత చాలా భాగము అరిగిపోయినది. కనుక చదువుకొనలేక పోయితిని. ఈవల శ్రీనివాసాచార్యులు ప్రయత్నించి వాని ప్రతిబింబములు దీయించి యీ గ్రంథమాల ౧౬ వ సంపుటమున ప్రకటించుట శ్లాఘ్యమైన పని. ఆ ఫలకములు చిన్నతిరుమలాచార్యులే చెక్కించి నిలిపినాఁడని, అతని "సంకీర్తనలక్షణము"నకు లక్ష్యములందు చెక్కినట్లున్నదని వారు వ్రాసినారు. (సం. ౧౫.III, ౧౬.౩౩-౩౫)

[* ఈ కృతులలో మొదటిది తాళ్ళపాకవారిది కాదేమో! వేంకటేశముద్ర దానికి లేదు. వేణుగిరినిలయుని పేరున్నది. మరి తాళ్ళపాకవారి పాటలలో రేకులలో గౌళపంతు రాగము కానరాదు. భాష — భావములు రెండును కొంత తరువాతి కాలమును సూచించు చున్నవి. తక్కిన రెండును తాళ్ళపాక వారివి కావచ్చు.]

ల విషయములింకను నిర్ధరింపవలసినవి. ప్రతిబింబములు గూడ నా దృష్టికి చాలా అస్పష్టముగానే యున్నవి. "తరువాతి సంపుటమున నీ శిలాఫలకముల పాఠము వివరణములతో పాటు ప్రకటించుటకు యత్నింతును" (సం. ౧౬-౩౬) అన్న వారి సంకల్పము ఇంకను కొనసాఁగలేదు. ఆ వివరముల వ్యాసమును దయయుంచి వారు మాకిచ్చినచో కృతజ్ఞతతో రాఁబోవు సంపుటములందు వారి పేరనే ప్రకటింపఁగలము.

అదియట్లుండవిత్తము. స్వరసాహిత్యలేఖనమును గూర్చిన నా యభిప్రాయమును కొంత యిక్కడ వివరింపవలసియున్నాను. పాటస్వరములను సరిగమపధని అను సంజ్ఞలచే గుర్తుగా వ్రాసిపెట్టుకొనుట చాలా ప్రాచీనమైన సంప్రదాయమే. మరియు సహజముగా అవశ్యకమైన పద్ధతియే. ౧౩ వ శతాబ్ది లోని నిశ్శంక శార్ఙ్గదేవుఁడే తన సంగీత రత్నాకరమున ప్రాచీనమైన పాటలు కొన్ని సస్వరముగా విలువచేసినాఁడు. అది నాకు పరిచితచరమైన విషయమే. కాని ఆ పద్ధతి, వేదఋక్కులవలె ప్రత్యక్షరమునకును నియతమై వ్యాకరణ నిబద్ధమైన స్వరసంయోజనము గల్గి, మార్పులకేమాత్రమును అవకాశమియ్య రాదని నియమింపఁబడిన గీతముల విషయమున మాత్రమే కొంతకాలము వ్యాప్తిలోనుండినది. సంగీతరత్నాకరమున పై పాటలు బ్రహ్మచేసిన శివస్తుతులని, వానిని మార్చుట వేదస్వరములను మార్చినట్లే పాపహేతువగునని శాసింపఁబడినది. అది మార్గసంగీత విధానము. ఉపవేదమును ప్రతిష్ఠను సంగీత విద్యకు నిలఁబెట్టుటకై చేసిన పని యది. కాని సప్తస్వరములు మాత్రమే కలిగిన సామవేదముననే గానవిషయమున ఎన్నో విభేదములేర్పడినవి. ౩-౪ స్వరములు మాత్రమే కల ఋగ్యజుర్వేదములందు మాత్రము ఆ కట్టుబాటు కృతకృత్యమైనను అందును విభేదములు నెలకొనక పోలేదు. ఇఁక ౨౨ శ్రుతులవరకు స్వరభేదములు పెరిగి, మూఁడు స్థాయులు గలిగి, వాద వివాద సంవాదానువాదముల స్వాభావిక సంబంధమును గమనింపవలసి, లయభేదములై, అసంఖ్యాతాళములను గలిగి, రక్తిప్రధానముగా, రాగభేదములతో, గమక విన్యాస విలాసములతో, నిబద్ధానిబద్ధరూపములతో, విచ్చలవిడిగా పెరిగిన సంగీతమును వ్రాఁతకు లొంగఁదీయుట సాధ్యము గాకపోవుట వింతగాదు. తరువాత వివిధముగా ప్రచారములోనికి వచ్చిన 'దేశి' ప్రబంధములు ఎన్నో ఇట్టి అక్షర స్వర నియమముతో వ్రాఁతకెక్కినట్లున్నది, గాని పైకారణముచేతనే అవన్నియు ఇంచుమించు అంతరించిపోయినవి. గీతములు, స్వరజతులు, వర్ణములు, మొదలగు కొన్ని

రచనలు మాత్రమే నేఁటికి స్వరము మొదలు కంఠపాఠము చేసికొని సాధింప వలసినవిగా వ్రాఁతకెక్కినవి. మరి సాహిత్యప్రధానమై, అర్థభావోద్రేకములకు తగినట్లు స్వరములను లొంగఁదీసి పాడవలసిన కీర్తనలు - పదవర్ణములు మొదలైనవి, వినువారి నాకర్షించుటకు వివిధ రక్తిమార్గములు కల్పించి పాడవలసినవి, నోటిపాఠముగానే ఇంకను సాఁగవలసియున్నవి. ప్రబంధములంతరించి సంకీర్తనలు వ్యాప్తికి వచ్చిన ౧౫-౧౬ వ శతాబ్దులలో సాంప్రదాయికముగా తాళ్ళపాక వారును కొన్ని ప్రబంధములు రచించియుందురు. అట్టి స్వరప్రధానమైన కొన్ని రచనలే పై శిలాఫలకములతో వ్రాయించి నెలకొల్పినారని ఊహింతును. పల్లవి, చరణములు అను రెండంగములు మాత్రమే కల సంకీర్తనవలెఁ గాక, ఉద్గ్రాహము, ధ్రువము, ఆభోగము మొదలగు ప్రబంధ ధాతు'వుల పేర్లు ఆశాసన శిలలలో కానవచ్చుట, సాహిత్యము చాల మితముగానుండి సామవేదమునందలి 'స్తోభ'ముల వంటి అయ్యం-వయ్యా-తియ్యా-అంవో అను నక్షరములు విస్తరముగా కంటికి తోఁచుట, ఇవి నాయూహకు కారణములు. సంకీర్తనములు గూడ సస్వరముగా ప్రకటించు తలఁపుండెనేని యీ తామ్ర శాసనములలో కొన్నింటనైనను కొన్ని సంకీర్తములనైనను అట్లు చేయలేకపోయిరా పెద్ద-చిన్న తిరుమలయ్యలు ? మరి పదములు, కీర్తనలు, సూళాదులు మొదలగు తర్వాతివారి అర్థభావప్రధానరచన లేవిగాని సస్వరముగా వ్రాసినవి తెలుగు కన్నడభాషలలో ఒకటియు నాకంటికందలేదు. నాయెఱిఁగినంతలో ౧౯ వ శతాబ్ది కడపటిభాగమందే సుమారు అట్టి ప్రయత్నము జరిగినది. నా సంగీత ప్రథమాచార్యులైన శ్రీ కరిగిరిరాయలు మైసూరిలో, సుబ్బరామ దీక్షితులు ద్రవిడ దేశములో, అట్టి ప్రయత్నము చేసినవారిలో నగ్రగణ్యులు. వారి శిష్యపరంపర ఇంకను ఆపని ముందుకు సాగించుచున్నది. దానివలన ఇప్పుడు కొంత స్పష్టముగా పాటలను స్వరపఱచుట సాధ్యమైనది.

(ఇ) సంకుసాల నరసింహకవి తాళ్ళపాకవాఁడా ?

'కవి కర్ణరసాయన' కర్తయగు సంకుసాల నరసింహకవిని గూర్చి, అన్నమాచార్యులకు పెద్దభార్యయందు జన్మించిన నరసింహకవియే అతఁడన్న శ్రీనివాసాచార్యుల నిస్సందేహమైన నిర్ణయము (సం. ౧౬-పు.౯)గూడ ఇంకను గొంత నాన్చి చేయఁబడినది. శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిగారు మొట్టమొదట అట్లు గావచ్చునని యూహించినవారు గాని నిష్కర్షించినవారు గారు; (అన్నమా-చరిత్ర.

పీఠి. ౮౧-౮౪) ప్రామాణికమైన వారి చరిత్రవిజ్ఞానమునకట్లు నిశ్చయించు సాధనములు చాలవు గనుక. నరసింహకవిదిగా పై గ్రంథమొకటే మనకు లభించినది. అందతఁడు తలిదండ్రులు కులగోత్రములు మొదలగు తన విషయము లేవియు పేర్కొనలేదు. భట్టపరాశర శిష్యుడనని మాత్రమే తెలిపెను. అది అతని శ్రీవైష్ణవసంబంధమును దెలుపును గాని, ఆ శిష్యత్వమెట్టిదో తెలుపదు. విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమందు భక్తిశ్రద్ధలు అతనికుండినవనవచ్చును గాని, కృత్యాదిలోని శివ గణేశ స్తుతి చేయుటచే అతని మతశ్రద్ధ అన్నమయ్య, చిన్నన్న మొదలగువారి యభినివేశమువంటిదిగాక, పెద్దనామాత్యుఁడు, రామకృష్ణుఁడు మొదలైనవారి దానివలె కొంత సంకీర్ణముగానే యుండినదనక తప్పదు. అతఁడు అన్నమయ్య కుమారుఁడే యైయుండినచో ఇట్లేల జరిగినది? లక్షణగ్రంథము లందలి 'సుంకసాల.' వ్యవహారమునను ముద్రణమందును గల 'సంకుసాల' ఒకటే కావచ్చునా? ఐనను అది 'సుంకేసుల'కు రూపాంతరమే యగునా? రాయలసీమలో 'సుంకేసుల' అను గ్రామములు మరికొన్నిగలవని వినికి. అట్లుండగా కడపజిల్లా పులివెందల తాలూకాలోని 'సుంకేసుల'యే నరసింహకవి పేరుకంటినదని యెట్లు చెప్పఁగలము? మరి ల 'సుంకేసుల' అతని 'తాతగారిల్లు' అన్ననిర్ణయమున కాధారమేమి? నరసింగన్న సుంకేసుల నుండి అహోబలము చేరి తమ మతగురువుల ప్రోత్సాహముతో శ్రీరంగము చేరినట్లున్నాఁడు (VI-9) అని యూహింపనేల? అహోబలముననే మతము స్థాపించుకొని నరసింహోపాసన చేయుచున్న మత గురువులు శ్రీరంగమునకు పొమ్మని శిష్యుని ప్రోత్సాహింపనేల? ఇట్టి ప్రశ్నలెన్నో ఇప్పుడు దొరకినవానికంటె ప్రబలములైన ఆధారములు దొరకనిచో తీరవు.

(ఈ) తిరుమలలో దివ్యప్రబంధముల పారాయణము.

శ్రీనివాసాచార్యుల యూహలు ఇట్టివింకను కొన్నిగలవు. అన్నిటికంటె ప్రబలమైనది "ఈ అన్నమయ్య కీర్తనలు తిరుమలలో స్వామిసన్నిధిని ద్రావిడవేదమునకన్న పూర్వమునుండియే గానము చేయఁబడుచుండెడివి. ఆ తర్వాతనే ద్రావిడాగమమునకు ప్రవేశము లోన లభించినట్లున్నది." అన్నది. (సం. 18-33.)

ఇది చాలా బరువైన విషయము. దివ్యప్రబంధములను పునరుద్ధరించిన శ్రీ నాథముని యోగీశ్వరుఁడు ఆ శ్రీసూక్తులను అన్ని వైష్ణవదేవాలయాలలోను

నిత్యనైమిత్తిక పూజోత్సవాల కాలమున పారాయణము చేయవలసిన కట్టడ చేసినవాఁడు. తిరుమల శ్రీనివాసులసన్నిధి శ్రీవైష్ణవులకు పరమప్రాప్యములైన దివ్యదేశములు నాల్గింటిలోనొకటి. అట్టిచోట ౧౬ వ శతాబ్దమువరకు ఆసూక్తులకు అవకాశము లేకపోవుట యెట్లు? అన్నమయ్య సూక్తులకుముందు ఏకృతులను పాడుచుండిరి? అదిగాక చిన్నన్న, పరమయోగి విలాసమున నాథమునిచరిత్రము నందు (ఆ.౮: పు.४४८) ఇట్లు వ్రాసెను.

" దివిజగానమునఁ దద్దివ్యప్రబంధ - వివహంబు తాళమానితముగాఁ దాడి,
తన శిష్యవరులకందఱకు నాకృతుల - నొనరనవ్విధమున నుపదేశమొసఁగె
నటుగాన నీద్రావిడాగమాంతము - పటుగతిఁ దద్వంశపాలురచేత
వినుచుండునెపుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు......"

నాథమునిగారి కాలము ౧౦ వ శతకపుటాది. నాఁటినుండి నేఁటిదాఁక పాంచరాత్ర వైఖానస సంప్రదాయములలో దేనిప్రకారము ఆరాధనము జరుగుచున్న యే విష్ణుదేవాలయమందైనను దివ్యప్రబంధ పారాయణము లేకుండదు.

తాళ్ళపాక కవుల చరిత్రప్రభావములు, రచనలు. ఎంతో ఆకాలమున విరివిగా ప్రబలముగా దేశమున వ్యాపించియుండి యుండవలయును. వానిని సంగ్రహించి ప్రకటించుట శ్రమసహిష్ణువులైన ఉత్సాహులు, తరుణులు చేయవలసిన పని. శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు ఆవిషయమున చూపుచున్న ఉత్సాహప్రయత్నములు శ్లాఘనీయములు.

అన్నమాచార్యుల చరిత్రకు సంబంధించి యీవల నాదృష్టికి వచ్చిన విషయమొక్కటి ఇక్కడ ఉదాహరించుచున్నాను.

సిద్ధనంజేశుఁడను వీరశైవ కన్నడ కవి 'గురురాజచారిత్ర' అను తన గ్రంథమున లక్ష్మీభక్తుఁడను కన్నడపదకవిని గూర్చి యీ విషయములను పేర్కొన్నాఁడట.

"ఇతఁడు గారలదిన్న అను గ్రామమునందలివాఁడు. గురులింగ జంగమారాధకుఁడు. తత్వజ్ఞాని. వేదశాస్త్రపురాణ పారంగతుఁడు. పాంచాళ(కమసాలి) వృత్తిగలవాఁడు. ఇతఁడొకతూరి శివాధిక్యమును స్థాపించుచు, క్షేత్రములను దర్శించుచు, 'రాచవట్టి'కి వచ్చి అక్కడ తనయంగడిపెట్టి, కొంతకాలముండి గంగాధరుఁడను శైవరాజును వీరశైవునిగా చేసెను. అక్కడనుండి ముందుకు వెళ్ళినపుడు, వైష్ణవాచార్యుఁడైన తాళ్ళపాకం అన్నమయ్యయనువాఁడు తన

యిష్టదైవమైన యాగంటి యీశ్వరు (వెంకటేశ్వరు)డే గొప్పవాఁడు తక్కిన దేవతలు అనిత్యులు అని పదాలు కట్టి పాడుచుండుటను చూచెను. అప్పుడు అన్నమాచార్యుఁడు లక్ష్మీభక్తుని పాటలలో శృంగారరసము లేమిని ప్రస్తావించి విమర్శింపగా, లక్ష్మీభక్తుఁడు 'తన తల్లిదండ్రుల శృంగారమును గూర్చి చెప్పెడువాఁడు సత్పుత్రుఁడు గాఁడు.' అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెనట. ఆ తిరుపతి తిమ్మప్పచేత శివాధిక్యమును పలికించెనట."

పైమాటలు మైసూరి విశ్వవిద్యాలయమున కన్నడ 'రీడరు'గా నున్న శ్రీ ఎల్. బసవరాజుగారు రచించిన 'శివదాస గీతాంజలి' అను చక్కని గ్రంథపు పీఠికలోని వానికి (పు. ౧౧౪) అనువాదములు. వీరశైవుల పదసారస్వతమును గూర్చిన యెన్నో ప్రామాణికములైన క్రొత్త విషయములు ఆ పీఠికలో సవిమర్శముగా సంగ్రహింపఁబడినవి. ౧౮౦ శివకీర్తనలు పరిష్కరించి వారందాయన ప్రకటించినారు.

పైవాక్యములందలి 'గారలదిన్న' అనంతపురమండలమందు గుంతకల్లు రైలుమార్గమున అనంతపురము తరువాతి స్టేషనుగానున్న గ్రామము గావచ్చును. కడపజిల్లాలో నేటికిని ప్రసిద్ధమైన శైవక్షేత్రమైన 'రాచవటి'—'రాయచోటి'—కలదు. శైవ—వైష్ణవ భక్తులకు ఆకాలమున ఇట్టివాదవివాదములు జయపరాజయములు జరిగినట్లు. వారెన్నో అద్భుతచర్యలు—పవాదములు—ప్రకటించినట్లు గ్రంథగతమైన సాక్ష్యమెంతో కలదు. అది ఆ యా భక్తుల శ్రద్ధాబలమును యోగశక్తిని తెలుపును గాని పరతత్వస్వరూప నిర్ణయమునకు ఏమాత్రమును పనికిరాదనుట వివేకశాలులందఱును గ్రహింపఁగల విషయము. చారిత్రికముగా ఇట్టిసందర్భములు అసత్యములని త్రోసివేయనక్కరలేదు. ఇంతకన్న పై సందర్భమును గూర్చి ప్రకృతమేమియు చెప్పలేము.

ఇంతకంటె ఈ పీఠికను విస్తరింపఁదనిలేదు. ఈ సంపుటము ముద్రణమును ఎంతో చక్కఁగా ఓర్పుతో నిర్వహించి సహాయపడిన శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముద్రాశాలాధికారులకు హార్దమైన ధన్యవాదములు.

తిరుపతి
క్రోధి—ఫాల్గుణ బహుళ ౧౨
(2[illegible]—3—1965)

రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ,
తాళ్ళపాక సంకీర్తనల పరిశోధకుఁడు.

శ్రీరస్తు

శ్రీ వేంకటేశాయ నమః

శ్రీ తాళ్లపాక

అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనలు

~~౧౧-వ సంపుటము.~~

[స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౩౪౬ అగు నేఁటి క్రోధి సంవత్సరమందు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు అవతరించిన పదారు యేండ్లకు తిరువేంగళనాథుఁడు ప్రత్యక్షమైతేను, అదిమొదలుగాను శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౨౪ అగు నేఁటి దుందుభి సంవత్సర ఫాల్గుణ బహుళ ౧౨ విఘధావరు తిరువేంగళనాథునిమీఁదను అంకితముగాను తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు విన్నపము చేసినశృంగార సంకీర్తనలు.]

501-వ రేకు శంకరాభరణం

వరుసలు వెట్టుక వైపుగను
 తరచు రతులచేఁ దనుపఁగ రాదా ॥ పల్లవి ॥

వలపుల చెమటల వానలు గురియఁగ
 పలుమరుఁ దడిసెను పయ్యెదలు
 కొలువులో సిగ్గునఁ గొంకేరింతులు
 మఱొకరొకరినే మన్నించ రాదా ॥ వరుస ॥

పాయపు మదముల పదనులు దొలుకరి
 చాయల కొప్పులు జారినదే
 ఆయములు గరఁగి అలసేరింతులు
 యీయెడ మునుముగ నెనయఁగ రాదా ॥ వరుస ॥

పగటుల పులకల పదనులు నించఁగ
 సొగిసి చెన్నులరాసులు నెగడె
 జిగిఁ గూడిరిందరు శ్రీవేంకటేశ్వర
 తగిలి ఇట్లా దయ దలఁచఁగ రాదా. ॥ వరుస ॥ 1

ఆహిరి

వట్టి చేఁతలు సేయఁగ వచ్చేదేమి
చుట్టరికమేపొద్దు చూపుట గాక ॥ పల్లవి ॥

పంతమాడ నేఁటికి బలుదొరవు నీతోడ
యెంతైనా నూరకుండేది యెక్కుడు గాక
చెంత నొరయ నేఁటికి సిగ్గులెల్ల మెఱయఁగ
మంతనానఁ దలఁచుటే మంచిది గాక ॥ వట్టి ॥

నారె నవ్వనేఁటికి ఘాణఁడవు నీతోడ
మేరలు మీఱకుండుటే మెచ్చులు గాక
ఆరీతిఁ గొసరనేల అలపులు దేరఁగాను
తారుకాణగా మెచ్చుటే తగవు గాక ॥ వట్టి ॥

చెనకఁగ నేఁటికి శ్రీవేంకటేశ నీతోడఁ
జొనిపి రెండుగన్నులఁ జూచుట గాక
యెనసితి విదే నన్ను నిన్నిటా మన్నించఁగాను
తనువుఁ దనువు సోఁకి తనియుట గాక. ॥ వట్టి ॥ 2

నాదరామక్రియ

నన్నే అట్టు సేతురు నడుమ మీరు
కన్నుల నిద్దుర దేరీఁ గంటిరటే చెలులు ॥ పల్లవి ॥

చెప్పనా నే నప్పుడే చిత్తిణివాఁ డితఁడని
చిప్పిల నెందో పొందు సేసి వచ్చెను
దప్పి దేరీఁ గెమ్మోవి తనువెల్లాఁ జెమటలే
చొప్పులెల్లను మీరే చూడరమ్మ చెలులు ॥ నన్నే ॥

చూపనా నే నపుడే జూటరివాఁ డితఁడని
దాపుగా మైగుఱుతులు దాఁచుకొనెను
యేపొద్దూ నిదేపని యెమ్మెలే నిలువెల్లా
కోపుల నిన్నిఁ దెలుసుకోరమ్మ చెలులు ॥ నన్నే ॥

యెంచనా నేనపుడే యిచ్చకుఁడు యీతఁడని
పొంచి శ్రీవేంకటేశుఁడు పొందెను నన్ను
వంచనలు నేరుచును వలపులే సుద్దులెల్లా
మించె నిన్నిటా మీరు మెచ్చరమ్మ చెలులు. ॥ నన్నే ॥ 3

సాళంగం

మాతోనైతే మారు మలసేవు
ఆతలివారినే అనరాదా నీవు ॥ పల్లవి ॥

చిగురుగుత్తిఁ గొని చేత నేను వేసితేను
మొగమేమి చూచేవు మొక్కలాన
జిగి దేరే నీమేన జీరలు దీసి యెవ్వతో
అగడు సేసినందుకు అనరాదా నీవు ॥ మాతో ॥

కదిసి నే నిమ్మపంట గక్కన నిన్ను వేసితే
పెదవినేల తిట్టేవు పెచ్చు రేఁగి
గదుములు గట్ట చనుఁగవల నూఁది యెవ్వతో
అదిమినందుకు యిట్టే అనరాదా నీవు ॥ మాతో ॥

యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యిట్టే నే నిన్నుఁ గూడితే
సారెనేల పెనఁగేవు సరసానను
వూర సతులెల్ల నిన్ను నొకతొకతే కూడి
ఆరయ నింతేఁచినందుకనరాదా నీవు. ॥ మాతో ॥ 4

* తెలుఁగు కాంబోది

మా పంతము లీడేరె మరి నీ కోరికె చెల్లె
చూపుల నాతనినంటి చూచుకోవమ్మా ॥ పల్లవి ॥

యింతి నీరమణుఁడు నీయెదుటనే వున్నాఁడు
దొంతులుగాఁ జెలులను దూరకువమ్మ
మంతన మిద్దరికి సమ్మతిగానే వొనగూడె
చెంత నీవలసినట్టు సేయవమ్మా ॥ మా పంత ॥

---

* 'తెలుఁగు గాంధారి' అని కొన్నిచోట్ల వ్రాఁత.

పొలసి నీకాతనికి పొందులెల్లాఁ జేసితిమి.
మెలుపున నీ చెలుల మెచ్చవమ్మ
యెలమిఁ జానుపుమీఁద నిట్టే మీరవములాయ
అలమి ఆడేమాటలాడవమ్మా ॥ మా పంత ॥

శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడిదె చెలరేఁగి నినుఁ గూడె
మావంటి నీచెలులను మన్నించవమ్మ
ఆవటించి మేడలో మీరాడినవే ఆటలాయ
తావుల రతులనెల్లఁ దనియవమ్మా. ॥ మా పంత ॥ 5

ముఖారి

మెచ్చితి నీ సుద్దులు మేలువాఁడవౌదువు
యిచ్చకములాడేను యింటికి రావయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నయగారిమాటలెల్ల నాతో నీవాడితివి
ప్రియములెల్లాఁ జేకొంటిఁ బెనఁగనైతి
క్రియ గూడె నిన్నిటాను కిందిమీఁది పనులెల్ల
జయమాయ మాయింటికి సరుగ రావయ్యా ॥ మెచ్చి ॥

నమ్మికలెల్లాఁ జేసి నన్నిట్టే మన్నించితివి
సమ్మతించితిని నిన్ను జరయనైతి
యెమ్మెలెల్ల దక్కె నేఁడు యేవంక చూచినాను
నెమ్మది మా యింటికి నిక్కెము రావయ్యా ॥ మెచ్చి ॥

కరుణతో బుజ్జగించి కాఁగిలించి కూడితివి
యిరవైతినేమిటాను యెడయనైతి
దొరతనములీడేరె తోడనే శ్రీవేంకటేశ
సిరులాయ మాయింటికి చెలఁగి రావయ్యా మెచ్చి ॥ 6

502-వ రేకు మధ్యమావతి

ఇన్నాళ్ళదాఁకాను యెడమాటలు జరగె
పన్నిన నాభాగ్యము ప్రత్యక్షమాయనే ॥ పల్లవి ॥

పచ్చిదేరే మేనితోడి పాయపువిభునిఁ గంటి
దిచ్చరి పనులన్నియుఁ దేరీ(రె?) నేఁడు
రచ్చలో తగవు దిద్ద రామలందరు నున్నారు
తచ్చివేసినట్టు నాతలఁపు లీడేరెనే ॥ ఇన్నాళ్ళ

వేడుకకాఁడై వచ్చి విభుఁడిదె మాటలాడె
నీడల నేఁ గోరినట్టే నిలిచె నేఁడు
కూడిన బాసలకును గుటి మరుఁడున్నాఁడు
జాడ దప్పకుండాను నిజములేరుపడెనే ॥ ఇన్నాళ్ళ ॥

తానె శ్రీవేంకటేశుఁడు తగ నన్నుఁ గాఁగిలించె
తానకమై మోహములు దాఁకొనె నేఁడు
వూనిన వొడఁబాటుకు వుంగరమిదె వున్నది
కానుకలై సలిగెలు కైవసములాయనే. ॥ ఇన్నాళ్ళ ॥ 7

శ్రీరాగం

ఎన్నైనాఁ గలవు పనులెప్పుడూ నీకు
కన్నియమోహమెఱిఁగి కరుణించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మాఁటకు మాటాడితేను మాపుదాఁకాఁ బట్టి జోలి
యేఁటికి విచ్చేయవయ్య యింతికడకు
నీటుతో వాకిటనే నిలుచున్నది య(యె?)ప్పుడు
గాఁటముగ వేగమే సింగారించుకోవయ్యా ॥ ఎన్నై ॥

నవ్వుకు నవ్వు నవ్వితే నాలితనమే నిండు
రవ్వసేయక రావయ్య రామకడకు
దివ్వెలవెలుఁగున యీదిక్కె మొగమై యున్నది
చివ్వనఁ గైదండగా నాచెయి వట్టుకోవయ్యా ॥ ఎన్నై ॥

అడుగుకడుగిడితే నద్దమరాతిరి వట్టు
జడియక రావయ్య సతికడకు
అడరి శ్రీవేంకటేశ ఆకె ఇందు వచ్చి కూడె
జడినే నీవు వత్తువు వాసలియ్యవయ్యా. ఎన్నై 8

శంకరాభరణం

ఎవ్వఁ డెఱుఁగును మీయేతులు
ముప్వంక మెఱసె మీమురిపెమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

సొలపుల నిన్నాపె చూచీని
నలుగడ నీవేల నవ్వేవు
తెలియవు మాకు మీ తెఱఁగులు
బలిమిని యెట్టయినా బ్రదుకరయ్యా ॥ ఎవ్వ ॥

విరుల నాపె నిన్ను వేసీని
కెరలి బొమ్మల జంకించేవు
సరిఁ గానము మీచందములు
పరిపరి విధముల బ్రదుకరయ్యా ॥ ఎవ్వ ॥

పెనఁగి ఆపె నిన్నుఁ బిలిచీని
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడా
నను నేలితివిటు నయమునను
పనివడి యిట్లానే బ్రదుకరయ్యా. ॥ ఎవ్వ ॥9

భైరవి

మగఁడవన్నిటికోర్చి మన్నించరాదా
మగువలు సేసేవెల్లా మచ్చికలే కావా ॥ పల్లవి ॥

చనవు గలిగినట్టి సతి నిన్నుఁ గొసరితే
విని నవ్వవలెఁ గాక వేగిరింతురా
చెనకి యాపె నిన్నుఁ జేసిన చేఁతలెల్లా
ననుపులింతే కాక నలినెగసక్కేమా ॥ మగఁడ ॥

ఆసపడినయట్టి అంగన నిన్నంటితేను
సేసవెట్టవలెఁ గాక జీరదీతురా
వేసరక ఆపె నిన్ను వేఁడుకొమ్మనినదెల్లా
వాసులకింతేకాక వట్టి పంతమా ॥ మగఁడ

కడు మోహించినయట్టికాంత నిన్నుఁ గూడితేను
వొడఁబడవలెఁ గాక వూరకుందురా
అడరి శ్రీవేంకటేశ ఆపె నిన్నుఁ బొందుచెల్ల
అడియాలాలకుఁ గాక ఆఱడిఁబెట్టుటకా. ॥ మగఁడ ॥ 10

కేదారగౌళ

నెలఁతచిత్తము కొద్ది నీవెఱఁగవా
కలయఁగవలెఁ గాక కాఁక సేతురా ॥ పల్లవి ॥

ప్రియములు చెప్పఁగానే బిగిసేవు చెలితోడ
నయగారితనమున నవ్వేవు
క్రియ గూడ నాకె నీకు కెరలి బాఁతి పడఁగ
దయఁ జూడవలెఁ గాక తడవులు సేతురా ॥ నెలఁత ॥

పలుసన్నలు సేయఁగా పరాకయ్యేవింతితోడ
చలము దొరతనాన సాదించేవు
వలచి నీకు నాపె వంచి చేతుల మొక్కఁగ
నెలకొనవలెఁ గాక నీటు సేతురా ॥ నెలఁత ॥

వొగిఁ గాఁగిలించుకోఁగా వొరసేవతివతోడ
పగటు శ్రీవేంకటేశ పచ్చి సేసేవు
మొగము చూపి ఆపె ముచ్చటలు చెప్పఁగాను
చిగిరింపింతురఁ గాక జీరదీతురా. ॥ నెలఁత ॥ 11

ఆహిరి

వేగినంతా నీరాకకే వేడుకనెదురుచూచె
చేగలెక్కేనీగుణాలు చెల్లఁబెట్టవలదా ॥ పల్లవి ॥

నీ మాఁట నీకు వచ్చె నిన్ననే బాసిచ్చితివి
రామతో వచ్చేనని రావైతివి
కోమల మాపెమనసు కొండవంటివాఁడవు
బూమిలోన నిజములే పోగుసేయవలదా ॥ వేగి ॥

నీకొప్పగించితి మిదె నేఁడే లేకలంపితివి
చేకొని వ్రాసినట్టే సేయవైతివి
వాకుల వాసులదాపె వారిధివంటివాఁడవు
యీకడ నీ ప్రతినలు యీడేరించవలదా ॥ వేగి ॥

మెచ్చరించితిమి నేము యిట్టే నీవు వచ్చితివి
పచ్చిగా మగువఁ గూడి పాయవైతివి
మెచ్చుల చక్కనిదాపె మేఘమువంటివాఁడవు
మచ్చిక శ్రీవేంకటేశ మన్నించవలదా. ॥ వేగి ॥ 12

503-వ రేకు సామంతం

పొదువే తగవరివన్నిటాను
బోదించరాదా పురుషునిని ॥ పల్లవి ॥

మలసి నీవిభుఁడు మాటలాడఁగా
పలుకఁగరాదా పడఁతులకు
బలిమిఁ జెఱఁగతఁడు పట్టి తియ్యఁగా
నిలువఁగరాదా నెలవులను ॥ పొదు ॥

పాయకతఁడిపుడు పందెము వేయఁగ
చేయొగ్గరాదా చెలులకును
చాయలనప్పటి సరసములాడఁగ
సేయఁగరాదా సేవలు నేను (వలను?) పొదు ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడు చేకొని కూడఁగ
మోవియ్యరాదా ముదితలకు
యీవలననుఁ దానిటు మన్నించఁగ
భావించరాదా పలుమరు రతులు. ॥ పొదు ॥ 13

శంకరాభరణం

ఇప్పుడే విన్నపించితినిన్నియు నీకు
తప్పులేమిగలిగిన దయఁ జూడుమికను ॥ పల్లవి ॥

పొంతనుండి నిచ్చా నీతో పొందులు సేసేఁగాని
యింతంతని నీ చిత్తమెఱఁగ నేను
మంతనాన నెనై్నన మాయలవాఁడవు నీవు
పంతమెఱఁగను నాభావమెల్ల నీది ॥ ఇప్పు ॥

అలరి యెప్పుడు నీకు నాలనై వుండుదుఁ గాని
చెలఁగి యేమి సేసేవో తెలియ నేను
నెలకొని యున్నిటాను నీయిచ్చరాజవు నీవు
చలమెఱఁగను నాజవ్వనము నీది ॥ ఇప్పు ॥

సారెకుఁ గాఁగిటఁ గూడి సంతోషించుకొందుఁ గాని
నేరుపు నీ గుణాలెంచ నేరను నేను
చేరువ వరములిచ్చే శ్రీవేంకటేశుఁడవు నే
మీరములెఱఁగను నావిరుదెల్ల నీది. ॥ ఇప్పు ॥ 14

నీలాంబరి

ఏల మమ్ము గరిసించేవెందాఁకాను
జాలువారే చెమటల జడివానే సాక్షి ॥ పల్లవి ॥

అండనున్న సతులను అడుగనేమిటికి
నిండిన నీ చేఁతలకు నీవే సాక్షి
చండిసేసి నిన్ను నేము సారెఁ జొప్పులెత్తేమా
మెండుకొని వుండిన నీమేని గోరే సాక్షి ॥ ఏల ॥

ఆసలు వెట్టుక యింత అలయఁగనేమిటికి
వూనిన నీ పొందులకు వురమే సాక్షి
మానాపతులము నీ మర్మములెత్తేమా
తానకపు నిట్టూర్పుల తఱచులే సాక్షి ॥ ఏల ॥

పంతమున మమ్ము నొడఁబరచఁగ నేమిటికి
వింత సుద్దులకు నీవేడుకే సాక్షి
యింత శ్రీవేంకటేశ మమ్మేలితి వేతులెత్తేమా
కాంతి నీమోమునఁ దేరే కళలే సాక్షి. ॥ ఏల ॥ 15

తెలుఁగు కాంబోది

అట్టే కానీవయ్య అన్నియుఁ జక్కనయ్యీని
 గట్టువాయ(యి?)వాఁడవౌత కానవచ్చెను ॥ పల్లవి ॥

కప్పురపుటింటిలో నీకతలు
 చెప్పుదుమా నేఁడు నీ చెలితోను
 తప్పక తెరలో నీవు దాఁచినాపెను
 యిప్పుడాకె గంటే నిన్ను నేమనునో ॥ అట్టే ॥

సింగారపుఁదోఁటలో నీచేఁతలు
 రంగుగఁ జూపుదుమా నీ రమణికి
 అంగవించి తెచ్చుకొన్న ఆపెపాటలు
 సంగతిగా వింటే నెంత జంకించునో ॥ అట్టే ॥

శ్రీవేంకటాద్రిమీఁది చిఱునవ్వులు
 భావానఁ దెలుపుదుమా పడఁతికి
 ఆవటించీపెఁ గూడితి వప్పటాపెను
 తావున మాటాడి యెంత దయసేసునో. ॥ అట్టే ॥ 16

రీతిగౌళ

ఆయ లేవే నీ యెతులన్నియుఁ గంటిమి. నేఁడు
 చాయలా సన్నలనే జరపేవు పొద్దులు ॥ పల్లవి ॥

మొనసి చూచేవారి ముందరనెల్ల నీపతి-
 చనవులే నెరపేవు సారె సారెను
 వినఁగలిగితేఁ జాలు వేసరకెందాఁకనైన
 పనిలేని కతలెల్లఁ బచరించేవిపుడు ॥ ఆయ ॥

యిమ్ముల నీవద్దనుంటే యెవ్వరికైనా నీ-
 సొమ్ములెల్లాఁ జూపేవు సోద్యాలుగాను
 సమ్మతించితేఁ జాలు సవతులనిందరిని
 పమ్మిన యీావులఁ గిందుపఱచేవు నీవు ॥ ఆయ ॥

చెలిమి నీతోఁ జేసితే శ్రీవేంకటేశ్వరుని
కలయికకుఁ దెచ్చేవు కమ్మటి మమ్ము
వలెనంటేఁ జాలు నీవారైన వారికెల్ల
నెలవుగ నీమహిమ నెరపేవు మిగుల. ॥ ఆయ ॥ 17

సౌరాష్ట్రం

ఏలవయ్య యింతులనెందరికైనా
మేలిమివాఁడవు నీకు మేకులు బాఁతే (తా?) ॥ పల్లవి ॥

వేసాలవాఁడవు వేగిరకాఁడవు
వాసులసతులు వలవక మానేరా
వేసరక సేసేవు వినయాలెవ్వరికైనా
ఆసోదకాఁడవు నీకు నాండ్లుఁ బాతా ॥ ఏల ॥

యిచ్చకము నేరుతువు యిన్నిటాఁ బరగితివి
అచ్చపుకాంతలు భ్రమయక మానేరా
పచ్చిదేర నిచ్చేవు బాసలెవ్వరికైన
దిచ్చరివాఁడవు నీకు దేవుళ్ళు బాఁతా ॥ ఏల ॥

చేరి వరాలిత్తువు శ్రీవేంకటేశుఁడవు
గారవపు నేము మరుగక మానేమా
సారెకు నీవొసగేవు చనవులెవ్వరికైనా
బీరపువాఁడవు నీవు(కు?) పెండ్లికూఁతులు బాఁతా. ॥ ఏల ॥ 18

504-వ రేకు *కాంబోది

ఈయఁగదవే వీడెమిప్పుడే నీవిభునికి
మీయిచ్చలే గుటిగాక మేమెల్లా గుతే (ఊా?) ॥ పల్లవి ॥

---

*రేకుం వ్రాఁత ప్రకారము 'కాఁబోది' అనవలసియున్నది. కాని వాడుకలో సర్వత్ర కాంబోది - కాంభోజి అనియే రూపము. కనుక ఈ మార్పు.

మొదలనాపెకు నీకు మోహామే గుఱిగాక
మదమునఁ జిమ్మి రేఁగే మంకులు గుఱా
పొదిగొన్న లోలోని భోగములే గుఱిగాక
పెదవులమీఁదటి బీరాలు గుఱా ॥ ఈయ ॥

ననుపున మీలోని నవ్వులే గుఱిగాక
వొనరఁ బెట్టుకొనిన వొట్లు గుఱా
కనుచూపులఁ జూచిన కాంతులే గుఱిగాక
కినిసిన బొమ్మల జంకెనలు గుఱా ॥ ఈయ ॥

కూడిన కాఁగిటిలోని కూటములే గుఱుగాక
పొడితోడ నొండొరుల పంతాలు గుఱా
యీడై శ్రీవేంకటేశుకిటు నీవే గుఱిగాక
వోడక మేనిపై రేకలుంటేనే గుఱా. ॥ ఈయ ॥ 19

శుద్ధదేశి

ఇచ్చకురాలను నేను యిన్నిటాఁ దనపట్టుకు
వచ్చి వచ్చి తనతోను వాదించేవారెవ్వరే ॥ పల్లవి ॥

మొదల సిగ్గు విడిచి మోహించినవారికి
యెదుట నెవ్వరున్నా నేమాయనే
పొదిగి యాపెకుఁ దాను పూవులు ముడిచీ నిట్టే
వదలక వొద్దనేటివారెవ్వరే ॥ ఇచ్చ ॥

వెరవుతోడుత రతివేడుకనున్నవారికి
యెరవును మొఱఁగును యేడదే మరి
అరుదుగనాపెకు నాకు మడిచిచ్చీఁ దాను
వరుస నిందుకు నవ్వేవారెవ్వరే ॥ ఇచ్చ ॥

చింతలన్నియు విడిచి సేసవెట్టేవారికి
యింతులలో నోఁగాములు యిఁకనేడవే
చెంతనుండి తానే కూడె శ్రీవేంకటేశుఁడు నన్ను
వంతుపెందుకడిగేటివారెవ్వరే. ॥ ఇచ్చ ॥ 20

ఆహిరి

నీ విచ్చిన బాసలు నిలిపి మన్నించవయ్యా
కైవసమైనవారిఁ గరుణించరాదా ॥ పల్లవి ॥

వేసాల మాటలను వేగినంతాఁ గత చెప్పి
ఆసలఁ బెట్టితివట అవునయ్యా
బేసబెల్లితనమునఁ బిలిపించి యిందరిలో
సేసవెట్టి వచ్చిసేసి సిగ్గులువరతురా ॥ నీవి ॥

కూరిమి నవ్వులు నవ్వి కొత్తయిన చేఁతలు చేసి
ఆరితేరి జంకింతురా అవునయ్యా
గారవించి పైఁ జేయిడి కరఁగించి కొలువులో
జీరదీసి చొక్కించి సిగ్గులువరతురా ॥ నీవి ॥

చాయల సన్నలు చూపి సరసములే యాడి
ఆయితములే సేసితి వవునయ్యా
చేయిచ్చి కాఁగిటఁ గూడి శ్రీవేంకటేశ యింటిలో
సేయరానిసేవ గొని సిగ్గులువరతురా. ॥ నీవి ॥ 21

ఆరిభి

చెలియా నాకు నీవు సేసేవుపకారమిది
వెలలేని గుణముల వేడుకకాఁడతఁడు ॥ పల్లవి ॥

వచ్చినదాఁకా నీవు వద్దనే కాచుకుండు
మెచ్చినదాఁకాఁ గొలువు మిగులాను
ఇచ్చగించినందాఁక నింపుగ సేవలు సేయు
అచ్చపుఁ బొందులు సేయుమాతనికి నాకును ॥ చెలి ॥

సమ్మతించినందాఁక సారె విన్నపాలు సేయు
నెమ్మది బత్తైనదాఁకా నేర్పులు చూపు
కొమ్మని ఇచ్చినదాఁకా గుట్టునఁ జేయెత్తి మొక్కు
యిమ్ములఁ బొందులు సేయుమిద్దరికి నీవు ॥ చెలి ॥

నవ్వినదాఁకా నీవు ననుపులెల్లాఁ జేయు-
మివ్వలిమోమైనదాఁకా నింపులు చల్లు
రవ్వగా శ్రీవేంకటరాయఁడిదే నన్నుఁ గూడె
మవ్వపుఁబొందులు సేయు మాకు నీవెప్పుడును. ॥ చెలి ॥ 22

సాళంగం

మగనితో మమ్ముఁ గొంత మాటలాడనీఁగదవే
నిగిడి పూసుక రానేర్తువు గదే ॥ పల్లవి ॥

అతని నేరములెల్ల నడఁచి చవులుసేసి
గతులు చెప్పఁగ నీవు గలవు గదే
సతమై మావంటివారు సారెసారెఁ గొసరఁగ
పతి మాఁటలాడ నీపాలు గదే ॥ మగని ॥

ఇక్కువఁ జేసిన చేఁతకెల్ల పంతమిప్పించి
గక్కన వంకలు దిద్దఁగలవు గదే
వొక్కరొక్కరే వచ్చి వొడివట్టి పెనఁగఁగ
చక్కటులు దిద్దేది నీజాడ గదే ॥ మగని ॥

విరులను వేసి వేసి విన్నపాలు సేసి సేసి
కరుణింపించఁగ నీవు గలవు గదే
అరుదై శ్రీవేంకటేశుఁడాతఁడే మమ్మిపుడేలె
నిరతపు పొందొనర్చ నీవిద్య గదే ॥ మగని ॥ 23

ఆహిరి

దొరపాటివాఁడతఁడు దొమ్మిసేతుగా
తరుణులాల మీరు తరవువెట్టుదురా ॥ పల్లవి ॥

నామీఁది బత్తి గలిగితే నన్ను మన్నించీఁగాని
దోమటినాతని మీరు దూరకురే
ప్రేమములే నిజమైతే పిలువక వచ్చీఁగాని
కోమలులార మీరు కొంగు పట్టనేఁటికే ॥ దొర ॥

భాసలు నిజమయితేఁ బైకొని కూడీఁగాని
వేసరఁ బలిమిపైఁ దప్పు వేయకురే
ఆస పుట్టినపుడు తానండఁ బవ్వళించీఁగాని
రాసికెక్క నిందరిలో రవ్వ సేతురటవే ॥ దొర ॥

కరుణ పుట్టినపుడు కలసి నవ్వీఁగాని
సరుస శ్రీవేంకటేశు జరయకురే
యిరవుగ నన్ను నేలె యిట్టే వుండీఁగాని
నెరసి మీరు తొల్లిటి నేరములెంచకురే. ॥ దొర ॥ 24

505-వ రేకు దేసాళం

ఇంకనేల వట్టి సిగ్గులిందరిలోన
పొంకపు రతులే కాక బూటకము వలెనా ॥ పల్లవి ॥

పడఁతి నీవును నొక్కపానుపుపైఁ బవ్వళించి
యెడమాటలాడించ నిఁకనేల
వడియుఁజెమటలతో వలపులు రేఁగఁగాను
అడపక త్తెలతోడి ఆలోచన వలెనా ॥ ఇంక ॥

భామయు నీవును నొక్కపచ్చడములో నుండి
ఆముకొని చేకానుకలంపనేల
ఆమని పులకలలో నాసలు పెనగొనఁగ
దోమటిని పద్దివారితో నవ్వవలెనా ॥ ఇంక ॥

కలికి నీవును నొక్కకాఁగిటనే వుండఁగాను
పలుమారు కొత్తవాడఁబాటులేల
కలసితిరిదే శ్రీవేంకటేశ కళలు మించ
అలరి యందరిచేతి అప్పణలు వలెనా. ॥ ఇంక ॥ 25

సింధురామక్రియ

తానెప్పుడు మాకు లోనే తగవై తేను
అనుకొని తానెంత అందాలు చూపీని ॥ పల్లవి ॥

చెలులందరును నీకు సేవలు సేయఁగాను
చలముల నాపె నిన్ను జంకించీని
కలకాలము మేము కాఁపిరేలు సేయఁగాను
వెలినుండి తానేల వేడుక చూపీని ॥ తానె ॥

తరుణులిందరు వసంతము నీతోనాడఁగాను
సరుగన నాపె నిన్ను సన్న చేసీని
అరుదుగ నేమిట్టె యాండ్లమై యుండఁగాను
పొరుగున తానేమి పొందులు చూపీని ॥ తానె ॥

కాంతలిందరును నీతో కలసిమెలఁగుండఁగా
చెంతఁ దానేల నవ్వీని శ్రీవేంకటేశ
సంతతము మేము నీసరి కాఁగిటఁ గూడఁగా
బంతినుండి తానెట్టు బాగాలిచ్చీని. ॥ తానె ॥ 26

శంకరాభరణం

వేగిరించేవిదే నీకు వెంగెమాయనా
వేగదేర వలపులు చెప్పవలెనా ॥ పల్లవి ॥

మొక్కితేనే చాలదా మోనమునఁ జెలి నీకు
అక్కజముగా మాటలాడవలెనా
తొక్కితేనే చాలదా తొడరి నీపాదము
పెక్కుమారులిట్టే సేసవెట్టవలెనా ॥ వేగి ॥

నవ్వితేనే చాలదా నాతి నీయెదుటనుండి
చివ్వన నప్పటి సేవసేయవలెనా
పవ్వళించెఁ జాలదా పక్కన నీతొడమీఁద
పువ్విళ్లూరఁ గుచముల నొత్తవలెనా ॥ వేగి ॥

కూడితేనే చాలదా కొమ్మ కాఁగిట నేఁడు
మేడెపురతుల నిన్ను మెచ్చవలెనా
వేడుకతో నీవును శ్రీవేంకటేశ యేలితివి
వీడెమిచ్చే నింత వెల్లవిరి వలెనా. ॥ వేగి ॥ 27

దేవగాంధారి

తరుణివి నీకింత తగవుగాదు
　గరిమల నింతటఁ గాఁగిలించఁగదవే ॥ పల్లవి ॥

పలుకఁగదవే నీపతితోను
　చలముతేమిటికే సారెకును
　పిలువఁగానే యేల బిగిసేవే
　మొలకచన్నులనాఁడే మోహించె నతఁడు ॥ తరుణి ॥

వెస మోవి యియ్యవే విభునికి
　కొసరులింకానేల కూడపెట్టేవే
　వసమై యుండఁగనేల వనరేవే నీకు
　పొసఁగి కన్నెనాఁడే పొందాయ నతఁడు ॥ తరుణి ॥

కనుఁగొనవే శ్రీవేంకటేశ్వరుని
　మనసేమి చూచేవే మాఁటిమాఁటికి
　వొనరికూడె నింకేల వొ(వో?)ల వేసేవే నినుఁ
　బెనఁగి చిన్ననాఁడే పెండ్లాడె నతఁడు. ॥ తరుణి ॥ 28

తెలుఁగుఁ గాంబోది

ఇంక నీచిత్తంబెట్టయిన రక్షించు
　లంకెలమాటల లాలించితివి ॥ పల్లవి ॥

వుంకువిచ్చి నను వొడఁబఱపించిటు
　అంకెలఁ బెండ్లి ఆడితివి
　సంకెదేరఁ గడు సరసములాడుచు
　కంకణములు మరి కట్టితివి ॥ ఇంక ॥

ననుపుసేసుకొని నవ్వులు నవ్వుచు
　చనవున సేసలు చల్లితివి
　వనితలలోపల వాసితోడనే
　పెనఁగుచు బువ్వానఁ బెట్టుకొంటివి ॥ ఇంక ॥

కలసిమెలసి నను కాఁగిట నింపుచు
తొలుతనె పాదము దొక్కితివి
యెలమిని శ్రీవేంకటేశుఁడ నన్నేలి
మలసి రతులఁ గడు మన్నించితివి ॥ ఇంక ॥ 29

శంకరాభరణం

కొంత గుండెవట్టుకొని కోరికెతో నుండుఁ గాని
చెంతనుండి వొకమాఁటు చేచాఁచరాదా ॥ పల్లవి ॥

ఆసతో నప్పటనుండి అతివ గొలువు సేసె
రాసికెక్క నింటికి రమ్మనరాదా
మోసులుగఁ జేయెత్తి మొక్కెనప్పటనుండి
సేసవెట్టేనని మాఁట చెప్పఁగరాదా ॥ కొంత ॥

బత్తితో నీమేను ముట్టె వడఁతి సింగారించి
సత్తుగా మోముచూచి మెచ్చఁగరాదా
కొత్తలైన నీపొందులుగోరి సరసములాడె
పొత్తుల బువ్వములిచ్చి పొదుగఁగరాదా ॥ కొంత ॥

వేడుకతో మోవితేనె విందులు సారెకుఁ బెట్టె
కూడి యిట్టే కాఁగిలించుకొనరాదా
యీడనే శ్రీవేంకటేశ యెనసి నిన్నుఁ బెండ్లాడె
వోడక సమరతులనూరడించరాదా. ॥ కొంత ॥ 30

506-వ రేకు ఆహిరి

ఏఁటికిఁ దలవంచేవు యెందాఁకను
కాటుకకన్నులను గక్కనను జూడవే ॥ పల్లవి ॥

మొయిలువంటివయసు ముడియగట్టఁగరాదు
నయముగ బుద్ధిచెప్ప నావసమా
బయలు వందిలివెట్టి పంతములేలాడేవు
ప్రియగూడ పతితోను కెలయుచు నగవే ॥ ఏఁటి ॥

వెన్నెలవంటి వేడుక వెస గాదెఁ బోయరాదు
ఇన్నిటా జాణవు నీవే యెఱుఁగవటే
చన్నుల మెఱుఁగుచూపి చవులేల కొలిపేవు
యెన్నిక కెక్కె నితని ఇంపులు చేకొనవే ॥ ఏఁటి ॥

కొండవంటిది వయసు గుదిగొని తోయరాదు
గండుమీటి యేలపొద్దు గడపేవే
అండనే శ్రీవేంకటేశుఁడాయాలంటి నిన్నుఁగూడె
నిండు యీతనివోజకు నీవు మెచ్చఁగదవే. ॥ ఏఁటి ॥ 31

* భవుళి

ఈ తగవులడుగుమా యెవ్వరినైనా నీవు
చేతికి లోనై ఇంతిఁ జేకొనరాదా ॥ పల్లవి ॥

ఆకెమోము నీవుచూచి అట్టే వూరకుండితేను
రేకలుగ వలపులు రేఁగకుండునా
చేకొని యంగన నింత చేసినవాఁడవు నేఁడు
దాకొని పెండ్లాడుటకు తగులు గాదా ॥ ఈత ॥

వొంటినొకమాటు నవ్వి వొద్దికఁ బరాకైతే
అంటుకొని చుట్టరికమందకుండునా
వొంటెనంటా వెలఁదిపై నొల(నో) వేసినవాఁడవు
జంటై వావులకు నిదే సంచకరువు గాదా ॥ ఈత ॥

కందువఁ గాఁగిటఁ గూడి కడుసిగ్గులు వడితే
అందలి జీరలు మెఱయక వుండునా
పొంది శ్రీవేంకటేశ యీ పొలఁతిపాలివాఁడవు
ఇందుఁ గట్టిన కంకణమిదియే కాదా. ॥ ఈత ॥ 32

* 'బౌళి' యను రూపముగూడ దీనిదే కాఁదగును.

మధ్యమావతి

ఇద్దరితమకము నిటువలెనే
పొద్దున నేమని బొంకుదమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

లలి నాకధరము లంచమియ్యఁగా
పలు సోఁకులయి పరగెనవే
పిలువఁగాఁగా బెరసి నిందవడె
పొలఁతికి నేమని బొంకుదమయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

అడుగుకొనుచు నిన్నంటి పెనఁగఁగా
తడయక నఖములు తాఁకె నవే
తొడుకొనిరాఁగా దూఱు మీఁదఁబడె
పొడవుగ నేమని బొంకుదమయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

పెక్కులు చెవిలోఁ బ్రియములు చెప్పఁగ
ముక్కున జవ్వాది మోచె నిదే
యిక్కడ శ్రీవేంకటేశుఁడ సడివడె
పుక్కటి నేమని బొంకుదమయ్యా. ॥ ఇద్ద । 33

* హిందోళం

నీవేల సిగ్గుపడేవు నెట్టనఁ దలవంచుక
భావించి భావించి నిన్నుఁ బైకొని మెచ్చీని ॥ పల్లవి ॥

వాడలు దిరిగి నీవు వచ్చిన రాక చూచి
వేడుకలు వెదచల్లీ వెలఁది
జాడలతో నీ మోము చంద్రకళలు చూచి
వీడెపు నోటనే వేమారుఁ బొగడీని నీవేల ।

* ఈ సంకీర్తనమే 509వ రేకున 'పాడి' రాగముతో పునరుక్తము.

వుదుటుఁ దమకమున వుండే నీవునికి చూచి
కదిసి నవ్వులు నవ్వీఁ గలికి
పొదిగిన నీ శిరసు పువ్వుల దండలు చూచి
యెదుట నిలుచుండి చేయెత్తి మొక్కీని ॥ నీవేల ॥

గక్కున వస్తా వచ్చి కాఁగిటఁ గూడఁగాఁ జూచి
చెక్కులు నొక్కీ నిన్నుఁ జెలియ
నిక్కి శ్రీవేంకటేశుఁడ నీ మన్ననలెల్లాఁ జూచి
పక్కన నీమీఁదటి పదాలు వాడీని ॥ నీవేల ॥ 34

మాళవి గౌళ

వింటివా వోయి నీ వీనులు చల్లఁగాను
నంటున మోములు చూచి నవ్వులు నవ్వేరు ॥ పల్లవి ॥

మచ్చికతో నీవు నన్ను మన్నించినసుద్దులెల్ల
అచ్చపు సవతులెల్ల నాడుకొనేరు
పచ్చిగా నీవు నాతోఁ బలికినపలుకులు
రచ్చల నందరిలోన రాఁపు సేసేరు ॥ వింటి ॥

గోరికొన నంటి నీవు కొసరి వేఁడుకొనఁగ
చేరి తమలో సన్నలు సేసుకొనేరు
సారెకు నీవు నాతో సరసములాడినవి
కోరి వెల్లావిరులుగా గురులు సేసేరు ॥ వింటి ॥

కందువ నీవు నన్నుఁ గాఁగిటఁ గూడినట్టి
పొందులు యెలుఁగులెత్తి పొగడేరు
అందరి శ్రీవేంకటేశ అంకెల నీవేలినది
విందుల వేడుకలతో వెలయించేరు. * ॥ వింటి ॥ 35

* ఈ సంకీర్తనమే నాగవరాళి రాగముతో 509వ రేకులో గలదు.

నాదరామక్రియ

కొంతవడి వుండవయ్యా కోరినట్టె అయ్యీఁగాని
కాంతుఁడవు ఇంత పెనఁగకువయ్యా యిపుడు ॥ పల్లవి ॥
కావించి పొగడేవు చక్కనిదాననంటాను
నీవాడేమాఁటలకు నేనా గురి
చేవదేరి యిందుకుఁగా సిగ్గువడి వున్నదాన
కావరించి నన్నుఁ జెనకకువయ్యా యిపుడు ॥ కొంత ॥
చేరి నాగుణానకు మెచ్చితినంటాఁ జేకొనేవు
నేరుపు నీకతలకు నేనా గురి
సారెకు నిందుకుఁగా వంచనతో నేనున్నదాన
ఆరీతిఁ గొంగువట్టి తియ్యకువయ్యా ఇపుడు ॥ కొంత ॥
అప్పటి నీదేవుల నే నంటాఁ గాఁగిలించేవు
చెప్పిన నీమన్ననకు నేనా గురి
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యిందుఁ జొక్కి వుందాన
దప్పిదేరి నీగోర నూఁదకువయ్యా యిపుడు ॥ కొంత ॥ 36

50-వ రేకు

రామక్రియ

పాయపు మదమో యిది పట్టినట్టి చలమో
యీయడ నింతటనైనా యెచ్చరవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
మాటలాడ దొరకొంటే మరేమిటా ముగియదు
యీటుతో నింతికి వీడెమియ్యవయ్యా
పాటించి గోర నొత్తినా పరాకున నెరఁగవు
చోటుల్లా నిండె బుజము చూచుకోవయ్యా ॥ పాయ ॥
కేరి నవ్వఁ జొచ్చితేను కిందుమీఁదు నెరఁగవు
బోరున గందమీపెకుఁ బూయవయ్యా
సారెఁ బువ్వుల వేసినా జవ్వనమదాన లోఁగ-
వీ రీతిని మేన దిష్టమెరుఁగుకో వయ్యా ॥ పాయ ॥

తప్పక చూడఁబోతే నెప్పుడూ రెప్ప మూయవు
చిప్పిలీ పెఁ గూడితివి శ్రీవేంకటేశ
కొప్పు వట్టినాఁ జూడవు కూడినపరవశాన
తెప్పలాయ సంతోసాలు తెలుసుకోవయ్యా ॥ పాయ ॥ 37

శ్రీరాగం

చూతువు రావయ్యా సుదతిలాగు
చేతిమీఁదిచెక్కుతోడ సిగ్గుపడి వున్నది ॥ పల్లవి ॥

చెప్పరానిమాటలు చెలి విన్నవించరాక
వుప్పతిల్లువలపుల నూరకున్నది
ఇప్పుడు నీవే విచ్చేసి యేకతాన నన్నీ విను
దప్పిదేరే మోముతోడ తలవంచుకున్నది ॥ చూతు ॥

భావములో కోరికలు బయలుసేయఁగ రాక
సోవలచెమటతోడ జొబ్బిలున్నది
వోవరిలోనికి వచ్చి వొరసి నీవే యడుగు
కావిరి నివ్వెరఁగులఁ గమ్ముకొని వున్నది ॥ చూతు ।

రతిలో రహస్యములు రవ్వలుసేయఁగ రాక
అతితమకముతోడ సలపున్నది
తతి శ్రీవేంకటేశుఁడ దండనుండి కూడితివి
మతి నీవే యాసపడి మంచముపై నున్నది । చూతు ॥ 38

మంగళ కౌశిక.

ఇద్దరి సరితలు యిందరూఁ జూచేరు
ముద్దులమోముకు మొక్కేము నేము । పల్లవి

సళుపులమాటలు సతి నిన్నాడఁగ
కలకల నవ్వేవు కాంతుఁడవు
పెలుచుఁ దమకమునఁ బెనగఁగఁ బెనగఁగ
[illegible]లమునఁ జే[illegible]లు [illegible]ఁచేవు నీవు ఇద్ద

మగుడి యాపె బొమ్మల జంకించఁగ
సొగయుచు మొగమే చూచేవు
బిగియుచు నందుకు పెదవుల గొణఁగఁగ
వెగటు లేక యిటు వేడుకొనేవు ॥ ఇద్ద ॥

పంతముతోఁ జెలి పవళించఁగా
ఇంతినిఁ గాఁగిట నెనసేవు
కొంత గొసరఁగాఁ గూడితివిదెవో
యింతటి శ్రీవేంకటేశుఁడవు ॥ ఇద్ద ॥ 39

మేఁచబౌళి

చలిమీ బలిమీఁ గద్దు సలిగేఁ గద్దు
వలపుచవులుగొన్న వనితను నేను ॥ పల్లవి ॥

వేసరించనోపము వేమారు నిన్నును
వాసితోడనుండేము వాకిలి గాచి
నేసవెట్టితివి నాఁడే చేతులెత్తి నామీఁద
దోసిటిపాల పెండ్లికూఁతురను నేను ॥ చలిమి ॥

సారె దూరనోపము సాటికి బేటికి నిన్ను
బీరమున నుండేము నీపీఁటవద్దను
జార చాఁచితివి నాఁడే పక్కన నాకాఁగిటికి
కూరిమిఁ గాలుదొక్కిన కొమ్మను నేను ॥ చలిమి ॥

కక్కసించనోపము కడు శ్రీవేంకటేశ్వర
యిక్కువఁ గూడుండేము నీ ఇంటిలోనను
దిక్కై యేలితివి నాఁడే తిరమైన రతులను
వొక్కటైన పట్టపుదేవులను నేను ॥ చలిమి ॥ 40

సాళంగనాట.

తూటిపాటి తెలియకే దొడ్డమెలు రాఁగా రాఁగా
ఆఱడిబెట్టను నేను అంకెకత్తెఁ గానీ ॥ పల్లవి ॥
చలము సాదించఁగాను సమ్మతించఁ జెప్పేనంటే
పలుకులు చవిగావు పతితోడను
అలిగినదాననై ఆడక వుండుట లేదు
వొలిసి నే గుట్టుసేసుకుందానఁ గానీ ॥ తూటి ॥
పోరచి పంతమాడఁగఁ బొందులు సేసేనంటే
ఆరయ నవ్వులు చవుకలాతనితోను
బీరపుదాననై బిగుసుకుండుట లేదు
వూరటగా గుట్టుసేసుకుందానఁ గానీ ॥ తూటి ।
సందడిఁ గూడగాఁను సరసములాడేనంటే
విందులనే నోరూరు శ్రీవేంకటేశుతో
మందెమేళపుదాననై మఱచి వుండుట లేదు
వొందిలి గుట్టుసేసుక వుందానఁ గానీ తూటి । 41

ఆహిరి

మన్నించవయ్యా యీ మగువను నేఁ డట్టే
సన్నల చాయల నిన్ను సాదించే(చీ?)నా పల్లవి
అడ్డము చెప్పఁగరాదు అవుఁగాదనరాదు నిన్ను
వొడ్డారపు మాటలకు నోపునా యీకె
యెడ్డఁడవు గావు చూడ యిన్నిటాను జాణఁడవు
దొడ్డివారివలె నిన్ను దూఱఁగలదా మన్ని
కోపగించరాదు నీతో గుంపించి అలుగరాదు
తాపపు విరహానకు తగునా యీకె
తోపునూకుడు సేయవు దొరవు ఇన్నిటా నీవు
చాపలపువారివలె జరయఁగఁ గలదా । మన్ని

కక్కసించరాదు నిన్ను కరకరిఁ బెట్టరాదు
  నెక్కొన్న నీతో చలము నేర్చునా యీకె
చెక్కు నొక్కి కూడితివి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడవు
  తక్కినవారివలెఁ బంతములాడఁ గలదా ॥ మన్ని ॥ 42

508 వ రేకు సామంతం

ముందెఱఁగక కడు మురిపెము చూపేవు
  సందడిఁ బెనఁగిన సమ్మతి యౌనా ॥ పల్లవి ॥

వదలక పతిపై వలపులు చల్లుచు
  యెదుటనె నవ్వే విది యేమే
పదరి యతఁడు నిను బలిమి సేసితే
  నుదుటున నందుకు నోపఁగఁగలవా ॥ ముందె ॥

వోడకతనికే వుదుటులు చూపుచు
  వేడుకఁ బువ్వుల వేసేవు
కూడేనని తాఁ గుచములంటితే
  యీడనె నీకది యితవయ్యీనా ॥ ముందె ॥

యిరవుగ శ్రీవేంకటేశుఁ గలయుచును
  సరసములాడేవు సరుగనను
గోరబుగా నతఁడు గోర నూఁదితే
  వోరటు లేక నీవోరువఁ గలవా ॥ ముందె ॥ 43

ముఖారి

ఎంత నేరుచుకొన్నాఁడే యీతఁడు
  సంతోసాలు రేఁచి మోవి చవిగొనీనితఁడు ॥ పల్లవి ॥

కందువ నేనుండఁగానే కాఁగిలించుకొనీ ముం[illegible]
  [illegible]ందరిఁ [illegible]ొంది వచ్చెనో యీతఁడు
[illegible] [illegible]వారిచన్నులవా[illegible]
  [illegible]బాలుగా నాకుఁ [illegible](?) [illegible] [illegible] [illegible] ॥

పవ్వళించి వుండఁగాను పచ్చడము గప్పిఁ దొల్లి
యెవ్వరికిఁ గప్పినాఁడో యీతఁడు
నివ్వటిల్లీ జవ్వనుల నిండుమేని పసపులు
నవ్వీ నేనడిగితే నయముగా నితఁడు ॥ ఎంత ॥

పానుపుపై నుండఁగాను పసలుగా నన్నుఁ గూడె
యేనెలఁతల నేలెనో యీతఁడు
మేన నిండె గురుతులు మించి శ్రీవేంకటేశుఁడు
పీనులొగ్గి నడిగితే పేమారుఁ దా నితఁడు ॥ ఎంత 44

పాడి

ఇరవాయ నుండవయ్యా యేమి చెప్పేవు
సరుసఁ గూచున్నదెల్ల చనవే కాదా పల్లవి ॥

తగులు తెలిసితిమి తరుణికి నీకును
మొగము చూచుటెల్లా మోహమే కాదా
యెగసక్కేలకు నీవు యేమిటికి దాఁచేవు
నగినదెల్లా మీమీ నంటులే కా నా ఇర

కాయకపు మీగుట్టు కానవచ్చె నాకిట్టే
ఆయములంటినవెల్లా నాసలే కావా
చాయల మమ్మింత యేల సారె నొడఁబరచేవు
పాయక మాటలాడేది పైకొనుటే కాదా । ఇర ।

మెరవులు లేక మీరిద్దరొక్క పచ్చడము
పొరిఁ గప్పుకొనుటే పొందులు గావా
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టే
సరసములాడుటలే ఛప్పులుగావా ఇర । 45

మంగళ కౌశిక

పొగడించుకొందువు బూమినిందరిచే తాను
మిగులాఁ బొరుగువారి మెప్పించరాదా ॥ పల్లవి ॥
కప్పురమే చల్లిని కన్నులనే మొక్కిని
చెప్పరానిసేవలెల్లఁ జేసీఁ జెలి
యెప్పుడు మన్నించేవు యేది నీ జాణతనము
ముప్పిరిఁ జూచేవారిని మెప్పించరాదా ॥ పొగ ॥
మాటలఁ బ్రియాలు చెప్పి మచ్చికలఁ గొసరిని
నాటుకొన సారె సారె నవ్వీఁ జెలి
కూటమెప్ప డొసగేవు గుణమెన్నఁడు చూపేవు
మేటి నీదేవుళ్ళను మెప్పించరాదా ॥ పొగ ॥
చన్నుగుత్తులఁ బూజించీ చవిచూపీ మోవితేనె
వున్నతి శ్రీవేంకటేశ వొరసీఁ జెలి
వన్నె యెప్పుడు సేసేవు వలచినగుఱుతేదీ
మిన్న కేలితివాకెనే మెప్పించరాదా ॥ పొగ ॥ 46

సామవరాళి

అడుగరే రమణుఁడు అండనిదే వున్నవాఁడు
తడపెఁ జెమట మేను తగునటవే ॥ పల్లవి ॥
యేకతము చెప్పేనంటా నేఁటేఁటివో పలికేని
కాకుసేతురటవే కాంతలను
యీకడఁ దా మేటిదొర యిల్లాలను నేనైతి
దాకొని యిటువంటివి తగునటవే ॥ అడుగ ॥
పాదాలొత్తించుకొంటానే పచ్చిమానాలు దాఁకించీ
సోదింతురటే సిగ్గులు సుదతులను
పాదుగా ఘనుఁడు దాను పట్టపురాణి నే నైతి
దాదాత నింత సేయఁ దగునటవే ॥ అడుగ ॥

డాసి కైదండ వట్టేనంటా గోరఁ జెనకీని
రాసి నవ్వింపింతురచే రమణులను
లాసీ శ్రీవేంకటేశుఁడు నేసతోఁ గూడితి నేను
తా సుద్దులు చెప్ప నీకఁ దగునటవే ॥ అదుగ ॥ 47

పళవంజరం

ఎదురు గుదురుగాను యేల నవ్వీనే
యెదుగా తడవునుండి యేల నవ్వీనే ॥ పల్లవి ॥

వరుసలు వంతులును వనితలమాడుకోఁగా
యిరవైన విభుఁడు తానేల నవ్వీనే
తరమిడి నిద్దరము తన్నుఁ దగవడిగితే
యెరవులు సేసుకొని యేల నవ్వీనే ॥ ఎదురు ॥

వొక్కరొక్కరము సొమ్ములొనర సరిచూడఁగ
యిక్కువైన రమణుఁడు యేల నవ్వీనే
చక్కఁగా మాలోనేమమ్మ సంతము సేయిమంటాను
యిక్కడా మామోము చూచి యేల నవ్వీనే ॥ ఎదురు ॥

మోవిమీఁదిగుఱుతులు మూసుకొనేమమ్ముఁ జూచి
యీవేళ శ్రీవేంకటేశుఁడేల నవ్వీనే
భావించి మమ్మేలితివి పాడి దిద్దుమంటేను
యేవెలఁదులతోనైన నేల నవ్వీనే ॥ ఎదురు ॥ 48

509-వ రేకు కురంజి

దండనున్న చెలులమిందరము సాక్షి
నిండుదొర యీతనికి నేరమేమీ లేదు ॥ పల్లవి ॥

వట్టి చలములు మాని వాకిలి దెరవరాదా
యిట్టె విభుడుఁ వచ్చి యీడనున్నాఁడు
వొట్టినట్టు కొలువై వుండినదొక్కటేకాని
నెట్టన నితనిపల్ల నేరమేమీ లేదు ॥ దండ ॥

దిచ్చరి కోపము మాని తెర దియ్యరాదా
చొచ్చి వచ్చి రమణుఁడు చూచీ నిదే
అచ్చముగ సరసములాడినదొక్కటే కాని
నిచ్చలు నితనివల్ల నేరమేమీ లేదు ॥ దంత ॥

పంతపు వేసాలు మాని పయ్యెదెడలించరాదా
చెంత శ్రీవేంకటేశుఁడు చేయి చాఁచీని
యింతలోన నిన్నుఁ గూడె నిది యొక్కటే గాని
నింతము సేసలితనినేరమేమీ లేదు ॥ దంత ॥ 49

సాళంగనాట

బాపు బాపు మేలు వోఅపరివౌదువు
చాపలాన నీవే కడు జాణవు గావోయీ ॥ పల్లవి ॥

[illegible]గమీకె చూడఁగానే మొనసి వేరొకతెతో
నగవులు నవ్వేవు నాలికాఁడవు
తగులఁగానే మరి తరితీపు వుట్టించేవు
జగములోపల నీవే జాణవు గావోయి ॥ బాపు ॥

మాటలీకె ఆడఁగానే మగిడి పొరుగాకెను
నీటుతోడఁ బిలిచేవు నేరుపరివి
గాటాన వలచుండఁగ కాఁకలు గడు రేఁచేవు
వాటునగా నీవే కడు జాణవు గావోయీ ॥ బాపు ॥

చేరి యీకెఁ గూడఁగానే చెలిపైఁ జేయి వేసి
గారవించేవు శ్రీవేంకటేశుఁడవు
యీరీతి నన్నేలి యాపె మొదనుండఁ జొక్కించేవు
సారెసారెకును నీవే జాణవు గావోయీ ॥ బాపు ॥ 50

శుద్ధవసంతం

నీవు మగవాఁడవు నీ వెట్టుండినాఁ జెల్లు
భావించి ఆఁటదాననుఁ బదరక వుందును ॥ పల్లవి ॥

మనలో నాడినమాట మగువలె ట్టైటఁగిరి
పెనుపొంద నీవే చెప్పితివి గాక
యెనలేక యిటువంటియెమ్మెకాఁడవంటా నే కా
వొనరి నే మోనముతో నూరకే వుందుదును ॥ నీవు ॥

పయ్యదలో గురుతులు పడఁతులె ట్టైటఁగిరి
కొయ్యాపై నీవే యాడుకొంటివి గాక
యెయ్యెడ బగ్గడివాఁడవిటు నీవంటా నే కా
కుయ్యాక తెరమాటున గుట్టుసేసుకుందును ॥ నీవు ॥

వొంటిఁ గాఁగిటిలో రతులువిదలెట్టైటఁగిరి
నంటున మచ్చికను నీ వంటివి గాక
ఇంటిలో శ్రీవేంకటేశ ఇట్టివాఁడవంటా నే కా
జంటయై యేపొద్దు నీ సంగడినే వుందును ॥ నీవు ॥ 51

గౌళ

శిరసుండ మోఁకాలికి సేసలు వెట్టఁగనేల
గరిమల నాపెనే కాఁగిలించరాదా పల్లవి

నిండిన కాఁతాళము నీమీఁద నుండఁగాను
అండవారిమాటలు ఆపె వినీనా
చండిపెట్టి వొడఁబరచకువయ్యా మమ్ము నింత
దండిగా నాపెఁ గాఁగిటఁ దనుపరాదా శిరసు

ముప్పిరిఁ జూపులు నీపై ముంచుకొని వుండఁగాను
ఇప్పుడు నీ కానుకలు యెంచీనా ఆపె
చప్పుడు సేసి మాకెంత సన్నలెల్లాఁ జూపేవు
అప్పటి నాపెచేతికి నందియ్యరాదా ॥ శిరసు

శ్రీవేంకటేశ కాఁగిలి చేరి నీ మై నుండఁగాను
యీ వినయాలెరుఁగునా యెంతైనానాపె
మావంటివారినెల్లా మరి యెంత మన్నించేవు
దేవులైన ఆపెనే తెలుపరాదా ॥ శిరసు ॥ 52

510-వ రేకు

లలిత

ఎందరెందరినిట్లా నేలితివో వెనకకు
సందుసుడి నవ్వేవు జాణకాఁడవౌదువు ॥ పల్లవి ॥

చెలియ చెక్కులవెంట చెమటలు గారఁగాను
అలరి పాదములొత్తినప్పటనుండి
తలఁచరాదా దయ దానికేమి తప్పు గాదు
చలమెల్లనీడేరె జాణకాఁడవౌదువు ॥ ఎంద ॥

వువిదచన్నులపై నిట్టూరుపులు నిగుడఁగ
రవళిఁ బనులు సేసీ రాతిటనుండి
ఇవల మెచ్చఁగరాదా ఇందు వంక నేమి వోదు
జవళిపంతము వచ్చె జాణకాఁడవౌదువు ॥ ఎంద ॥

రమణిమోవితేనె గారఁగా ముద్దుమాటలను
సమరతిఁగూడీ నిన్ను జాముటనుండి
అమరి శ్రీవేంకటేశ అన్నిటా మన్నించరాదా
సముకాన సిగ్గులేల జాణకాఁడవౌదువు ॥ ఎంద ॥ 53

తోండి

మెచ్చితిమి నిన్నును మెలువాఁడవౌదువు
నిచ్చలు మాకన్నిటాను నీవే గుటిగాక ॥ పల్లవి ॥

చేసుకొన్న మగఁడవు చేకొనక మానేవా
వాసితోడ రక్షించేదే వైపు గాక
ఆసకొలిసినవాఁడవట్టే రాక మానేవా
బాస దప్పకుండేదే పంతము గాక ॥ మెచ్చి ॥

ప్రియమైన విభుఁడవు బెరయక మానేవా
క్రియతో మన్నించుటే కీరితి గాక
నియతమైనవాఁడవు నెట్టుకొనక మానేవా
జయముగా నేలుటే సంగతి గాక ॥ మెచ్చి ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడవు చేరి కూడక మానేవా
కైవసమై వుండినదే ఘనత గాక
యీవల నన్నేలితివి ఇచ్చగించక మానేవా
యేవల్లాఁ జన విచ్చుటే యెక్కుడు గాక ॥ మెచ్చి ॥ 54

హిందోళ వసంతం

కాఁగిలించుకొని యెంత కదిమేవయ్య
చేఁగ దేర గోరికొనఁ జెనకకువయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మొనసి నీ పాదాలకు మొక్కేమయ్య
ఘనుఁడవౌదువు అన్నిఁ గంటిమయ్యా
పొనుఁగక యిట్టే నిన్నుఁ బొగడేమయ్యా
పెనఁగను నాచన్నులు పిసుకకువయ్యా ॥ కాఁగి ॥

చెప్పినట్టు నీసేవ సేసేమయ్యా
తప్పు వేసి సటలికఁ దడవనయ్యా
ముప్పిరి నీవారము మొదలే అయ్యా
చప్పుడుగాను గిలిగించకు మిప్పుడయ్యా ॥ కాఁగి ॥

భావించి పంతమిచ్చితిఁ బాయకువయ్యా
శ్రీవేంకటేశ తమ్మకుఁ జే చాఁచేనయ్యా
యీవేళ నన్నుఁ గూడితి విదే మేలయ్యా
కైవసమై మోవి గంటి గావించకువయ్యా. ॥ కాఁగి ॥ 55

ఆహిరి

ఏమీ నెఱఁగదు బాల యిఁక నీచిత్తమెట్టో
మా మాటలెల్లా విని మన్నించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చనవు గలుగఁగాను సారె సారెఁ గొంగు వట్టి
పెనఁగీ నిదివో నీ ప్రియురాలు
యెనసి నీవుండఁగాను ఇట్టే మందెమేళమున
మన సెరఁగ కెదురు మాటలాడీని ॥ ఏమీ ॥

వోడఁబాటు గలుగఁగ నొద్దికతోడుత నీ
తొడమీఁదఁ గూచున్నది తొయ్యాలి
కడు నీవు నవ్వఁగాను కన్నులఁ దప్పక చూచి
జడియక బొమ్మలను జంకించీని ॥ ఏమీ ॥

పొందులు గలుగఁగాను పొసఁగి శ్రీవేంకటేశ
అందపు రతులఁ గూడీ నతివ
కందువలు నీవంటఁగా కప్పురపుమోవి ఇచ్చి
విందులుగాఁ దమ్ములము పీడుదోడాడీని ॥ ఏమీ ॥58

కాంబోది

ఎట్టు నేసినాఁ జేయి యెదురాడను
నెట్టుకొని చూచేవి నీ మహిమలిఁకను ॥ పల్లవి

మొగము నీవు చూచితే మొక్కుచును సంతోసింతు
నగితేనే నీ మేలు నమ్ముదు నేను
జిగి వీడెమిచ్చితేనే చెప్పుకొందుఁ జెలులతో
పగటు నీచిత్తము నాభాగ్య మిఁకను ॥ ఎట్టు ॥

మాటలు నీవాడితేనే మనసు గరఁగుదును
గాటానఁ జేయి వేసితేఁ గడు మెత్తును
పాటించి గోర నంటితే పలుమారుఁ జెలఁగుదు
కోటికి నీ కరుణే కోరిలి నేనిఁకను ॥ ఎట్టు ॥

పచ్చడము గప్పితేను పలుమారు నిన్ను మెత్తు
మచ్చిక నీవు చూపితే మరుగుదును
ఇచ్చకుఁడ శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
పచ్చిదైన నీ మన్ననే బ్రదుకు నాకిఁకను ॥ ఎట్టు ॥ 57

భైరవి

నీకు నాకెకుఁ గలదే నేఁడు గొత్తలా సరసము
కోకొమ్మనీ నదే అందుకొనవయ్య విడెము ॥ పల్లవి ॥

చనవు గలుగువారు సాదింతురేమైన
ననుపు గలుగువారు నవ్వుదురు
కినియఁగ నేమిటికి కేలెత్తి మొక్కుచు నింతి
వినయాన విన్నవించీ వినవయ్య మాఁట ॥ నీకు ॥

ప్రియము గలుగువారు పెనఁగుదు రెంతైన
క్రియ యెరిఁగినవారు గిలిగింతురు
బయలు బిగియనేల బాఁతిపడి ఆపె నీకు
దయవుట్ట సేవ సేసీ తాళవయ్య చలము ॥ నీకు ॥

బలిమి గలుగువారు పంతాలు నెరపుదురు
వలచినవారు రతి నలయింతురు
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యెడమాఁట లిఁకనేల
మెలఁగి కలసె నిన్ను మెచ్చవయ్య యీకెను ॥ నీకు ॥ 58

511-వ రేకు ఛాయానాట

తా నెరఁగఁడటవే యీ తారుకాణలెల్లాను
రానీవే కాదనేనా రమణుని నీడకు ॥ పల్లవి ॥

తలఁపు సమ్మతించితే తనువు సమ్మతించును
వలపు గలిగితేనే వాడికె గలుగును
చలము విడువకున్న సాదించవచ్చుఁ బనులు
[illegible] మంచివైతే [illegible] ॥ తానె

తగులు దప్పకుండితే తమకముఁ దప్పదు
తెగువలు పుట్టితేను తెరఁకువాఁ బుట్టును
నగవులు నిండితేను నయము దోడన నిండు
తగవులు నిలిపితే తాలిములు నిలుచు ॥ తానె ॥

చెనకులు మొనపితె సిగ్గులును మొనపును
ననుపులు మిగిలితే నమ్మికలు మిగులును
యెనసి శ్రీవేంకటేశుఁ డిడకే తా విచ్చేసీ
చనవు సతమైతేనే సరసమూ సతము ॥ తాన ॥ 59

దేశాక్షి

పచ్చిదేరీ నీమాటలు బతుకవయ్యా
విచ్చనవిడిని వూరపిందులాయ వలపు ॥ పల్లవి ॥

సంగడి నుండేవారు సరసములాడేవారు
యెంగిలిమోవిచ్చేవా రెందరు నీకు
అంగవించి యాసపడేవప్పటి నే జాఁతైతినా
వింగడించరాక చల్లువెదలాయ వలపు ॥ పచ్చి ॥

పూడిగాలు సేసేవారు వొరసి నవ్వేటివారు
యీడుచూపి వుండేవారు యెందరు నీకు
జోడుగా మరియు నీచూపులు నాపైఁ జారెనా
నీడలనే వసంతపునీళ్ళాయ వలపు ॥ పచ్చి ॥

చెలరేఁగి పాడేవారు చేసన్నలు చేసేవారు
యెలయించి పొందేవారు యెందరు నీకు
ఇల శ్రీవేంకటేశ సన్నేలితి విచ్చ గలైనా
తిలకించి కడుఁ దరితీపులాయ వలపు ॥ పచ్చి ॥ 60

సామంతం

ఎంతకెంత సేసేవు ఇది యేమే
ఇంతగాఁ గొసరుదురా ఇదియేమే ॥ పల్లవి ॥

ఇచ్చకములాడేవలి నెగసక్కెములాడేవు
హెచ్చి జవ్వనమదాన నిదియేమే
మెచ్చులాతఁడు మెచ్చఁగా మేకులు పచరించేవు
యిచ్చిన చనవునను నిది యేమే ॥ ఎంత ॥

మంతనాలు చెప్పఁగాను మలయుచుఁ బెనఁగేవు
యింతులలోపలనెల్లా నిదియేమే
వింతలుగా నవ్వఁగాను వెస గుట్టు సేసేవు
యెంతయినాఁ గరఁగవు యిదియేమే ॥ ఎంత ॥

అంగవించి కూడఁగాను అలసేవు పానుపుపై
యెంగిలిమోవితోడ నిదియేమే
రంగు శ్రీవేంకటేశుఁడు రతి సేసితే మొక్కేవు
యింగిత మెఱుఁగుదువు యిది యేమే ॥ ఎంత ॥ 61

సాళంగనాట

పాలుదాగిన సత్తువ పనికివచ్చెను నేఁడు
వోలిఁ బచ్చడములోన నొకతున్న దిదివో ॥ పల్లవి ॥

పల్లదాన నీవు రేపల్లెలోఁ బెరిగేనాఁడు
గొల్లెతల మూఁకలే కొలువెల్లాను
వొల్లనే సందడికోప కొకతె నీతురుమే
యిల్లుసేనుకొని వుండె నిరవై నేఁడిదిగో । పాలు ॥

అంచెల వనముల నీ వావులఁ గాచేనాఁడు
చెంచులకదుపులే చెంగటెల్లాను
మించిన రొచ్చుకుఁ గాక మెలఁత వొక్కతె నేఁడు
పంచల నీబుజముపై పాదుకొనె నిదిగో పాలు

తనర శ్రీవేంకటేశ ద్వారక నుండేనాఁడు
వనితలు వేవేలు వాడలెల్లాను
పెనఁగి జంగిలిలోనఁ జేరుకొనవలె నని
వొనర నొక్కతె నీ వురమెక్కె నిదిగో ॥ పాలు ॥ 62

రామక్రియ

చేరి ధర్మపుణ్యము నీ చేతిది గాక
యీరసాన నిందరిలో నేమనేదిరా ॥ పల్లవి ॥

కడు మొక్కలాన నీపై కాఁకలు చల్లఁగరాదు
నడుమంతరాల నీతో నవ్వఁగరాదు
విడువ కెందుంటివని వెంగెములాడఁగ రాదు
యెడయలేని సుద్దులకేమనేదిరా ॥ చేరి ॥

నిందలు వేసి నిన్ను నేరములెంచఁగ రాదు
మందెమేళమున మారుమలయ రాదు
కందువకుఁ దీసి నీపై గాతలు చూపఁగరాదు
యెందువల్ల గెలుతు నిన్నేమనేదిరా । చేరి ।

కొప్పువట్టి తీసి నిన్నుఁ గూరాకు సేయఁగరాదు
యిప్పుడే కూడితి వలయించఁగ రాదు
ముప్పిరి శ్రీవేంకటేశ మొక్కితేఁ దిట్టఁగరాదు
యెప్పటి పంతాలు చెల్లె నేమనేదిరా చేరి ॥ 63

ఆహిరి

చెలులెల్లా నిందుకే సిగ్గువడేరు
పలుమారు నెట్టు వోడఁబరచేవయ్యా పల్లవి

సంగడినున్న సతులు సరసములాడఁగా
యెంగిలాయ నీమోవి ఇప్పుడిట్టే
పొంగుచు నిన్నప్పు ని భోగించేటి [illegible]
యింగితా [illegible] యెట్లో [illegible] గేవయ్యా [illegible]

పొందేవేళఁ బాదాలు నీభుజముపైఁ జాఁచఁగాను
కిందుపడె నీమేను కిమ్ముల నట్టే .
అందముగాఁ గొత్తగాఁ బెండ్లాడేటివారికి
ఇందమని కాఁగిలెట్టు ఇంపు సేసేవయ్యా ॥ చెలు ॥

వావులను తమతమవాఁడవు నీ వనఁగాను
శ్రీవేంకటేశ అందరికేప మైతివి
యీవేళ నేలినయట్టి మావంటిసతులకెల్ల
చేవదేర నీమహిమ చెప్పేదెట్లయ్యా ॥ చెలు ॥ 64

512వ-రేకు **నట్టనారాయణి**

మన్నించు నే నిలుచుండే మటి కొలువుసేసేను
ఇన్నేసి మాటలాడ నీయీడువారమా పల్లవి ॥

అరసి నే నలిగితినంటా వేఁడుకొనేవు
సరికి బేసికి నీతో సాటివారమా
పరగనట్టే మంచముపైకిఁ దీసుకొనేవు
సరుసఁ గూచుండ నీతో సరివారమా ॥ మన్నిం ॥

వొట్టు వెట్టుకొంటినంటా నొడివట్టి తీసేవు
అట్టే మారువెనఁగ వియ్యపువారమా
చుట్టరికములు సేసి సుద్దులెల్లఁ జెప్పేవు
నెట్టుకొని వూఁకొను(న ?)నీయంతవారమా ॥ మన్నిం ॥

పంతములాడితినంటా పక్కనఁ గాఁగిలించేవు
కాంతుఁడవు నేము నీకు కడవారమా
రంతుల శ్రీవేంకటేశ రతుల మమ్మేలితివి
దొంతర మెచ్చులు మెచ్చ దొడ్డవారమా మన్నిం। 65

ముఖారి

ఆయనాయ నీకింత యాచారాల గొడవేల
పాయపు మదము నీవు పట్టుకుండఁ గలవా ॥ పల్లవి ॥
పూచినతంగేడువలెఁ బొలఁతి సింగారించుక
యేచి నిలుచున్నది నీయెదుటను
చేచేత చెరఁగుమాసి వుండితే నేమాయ
చూచిచూచి యంట కోరుచుకుండఁగలవా ॥ ఆయ ॥
పచ్చనిచిలుకవలెఁ బడఁతి చదువుకొంటా
మచ్చికలు చూపీ నీమంచముపొంత
మెచ్చులుగ ధడిబెముమీఁద నుంచే నేమాయ
కిచ్చురేఁగి ముట్టి తమకించకుండఁగలవా ॥ ఆయ ॥
మూసినముత్యమువలె ముదిత కాఁగిట నిల్చి
ఆసకొల్పి శ్రీవేంకటాధిప నిన్ను
సేసవెట్టి నాలునాళ్లు చేసితే నందుకేమాయ
వాసితోడఁ బొంది వలవకుండఁగలవా ॥ ఆయ ॥ 68

కాంబోది

వారేమి సేతురు వనితలింతే
దూరకువే నీవు తొయ్యలుల ॥ పల్లవి ॥
చెలుల నాడకువే సేవ సేసేవారు
బలిమిఁ బట్టఁగఁ బాయుదురా
తలపోసి మేలు తానెఱఁగవలె
చెలువునివే యీ చేఁతలెల్లా ॥ వారే ॥
కోపగించకువే కొలువులోవారు
వోపమందురా వోరయఁగా
దాపైన విభుఁడు తానెంచుకోవలె
చూపి చెప్పవే సుద్దులెల్లా ॥ వారే ॥

యేమీ ననకువే యేలుకొన్నవారు
కామించినవేళఁ గాదందురా
యీమేర శ్రీవేంకటేశుఁడే నన్నేలె
నే మాననవే నేర్పులెల్లా ॥ వారే ॥ 67

దేసాళం

కంటిమి నీసుద్దులెల్లఁ గడపర్యాయ
యింటింట దారణలెక్క నేమి చెప్పేదయ్యా ॥ పల్లవి ॥
కొమ్మలచేతనెల్లాను కొలువు సేయించుకొంటా
కమ్మి వలపు కొటారుగాఁ జెట్టేవు
అమ్మరో పోఁకకుఁ బుట్టెఁడాయను సిగ్గులు నేఁడు
యెమ్మెల సతులభాగ్యా లేమి చెప్పేదయ్యా ॥ కంటి ॥
జలజలోచనలతో సరసములాడుకొంటా
మొలకనవ్వులను వాములు వేసేవు
తలఁపులోని రతులు తరగని ధాన్యమాయ
యెలజవ్వనుల ముద మేమి చెప్పేదయ్యా ॥ కంటి ॥
కందువ నింతుల నిట్టే కాఁగిటఁ బెనఁగుకొంటా
చెందుచు మోవులపై లచ్చెన వెట్టేవు
అంది శ్రీవేంకటేశ నన్నలమి మెచ్చితివిట్టే
యిందరి మురిపెములు యేమి చెప్పేదయ్యా ॥ కంటి ॥68

శంకరాభరణం

చుట్టమువలెనే చూడ [illegible]
[illegible]ట్టుచుఁ బాదము మీఁద వేసిని ॥ పల్లవి ॥
[illegible]ద్దఁ గూచుండితే నాడివట్టుకొని
సుద్దులు చెప్పేఁ జూడవే
బద్దకుమం[illegible] బాసలు [illegible]
[illegible]ద్దువోనివాఁ[illegible] [illegible]దించీ [illegible]

చుట్ట

గేదంగి పూవిచ్చి కేలెత్తి మొక్కితే
 జూదమాడుమనీ జూడవే
సాదవు గమ్మంటే సన్నలు చూపీని
 వీదియెమ్మెకాడు వెంటవచ్చీనే ॥ చుట్ట ॥

గక్కున నే మెచ్చి కాఁగిలించుకొంటే
 చొక్కఁగ నను(గూడెఁ జూడవే
యిక్కడ శ్రీవేంకటేశుఁడు మెచ్చీని
 కక్కసీఁడు మోవి గంటిరేచీఁనే ॥ చుట్ట ॥ 69

నాదరామక్రియ

ఎలయించీఁ దానిన్నిటా నేమి సేతునే
 యెలుఁగెత్తి దూరరాదు ఏమి సేతునే ॥ పల్లవి ॥

వింతగా వేఁడుకొనీని వెనకటి చేఁతలకు
 యెంతైనాఁ గొల్వదు మన సేమిసేతునే
కాంతుఁడు తా నిన్నిటాను కడు మీరి వున్నవాఁడు
 యింతులిందరు నున్నారు యేమి సేతునే ॥ ఎల ॥

ముట్టి తా నన్నుఁ బిల్చీని మొన్ననెల్లా రానందుకు
 యిట్టే కోపము మానదు యేమి సేతునే
అట్టడి తా నింతలో నాటడీరసము చూపీని
 యెట్టకేలకుఁ గంటిని యేమి సేతునే ॥ ఎల ॥

కదిసి తాఁ గాఁగిలించి కడవారిఁ బొందినందు-
 కెదుట శ్రీవేంకటేశు నేమిసేతునే
అదన నన్నేలుకొనె నన్నిటాను మన్నించీ-
 నిదివో నే మరిగితి నేమి సేతునే ఎల ॥ 70

513-వ రేకు శ్రీరాగం

ఎటువంటి చెప్పేమయ్యా యిదిగో నీకు నేఁడు
మెలసి నీవు నాకు మేలైవలతువు ॥ పల్లవి ॥

అలరులకొప్పు నీకు నతిమోహము వుట్టించె
తలిరుమోవి తీపు దప్పిరేఁచెను
వెలిఁజెక్కులకళలు వేడుక పురికొలిపె
కలికి సింగారాలు కన్నులాస నించెను ॥ ఎటువంటి ॥

తచ్చిన గుబ్బచన్నులు తమకము రేఁచె నిన్ను
మచ్చికఁ గనుచూపులు మర్మాలు నాఁటె
మెచ్చులపేరిఁటి వొప్పు మిక్కిలిని భ్రమయించె
నెచ్చెలిచక్కఁదనము నిన్నింత చొక్కించెను ॥ ఎటువంటి ॥

వాసనమోవితేనె వంతున నోరూరించె
సేసవెట్టిన చేతులు సిగ్గు దేరిచె
యీసుద్దికి శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
శ్రీసతిమహిమలెల్ల చేచేత మెప్పించెను ॥ ఎటువంటి ॥ 71

భైరవి

ఇంక నేమిసేసేవయ్యా యింతేశాయను
సంకెలేని వలపులు జాజరాయను ॥ పల్లవి ॥

మగువ నీతో నేఁడు మాటలాడిన ఫలము
చిగురువంటిమోవి చిల్లులాయను
తగిలి యిందాఁకా నీదండ నుండినఫలము
వొగరుఁజేఁతల నసురుసురాయను ॥ ఇంక ॥

నలినాక్షి నీతోను నవ్వు నవ్వినఫలము
చెలఁగి కొప్పెల్ల విడి చిక్కులాయను
యెలమి నీకుఁ జేతులెత్తి మొక్కినఫలము
నిలువుకు నిలువే నివ్వెరగులాయను ॥ ఇంక ॥

సుదతి నిన్నుఁ దప్పక చూచినయట్టిఫలము
కొదలేని రతులకు గురి యాయను
పొదలి శ్రీవేంకటేశ పొందుచేసినఫలము
చదురుఁదనాలు నేర్చి జాణాయను ॥ ఇంక ॥ 72

సామంతం

ఎటుఁగితినిదివో మీ యిద్దరి తమకములు
మొఱఁగులు నేరుతువే మున్నిటికంటెను ॥ పల్లవి ॥

చలివాసి యెదుటను సరసునిమోము చూచి
సెలవి నవ్వితివేలే చెలియా
కలువపువ్వుల వేసి కమ్మటి నవ్వుదేమని
పలికితివే నీవు పంతములు మీరను ॥ ఎటుఁగి ॥

చాయలకుఁ గొలువులో సతులెల్లఁ జూడఁగాను
చేయెత్తి మొక్కితివేలే చెలియా
ఆయములు కొనగోర నంటఁగా సన్నలు నీవు
సేయ నేర్చితివి యేల సేఁతలెక్కుడుగను ॥ ఎటుఁగి ॥

వావిరి నోరెఁ(౦?)పాటి వసంతవల్లభుఁడైన
శ్రీవేంకటేశునాలవే చెలియా
యీవేళ నిన్నేలినట్టే యెనసె నన్నితఁడును
వావి చెప్పనేలే యింక వరుసలతోడను ॥ ఎటుఁగి ॥ 73

దేసాళం

వన్నెకాఁడ వన్నిటాను వల్లభరాయ
వున్నసుద్దులేఁటికోయి వో వల్లభరాయా ॥ పల్లవి ॥

వాడికైన వలపుల వల్లభరాయ
వాడుదేరె నీమోవి వల్లభరాయా
వాడవలపుల మెచ్చు వల్లభరాయ
వోడక నన్నేలుకొమ్మి వో వల్లభరాయా ॥ వన్నె ॥

వలగొని మొక్కేము వల్లభరాయ నీ-
వలలఁ జిక్కితి మిదే వల్లభరాయా
వలెనా యింతేసి రట్టు వల్లభరాయ
వులివచ్చిమోవి యిమ్మీ వో వల్లభరాయా ॥ వన్నె ॥

వరుసనోరెఁ(o?)పాటి వల్లభరాయా నేఁడు
వరుసకు రావోయి వల్లభరాయా
వరదుఁడ శ్రీవేంకట వల్లభరాయ మమ్ము-
నొరసికూడితి విట్టే వో వల్లభరాయా ॥ వన్నె ॥ 74

ఆహిరి

ఎట్టైనా దయదలఁచి యేలుకోవయ్యా
జట్టిగొని నిన్ను నంత సాదించ నేరను ॥ పల్లవి ॥

మన్నింతువనెడి నిండు మందెమేళమునను
యెన్నిమాటలాడితినో యెరఁగను
కన్నియఁ గనక నీతో కందువలుచూపి మోః
విన్నపాలు చేసుకొను వివరము నేరను ॥ ఎట్టై ॥

కైవసమై నీవుండిన గబ్బితనమునను
యేవుపాడిగము గొరతో యెఱుఁగను
దేవులఁ గనక నీవు దిమ్మరివాఁడవని
భావించి కరకరించి జాసగొన నేరను ॥ ఎట్టై ॥

దోమటి దొడికినట్టి దొరతనమునను
యేమి నావొళ్ళఁ దప్పులో యెఱఁగను
కామినిఁ గనక శ్రీవేంకటేశ నిన్నుఁగూడి
ఆముక ష్పందాన నిన్ను నపుఁగాదన నేరను ॥ ఎట్టై ॥ 75

భైరవి

మావంటివా రేమన్నా మర్మాలు సోఁకి వచ్చు
వేవేలు మీలో మీరు విచారించుకోరయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మచ్చికతోడుత నీవు మాటలాడఁగాఁ జూచి
నచ్చుకొని కొంతగొంత నవ్వీ నాపె
హెచ్చుకుందు లందులోన నేమి దెలిసెనో కాని
విచ్చనవిడిని నీవే విచారించుకోవయ్యా ॥ మావం ॥

గుట్టుతోడ నీవు పెద్దకొలువై వుండఁగఁజూచి
సట్టనడుమ నిలిచి నవ్వీ నాపె
ఇట్టె చేసిన చేఁతలేమేమున్నవో కాని
దట్టముగ మనసులోఁ దలపోసుకోవయ్యా ॥ మావం ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడ నన్నుఁ జెందినట్టి నిన్నుఁజూచి
నావెనక నిదివో నవ్వీ నాపె
యేవల నీకు వలపు లెన్నిగలవో కాని
ఆవటించి చెలులతో నాలోచించుకోవయ్యా మావం ॥ 76

514వ రేకు ధన్నాశి

మగువ యప్పటనుండి మనికితమున నవ్వీ
అగడేల లోపలికి నంకెల రారాదా ॥ పల్లవి ॥

యిల్లాలయినదాని నిందరిలోపల నీవు
పల్లదపు మాటలాడి పచ్చిసేతురా
చెల్లఁబో ఆఁటదానికి సిగ్గు విడువఁ దగవా
కల్లరివై యింత నీవు కాకుసేయవలదు ॥ మగువ ॥

పీఁటపైఁ బెండ్లికూఁతురుఁ బేరటాండ్లలోన నెల్లా
వాఁటముగఁ బయ్యదంటి వాసిసేతురా
మేఁటి యాఁటదానికి మేరమీరఁ దగవా
గాఁటముగ నీవింత కాకుసేయవలదు ॥ మగువ ॥

పట్టుపుదెవులఁ దెచ్చి పడఁతులలోన నెల్లా
జట్టిగొని మోవితేనె చవి చూపేవు
అట్టే కూడితివి మగనాలికి రట్టు దగవా
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశ ఈ కుసేయవలదు ॥ మగువ ॥

శంకరాభరణం 77

నీవే యిఁకఁ గరుణించవయ్యా
భావించి కత లేర్పరచఁగఁ గలరా ॥ పల్లవి ॥

మనసులోని నీమతకములెల్లా
కనుఁగొనఁగలరా కామినులు
వెనుకొని నీవొళ్ళి వేసములింతేసి
దినదినమును నిటు తెలియఁగఁ గలరా ॥ నీవే ॥

నలుగడ నీ విటు నవ్విన నవ్వులు
తలఁచఁగఁ గలరా తగు సతులు
నెలకొని నీరతి నేర్పుల చేఁతలు
కొలఁదులు వెట్టుక కొసరఁగఁ గలరా ॥ నీవే ॥

శ్రీవేంకటేశ్వర జిగి నీ మహిమలు
సేవించఁగలరా చిన్నెకలు
వావిరి నందరి వరుస నేలితివి
వావులు దెలుపుచు వారించఁ గలరా ॥ నీవే ॥ 78

సాళంగనాట

నీ వేల పంతాలాడేవు నేఁడు మాతోను
భావించితే నాఁడువారి పగటులివి ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులఁ జేతులిడుక సిగ్గులతో నుండేది
చక్కనివ(స?)తులకెల్ల సహజమిది
జక్కవచన్నులమీఁద సారెఁ బయ్యద మూసేది
యెక్కడా మానినులకు యిక్కువలివి నీవే।

వుదుటున నవ్వుతాను వోరచూపులు చూచేవి(ది?)
చదురాడులైనవారి సహజమిది
పొదిగి సన్నలు చేసి బొమ్మల జంకించేది
మొదలఁ గాంతలకును మురిపెలివి ॥ నీవే ॥

పలుకుల లోపలను వచ్చి దొరల నాడేది
అలమేల్మంగనైన నాకందము లివి
చెలఁగి కూడితి విట్టె శ్రీవేంకటేశ నన్ను
వలపువనితలకు వాడికలివి ॥ నీవే ॥ 79

దేసాళం

మెచ్చిరి గొల్లెతలెల్ల మీఁద మీఁదను
యిచ్చిరి చనవులు నీవిట్టె బతుకవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

అంగనలై తేఁ జాలు నట్టే దయ దలఁతువు
యెంగిలి మోవులని యెంచవు
కంగులే కెప్పుడు మెడఁగట్టుకొనే వుందువు
యింగితపురతులు నీకేమి గడమయ్యా ॥ మెచ్చి ॥

వెలఁదులై తేఁ జాలు వేడుకఁ బెండ్లాడుదువు
పొలసి వారేమిచ్చినాఁ బూసుకొందువు
నెలకొని యేపొద్దు నెత్తిఁ బెట్టుకొందువు
వలపులనోము నీకు ఫలియించె నయ్యా ॥ మెచ్చి ॥

మానినులై తేఁ జాలు మర్మములు చూతువు
ఆనుక వీఁపున మోచు కలరుదువు
నే నలమేలుమంగను నీవు శ్రీవేంకటేశుఁడ-
వీనిజాన నిన్నుఁ గూడితింక నేలుకోవయ్యా ॥ మెచ్చి ॥ 80

సామంతం

ఏఁటికిఁ బదరే వింతులతోడను
నేఁటనె తప్పదు నేరుపు భువిని ॥ పల్లవి ॥

వలవ నేరుతువు వడి నీ రమణుని
వలపించఁగ నేరవలెఁ గదవే
పలికినటులనే పంతము పైపై
నిలిపినదే పో నేరుపు భువిని ॥ ఏఁటి ॥

నవ్వ నేరుతువు ననుపున నాతని
నవ్వించవలెఁగదే నటనలను
వువ్విళ్ళవలె నోరూరించి పగటు-
నివ్వటిలుట పో నేరుపు భువిని ॥ ఏఁటి ॥

చిక్క నేరుతువు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ
జిక్కించవలెఁగదే సేవలను
మక్కువ నీ వలమేల్మంగ వెనసితివి
నిక్క మమ్మేలుట నేరుపు భువిని ॥ ఏఁటి ॥ 81

దేవగాంధారి

ఏడేడఁ జూచినాను యీ సుద్దులే
కోడెకాఁడవయితివి గోవిందరాజా ॥ పల్లవి ॥

అందగారి మాటలాడి ఆయములంటి యంటి
యిందుముఖిఁ జొక్కించి యేలుకొంటివి
పొందులు మరిగి యాకెభోగములకొలకుఁ గా
గొందిఁ బవ్వళించితివి గోవిందరాజా ॥ ఏడే ॥

సెలవి నవ్వులు నవ్వి చేతులు చాఁచి చాఁచి
కలికిని వలపించి కైకొంటివి
కలయికలకుఁగానే కందువ పానుపుమీఁదఁ
గొలువున్నాఁడ విదివో గోవిందరాజా ॥ ఏడే ॥

తమ్ములము నోర నించి తమకము రేఁచి రేఁచి
కొమ్మనుఁ గాఁగిటిలోనఁ గూడితివి
నెమ్మది శ్రీవేంకటేశ నెలఁతరతులకే
కుమ్మరించేవు మోహము గోవిందరాజా ॥ ఏడే ॥ 82

515-వ రేకు కేదారగౌళ

విన్నపమిది యొకటి వేవేలుమారులకును
సన్నలను చాయలను సంతమౌళే మేలు ॥ పల్లవి ॥

చెలిమి యొకరు వచ్చి చేసి పెట్టవచ్చునా
అలరి తమయంతనే అందుఁగాక
చెలులము మాకు బుద్ది చెప్పఁగా వసములా
వెలలేని లోలోని వేడుకింతే కాక ॥ విన్న ॥

కూరిమి యెవ్వరైనఁ గోన వేయ వసమా
తారుకాణైన తమ తమి గాక
సారె నూడిగపువారు చవిసేయ వచ్చునా
మేరమీర నప్పటిసమేళములు గాక ॥ విన్న ॥

శ్రీవేంకటేశ బలిమిసేయ మాకు వసమా
మీవలెఁ గూడినవి మెచ్చులు గాక
యీవిధాన నండవారు యెచ్చరించ నోపుదురా
కైవసమైనయట్టి గరిమెలు గాక ॥ విన్న ॥ 83

ముఖారి

ఎందాఁకా మంకుఁదనమేఁటికి నీకు
చందముగా మన్నించి చనవియ్యరాదా ॥ పల్లవి ॥

హత్తి నిన్ను వేఁడుకొనీ నప్పటనుండియుఁ బతి
చిత్తములోపలిమాట చెప్పరాదా
కొత్త కొత్తవలపుల కొంగువట్టి నిన్నుఁదీసీ
పొత్తులఁగూచుండి అట్టే పొసఁగఁగరాదా ॥ ఎందా ॥

పెనఁగుచు మాఁటలాడి ప్రియములు చెప్పిని
వినయములెల్లా నీవు వినరాదా
తనివి దీరక పైపైఁ దానే సరసములాడీ
చెనకుచు నీవు నట్టే చెలఁగరాదా ॥ ఎందా ॥

కప్పురము నోరికిచ్చి కాఁగిలించుకొనీ నిన్ను
యిప్పుడు నీవియ్యకొని యెనయరాదా
అప్పటి శ్రీవేంకటేశుఁ డంగవించి నిన్నుఁగూడె
దప్పిదేరి యన్నిటాను తనివందరాదా ॥ ఎందా ॥ 84

ధవళ

తలకొని యేల యెదళాఁకించేవు చెలులను
వెలయ మీసరితలు వింటా నుండేము ॥ పల్లవి ॥

సముకాననే నిన్ను జంకించి చూచేటి
రమణుల నేము మేరకుఁ దెచ్చేమా
తమకించి నీవె యాఁ(యే?)కతాన వేఁడుకొనవయ్యా
తమితోడ నేము తెరదండ నుండేము ॥ తల ॥

బడిబడి నీతో నొడ్డాఁబట్టా మాటలాడేటి
పడఁతుల నేము వొడఁబరచేమా
తొడిఁబడ నీవే పొందులు చేసుకొనవయ్యా
తడఁబడక మలఁగుదాపున నుండేము ॥ తల ॥

రతివేళ నిన్నుఁ గదురాపుగా నలయించేటి
అతివల నంతేసి కాదనఁగలమా
యితవై శ్రీవేంకటేశ యిట్టే నీవెనసితివి
మతిమలవక నీమన్నన నుండేము ॥ తల ॥ 85

శ్రీరాగం

వెలయఁగఁ దెర యిఁక వేయఁగదే
నిలువునఁ బులకలు నిండఁగఁ దొడఁగె ॥ పల్లవి ॥

విరులఁగొని పతిని వేయఁగ వేయఁగ
మరునిశరములై మైకొనెను
సురతపు నటనలు చూపఁగఁ జూపఁగ
పెరరేఁపులు మదిఁ బెనగొనఁ దొడఁగె ॥ వెల ॥

చక్కఁగఁ గప్రము చల్లఁగఁ జల్లఁగ
చొక్కుమందులై సుడిగొనెను
అక్కర మాటలు ఆడఁగ నాడఁగ
మక్కువవలపులు మలయఁగఁ దొడఁగె ॥ వెల ॥

యింపుల విడియము లియ్యఁగ నియ్యఁగ
ముంపులమదములు మునుకొనెను
అంపక శ్రీవేంకటాధిపు నెనయఁగ
సంపదతమకము జడిఁగొనఁ దొడఁగె ॥ వెల ॥ 86

శంకరాభరణం

ఆమనిపువ్వువంటిది ఆయమైన వయసు
కామించి భోగించక యా(యే?) మరఁదగునా ॥ పల్లవి ॥

చలపాదితనమేల సణఁగులాడఁగనేల
బలిమిఁ బెనఁగేయట్టి పతితోను
పలుకరాదా కప్రపుబాగా లియ్యఁగరాదా
చెలులకు నింతేసి సిగ్గువడఁదగునా ॥ ఆమ ॥

బిగియఁగ నింతయేల పెచ్చువెరుగఁగనేల
పగటునఁ దమకించే పతితోను
నగవులు నగరాదా నయములు చూపరాదా
చిగురుమోవితోడ సిగ్గువడఁదగునా ॥ ఆమ ॥

మరిగించ నింతయేల మనసులు చూడనేల
    పరగ శ్రీవేంకటపతితోను
గరిమెల మెచ్చరాదా కాఁగిటఁగూడె నతఁడు
    శిరసువంచుక యట్టె సిగ్గువడఁదగునా ॥ ఆమ ॥ 87

రామక్రియ

మేలు మేలు నీగుణాలు మెచ్చితిమయ్యా
    మైలలేక నీమనసు మణుఁగాయఁగా ॥ పల్లవి ॥
మచ్చికతో నాపె నీకు మనవులు చెప్పినవి
    యిచ్చగించి వింటివిగా ఇన్నియును
వచ్చి నీయెదుటఁ దలవంచుక వున్నందుకు
    తచ్చివేసినట్టు నీకు దయవుట్టెఁగా ॥ మేలు ॥
ఆసతోడ నాపె నీకు నంపిన కానికెలవి
    సేసవెట్టినచేతులఁ జేకొంటివి
పూసగుచ్చినట్టు నిన్నుఁ బొంచి చూచినయిందుకు
    రాసినతమకము బోరన రేఁగెఁగా ॥ మేలు ॥
సిగ్గుతోడ నీకునిట్టె సేవలు సేసినవి
    అగ్గమై మెచ్చి కాఁగిట నలమితివి
నిగ్గుల శ్రీవేంకటేశ నేఁడు మమ్ము నేలితివి
    యెగ్గులేని రతులెల్ల నిరవాయఁగా ॥ మేలు ॥ 88

516-వ రేకు సాళంగం

ఆతఁడు చెప్పినట్ల అండనే కూచుండఁగదే
    రాతిరిఁ బగలు నింత రవ్వసేయఁదగునా ॥ పల్లవి ॥
వలపుగలవారికి చలము సాదించరాదు
    లలిఁ జెప్పినట్టు సేయవలెఁ గాని
చెలువుఁడాతఁడు నీపైఁ జేతులు చాఁచఁగాను
    వెలుచుఁదనాన నింత వెనఁగఁగఁదగునా ॥ ఆత ॥

తగులు గలచోటికి బిగువు చూపఁగరాదు
మొగమిచ్చలే యాడఁ దగుఁ గాని
నగుతా నాతఁడు నీకానలు గడుఁబెట్టఁగాను
జిగిమించి నీకింత సిగ్గువడఁదగునా ॥ అత ॥

గతివేళ నన్నిటా సమ్మతించక మానరాదు
మితిమీరి కూడుటకుఁ దతిగాని
ఇతవై శ్రీవేంకటేశుఁ డేలి నిన్ను మెచ్చఁగాను
సతమై నీకింతగుట్టు జరపఁగఁదగునా ॥ అత ॥ 89

దేశాక్షి

ఎటువంటి జాణకాఁడే యీతఁడు
చిటుకలు వేసీని సెలవినవ్వులను ॥ పల్లవి ॥

సంగడినున్నయాపెను సాకిరి చెప్పుమనుచు
కొంగువట్టి తీసీని కొయ్యతనాన
అంగవించి మాటలాడ ననువుగావలె నంటా
నెంగిలితమ్మలము పైనిట్టె వుమిసీని ॥ ఎటు

యెలుకగాఁ బొరుగాపె నిట్టే పొద్దు చెప్పుమని
నెఱిఁగొప్పువట్టి తీసీ నేరుపునను
మఱియుఁ బెనఁగేవేళ మైమరువు వలెనంటా
మెఱుఁగుగోణము కొంగు మీఁదవేసీని ॥ ఎటు ॥

పోరచి వచ్చినాపెను బుద్దులు చెప్పుమనుచు
గోరగిరి కాఁగిలించి కూడీనదే
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁ డిరవై వుండేనంటా
సారెకు మన్నించి నాకు చనవిచ్చీనే ॥ ఎటు ॥ 90

వరాళి

మొగము చూడఁగానే మొరఁగేటికే
వెగటుగా నీవేళ వేసటేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

సేసలు వెట్టేయప్పుడు సిగ్గులువడుట గాక
ఆసఁ గాఁపురము సేసే అప్పుడేఁటికే
వాసులు వట్టేయప్పుడే వడి జంకింతురు గాక
యీసులేక నవ్వేయప్పు డిఁకనేఁటికే ॥ మొగ ॥

యెడసి వుండినవేళ యెగ్గులు వట్టుట గాక
అడరి వీడెమిచ్చే యప్పుడేఁటికే
తడవినయప్పుడే తప్పులువట్టుట గాక
వాడికమై వుండఁగాను వొరయఁగనేఁటికే ॥ మొగ ॥

కంగియుండినయప్పుడు కాఁకలు చల్లుట గాక
అంగములంటి కూడిన యప్పుడేఁటికే
సంగతిగా శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డేలె నిన్నిన్నిటా
సంగడి మెచ్చుటగాక చలము మరేఁటికే ॥ మొగ ॥ 91

సాళంగనాట

దేవతలు చెలఁగిరి దిక్కులెల్లా సంతోషించె
ఆవల నసురలెల్ల నడఁగిరి యపుడే ॥ పల్లవి ॥

అందమై మధురలోన నదివో కృష్ణావతార –
మందెను శ్రావణబహుళాష్టమి నేఁడు
దిందుపడిరి దేవకీదేవి వసుదేవుఁడును
అందిరి బ్రహ్మానంద మంతరంగములను దేవ

నడుమ రేపల్లెలోన నందగోప యశోదల
కొడుకై పెరిగెనదే గోవిందుఁడు
అడరి గోపికలును ఆవులమందలును
వుడివోని వేడుకల నుప్పొంగఁ జెరిగెను ॥ దేవ ॥

ఇప్పుడు శ్రీవేంకటాద్రి నిదె తిరుపతిలోన
వుప్పతిల్లి దేవుఁడై వున్నాఁడిదే
చిప్పిలి సేవకులును శ్రీసతిదేవియును
కప్పి నానాగతులఁ బొగడఁగఁ దొడఁగిరి ॥ దేవ ॥ 92

శ్రీరాగం

కంటిమి నేఁడీభాగ్యము కన్నులతుదల నేము
నంటున సంతోషించుకొంటిమి వోవిభుఁడ ॥ పల్లవి ॥

మొలకచన్నులమీఁద మోపి నీవు కొనగోరు
వలపు కలుపుదీసేవా ఆకెకు
కిలకిల నవ్వఁగానే గిలిగించే వప్పటిసి
నలువంకఁ గూరిములు నాఁటు వేసేవా ॥ కంటి ॥

ఘనమైన పిరుఁదుపై కట్టేవు మొలనూళ్ళు
గనమెల్లు జవ్వనానకొనరించేవా
పెనఁగి సిగ్గువడఁగ బిగ్గఁ గాఁగిలించేవు
వునికిగా రతిపంట లొదువఁగఁ జూచేవా ॥ కంటి ॥

ముప్పిరిఁ దురుమునిండ ముడిచేవు పువ్వులు
తప్పకుండ నసుపు పాఁతరఁబెట్టేవా
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యేలితివి మమ్ము నెల్ల
అప్పటిఁ గాంతలమేలు ఆమని సేసేవా ॥ కంటి ॥ 93

నాగవరాళి

ఇద్దరికిదె విన్నప మెంచుకోరయ్యా
సుద్దులు చెప్పఁగానే సూటి యవును ముదము ॥ పల్లవి ॥

పొరుగుపొంతలనుంటే పొందులు సమకూడును
సరసములాడితేను చవిపుట్టును
నిరతిఁ గోరియుండితే నిగుడుఁ గోరికలు
యెరవులు లేకుండితే నెనయును మనసు ॥ ఇద్ద ॥

సంగడిఁ గూచుండేనే సమ్మతి తానే కలుగు
అంగవించి పెనఁగితే నాయములంటు
యెంగిలిమోవు లిచ్చితే యింపులు సొంపులు రేఁగు
జంగిలి నవ్వునవ్వితే సతమౌను పనులు ॥ ఇద్ద ॥

వొక్కపానుపున నుండే నుడివో వంటి రతులు
మిక్కిలి జాణతనాల మించును మేలు
యెక్కువ శ్రీవేంకటేశ యింతి నీవు గూడితిరి
తక్కక యిట్టే వుండే తమకము హెచ్చును ॥ ఇద్ద ॥ 94

517-వ రేకు దేశాక్షి

ఎంతయిన మమ్ము నీవు యేలినట్టివాఁడవు
పంతగత్తెనై తినంటాఁ బదరేవు సుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

కాతరాన నే నిన్నుఁ గడవనాడినమాట
జాతులు(?)సేసేవు సుమ్మీ సతులలోను
చేతికి లోనాయనంటా చిక్కని నాచన్నులపై
ఘాతలు నించేవు సుమ్మీ ఘనుఁడ మొక్కేను । ఎంత

నేరమిరి నే నీతో మేలుకు నవ్వినవవ్వు
ఆరసి చెప్పేవు సుమ్మీ ఆండ్లతోను
కూరిమి నీతొడమీఁదఁ గూచుండనంటాఁ బిరుఁదు
సారె నదిమేవు సుమ్మీ సరుగ మొక్కేను । ఎంత

అగ్గలమై రతివేళ నంగములు సోఁకినందు
కెగ్గులువట్టేవు సుమ్మీ యిందరిలోను
నిగ్గుల శ్రీవేంకటాద్రినిలయ గోవిందరాజ
వెగ్గళించేవు సుమ్మీ వేడుక మొక్కేను ॥ ఎంత । 95

ఆహిరి

ఎవ్వరుఁ జెప్పరు నీకు నేమిసేసేది
జవ్వనపాయవముగా సటలు రేచేఁది ॥ పల్లవి ॥
పంతము నీవాడేవట పట్టరాదా యెగ్గు మేము
యెంత నేరుపరివి నిన్నేమిచెప్పేది
అంతదొరవు నీవైతే నాఁడువారు సదరమా
దొంతుల యీతగవేల తోఁచదో కాక ॥ ఎవ్వ ॥
రావాడి గోరూఁదేవట రాసి నే జంకించరాదా
యేవల్ల నేర్చితివి నిన్నేమిచెప్పేది
నీవే చదువనేర్చితే నెలఁతలు తుచ్ఛమైర (రా?)
యీవేళ నీవిచారము యేలలేదో కాని ॥ ఎవ్వ ॥
తక్కక కూడితివట తమకించరాదా నేను
యెక్కడఁ గలిగె బుద్ధు లేమిచెప్పేది
నిక్కి దేవరవైతేనే నీవారుగారా సతులు
ఇక్కువ శ్రీవేంకటేశ యేల మంకో కాక ॥ ఎవ్వ ॥ 96

కాంబోది

మూసి దాఁపిరములేవి మునుకొనె వలపులు
బాస చేసినప్పుడే బదికితిమి ॥ పల్లవి ॥
మచ్చికతో నీవు నాతో మాటలాడినప్పుడే
రచ్చకెక్కెఁ బనులెల్ల రాఁపైతిమి
కుచ్చికుచ్చి నీవు పొరుగున నున్నయపుడే
విచ్చనవిడిని వెల్లవిరులైతిమి । మూసి ।
నంటుచేసి నీవు నాతో నవ్వు నవ్వినప్పుడే
అంటిన మనసులతో నారడైతిమి
జంటయి వద్దఁగూచుండి చనవిచ్చినపుడే
యింటనింట నాడికెలకిరవైతిమి । మూసి ।

కతలుగా మోవిమీఁద గంటిచేసి నపుడే
రతిచేఁతలనుఁ గదు రవ్వయితిమి
యితవై శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిపుడే
మితిమీటి యిన్నిటాను మేలువారమైతిమి ॥ మూసి ॥ 97

పాడి

ఇద్దరము మీయెదుట నిదివో వున్నారము
వొద్దికతోఁ దేర్పరే వొక్కటయ్యేము ॥ పల్లవి ॥
మొగము తాఁ జూచితేనే నగితి నే నంతలోనే
తగవులు చెప్పరే తరుణులాల
పగటులవాఁడు తాను పంతగత్తెను నేను
జగమెల్లనెఱుఁగు మాసహజములు ॥ ఇద్ద ॥
పైకొని వొడివట్టితే పక్కన గోరనొత్తితి
సాకిరులు చెప్పరే సతులాల
కాకరిమాట తనది కందువ జంకెన నాది
చేకొన్న మావొళ్లఁ గలసేఁతలివి ॥ ఇద్ద ॥
గట్టిగాఁ జెక్కునొక్కితేఁ గాఁగిటఁ గూడితి నేను
చుట్టరికాలు చెప్పరే సుదతులాల
యిట్టె తా శ్రీవేంకటేశుఁ డిందిరాదేవిని నేను
గుట్టున మాయందుఁగల గుణములివి ॥ ఇద్ద ॥ 98

ఆహిరి

ఎట్టోరువవచ్చు యిటువంటివెల్లఁ జూచి
పట్టపగటనుండియు బడలె నీచెలియ ॥ పల్లవి ॥
పంతగాఁడవైనందుకు బలిమి గలయందుకు
నింతులతోఁ జూపేవా యెగసక్కెలు
యెంతదడవాకుమడిచిప్పించుకొనేవు నీవు
బంతినిట్టె నిలుచుండి బడలె నీచెలియ ॥ ఎట్టో ॥

నేరుపరివై నందుకు నిజముగల యందుకు
ఆరితిఁ దక్కింతురా యంగనలను
కోరి తొడలపైఁ జాఁచుకొంటివి నీపాదాలు
భారము మోఁచుకవుండి బడలె నీచెలియ ॥ ఎట్టో ॥

యేలినందుకు శ్రీ వేంకటేశుఁడవై నందుకు
జాలిఁబెట్టుదురా యింత సకియలను
వేళతోఁ గాఁగిటఁ గూడి వెలయ మన్నించితివి
ఆలరి రతులచేత నలసె నీచెలియ ॥ ఎట్టో ॥ 99

నాగవరాళి

సుదతులకితనికి సోబనవేళ
వుదుటునఁ జెలులెల్ల నూడిగాలు సేయరే ॥ పల్లవి ॥

ఇద్దరు పెండ్లికూఁతులకితఁడు గట్టె బాసిక-
మొద్దికఁ గప్పురవీడే లొడిఁబెట్టెను
పెద్దరికాన నడుమఁ బెండ్లిపీఁటపైఁ గూచుండె
వొద్దనుండి సతులెల్ల నూడిగాలు సేయరే । సుదతు

రెండుచేతుల శాసలు రెట్టించి చల్లఁ దొడఁగె
దండలిద్దరిమెడలఁ దగుల వేసె
గండుమీరి ముంజేతులఁ గంకణదారాలు గట్టె
వుండినట్టే చెలులెల్ల నూడిగాలు సేయరే ॥ సుదతు ॥

భూమి నలమేల్మంగను భూసతిఁ గాఁగిటఁ గూడె
దోమటిదొడికి ముందే తొక్కెఁ బాదాలు
యీమేఁటి శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నివిధాల మెఱసె
వోపుచును చెలులెల్ల నూడిగాలు సేయరే ॥ సుదతు ॥ 100

518-వ రేకు నట్టనారాయణి

మీరైతే నెఱఁగరు మీలోని వేడుకలు
ఆరీతి సన్నలు చేసే రతివలిందరును ॥ పల్లవి ॥

చిమ్ముఁజూపులతోడుత సేస మీరు వెట్టుకోఁగా
మిమ్ముఁజూచి చెలులెల్లా మెచ్చి నవ్వేరు
వుమ్మడిఁ గొంగులు ముళ్ళు వొకరొకరు వేయఁగ
పొమ్మల మొకమొకాలు చూచేరిందరును ॥ మీరై ॥

కడుఁ దమకముతోడ కంకణాలు గట్టుకోఁగా -
నడరి ఆడుకొనేరు అంగనలెల్ల
తొడిఁబడ నిద్దరును తోడనీళ్ళాడఁ గాను
గుడిగొని లోలో సిగ్గులు వడేరిందరు ॥ మీరై ॥

పేరటాండ్లకు మీరు పేరులిద్దరుఁ జెప్పఁగా
నారసి నవ్వేరు సతు లాడనీడను
చేరెలమేలుమంగను శ్రీవేంకటేశ కూడి
గారవించి పొగడుతాఁ గదిసే రిందరును ॥ మీరై ॥ 101

ధన్నాశి

విన్నవించుమనె మమ్ము వెలఁది నీకు నీవు
వన్నెలు చూపినఁగాని వలపులేర్పడవు ॥ పల్లవి ॥

మాటలాడి తనియదు మగువ నీతో నేఁడు
తాటించి పువ్వులవేసి తనియదు
గాటపుగుబ్బలు నిండఁ గాఁగిలించుకొన్నఁ గాని
వాఁటమైన మీలోని వలపులేర్పడవు విన్న ॥

చిఱునవ్వులు నవ్వియు చిత్తములోఁ దనియదు
తటితో మొక్కులు మొక్కి తనియదు
పిఱుదంటి తొడలపైఁ బెట్టుకవుండినఁగాని
మఱియును మెరసి నీమచ్చికలేర్పడవు విన్న

సొలసి సొలసి నిన్నుఁజూచి చూచి తనియదు
తలఁగక సేవసేసీ తనియదు
అలమేల్మంగఁ గూడితివట్టే లాలించినఁగాని
చెలఁగి శ్రీవేంకటేశ వలపులేర్పడవు ॥ విన్న ॥ 102

గౌళ

ఏమేమి మర్మములో ఇద్దరికే తెలుసును
వేమారుఁ బులకలతో విఱ్ఱవీఁగేరు ॥ పల్లవి ॥

నిలువుఁగొప్పులతోడ నీవు నాకె మాటలాడి
సెలవుల నవ్వులతో చిమ్మిరేఁగేరు
కొలఁదికిఁ గలువలు కొప్పులనుండి జారఁగ
మెలుపున మిమ్ముమీరే మెచ్చుకొనేరు ॥ ఏమే ॥

సందడించేసొమ్ములతో సరసములాడుకొంటా
కందువసిగ్గులతోడఁ గడుమించేరు
గందపులప్పలు మేన గలగల పైరాలఁగ
విందులుగ నొండొరుల వేడుకల మించేరు ॥ ఏమే ॥

యెమ్మెలతో శ్రీవేంకటేశ యలమేల్మంగతో
వుమ్మడిరతుల నసురుసురనేరు
వొమ్మిచెమట మేనులఁ దొటతొట వడియఁగా
చిమ్ముచును ముత్తెలసేసలు చల్లేరు ॥ ఏమే ॥ 103

శ్రీరాగం

ఏనుఁగొని మొక్కరే కాంతలాల
వొనరి యిందరితోడ నున్నాఁడు దేవుఁడు ॥ పల్లవి ॥

చిప్పిల నదివో రతిచెమటలఁ దొప్పఁదోఁగి
కప్పురదూళి మేనఁ గడుఁజాతి
దప్పిదేరి చెంగలువదండల చప్పరములో
వుప్పతిల్ల వలపుల నోలలాడీ దేవుఁడు కను

గుట్టున మిక్కిలి పెనఁగులాటనే యలసి
చట్టువుణుఁగు మేన నంతటా నలఁది
వట్టివేళ్ళ సురట్ల వాసన సేదదేరి
వొట్టుకొని వేడుకల నోలలాడీ దేవుఁడు ॥ కను ॥

పలుమారు నవ్వులలో పంతములనే మెరసి
మెలుపున సొమ్ములెల్ల మేన ధరించి
అలమేలుమంగ నురమందుఁ గాఁగిలించుకొని
వొలిసి శ్రీవేంకటాద్రి నోలలాడీ దేవుఁడు ॥ కను ॥ 104

నాదరామక్రియ

ఆపెకు నీకు నెంత అరువడమో
రేపును మాపునుఁ దమి రేఁచీని ॥

ప్రియమైన సేసపాల పెండ్లికూఁతురు నీతో
నయగారిమాటలాడి నవ్వించీని
రయమునఁ బానుపుపై రాతిరిఁ బగలు నుండి
క్రియగూడారతులను కెరలించీని

దోమటి గలసినట్టి దొడ్డదేవులు నీతో
కోమలపుచూపుచూచి కొసరీని
కామించి పైఁడిపీఁటపై కలకాలమునుండి
చేముంచి సరసములఁ జిక్కించీని ॥ ఆపె

అట్లే వురమెక్కినట్టి యలమేలుమంగ నీతో
రట్టడితనానఁ గూడాఁబడిఁ బెట్టీని
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశ కాఁగిట సదా వుండి
జట్టిగొన్న సిగ్గులను చవి వుట్టించీని ॥ ఆపె 105

సింధురామక్రియ

కంటిమి మిమ్మిందరిని కన్నులతుదల నేఁడు
తొంటివినుకులకు సంతోసమాయ నయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చూపులనే ఆకె నీకు సుద్దులెల్లాఁ జెప్పెను
ఆపనులు యింకానేమి అడిగేవయ్యా
కైపుసేయకందుకుఁగాఁ గాఁగిలించుకొంటివి
చాపలాన రెంటికిని సరియాయ నయ్యా ॥ కంటి ॥

నవ్వులనే నీకు వినయములెల్లాఁ జూపె
తవ్వుచు నప్పటి నేమి దడవేవయ్యా
చివ్వన నందుకుఁగాను చెక్కులు నొక్కితివి
యివ్వల నందుకిందుకు నీడువచ్చెనయ్యా ॥ కంటి ॥

మంతనాన నలమేలుమంగ నీకు మొక్కి కూడె
వంతుకు నన్నేలి యెంత వలచేవయ్యా
అంతలో శ్రీవేంకటేశ అందుకే లాలించితివి
కాంతుఁడవన్నిటాఁ దారుకాణ వచ్చెనయ్యా ॥ కంటి ॥ 106

519 వ-రేకు

సాళంగనాట

వాఁడెవాఁడె వీఁడెవీఁడె వాడలలో మెరసీని
ఆఁడులనడుమనెంత అలరీనిచూడరే ॥ పల్లవి ॥

కనకపు రథమెక్కి కప్పురము చల్లీని
వనితలమీఁదట శ్రీవల్లభుఁడు
వినువీధి మించినట్టి వేంకటాచలముమీఁద
నినుపుఁజందురుఁడు వెన్నెలగాసినట్లు ॥ వాఁడే ॥

దేవాసనముమీఁదఁ దిరమై పన్నీరు చల్లీ
వేవేలు సతులమీఁద విశ్వమూరితి
చేవమీరి శేషాద్రిశిఖరము మీఁదను
భావింప మేఘము జడివట్టి మించినట్లు ॥ వాఁడే ॥

పసిఁడిదండెల పీఁటపై నుండి పూవుల వేసీ
వెస నలమేల్మంగ శ్రీవేంకటేశుఁడు
మిసిమి నంజనగిరిమీఁద వసంతవేళను
వెసఁ గల్పవృక్షము విరులిచ్చినట్లు ॥ వాఁడే ॥ 107

కన్నడగౌళ

మిక్కిలి నేరుపరివి మేలెల్లా నెరుఁగుదువు
తక్కక నీగుణాలెల్లఁ దలఁచుకోరాదా ॥ పల్లవి ॥

నగితినంటా నీవు నన్ను నేల జరసేవు
మొగము చూపరాదా మొక్కేఁగాని
జిగిమోవెడిగేనంటాఁ జెక్కులేల నొక్కేవు
తగు నీబాసలెల్లాఁ దలఁచుకోరాదా ॥ మిక్కిలి ॥

చూచితినంటా నన్ను సుద్దులేఁటి కడిగేవు
చే చాఁచఁగరాదా చెలఁగేఁ గాని
కాచి పాదా లొత్తేనంటా కందువలేల యంటేవు
తాచి నీవంపిన లేక దలఁచుకోరాదా ॥ మిక్కిలి ॥

కాఁగిలించుకొంటి నంటా కడు నేమి మెచ్చేవు
చేఁగ రతి చూపరాదా శ్రీవేంకటేశ
రేఁగె లమేల్మంగ నంటా రేకలేల నించేవు
దాఁగని నీవొడఁబాటు తలఁచుకోరాదా ॥ మిక్కిలి ॥ 108

మంగళకౌశిక

సేవ చేసే బలిమింతే చెలులకెల్ల
పూవువలె నింకా నిన్నుఁ బొగడేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మొక్కఁగానే యింత యేల మొనగోర నూఁదేవు
లక్కవంటి చిత్తపు లలన నేను
యెక్కువ తక్కువ మాట లేమిననరాదు నిన్ను
పుక్కిటికొలఁది నిన్నుఁ బొగడేమయ్యా ॥ సేవ ॥

ప్రియము చెప్పఁగ నేల పిసికేవు చన్నులు
నయగారి జవ్వనపు నాతిని నేను
చెయిముట్టి యంతేసి చెనకఁగరాదు నిన్ను
ముయికి ముయిగా నిన్నుఁ బొగడేమయ్యా ॥ సేవ ॥

మట్టము నవఁగ నేల సొలసి వొడివట్టేవు
మట్టులేని యలమేలుమంగను నేను
అట్టడి శ్రీవేంకటేశ ఉాయి గిలిగించరాదు
పొట్టఁబొ(పొ?)రుగున నిన్నుఁ బొగడేమయ్యా ॥ సేవ ॥ 109

శంకరాభరణం

కైకొనవయ్యా ఘనుఁడవు
దీకొని మోహము దిగఁబోసీని ॥ పల్లవి ॥

జంకెనచూపులు సరసపుమాఁటలు
సంకె లేక సతి చల్లీని
పొంకపుఁగొసరులు భోగపుటుసురులు
వుంకువగా నీకొనరించీని ॥ కైకొన ॥

సెలవులనవ్వులు సిగ్గులమొఱఁగులు
నెలకొని యంగన నించీని
చెలువపుతెక్కులు చేతులమొక్కులు
వొలిసి కప్పముగ నొసగీని ॥ కైకొన ॥

మొగములో కళలు ముంచినరతులును
నిగిడెలమేల్మంగ నించీని
అగపడి శ్రీవేంకటాధిప కూడితి
యిగురుమోవి నీకిచ్చీని ॥ కైకొన ॥ 110

నాదరామక్రియ

ఇటువంటివాని నిను నెట్టు గెలువఁగ వచ్చు
తటుకున నిన్నిటాను తప్పు లేదనేవు ॥ పల్లవి ॥
చేరి యెందుండో రాఁగాఁ జేయి వట్టుకొని నిన్ను
తారుకాణ చేసినాఁ దప్పు లేదనేవు
మారుముద్రలు నీమేన మచ్చములు చూపినాను
దార (రి?) దప్పకుండానుఁ దప్పులేదనేవు ॥ ఇటు ॥
పెండిలిపీఁటపై నీవు ప్రియములోఁ గూచుండఁగా
దండములు వెట్టినాఁ దప్పు లేదనేవు
నిండు వింతవాసనలు నీవల్ల నుండఁగాను
దండి చేసుకడిగినాఁ దప్పు లేదనేవు ॥ ఇటు ॥
మిగులా నన్నుఁ గూడి మించాపెమోము చూడఁగా
తగవు నిన్నడిగినాఁ దప్పు లేదనేవు
నిగిడి శ్రీవేంకటాద్రినిలయ గోవిందరాజ
దగ యేల తొల్లైనంటేఁ దప్పు లేదనేవు ॥ ఇటు ॥ 111

నారాయణి

పంతగాఁడ వీఁడ మమ్ముఁ బాయకువయ్యా
బంటఁ బెట్టుకొని మమ్ముఁ బాలార్చవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
జవ్వనపువారమో సముకపువారమో
యెవ్వర మే మన్నా నెగ్గులెంచకువయ్యా
నవ్వు నవ్వేవారమో ననుపైనవారమో
తవ్విన మోవి రసాల దప్పిదేర్చవయ్యా ॥ పంత ॥
సేవ చేసేవారమో చిత్తములోవారమో
కావరించినా మమ్ముఁ గైకొనవయ్యా
పూవువంటివారమో భోగించేవారమో
వేవేలు మన్ననల వెలయించవయ్యా ॥ పంత ॥

కడుమేనవారమో క్రపపుఁబడివారమో
    యెడయక ఇట్టె వీడేలియ్యవయ్యా
కడగి శ్రీవేంకటేశ కలసిన నీవారమో
    జడియక యిట్లానే చనవియ్యవయ్యా ॥ వంత ॥ 112

520-వ రేకు పాడి

అందుననే కనుఁగొనే నతని బత్తి
    ఇందువదనరో నాకు నెరిఁగించఁగదవే ॥ పల్లవి ॥
చెప్పిన నావిన్నపము చేకొని విని నటవే
    కప్పురమందె నటవే కానికగాను
    ముప్పిరి నందుకుఁగాను మోము చెంగలించె నటే
    చిప్పిలి కరఁగి యటే చెమరించెనటవే ॥ అందు ॥
వాలాయించి మా ఇంటకవచ్చె ననె నటవే
    యేలేనని నిండుబాస లిచ్చె నటవే
    మేలువాఁడై కొంత గొంత మేలమాడె నటవే
    కీలెటిఁగి మనమీఁదఁ గృపసేసె నటవే ॥ అందు ॥
ఇందాఁకా శ్రీవేంకటేశుఁ డెదుట నుండె నటవే
    అందగాఁడై నాకు సతమాయ నటవే
    ఇందరిలో కౌఁగిట నన్నేకతానఁ గూడెనటే
    చందమాయఁ బనులెల్లా సరివచ్చె నటవే ॥ అందు ॥ 113

కాంబోది

నీవే యెరఁగవలె నెరజాణవు
    వేవేలు నీకు విన్నవించే వారెవ్వరయ్యా ॥ పల్లవి ॥
నిరతి నిన్నటనుండి నీవీకెతో నుండఁగాను
    వరుసకు వచ్చి యాపె వాకిటనుండీ
    తరిలీపు సేసేవు తరుణులిద్దరి నంది
    మెరవులో నీకు విన్నవించే వారెవ్వరయ్యా ॥ నీవే॥

పూని నీవీకెతోను భోగించుకుండఁగాను
కానుక దెచ్చుక యాపె గాచుకున్నది
తానకమై ఇద్దరికి తమకములు రేఁచేవు
పీనులంట నీకు విన్నవించే వారెవ్వరయ్యా ॥ నీవే ॥

శ్రీవేంకటేశ నీవీకెఁ జేరి కూడుండఁగాను
సేవ సేసేనంటా నాపె చెంతనున్నది
ఆవరుసల నిద్దరి నందముగా నేలితివి
వేవేగ నీకు విన్నవించే వారెవరయ్యా ॥ నీవే ॥ 114

శుద్ధవసంతం

దయ దలఁచినపుడే ధర్మము నీకు
ప్రియముతోడుత నింక బెరయఁగరాదా ॥ పల్లవి ॥

నలువంక నీతోనే నవ్వులు నవ్వీ నిదే
సొలసి సొలసి నిన్నే చూచీ నిదే
మలసి మలసి నీతో మాటలూనాడీ నిదే
కలికి నింతటనైనఁ గరుణించరాదా ॥ దయ ॥

సారె సారె నీతోనే సన్నలు చేసీ నిదే
కూరిములు పలుమారుఁ గొసరీ నిదే
నేరుపులు గలవెల్ల నీయందే నెరపీ నిదే
నారీమణికి నిట్టే నంటు చూపరాదా ॥ దయ ॥

వింతవింతలుగ నీకె వీడెము లిచ్చీ నిదే
సంతోసాన నిన్నునే జరసీ నిదే
రంతుల శ్రీవేంకటేశ రతులకు మొక్కీ నిదే
యింతిఁ గూడితి విందే యురవుకోరాదా ॥ దయ ॥ 115

ఆహిరి

నీవే మన్నించేవు గాక నీచిత్తము వచ్చితేను
 కావరించి నే నిన్ను కాఁతాళము రేఁతునా ॥ పల్లవి ॥
సంగడి సతులు నిన్ను చన్నుల నొత్తిరంటాను
 జంగిలిలో నే నిన్ను చండి సేతునా
 అంగడివారెల్లా నిన్ను నంటఁ గాఁగిలించిరంటా
 వుంగిటిగా నే నిన్ను నొత్తుకోలు సేతునా ॥ నీవే ॥
వుద్దండపు సతులెల్ల నొడివట్టి తీసిరంటా
 కొద్దిమీర నే నీపై గోరు దీతునా
 గద్దరి చెలులు నిన్ను ఘాతలెల్లాఁ జేసిరంటా
 అద్దుకొని నే నిన్ను నాఱడిగాఁ జేతునా ॥ నీవే ॥
ఆగడపు కాంతలు నిన్నలమి కూడిరంటా
 వేగిరించి నే నిన్ను వేసరింతునా
 యీగతి శ్రీవేంకటేశ యింతలో నన్నేలితివి
 చేగ దేర నే నిన్ను చిమ్మి రేఁతునా ॥ నీవే ॥ 116

ముఖారి

ఏపున నెంత వెఱతు వీయింతికి
 ఆపెమాట మీర నని అనవెట్టుకొంటివో ॥ పల్లవి ॥
వేగినంతా నే నీకు విన్నపాలు చేసినవి
 ఆగడాలు చేసితివి ఆపెతోడను
 చేగలెక్క నీపై నేను సేసవిరులు వెట్టితే
 పోగులుగా ఆకెదుటఁ బోసితివి ॥ ఏపు ॥
యేకతానఁ గస్తూరి సీకితవుగాఁ బూసినది
 ఆకెకుఁ జూపితివి నీవంతలోననే
 దాకొని నీచెవినిండాఁ దట్టుపునుఁగు వెట్టితే
 చేకొని యాపెకు నెట్టు కానుకిచ్చితివి ॥ ఏపు ॥

చనుదోయి కాఁగిట లచ్చనగా నీకు నించితే
పెనఁగకు మనుచు నాపెకుఁ జూపేవు
ఘనుఁడ శ్రీవేంకటేశ కలసితి విద్దరిని
చనుమానాలిచ్చి మమ్ము సరిగాఁ బెంచేవు ॥ పవు ॥ 117

శుద్ధదేశి

ఏల గుబ్బతిల్లేరు మీరింతటిలోననే
ఆలికిని మగనికి నడ్డాఁకలున్న వా ॥ పల్లవి ॥
మాటలు సరివచ్చెనా మగువకు నీకును
యీటునఁ గనుఁగొనల నేమి నవ్వేరు
చోటు గలిగెనా మీకు సుద్దులెల్లాఁ జెప్పుకోను
ఆఁటదానికి మగవాని కడ్డాఁకలున్న వా ॥ ఏల ॥
తారుకాణలాయనా తరుణికి నీకును
యీరీతిఁ బెంజెమటతో నేమి నవ్వేరు
మేర గలిగెనా మీకు మెచ్చులెల్లా మెచ్చుకోను
ఆరయ సతికిఁ బతిక(కిన?)డ్డాఁకలున్న వా ॥ ఏల ॥
రతి మర్మములంటెనా రమణికి నీకును
యితవైన చొక్కులతో నేమి నవ్వేరు
సతము గలిగెనా చవులకు శ్రీవేంకటేశ
అతివకుఁ బతికైతి వడ్డాఁకలున్న వా ॥ ఏల ॥ 118

* 531-వ రేకు వరాళి

మీఁద మిక్కిలి సన్నలు మీరే యెఱుఁగుదురు
యీఁదా మోఁదా(?)మొక్కు మొక్కేమిదివో నేము ॥పల్లవి॥
తటుకున నందరితో తచ్చనలాడేటి నీ-
నటనలు చూచే నవ్వీ నాపె
కుటిలము నెరఁగము గుంపించ నెఱఁగము
యిటువలె సేవ సేసే మిదివో నేము ॥ మీఁద ॥

* 521 నుండి 530 వఱకుగల పది రేకులు లేవు.

వనితలతో నెల్లా వంతులు జరపే నీ-
నునుపులు చూచే నవ్వీ నాపె
పెనఁగఁగ నెరఁగము బిగియఁగ నెరఁగము
ఘనసి కొలువు సేసే మిదివో నేము ॥ మీఁద ॥

ఆలరి శ్రీవేంకటేశ అందరిఁ గాఁగిటఁ గూడే
నాలితనములు చూచే నవ్వీ నాపె
జాలిఁబెట్ట నెరఁగము సాదించ నెరఁగము
యీలాగులఁ గలసే మిదివో నేము ॥ మీఁద ॥ 119

సాళంగనాట

నీవెఱఁగవా యివి నెలఁతల నేరుపులు
వావి గలసినవారు వాసులు నెరపరా ॥ పల్లవి ॥

పంతమాడరాదు గాక పడతికిఁ సారె సారె
యెంత సేయగాదు పతి నెలయించి
వింతదానఁ గాఁ గనక వెన్నెల నవ్వునవ్వితి
జంతలైన వారైతే జంకించరా నీవె ॥

జగడించరాదు గాక సతులకు సారె సారె
పగలెంత చూపరాదు పచ్చి దోఁచను
తగినదానఁ గనక తలఁపు దాఁచనైతి
యెగసక్కెపు వారైతే నెమ్మె చూపరా ॥ నీవె ॥

వాసులెంచరాదు గాక వనితకు సారె సారె
సేసలెన్ని వెట్టరాదు చిమ్మి రేఁగి
సేసుకుందానఁ గనక శ్రీవేంకటేశ పొందితి
యీ సుద్దుల కొకలైతే నెంతయునాఁ జేయరా ॥ నీవె ॥ 120

నాదరామక్రియ

ఉపచరించవయ్యా వువిదలను
వుపమలతోడనే వొడలు మోపీని ॥ పల్లవి ॥

జలజలఁ జెమటలు చన్నుల తుదలఁ గార
అలసి గందము వూసీ నతివ నీకు
మలకల నెరివేణి మఱి వీఁపునఁ బొలయ
తలపోఁత గతులఁ బాదములొత్తీని ॥ ఉప ॥

వెడవెడ నిట్టూర్పులు విసర ముక్కునవెంట
జడిసి సురటి వీచీ సారెకు నేఁడు
తొడిఁబడఁ జెమటలు తొటతొటఁ బైఁ బడఁగ
జడిగొన మాటల సరసమాడీని ॥ ఉప ॥

కలసి వొండొంటితో కంకణా లొరయఁగాను
చెలఁగి కాఁగిటఁగూడీ శ్రీవేంకటేశా
కులికి కులికి కొనగోరి గురులు సోఁకఁగ
పలురతుల చవులు పచారించీని ॥ ఉప ॥ 121

శంకరాభరణం

ఎఱిఁగిన పనులకు నింతేలా
కఱతలు నేర్తువు కాంతుఁడ నీవు ॥ పల్లవి ॥

పన్నినమాయలు పక్కన నుండఁగ
సన్నలు సేసినఁ జాణవౌనా
వన్నెల నాతో వలపులు చల్లుచు
కన్నులార్చెదవు కడగడ(?)నీవు ॥ ఎఱిఁగి ॥

చేసిన నేరమి చేచే నుండఁగ
సేసలువెట్టిన సెలవవునా
బాసలు నాతో పలుమరుఁ జేయుచు
ఆసలు సేసే వవ్వల నీవు ॥ ఎఱిఁగి ॥

కలసిన గుఱుతులు కాఁగిట నుండఁగ
వలవని మఱఁగులు వైపౌనా
ఎలమిని శ్రీవేంకటేశ నన్నేనసి
పులకించేవిదె పొరుగున నీవు ॥ ఎఱిఁగి ॥ 122

సింధురామక్రియ

మేలు గలంతాను మెరసేను
తాలిమితో నిట్టే మాదండకు రావయ్యా ॥ పల్లవి ॥
మనసొక్కటాయ నింక మామాట వింటివి
ననుపై నా సెలవికి నవ్వువచ్చెను
చెనకఁగానే నాకు చేయి మీఁదాయ నేఁడు
తనిసితి మింకాను మాదండకు రావయ్యా ॥ మేలు ॥
చలమెల్ల నీడేరె చనవు మాకిచ్చితివి
కళలు నా మోమునఁ గడు నిండెను
కొలువులో నుండఁగానే కూటములు దైవారె
తలకొని యిపుడు మాదండకు రావయ్యా ॥ మేలు ॥
నిండెను సంతోసము నెమ్మది నన్నేలితివి
మెండుగ శ్రీవేంకటేశ మెచ్చితి నిన్ను
పండుమోవితేనెతోనే ఫలమందె రతులెల్లా
దండిదై యున్నాఁడవు మాదండకు రావయ్యా ॥ మేలు ॥ 123

ముఖారి

నీ వెఱఁగనివున్నవా నేరుపరివి
వావులే గుఱిసేసి వద్దనుండవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
పొలసి యేమిటికైనా బొమ్మల జంకింతుము
చలపట్టి నిన్ను నట్టే సాదింతుము
యెలమిఁ బొందైనవారి కెగ్గులేవి తప్పులేవి
వలపులే గురిగావా తెలుసుకోవయ్యా ॥ నీవె

వినఁగానే నిన్నుఁ గడు వెంగెములాడుదుము
నసువున నిట్టే కడు నాఁటఁ బాతుము
చనవు గలవారికి సరియేమి జేసేమి
మనసులే గురిగావా మన్నించవయ్యా ॥ నీవె ॥

కందువ వేళతమైతే కదుఁ దమకింతుము
అందవు రతులచేత నలయింతుము
యిందునే శ్రీవేంకటేశ యేలితివి మమ్ము మోవి-
విందులివే గురిగావా వినోదించవయ్యా ॥ నీవె ॥ 124

532-వ రేకు కురంజి

చిన్నవానివలె నెంత చెప్పించుకొనేవు నీవు
యెన్నరాని రతులకు నెదురుకోవలదా ॥ పల్లవి ॥

చెంతనుండే చెలి నిన్నుఁ జెనకిన చెనకులు (లకు?)
చింతతోడఁ దలవంచి సిగ్గువడేవు
వింతవాఁడవా నీవు వేడుకకాఁడవు తొల్లె
దొంతర వలపులకు దోసిలొగ్గవలదా ॥ చిన్న ॥

నసువున నాతి నీతో నవ్వే నవ్వులకు
వొనరఁగ నీచేతుల నొడ్డుకొనేవు
నసుచనివాఁడవా నంటుతో దొరవు నీవు
పెనఁగే తమకానకుఁ బ్రియపడవలదా ॥ చిన్న ॥

కోమలి శ్రీవేంకటేశ కూడె నీ కూటములకు
మోము చూచి యంతలోనే మొక్కు మొక్కేవు
సామాన్యపువాఁడవా సర్వేశ్వరుఁడ విదె
గోమున నెంతవడైనాఁ గొసరఁగ వలదా ॥ చిన్న ॥ 125

సాళంగం

తలఁపు దెలియవద్దా తా నెటువంటి జాణఁడే
పిలిచే ననఁగానే ప్రియపడీఁ దాను ॥ పల్లవి ॥

తెరలో నుండఁగా గుట్టు దెలుసుకొనుంటేను
సరకానివలె నేల తమకించీనే
దొరయంటాఁ దనకాలు దొక్కక వూరకే వుంటె
గొరబులు సేసి యేల కొసరీనే తాను ॥ తలఁపు ॥

తప్పక చూడఁగాను తలవంచుకొంటేను
వుప్పతించి నను నేల వొడివట్టీనే
చెప్పరాని మాట గాఁగా సిగ్గువడి వుండితేను
అప్పటి నానవెట్టేల అడిగీనే తాను ॥ తలఁపు ॥

బిగ్గెఁ గాఁగిలించుకోఁగా పెనఁగక వుంటేను
నిగ్గులఁ దానేల నాకు నేర్పవచ్చీనే
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగను నన్ను
వొగ్గి కూడె నిఁక నేల వొరసీనే తాను ॥ తలఁపు ॥ 126

భైరవి

ఇంకా నేఁటసుద్దులు యెందాఁకాను
పొంకములన్నియును పొదిగున్నవి ॥ పల్లవి ॥

చెలరేఁగి నీవు తొల్లి చెప్పిన బుద్ధులెల్లా
తలఁపులో నాతనికిఁ దగిలున్నవి
చలపట్టి సేసినట్టి సరసపుఁ జేఁతలెల్లా
నిలువునఁ జెక్కులెల్లా నిండి వున్నవి ॥ ఇం

నెమ్మది నీవు దొల్లి నేరిపిన నేర్పులెల్లా
సమ్మతిల్ల నాతనికి సతమైనవి
పమ్మి నీవు గరఁగించి పాడిన పాటలెల్లా
కమ్మి యాతని చెవులఁ గాఁపురములున్నవి ॥ ఇంకా ॥

నిరతి నలమేల్మంగ నీవతనిఁ గూడఁగాను
సిరులు శ్రీవేంకటేశుఁ జెంది వున్నవి
సరి నీకాఁగిటిలోని చన్నుల వొత్తులెల్లాను
వురముపై నాతనికి వుంకువైనవి ॥ ఇంకా ॥ 127

సాళంగనాట

సిగ్గువడఁ డిదివో చెలులాల
వెగ్గలపు సంతోసాన విట్టువీఁగీని ॥ పల్లవి ॥

వాఁడివో గోవిందరాజు వలపులు చల్లుతాను
పోఁడిమితోఁ బవ్వళించి భోగించీని
కోఁడి కోఁడి(?)చూపులను కొమ్మలు చూడఁగాను
నాఁడు నేఁడు వొక్కరీతి నవ్వు నవ్వీని ॥ సిగ్గు ॥

సంకుఁ జక్రములతోడ చంద్రగావి రెంటెముతో
కంకణముల చాఁచిన కరములతో
వుంకువ కానికలు వువిదలియ్యఁగాను
సంకెలేక మోవితేనె చవి చూపీని ॥ సిగ్గు ॥

బంగారు కటారమదే పానుపు శేషుఁడు వాఁడే
సింగారపు వేడుకలఁ జెలఁగీ నదే
చెంగటఁ బెండ్లాడుతాను శ్రీవేంకటేశుఁడు దానే
వుంగరపు వేలుచూపి వొద్దికయ్యీని ॥ సిగ్గు ॥ 128

శంకరాభరణం

పడఁతి నీపలికె భాగ్యములు
తొడిఁబడ దొరకెను దోమట్లు ॥ పల్లవి ॥

తెలియనాని నీ తేనెలమాటలు
తిలకింపఁగఁ దరితీపులు
చలిమి బలిమి నీ సరసపు సన్నలు
గల నిమ్మపండ్ల కానికలు । పడఁతి ।

ననిచిన సెలవుల నవ్వుల తేటలు
వొనరిన వలపుల వూటలు
కొనచూపుల నీ కూరిమి కొసరులు
చొనిపిన పొందుల చుట్టరికములు ॥ పడతి ॥

మిక్కిలి కాఁగిట మెరయు నీ రతులు
వొక్కటఁ బెనగొను వుంకువలు
యిక్కువ శ్రీవేంకటేశు నెనసితివి
మొక్కలములేని మోహాములు ॥ పడతి ॥ 129

మాళవిగౌళ

దేవరవు నీవు నీదేవుల నేను
వావి గద్దు గనక నీవద్దనే వుండుదును ॥ పల్లవి ॥

వేసరకుమీ నా వీరిడి మాటలకును
ఆసపడి యేమైనా నాడుదు నేను
వాసులెంచకుమీ నా వలపుల నవ్వులందు
రాసికెక్కనట్టె సరసములాడుదును ॥ దేవర ॥

తప్పులు వట్టకుమీ నా తమకపు చేఁతలకు
కొప్పు వట్టి తీసి నిన్నుఁ గొసరుదును
వుప్పటించకుమీ నా వుదుటుఁజూపులకు
చిప్పిల మర్మాలు నాఁటఁ జిమ్ముదు నేను ॥ దేవర ॥

గొరబు సేయకుమీ కూటపు నా రతులకు
అరుదులుగాఁ గూడి యలయింతును
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యిన్నిటా నన్నేలితివి
మరిగితి నీకు నేను మఱవకు నన్నును ॥ దేవర ॥ 130

533-వ రేకు నాట

ఎందరి నెలయించితో యిట్లానే భూమిలోన
సందడిలోనే మీ(నీ?)కు సతమైతిమి ॥ పల్లవి ॥

కొచ్చి కొచ్చి నీవిట్టే కొలువుసేయించుకోఁగా
మచ్చికతోడుత నిన్ను మరిగితిమి
వచ్చిగా నీవు మాతో వగడసాలాడఁగాను
రచ్చకెక్కి యింతేసి రవ్వయితిమి ॥ ఎందరి ॥

మంతనాన మాచే నాకు మడిచి ఇప్పించుకోఁగా
ఇంతులమై నిన్ను నిట్టే యెనసితిమి
సంతతము నీవిట్టే సంగడిఁ బెట్టుకుండఁగా
నంతటా మందెమేళములై పెనఁగితిమి ॥ ఎందరి ॥

కప్పురము మోవి నంటి కాఁగిలింపించుకోఁగాను
వొప్పుగా దేవుళ్ళమై వొనరితిమి
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యిన్నిటా మమ్మేలఁగాను
యెప్పుడూ నురముమీఁద నిరవైతిమి ॥ ఎందరి ॥ 181

సామంతం

చెలి చెప్పినట్టు నీవు సేయరాదా
పెలుచుఁదనాన నేల బిగిసేవు ॥ పల్లవి ॥

సారె సారె నీతో సలిగకుఁ బెనఁగఁగా
మారుకొన నేమిటికి మగువతోను
కోరి వేఁడి నిన్నుఁ గొసరి కొంగువట్టితే
ఆరితేరి యాల అలసేవు ॥ చెలి ॥

వచ్చి వచ్చి నీతో వావులు చెప్పఁగా
కుచ్చితములేమిటికి కోమలితోను
మచ్చికసేసి నీతో మాటలాడఁగాను
వచ్చి సేసి యింత యాల పదరేవు ॥ చెలి ॥

కదిసి కదిసి నిన్నుఁగప్పురములడుగఁగా
వుదుటు జంకెనలేల వువిదతోను
మొదల శ్రీవేంకటేశ మొగము చూడఁగాను
అది యాల పరవశమందేవు ॥ చెలి ॥ 132

మంగళ కౌశిక

ఎక్కడౌతా నెలుఁగవు యేమయ్యా
దిక్కరించనోపము(ను?) తెర వేసే మ(న?)య్యా ॥ పల్లవి ॥
చెక్కులఁ జెమట నిండె చెలియ తురుము వీడె
యిక్కువలంటి పెనఁగే వెందాఁకనయ్యా
చొక్కపు నీసతులెల్లాఁ జూచి కడు నవ్వేరు
తెక్కుల నీ కూటమికిఁ దెర వేసే నయ్యా ॥ ఎక్క ॥
చన్నులు బయటఁబడె జవ్వనమదమురేఁగె (రేఁగె?)
యెన్నేసి నవ్వులు నవ్వే వెందాఁకా నయ్యా
సన్న సేసుకొంటాను సతులెల్లా మూఁగేరు
తిన్నని నీ సిగ్గు మూయఁ దెర వేసే నయ్యా ॥ ఎక్క ॥
మొలనూలు జారెను ముందే పోఁకముడి వీడె
యెలమిఁ గూడితి వాసలెందాఁకా నయ్యా
వలచి శ్రీవేంకటేశ వనితలు మెచ్చేరు
తెలిసితి మీ మనసు తెర వేసే నయ్యా ॥ ఎక్క ॥ 133

మధ్యమావతి

ఇంత సేతురటవే యిందరిలోన
కాంతుడు సిగ్గువడఁగా కాంతలెల్లా దూరిరి ॥ పల్లవి ॥
మచ్చిక నాతఁడు నిన్ను మన్నించిన మన్ననకు
పచ్చిసేతురా మోవి పడఁతి నీవు
కుచ్చి యట్టె తలవంచుకొని యాతఁడుండఁగాను
ఇచ్చకపు చెలులెల్లా నెంతో నిన్ను దూరిరి ॥ ఇంత ॥

చల్లఁగా నాతఁడు నీకు చనవిచ్చినందుకు
వెల్లిగా నలయింతురా వేగినంతాను
బల్లిదుఁడై నాతఁడిట్టే పవ్వళించి వుండఁగాను
తొల్లిటిసతులెల్లాను తొడిఁబడ దూరిరి ॥ ఇంత ॥

అట్టె శ్రీవేంకటేశుఁ డంటి నిన్నేలినందుకు
నెట్టన బాసగొందురా నీటుతోడను
వొట్టుక నీపంపు సేయుచుండఁగా నితనిఁ జూచి
నెట్టుకొన్న మగువలు నిన్నుఁ గడు దూరిరి ॥ ఇంత ॥ 184

వరాళి

ఇన్నాళ్ళు తానెందుండెనో యేమని చెప్పేము నేము
సన్నలు సేయఁగఁ జూచి చలము మీరేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

జలజాక్షి నీతోను సారె విన్నపాలు సేసీ
యెలమి నీవెంత చనవిచ్చితో కాని
కలకల నవ్వుతాను కందువలు నీకుఁ జూపీ
వెలయ మాకు నేఁడు వెరగయ్యీనయ్యా ॥ ఇన్నా ॥

కన్నుల కలికి నీకు కానుకలందిచ్చీని
నిన్నా నేఁడే యెంత మన్నించితో కాని
చన్నుల నొరసుతాను సంగడినే కూచుండీ
వన్నెల నిందుకే మాకు వాసి వుట్టీనయ్యా ॥ ఇన్నా ॥

జవరాలు నీమోవిచవి నీకుఁ జెప్పీని
సవి నేర్పు లెంత నూరి పోసితో కాని
యివల శ్రీవేంకటేశ ఇన్నిటాను నిన్నుఁ గూడె
తవిలి నన్నేలితివి తగవాయనయ్యా ॥ ఇన్నా ॥ 185

కేదారగౌళ

అడుగరే యాతనినే అంగనలాలా
గుడిగొని తానే వట్టి గొరబాయఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

యెదురాడేదాననా యెంతటి పనికైనా
పదరి తానే మారు పలికీఁ గాక
తుద మీఱేదాననా దూరై యంత దిరిగినా
మదమునఁ దానే మారుమలసీఁ గాక ॥ అడు ॥

కక్కసించేదాననా కడలెంత దొక్కినాను
వెక్కసీఁడై తానే యిటు వెలసీఁ గాక
మొక్కలపుదాననా ముందు వెనకెంచితేను
పక్కనఁ దానె ముంచి పంతమాడీఁ గాక ॥ అడు ॥

తడఁబడేదాననా తనరతివేళను
బడిబడిఁ దానే చొక్కి భ్రమసీఁగాక
అడిగేటిదాననా అందరిలో నన్నుఁ గూడి
అడరి శ్రీవేంకటేశుఁడాదరించీఁ గాక ॥ అడు ॥ 136

534-వ రేకు అమర సింధు

కాంతల నెన్నడుముల కలువు దీర
దొంతిమోవిబోనాల జాతర సేయవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చిత్తడిచెమటివాన చెక్కులవెంటాఁ గురిసె
యెత్తిన మదములను యేరులు వారె
గుత్తపు గుబ్బల పెద్దకొండలకు గండి గట్టి
బత్తితోడ వలపుల పైరుసేయవయ్యా ॥ కాంతల ॥

పులకల ససులు గొబ్బున మైనిండా మొలచె
యెలమిఁ దమకముల యెన్నులు వెళ్లె
కలికిజవ్వనముల కళ్యాముసేసి నురిపె (పి?)
కొలపుల బోగాలఁ గోరు గొనవయ్యా ॥ కాంతల ।

అంగజరాజ్యపదవి కామినికాలము వచ్చె
పొంగి రతులు పోఁకకుఁ బుట్టెఁడాయను
యింగితపు శ్రీవేంకటేశ మమ్ము నేలితివి
సంగతిగా మోహనరాజ్యము లేలవయ్యా ॥ కాంతల ॥ 137

భైరవి

ఇంకనైనా వేఁడుకో నీ ఇంతిని నీవు
సంకె దేరుతురు గాక సాము సేతురా ॥ పల్లవి ॥

చేరి చన్నులంటఁగాను సిగ్గువడ్డ యాఁటదాని
గారవించవలెఁ గాక గద్దింతురా
తేరకొనఁ జూడఁగాను తెరవేసుకొన్నదాని
సారె బుజ్జగింతు (తురు?) గాక సాదింతురా ॥ ఇంక ॥

కొప్పు వట్టి తియ్యఁగాను కొంకినట్టి యాఁటదాని
దప్పి దేరుతురు గాక తమకింతురా
ముప్పిరిఁ బెనకఁగాను మొక్కుచున్నయట్టిదాని
దుప్పటి గప్పుటగాక దొమ్మి సేతురా ॥ ఇంక ॥

కైవసమై కూడఁగాను కడుఁ జొక్కినాఁటదాని
మోవి యానుదురుగాక మొక్కింతురా
శ్రీవేంకటేశుఁడ వదే చెలి యలమేల్మంగ
దేవులౌ పెంచేది కాక కావరింతురా ॥ ఇంక ॥ 138

పాడి

ఆతనిచెలిని నాకేమనరాదు
కాతరించ నేఁటికి నుంగరమందుకొనవే ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడ నేమిటికి చెలువుఁడు కాఁగిలించె
వొగ్గి యింక నాతనితో నొనగూడవే
నిగ్గుల నామోము చూచి నీవేల నవ్వేవే
వెగ్గళించ కాతఁడిచ్చే వీడెమందుకొనవే ॥ ఆతని ॥

పల్లదము లేమిటికే పచ్చడము గప్పెఁ బతి
చల్లఁగాఁ జెప్పినట్ల సమ్మతించవే
వొల్లనె నాకొంగువట్టి వొద్దికేల తీసేవు
ఇల్లిదుఁడాతని నిమ్మపండందుకొనవే ॥ ఆతని ॥

శిరసు వంచనేఁటికి శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడె
తెరవేసుకొనె (ని?) లోలోఁ దిరముగావే
గరిమ నలమేలుమంగవు నన్నెంత మెచ్చేవు
పొరిఁబొరి నాతని పువ్వులందుకొనవే ॥ ఆతని ॥ 139

తెలుఁగుఁగాంబోది

విరహతాపము మాన్పవే నీవు
సిరులతోడుత సేవసేసే నేను ॥ పల్లవి ॥

తలపోసి తనలోనే తమకమందిఁ జెలి
పిలిచి తేఁగదవే ప్రియుని నీవు
చెలపచెమటలివే చెక్కులనే వడిసీని
వెలయ సురటిఁ గొని విసరే నేను ॥ విరహ ॥

యెదురుచూపులనే యింతి పరాకై వున్నది
కదియించఁ గదవే కాంతునిని
పొదలుఁ దాపపువేఁడి పొరిఁబొరి ముంచీని
సదరానఁ బన్నీరు చల్లే నేను ॥ విరహ ॥

కూడేటి రతివేడుక కొమ్మ పులకించె నిదే
యీడనే శ్రీవేంకటేశు నెచ్చరించవే
వోడక యీగోవిందుఁడే వొడయఁడై యీకె నేలె
జోడై నీవలెనే కాచుకవుండే నేను ॥ విరహ ॥ 14

పూర్వగౌళ

నలువంక సతులెల్ల నవ్వేరాతని
 యెలమి నింతేసి బాయిట వేయఁదగునా ॥ పల్లవి ॥
ఘనుఁడైన మగవానిఁ గాంతలెంత వలచిన
 చెనకి కడుఁ బచ్చిగఁ జేయఁదగునా
 పెనఁగుచు నాతఁడు తప్పించుకొనఁగానే నీవు
 కనుపట్ట మోవిమీఁద గంటి సేయఁదగునా ॥ నలు ॥
దొరతనపు విభునిఁ దొయ్యలులెంత మీటిన
 సిరులఁ గొల్వునఁ గాకుసేయఁదగునా
 పొరసి యాతఁడు నిన్ను బొమ్మల జంకించఁగానే
 తొరలించి సంగడిపొందులు చూపఁదగునా ॥ నలు ॥
శ్రీవేంకటేశ్వరునిఁ జెలులెంతాసోదమైన
 సేవ సేసి సిగ్గువడఁ జేయఁదగునా
 యీవల నాతఁడు నిన్ను నెనసి మెప్పించఁగానే
 ఆవటపు రతులను అలయించఁదగునా ॥ నలు ॥ 141

బౌళి

సిగ్గువడి మూల నేమిసేసేవు నీవు
 అగ్గమైన నాయకుని అండకు రాఁగదవే ॥ పల్లవి ॥
తలపోసి తలపోసి తమకించి నినుఁ బిల్చు
 చెలి వూడిగముదని చింతింపఁడు
 చిలుకవలికిలే నీయెలుగంటా మాటాడ
 వలచిన రమణునివద్దికి రాఁగదవే ॥ సిగ్గు ॥
వుమ్మడి నీనిట్టూర్పని వూరకే దిక్కులు చూచు
 యిమ్ములఁ జల్లగాలెని యెరఁగఁడు
 నెమ్మి వెన్నెలగాయఁగ నీనవ్వని తానూ నవ్వి
 రమ్మనవలెనా పతి రతికి రాఁగదవే ॥ సిగ్గు ॥

పదరుచు లేచి నీపంజని యెదురేఁగు
ఉదయచందురుఁడని వూహించఁడు
యిదివో శ్రీవేంకటేశుఁ డింత సేసి నిన్నుఁ గూడె
యెద వెట్టుకోవలెనా యెప్పుడు రాఁగదవే ॥ సిగ్గు ॥ 142

535-వ రేకు శుద్ధవసంతం

ఏల కైకొనేవు నీవు యెవ్వరినిఁ దలఁచేవు
జాలిఁబెట్టే యాపెపొందు చవులాయను ॥ పల్లవి ॥
వాలు(లి?)కచూపులు నీపై వంచెఁ జెలి యవి నీకు
గాలములై నీ చిత్తము కడుఁ దగిలె
నాలిమాటలెల్ల నీతో నానవేసి యాడఁగాను
ఆలరి నాములై నీకు నన్ను వట్టెను ॥ ఏల ॥
పరగ సిగ్గులు నీపై నిట్టే వేయఁగాను
సిరుల వలపులెల్లఁ జిమ్మి రేఁగెను
పురికొలిపే నవ్వులు పొంచిపొంచి నవ్వఁగాను
తరితీపులై నిన్ను మరిగించెను ॥ ఏల ॥
సందుసుడి నీకాపె సన్నలటు చూపఁగాను
విందులై నోరూరఁజేసె వేడుక నీకు
కందువ శ్రీవేంకటేశ కాఁగిట నిన్నుఁ గూడఁగ
అంది నన్ను నేలించి ఆసలు పుట్టించెను ॥ ఏల ॥ 143

పాడి

కానీవే యెందు పొయ్యేము కందము తననేమము
తానే పంతములు పాఁతరఁబెట్టకుండీనా ॥ పల్లవి ॥
పిలిచితే రాఁ డట్టే బిగిసీ నీపాటి వాఁడు
చెలఁగి మనసు రాయి సేయకుండీనా
సెలవుల నగినాను చేరి అది యేలనఁడు
తెలిసి పూవుటమ్ములు తెగఁ గోయకుండీనా ॥ కానీ ॥

కానుకిచ్చితే నొల్లఁడు కపటమంత గలితే
దీనకాన (దీనుకొన?) వలపు ముద్రించకుండీనా
వీనులలర నే విన్నవించినాను వూఁకొనఁడు
మానినుల జవ్వనాలు మాన్పకుండీనా ॥ కానీ ॥

కదిసితేఁ బైకొనఁడు కాఁకలింత సేసేవాఁడు
కదలించి మరు నుట్టిఁగట్టకుండీనా
ఇదివో శ్రీవేంకటేశుఁ డెనసితే మన్నించె
పెదవితేనె చక్కెరబిల్ల సేయకుండీనా ॥ కానీ ॥ 144

దేసాళం

ఏమిచేసినాఁ జెల్లు నీకాలము
నాములువార సెలవి నవ్వు నవ్వవే । పల్లవి ॥

సందడిలోపల నీవు సన్న చేసేవు పతికి
కుందనేల నీవూ సండఁ గూచుండవే
యెందరికైనా నోపు నితఁడు నీకోపఁడా
విందువలె చేతికి నీ విడెమియ్యవే ॥ ఏమి ।

పొలసి యెచ్చరికెగా పూవుల వేసేవాతని
చెలపట్టి నీవు సరసములాడవే
నెలకొన్నాసోదకాఁడు నిన్ను మానీనా యాతఁడు
కొకితనాల సట్టే కాఁగిలించవే ॥ ఏమి

కమ్మటిఁ గమ్మటి వచ్చి కానుకిచ్చే వితనికి
వుమ్మడి నీ చన్నులను వొరయఁగదే
యెమ్మె నితఁడే శ్రీ వేంకటేశుఁడు నన్నూ నిన్నేలె
సమ్మతించి మోవి చుట్టే చవిగొనవే ॥ ఏమి । 145

కాంబోది

పొంచి మొకమిచ్చలఁకు పొద్దు గడపేవు గాక
పంచల చిత్తాన నీకుఁ బట్టఁబోయీనా ॥ పల్లవి ॥
కూరిమొకచో నుండఁగ కొచ్చి యెంత మాటాడిన
సారెకుఁ బరాకే కాక చవి వుట్టీనా
గారవించెప్పటనుండి కతలెల్లఁ జెప్పె నీకు
వేరి(రు?) కుచ్చంబొకఁడైనా బెరయఁ జెప్పేవా ॥ పొంచి ॥
చూపులొకచో నుండఁగ సొలసెంత పెనఁగిన
దాపులఁ బోరచే కాక తమి వుట్టీనా
యేపున నింతవడాకె యెదుటనే వుండె నీకు
రూపించి యా సింగారమేరుపఱచి చెప్పేవా ॥ పొంచి ॥
మాటలొకచో నుండఁగ మర్మములెంత యంటిన
పాటపాటే కాక బత్తి పాదుకొనీనా
యీటున శ్రీవేంకటేశ యేలితివాకెను నన్ను
కూటములు తడఁబడకుండాఁ జెప్పేవా ॥ పొంచి ॥ 146

శంకరాభరణం

విన్నపము లింకనేల వేమారును
అన్నిటాఁ దొల్లే తనకు నాలనైతి ననవే ॥ పల్లవి ॥
మొదలనే తనకును మొక్కితి నేననవే
వదలి తురుమందుకే వంగె ననవే
నుదురెల్లఁ జెమరించి పదనాయ ననవే
యెదిటికి వచ్చి నన్ను నిట్టేయేలుమనవే ॥ విన్నప ॥
యిన్నిటాఁ దనకుఁ బంత మిచ్చితి నేననవే
చన్నులపై పయ్యదట్టే జారె ననవే
వున్నవి తనముద్రలు వురముపై ననవే
నన్నలనే తనమోవి చవిచూపు మనవే ॥ విన్నప ॥

తనమాటలకు లోనై దక్కితి నేననవే
వానరేఁ బులకలు నావొళ్ళ ననవే
యెనసె శ్రీవేంకటేశుఁ డిదె తానే యనవే
నను నిట్టే మన్నించె నవ్వుమింక ననవే ॥విన్నప॥ 147

శ్రీరాగం

ఎంత భాగ్యవంతుఁడవో యిదివో నీవు
వింత వింత సుద్దులెల్ల వినిపించీ నాపె ॥ పల్లవి ॥

సొలసి సొలసి చూచి చొక్కించీ నిన్ను నదే
కలువరేకులవంటి కన్నులయాకె
పిలిచి పిలిచి నీకుఁ బ్రియములు చెప్పీనదే
మొలకనవ్వులతోడి మోవియాకె ॥ ఎంత ॥

తగిలి తగిలి నీతోఁ దప్పక మాఁటాడీ నదే
జిగినద్దములవంటి చెక్కులయాపె
పొగడి పొగడి నీతో పొందులు సేసీ నదే
వెగటుఁ జంద్రకళల మొగముదాపె ॥ ఎంత ॥

కమ్మరఁ గమ్మర నిన్నుఁ గాఁగిటఁ గూడీ నదే
కుమ్మరింపుఁ గులుకుల కుచములాపె
యిమ్ముల శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్ను నేలితివి
సమ్మతించె జవ్వనపు చక్కనియాపె ॥ ఎంత ॥ 148

536-వ రేకు గౌళ

ఏల సిగ్గువడేవు నీ విందరుఁ జూచేరంటా
మేలు నీకు గలిగితే మెకొనఁగ రాదా ॥ పల్లవి ॥

పొలసి సొలసి యాకె చుట్టరికేలు చెప్పఁగ
చెలరేఁగి విని నీవు చెమరించేవు
కలయ వేడుక నీకుఁ గలిగితేఁ గన కట్టే
బలియక లోనికేఁగి భోగించరాదా ॥ ఏల ॥

వద్దనుండి యప్పటి నీవావులెల్లఁ దెలుపఁగ
కద్దనుచు సమ్మతించి కళ రేఁగేవు
పొద్దున నీకింతేసి పొందు సేయ వలసితే
పెద్దరికాలెందాఁకాను బెరయఁగ రాదా ॥ ఏల ॥

కూడినట్టి పొంతనాలు కొంకక తాఁ జెప్పఁగాను
యీడనే కాఁగిట నించి యిటు మెచ్చేవు
వోడక శ్రీవేంకటేశ వొనగూడితివి నన్ను
వీడరాదా పెను యిట్టే వెలయించ రాదా ॥ ఏల ॥ 149

ముఖారి

ఎఱఁగవా ఆఁడుఁదగ వింతిరో నీవు
తఱవాతి పనులకుఁ దమకించవే ॥ పల్లవి ॥

కొనగోర నూఁదితేనే కోపగించుకొనకువే
చనవులు చేసుకొని సమ్మతించవే
మనసు చూచీనింతే మచ్చరించవలదే
ననుపున సెలవుల నవ్వు నవ్వవే ॥ ఎఱఁగ ॥

గుబ్బచన్నులంటితేను గొణఁగి తిట్టకువే
అబ్బురము చేసుకొని ఆదరించవే
వుబ్బులు రేఁచీనింతే వోరటు చూపకువే
నిబ్బరాన వీడెమిచ్చి నేరుపు మెఱయవే ॥ ఎఱఁగ ॥

చెక్కు నొక్కి కూడితేను సిగ్గులు వడకువే
మిక్కిలి నీ తల యెత్తి మెచ్చు మెచ్చవే
యిక్కువ శ్రీవేంకటేశుఁ డేలె నింత వీఁగకువే
చొక్కించి దప్పులు దేర్చి జోడు వాయకువే ॥ ఎఱఁగ ॥ 150

ఆహిరి

ఐతివే యేలికెసాని వందరికిని
నీతితో సవతులెల్ల నీకు లోనే యిఁకను ॥ పల్లవి ॥
ఆరసి నీ కాతఁడు అరవడమచ్చునే
పేరురాన నేపొద్దూఁ బెట్టుకున్నాఁడు
సారెకు నీవు మంచి సకినాన వచ్చితివే
యీరాని చనవులెల్లా నిచ్చినాఁడు నీకు ॥ ఐతివే ॥
పొందుల నీకాతనికి పొంతనాలు గూడునే
మందలించి నీవాడినమాట దోయఁడు
యెందును నీమొక్కమాయ మందు యెటువంటిదే
కందువ నీ మోవికే కాచుకున్నాఁ డిపుడు ॥ ఐతివే ॥
చెలఁగి మంచివేళనే సేస నీవు వెట్టితివే
కలసి పాయఁడు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
అలరి మమ్మేలెనాతఁ డప్పణ నీవిచ్చితివే
వలపించ నేరుతువే వసమాయ నతఁడు ॥ ఐతివే ॥ 151

ముఖారి

ఎంత చెప్పినా మానఁడు యెగ్గులు వట్టీఁ దాను
వింతలు సేయక మీరు విన్నవించరే ॥ పల్లవి ॥
కొప్పు వట్టి తియ్యఁగాను కొసరి తిట్టఁగరాదా
అప్పటి నవ్వఁగఁ జేత నంటరాదా
కుప్పించి పెనఁగఁగాను కొనగోరు మోపరాదా
చెప్పరే యీతగవులు చెలులాల మాకు ॥ ఎంత ॥
వొక్కటొక్కటే యాడఁగ వొట్టు వెట్టఁగరాదా
తొక్కరాఁగా మారుకొని దొబ్బరాదా
వెక్కసాన నడవఁగా విరుల వేయఁగరాదా
నిక్క మేది కల్ల యేది నెలఁతలు చెప్పరే ॥ ఎంత ॥

గుంపించి వొరయరాఁగా కుచముల నొత్తరాదా
 సొంపున నెమ్మె సేయఁగా సొలయరాదా
 యింపుల శ్రీవేంకటేశుఁడింత సేసి నన్నుఁగూడె
 జంపుసేయక చెప్పరే సతులు మాకిపుడు ॥ ఎంత ॥ 152

నీలాంబరి

నవ్వవే యెక్కడిసుద్ది నయముగా నతనితో
 రవ్వలు చేసుకొంటేను రాఁపు కెక్కదా ॥ పల్లవి ॥

సరసములాడఁగానే చనవులెల్లఁ బుట్టుఁ గాక
 యెరవులు చేసుకొంటే నెనసుండునా
 మరిగి వుండఁగానే మనసులెనసుఁ గాక
 వొరటులు చూపితేను వొడఁబాటు గలదా ॥ నవ్వవే ॥

ఇచ్చకాలు సేయఁగానే ఇంపులు రేఁగుఁగాక
 మచ్చరానఁ బెనఁగితే మట్టుపడునా
 మచ్చికలు చూపఁగానే మర్మములు సోఁకుఁగాక
 పచ్చిగాఁ గాఁతాళించితే భావాలు గరఁగునా ॥ నవ్వవే ॥

చుట్టరికాన మించితే సులభమౌఁగాక మేలు
 బట్టులు చేసుకొంటే మఱఁగు సేయవచ్చునా
 ఇట్టే శ్రీవేంకటేశుఁ డెనసెఁ దానే నిన్ను
 గుట్టులు చూపకుండితే కొంకు దేరునా ॥ నవ్వవే ॥ 153

పాడి

కల్లరి వౌననరాదు కాదనరాదు
 చెల్లు నీవు సేసినట్టి చేతలెల్లా నిపుడు ॥ పల్లవి ॥

తలఁపులో నొకటియు తనువుపై నొకటియు
 కలదెల్ల నీ వల్లఁ గంటిమి నేఁడు
 నలువంక సన్నలును నామీఁది మన్ననలు
 పలుమారు నిందరిలోఁ బచ్చిదేరె నిపుడు ॥ కల్లరి ॥

చెప్పేటి దొకటియు సేసేటిదొకటియు
 దెప్పరాన నీ సుద్దులు తెలిసితిమి
తప్పఁజేరి పిలుపులు తగ నాపై వలపులు
 విప్పుగా నీవోజ వెల్లావిరులాయ నిపుడు ॥ కల్లరి ॥

కొలువులో నొకటియుఁ గూటమిలో నొకటియు
 యెలమి నీగుణమెల్లా నెరిఁగితిమి
అలమేలుమంగను నేనని శ్రీవేంకటేశుఁడ
 కలసితి నీవలపు గట్టియాయ నిపుడు ॥ కల్లరి ॥ 154

537-వ రేకు రామక్రియ

ఎవ్వరినైనా మన్నించి యింత సేసుకొంటివి
 జవ్వనపాయ మింత సడిఁ బెట్టీని ॥ పల్లవి ॥

చెంగట నీవు నాపై చేతులు చాఁచితి వంటా
 అంగడిఁ బెట్టీ నావలపులాడీ నాకె
వుంగరాలు నాకు నిచ్చి వొడఁబరచితివంటా
 జంగిలిసవతులకు సరి నెచ్చరించీని ॥ ఎవ్వ ॥

ముచ్చటలాడి నాకు మోవి చూపితివంటా
 పచ్చిసేసి నన్ను సిగ్గువఱచీ నాపె
మెచ్చి నీకంటసరి నా మెడఁ బెట్టితివంటా
 చెచ్చెరఁ దోడి వారికిఁ జెప్పి చూపీని ॥ ఎవ్వ ॥

లాలించి నన్నుఁ గూడి పల్లకి యెక్కితివంటా
 పాలుపడి నన్ను నే వుప్పతించీ నాపె
యేలితి నన్ను శ్రీవేంకటేశ యలమేల్మంగను
 పోలిమి నందరెరఁగఁ బొగడి చూపీని ॥ ఎవ్వ ॥ 155

నారాయణి

సతికిని బతికిని చలములేల
    రతివేడుకలనే రమించుట గాక ॥ పల్లవి ॥

బింకములే తలచైతే ప్రియములేరీతి మించు
    జంకెనలెక్కుడైతేను శాంతములేవి
    మంకులే మెరసితే మర్మములెట్టు గరఁగు
    లంకెలై వొకరొకరు లాలించుట గాక ॥ సతికి ॥

నాలితనము నేర్చితే ననుపులెక్కడ నుండు
    తూలపోవ నాడితే సంతోసమేడది
    కేలనే వొడ్డు కొంచేను క్రియలెట్టు సమకూరు
    తాలిమితో నవ్వులను దైవారుటగాక ॥ సతికి ॥

యెమ్మెలే మిక్కుటమైతే యియ్యకోలెట్ల నౌను
    దొమ్ములే నెరపితే పొందులెట్లు గల్గు
    కొమ్మ నిన్నలమేల్మంగ కూడె శ్రీవేంకటేశుఁడ
    వుమ్మడి సరసముల నోలాడుట గాక ॥ సతికి ॥ 156

ధవళ

అడుగరే యీమాట ఆతనిని
    తడవఁడు తాఁకఁడు తనునెట్టు నమ్మేదే ॥ పల్లవి ॥

వలపే కలిగితే వాడికెకు రావలదా
    తలఁపునఁ దగిలితే తమకించఁడా
    కలపుకోలైతేను కరుణించఁ దగదా
    పిలిపించుకొనీఁ దాను ప్రియమెట్టు నమ్మేదే ॥ అడుగ ॥

చేతికి లోనైతేను చెప్పించుకొనునా
    కాతరమే కలిగితే కైకొనఁడా
    యీతల వేడుకైతే నింట నిట్టె వుండఁడా
    ఖీతి యించుకంతా లేదు ప్రియమెట్టు నమ్మేదే ॥ అడుగ ॥

చెప్పినట్టు సేసితేను సెలవుల నవ్వునా
చిప్పిలఁ గరఁగితేను సిగ్గువడునా
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశుఁ డింతసేసి నన్నుఁగూడె
పిప్పిగా నింతగాకున్న ప్రియమెట్టు నమ్మేదే ॥ అడుగ ॥ 157

దేవగాంధారి

ఇంతులెల్లా విని యింక నేమందురు
కాంతుఁడవు ఇటువంటి కాకు గలదా ॥ పల్లవి ॥

అగ్గమై నీవు నావొద్ద నాపెచన్ను లంటఁగాను
సిగ్గువడి వున్నదాన చెక్కుచేతితో
యెగ్గెరఁగకొక్కపాటే యిద్దరిఁ గూడవచ్చేవు
కగ్గుదేర నిటువంటి కాకుగలదా ॥ ఇంతు ॥

పారి నేఁ జూడఁగా నాపె పోఁకముడి జారించఁగా
శిరసు వంచుకుండాన చెక్కుచేతితో
సరుస సిబ్బితి లేక జంట రతి సేసేవు
గరిమెల నిటువంటి కాకు గలదా ॥ ఇంతు ॥

వుమ్మడి నాకె నీవు నావొద్దనే కూడఁగాను
చిమ్మిరేఁగి వున్నదాన చెక్కుచేతితో
యెమ్మెతో శ్రీవేంకటేశ యిట్టే నన్నుఁ గూడితివి
కమ్మరఁ గమ్మర నింత కాకు గలదా ॥ ఇంతు ॥ 158

దేశాక్షి

రమ్మనవే యింకనేల రతికెక్కఁ దానిట్టే
దొమ్మిచేసి నేనిందుకు దూరవచ్చేనా పల్లవి

పంతమాడి నిజములు పచరించ వచ్చీని
యెంత లేదు తనసుద్దు లెఱుఁగమటే
వింతదాననా నేను విభుఁడు తా నెట్టుండినా
రంతుచేసి నేనిప్పుడే రచ్చఁ బెట్టేనా ॥ రమ్మన

పలుమారు వూరకైనా బాసలు సేయ వచ్చిని
చలపట్టి తనునింక సాదించేనా
వెలయాలనా యేమి విటుఁడు దానెట్టుండినా
బలిమిచేసి భంగపఱచ వచ్చేనా ॥ రమ్మన ॥

వోడక కాఁగిటఁ గూడి వొడఁబరచ వచ్చిని
యేడ నుంటివని తప్పులెంచ వచ్చేనా
వేడుక కత్తెనా శ్రీవేంకటేశుఁ డెట్టుండినా
వీడెమందుకొంటి నింక విరసమాడేనా ॥ రమ్మన ॥ 159

సామంతం

చెలులమెఱంగము చెప్పరయా
నెలకొని తమకము నిండెనో మీకు ॥ పల్లవి ॥

సెలవుల నగవులు చిమ్మిరేఁగెనవె
తలఁపులెపుడు సరిదాఁకునొకో
చెలవల చెమటలు చెక్కుల వడిసీ
కలగొని వలపులు కరఁగెనో మీకు ॥ చెలుల ॥

సంపదపులకలు జడిసీ మేనుల
యింపులు లోలో నెసగెనొకో
ముంపుల వూర్పులు ముక్కుల విసరీ
పెంపుల మేనులు పెరిగెనో మీకు ॥ చెలుల ॥

నిరతపుఁ గళలవె నిగిడీ మొగముల
గరిమఁ గూటములు గలసె నొకో
యిరవుగ శ్రీవేంకటేశ యలసితిరి
సురతముల మతులు చొక్కెనో మీకు ॥ చెలుల ॥ 160

598-వ రేకు సామంతం

తేవయ్యా విడెమిఁక తెగువేఁటికి
వోవరిలోపలనే వొడఁబాటులాయను ॥ పల్లవి ॥

బింకములాడినవెల్ల ప్రియము చెప్పినపుడే
సంకెలేక అన్నియునుఁ జక్కనాయను
మంకున నలిగినది మాటాడినంతలోనే
వుంకువతోడ మనసు వొక్కటాయను ॥ తేవయ్యా ॥

చేతులు చాఁచినవెల్ల చేరి మొక్కినపుడే
నీతితోడఁ గోరికలు నెరవాయను
ఘాతల జంకించినవి కన్నుల నవ్వినపుడే
పోతరించి పాయరాని పొందులాయను ॥ తేవయ్యా ॥

కరికరించినవెల్ల కాఁగిలించినపుడే
సరికి బేసికి లోలో జంటలాయను
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టె
విరసములెల్లఁ బాసి వేడుకాయను ॥ తేవయ్యా ॥ 161

సాళంగనాట

కాదువయ్యా జాణవు అన్నిటా నీవు
పోదితోఁ దమి రేఁగిన పొలుపా ఇది ॥ పల్లవి ॥

పచ్చిమాటలాడేవు పైకొని కొలువులోన
పెచ్చుసతులఁ బొందిన పెరిమా యిది
యిచ్చనలు వెట్టేవు లావుగా సతులమీఁద
చిచ్చి రట్టడివయిన తగవా యిది ॥ కాదు ॥

యేడనుండో వచ్చి నేఁడు యిందరితోడ నవ్వేవు
వేడుకకాఁడవైన విధమా యిది
వోడక చాఁచేవు చేతు లారకే శిరములపై
కూడెవు చొక్కులతోడి బింతా యిది ॥ కాదు ॥

పొలసి నిలువుననే పోఁకముడి జారించేవు
వలపులు సందడించే వరుసా యిది
యిలలో శ్రీవేంకటేశ యేలితివి మమ్ము నిట్టే
మెలుపుకాఁతాళపు మేకా యిది ॥ పొదు ॥ 162

దేవగాంధారి

ధర్మముఁ బుణ్యము తనచేతిదే యిఁక
మర్మములవి తనమనసే యెఱుఁగు ॥ పల్లవి ॥
శిరసునఁ బెట్టిన సేసలుండఁగా
పరిపరి విధముల బాసలునా
సరిగానేమని జరసే నే నింక
ధర మీఁదివనులు తానే యెఱుఁగు ॥ ధర్మ ॥
వొడఁబడి యిచ్చిన వుంగరమిదిగో
బెడిదముగా యిఁకఁ బిలుపులునా
బడిబడి నిటు చలపట్టనేల యిఁక
తడవేటిసుద్దులు తానే యెఱుఁగు ॥ ధర్మ ॥
కలసిన కాఁగిటి కందువలున్నవి
పలుమారుఁ బెనఁగు బలములునా
చెలి ననుఁగూడెను శ్రీవేంకటేశుఁడు
తలపించవె యిటు తానేయెఱుఁగు ॥ ధర్మ ॥ 163

రామక్రియ

కంటిరా యీతనిజాడ కాంతలాల
యింటిలోననే వుండి యెంతసేసీ నితఁడు ॥ పల్లవి
వీరాన నాసవతితో బెట్టిమాటలాడి నేఁడు
కారించీని వరుస గాదంటాను
తారుకాణఁ జెలులను తగవు నే మడిగితే
సారె నెరిఁదేల (?)పచ్చి సాఁకిచెప్పీ నితఁడు ॥ కంటిరా ॥

అట్టడి యాపెణోఁ బతి యూకట్టువుంగరము
  యెట్టు దీసితని తప్పులెంచుకొంటాను
  గట్టిగా మాలో నేమోఁగాములు దెలుసుకొంటే
  బట్టబయలు తానేల బాసనేసీ నితఁడు ॥ కంటిరా ॥

అడరి దయదలఁచి యాపెనుఁ గాఁగిటఁ గూర్చి
  వొడఁబడఁ దనునేఁ గూడొద్దికైతేను
  చిడుముడితో నవ్వి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
  నడుమఁ దానేమిటికి నన్ను మెచ్చీ నితఁడు ॥ కంటిరా ॥ 164

నట్టనారాయణి

కల్లగాదు నీవు మాకుఁ గలితేఁ జాలు
  తొల్లిటి ఇంతినే యింకాఁ దోడుక వచ్చేను ॥ పల్లవి ॥

తగిలి నీవెదుటను తలవంచుకుండఁగాను
  నగితేను మొగమెత్తి నన్నుఁ జూచేవు
  మగువ నెవ్వతె నీవు మనసునఁ దలఁచేవో
  బెగడకానతీవయ్యా పిలిచి తెచ్చేను ॥ కల్ల ॥

యెక్కడికో నీ విప్పుడెదురులు చూడఁగాను
  మొక్కితే వేఁడుకొని నా చెక్కునొక్కేవు
  యెక్కడ నెవ్వతెమీఁది ఆస నీకు నున్నదో
  తక్కకానతీవయ్యా దండకుఁ దెచ్చేను ॥ కల్ల ॥

యెందుకో నీపాయము మీఁదెత్తుకొని వుండఁగాను
  అంది నిన్నుఁగూడితే నన్నాదరించేవు
  ముందు శ్రీవేంకటేశ నీ మోహమెందు నుందునో
  యిందే ఆనతీవయ్యా యింటికిఁ దెచ్చేను। కల్ల ॥ 165

సామంతం

కడుఁ గోమలమగు కాంత యిది.
అడియాలపు ముద మందించరాదా ॥ పల్లవి ॥

మొక్కులు మొక్కుచు మోము చూడఁగా
వుక్కుఁగోర నటు వూఁదితివి
యిక్కడ సతి మతి నేమని వున్నదో
చక్కఁగ నూరడించఁగరాదా ॥ కడు ॥

కలకల నవ్వుచు కానుకియ్యఁగా
బలిమిఁ బెనఁగి యటు పదరితివి
అలసి యెంత తురుమదవద లాయనో
మలసి లాలింపుచు మన్నించరాదా ॥ కడు ॥

సేవలు సేయుచు చిదుముడి పడఁగా
కావిరిఁ గాఁగిటఁ గలసితివి
శ్రీవేంకటేశ్వర సిగ్గెటులుండెనో
యీ విధముల నిటు యీడేర్చరాదా ॥ కడు ॥ 166

539-వ రేకు

సాళంగనాట

పట్టరాని వయసుల పంతగాఁడవు
బట్టబయలు సిగ్గులు పందేలా యేమి ॥ పల్లవి ॥

నువిదమాటలకే నొడ్డుకొనే వింతలోనే
అవి చెఱకుసింగిణి యంపగములా
తవిలి నవ్వితే నేల తల దీసుకొనేవు
వివరింప వెన్నెలల వేఁడులా యేమి ॥ పట్ట ॥

వెలఁది చూపులకేల వీఁగేవంతటిలోనే
మెలుపున నవే తుమ్మిదపౌఁజులా
కొలఁదిసరసముల గోరులకేల లోఁగేవు
ములువాఁడి చేకత్తుల మొనలా యేమి ॥ పట్ట ॥

అంగనరతులకెల అలసే వింతటిలోనే
సంగతి మరుగరిడిసాములా యవి
రంగుగ శ్రీవేంకటేశ రమణిఁ గూడితివిట్టే
పంగించని సంసార ఫలమా యేమి ॥ వట్టి ॥ 167

శంకరాభరణం

కొలువై వున్నాఁడు వీఁడె గోవిందరాజు
కొలకొలనేఁగి వచ్చె గోవిందరాజు ॥ పల్లవి ॥

గొడుగుల నీడల గోవిందరాజు
గుడిగొన్న పడగెల గోవిందరాజు
కుడియడమ కాంతల గోవిందరాజు
కొడిసాగే వవుఁజుల గోవిందరాజు ॥ కొలువై ॥

గొప్పగొప్ప వూదండల గోవిందరాజు
గుప్పేటి వింజామరల గోవిందరాజు
కొప్పుపై చుంగులతోడి గోవిందరాజు
కుప్పికటారముతోడి గోవిందరాజు ॥ కొలువై ॥

గొరబుసింగారాల గోవిందరాజు
కురులు దువ్వించుకొని గోవిందరాజు
తిరుపతిలోనను తిరమై శ్రీవేంకటాద్రిఁ
గురిసీ వరములెల్ల గోవిందరాజు ॥ కొలువై ॥ 168

నాదరామక్రియ

చిత్తమురా నాతనికి చేత మొక్కవే
బత్తిసేయఁగా పంతము పచరించఁ దగునా ॥ పల్లవి ॥

చెలువుఁడు మాటలాడీ చెక్కుచేయి దియ్యఁగదే
యెలమి నీతలపోఁతలిఁక నేఁటికే
కలదెల్లా నీవితనిఁ గన్నదాఁకానే కాక
తొలుతటి సుద్దులిఁకఁ దొరలించఁ దగునా ॥ చిత్తము ॥

తానే యాతఁడు నవ్విని తప్పక మాడఁగదవే
మానవే వట్టిచింతలు మరి యేఁటికే
పూనిక లివన్నియును పొందినదాఁకా నే కాక
కేనములు తొల్లిటవి కెరలించఁ దగునా ॥ చిత్తము ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడె సేవలు సేయఁగదవే
యేవియుఁ దడవనేఁటి యెట్టయెదుట
భావములోపలి గుట్టు పైకొన్నదాఁకానే కాక
కైవసమైతివి యిఁకఁ గాదనఁగఁ దగునా । చిత్తము ॥ 169

దేవగాంధారం

నాతో నేఁటికి నాటకము
ఘాతలనే నినుఁ గాదనేనా పల్లవి ॥

లలనకు నీమోవి లంచమియ్యఁగా
పలికీ నిచ్చలు పలుమారు
పలు నీసుద్దులు పరుల నడుగుమా
తెలిపేరందరు తెల్లమిగాను ॥ నాతో ॥

మగువచన్నుఁగవ మరి నీవంటఁగ
మొగమోటములే ముంచీనిదే
అగు నీసేతలు అందరి నడుగుమా
తగవైనట్లనె తలఁపించేరు ॥ నాతో

యింతిఁ గాఁగిటను యిటు నీవెనయఁగ
అంతయు నీదిక్కాడీని
యింతలో శ్రీవేంకటేశ నన్నేలితి
వింతటఁ బొగడే రిఁకనందరును ॥ నాతో ॥ 170

శంకరాభరణం

ఇంత వాఁడవు గాకున్న యేది దూరతనము
వింతకు తలలూఁచేరు వీదికట్టువారలు ॥ పల్లవి ॥

ఒద్ద నొకతెఁ బెట్టుక వారివీరితో మాటాడే
సుద్దులకే నవ్వేరు సుదతులెల్లా
వుద్దండాలు సేసివచ్చి వొగి సాదువలెనుండే
బుద్దులకే మెచ్చేరు పొరుగులవారలు ॥ ఇంత ॥

వొక్కతెపై నొరగుక వువిదలఁ బిలిచేటి
అక్కరకే వెరగందేరంగడివారు
తక్కరితనాల నుండే తగ నానలు వెట్టేటి
చిక్కులకే భ్రమసేరు సీమసీమవారలు ॥ ఇంత ॥

మెడ నొకతెఁ గట్టుక మెలఁతలఁ జూచేటి
కడఁకలకే మొక్కేరు కడలవారు
విడువక నన్నేలి శ్రీవేంకటేశ నీవుండేటి
వొడికానకే చెలఁగే రూగూరి వారలు ॥ ఇంత ॥ 171

సాళంగనాట

కందువ నప్పటనుండి కాచుకున్నాఁడు
విందువలెఁ గాంతునికి విడెమియ్యవే ॥ పల్లవి ॥

మనసులెనసితేను మఱఁగులేమిటికి
చనవులు గలితేను సాదింపులేలా
వొనరి యాతఁడు నిన్ను నొడివట్టి తీసీని
అనుమానమేల యిఁక నట్టే సేయవే ॥ కందువ ॥

మాటలు సమ్మతమైతే మరి జాగులేమిటికే
కూటములోనగూడితే గుట్టులవేల
యీటుతోడ నాతఁడు నిన్నింపులతోఁ జెనకీని
చాటువగాఁ బెనఁగక సమ్మతించవే ॥ కందువ ॥

రతులు సరివచ్చితే రవ్వసేయనేమిటికే
తతి నొక్కచో నుండితే తమకమేలా
యితవై శ్రీవేంకటేశుఁడేలి నీతో నవ్వీని
కతల జోలిఁ బెట్టక కాఁగిలించవే ॥ కందువ ॥ 172

540-వ రేకు మనోహరి

ఎఱఁగమి చేసుకొనే విదేమోయినే-
మెఱిఁగినవనులే యిన్నియును నోయీ ॥ పల్లవి ॥

చిగురుమోవిమీఁదఁ జిప్పిలేటిమాటలు
వెగటు లేకా పెచేత వింటివా వోయి
మొగముచూచితేను మొక్కేటిమొక్కులు
అగడుగాఁ గంటివా అదియును నోయి ॥ ఎఱఁగ ॥

కందువతో నీకుఁ జేసే కనుఁగొనసన్నలు
చెంది నీవిప్పుడే చూచితివా వోయి
అందమై సెలవుల నానుకొన్ననవ్వులు
చిందినవే నీవు తెలిసితివా వోయీ ॥ ఎఱఁగ ॥

పొలుపైన రతులలో బొమ్మల జంకెనలవి
కొలఁది మీరఁగ నియ్యకొంటివా వోయి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టె
కలసి యాపెగుట్టులు కంటివా వోయీ ॥ ఎఱఁగ ॥ 173

వరాళి

రమ్మని పిలువఁగదె రమణుని
కుమ్మరింపువలపులు గూటఁ బెట్టేవా ॥ పల్లవి ॥

పొంతనే యాతఁడు నిన్ను పొదిగి లాలించఁగాను
పంతములాడుకొనేవు పైపై నీవు
యింత గలదానవు యిందరుఁ జూడఁగ నీవు
కంతుని యమ్ములమీఁద గాత చూపేవా ॥ రమ్మని ॥

కాయమంటి నిన్నాతఁడు కలయఁగ రాఁగాను
చేయివట్టి దొబ్బేవు చెలఁగి నీవు
నీయంత రాజవై తే నిండుకొన్న మతిలోని
పాయపు మదములనుఁ బాయఁ దోలేవా ॥ రమ్మని ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడు నీకుఁ జెంది మోవియ్యఁగ నందు
కావిగురుతులు నించి కాఁతాళించేవు
దేవులవై తే నీవు ద్రిష్టముగఁ గూడిన
కోవరపు రతులతో గుప్పించేవా ॥ రమ్మని ॥ 174

బౌళి

ఇటువలె నుండవద్దా ఇంతుల మన్నించి తేను
నటుకన మెచ్చిరి యీతరుణులు నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

కమ్మరఁ గమ్మర నాపె కతలే చెప్పేవు
బొమ్మల చిత్తరువాపెఁ బోలె ననేవు
పిమ్మటిచెలుల నాపె పేరంటి లాలించేవు
యిమ్ముల నాకెమీఁద నేఁడెంత గద్దో వలపు ॥ ఇటు ॥

సెలకొన్న యాపె మెడ నీవే సింగారించేవు
అలరులాకె కింపైనవే కోరేవు
మలసి యూపెయాడేటి మాటలే నేర్చుకొనేవు
యెలమి నాకెమీఁద నెంతగద్దో వలపు ॥ ఇటు ॥

అడుగులకు మడుగులాపెకిట్టే పరచేవు
యెడయకాపె కాఁగిట నెనసుండేవు
అడరి శ్రీవేంకటేశ అందుకే మమ్మేలితివి
యిడుపుల నాకెమీఁద నెంతగద్దో వలపు ॥ ఇటు ॥ 175

సౌరాష్ట్రం

విభుఁడవు నీవందుకు వేసరుదురా
సభలోన వలపులు చల్లక విడుతురా ॥ పల్లవి ॥

మగవాని యటువలెను మారుసతిఁ గంటేను
వెగటుగా సవతులు వెంగెమాడరా
చిగురుఁబెదవిమీఁద చేఁతలేమైనా నుంటే
అగడుసేసి పెనఁగి అలయించకుందురా ॥ విభు ॥

వొంటిఁ బొరుగులవారు వూడిగేలు సేయఁగాను
జంటలైన మగువలు సమ్మతింతురా
వెంట వెంట నీమేన వింతసొమ్ములుండితేను
సొంటులు సోదించి మరి చూడకుందురా ॥ విభు ॥

అట్టడి వారకాంతలుఅక నిన్ను మెప్పించఁగ
పట్టపుదేవుళ్ళు కడుఁ బంతమాడరా
యిట్టె శ్రీవేంకటేశ యేలితివందరి నేఁడు
దిట్టలైనవారు నిన్నుఁ దెలిసి పొగడరా ॥ విభు ॥ 176

దేసాళం

కొత్త పెండ్లికూఁతురవు కోమలివి కడుఁగడు
పొత్తులకు రమ్మంటేను బులియఁగఁ దగునా ॥ పల్లవి ॥

అలరి పతికి నిచ్చలాడనేవలెఁ గాక
చలపాదితనమేల జవరాలికి
పిలిచినప్పుడే వచ్చి పెనఁగఁగవలెఁ గాక
నిలువున గుట్టుతోడ నీటు చూపఁ దగునా ॥ కొత్త ॥

మగనికి వేడుకతో మనసియ్యవలెఁ గాక
జిగురుమంకులవేల చెలియకును
నగినప్పుడే మరి ననుపుఁ గావలెఁ గాక
మొగసక్కెములకును యింత సేయఁ దగునా ॥ కొత్త ॥

శ్రీవేంకటేశు నిట్టే చేరి కూడవలెఁ గాక
కావిరి పంతములేల దేవులకును
యీవేళ నేలె నిసఁడు యిది మెచ్చవలెఁ గాక
కోవరముగా నింకాఁ గొసరఁగఁ దగునా ॥ కొత్త ॥ 177

శంకరాభరణం

సిగ్గువడుదురా చెవుల వినేమిదె
బగ్గన నూరక పలుకవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కలికి నీతోనిదె కతలు చెప్పఁగా
కొలకొలమని వూఁకొనరాదా
తొలఁకి నీ సుద్దులు తొరలివచ్చెనో
సెలవుల నవ్వేవు చెప్పవయ్యా ॥ సిగ్గు ॥

తరుణి మరియు నదె తగవులు చెప్పఁగ
సరసతతో మెచ్చఁగరాదా
సొరిది నీపైనవి సోఁకి వచ్చెనో
యెరపర మేలానతియ్యవయ్యా ॥ సిగ్గు ॥

సతి నీకు నిదే చదువులు చెప్పఁగ
మతి నేర్చుక యలమఁగరాదా
యితవుగ శ్రీవేంకటేశ కూడితివి
మతకము నిదో(?)మాఁటాడవయ్యా ॥ సిగ్గు ॥ 178

541-వ రేకు శంకరాభరణం

ఎట్టు దెలుసు మా కింతేసి
దిట్టలు మీరే తెలుసుకో గాదా ॥ పల్లవి ॥

పలుకుల నీనేర్పు పచరించఁగా
కలకల నవ్వేఁ గామిని
అలరుచు మమ్మేమడిగేవు పతివి
తలఁపున నీవే తలఁచుకోరాదా ॥ ఎట్టు ॥

కప్పుచు నీవు సింగారించుకొనఁగాఁ
దప్పక చూచీఁ దరుణి
వొప్పగ మమ్మేలొరసేవిటు నీ
చొప్పు నీవె తలఁచుకొనఁగ రాదా ॥ ఎట్టు ॥

యెనసి నీవు రతియింపులు చల్లఁగ
ఘనముగ మెచ్చీఁ గలికి
చెనకేవు మమ్మేల శ్రీవేంకటేశ్వర
తనియుచు నీవే తలఁచుకోరాదా ॥ ఎట్టు ॥ 179

కన్నడగౌళ

ఏమనఁగవచ్చు నిన్ను నిటువంటివానిని
చేముట్టి చెనకుతానే సిగ్గులువడేవు ॥ పల్లవి ॥

సేసవెట్టుకున్నాపె చెంగటనే వుండఁగానే
ఆస చేసేవు నాకే పతినంటాను
ఆసతో నింటికివచ్చినాపె మోముచూడఁగాను
పోసరించి నినిజము పొగడుకొనేవు ॥ ఏమ ॥

వుంకువ గొనినయూకె వూడిగాలు సేయఁగాను
లంకెఁ గాఁగలించేవు వలతునంటాను
అంకె నీచేత నుంగరమందుకొన్నాపె నవ్వఁగ
బొంకుచు నీ యాచారము పొగడుకొనేవు ॥ ఏమ

వొరచి వచ్చినయూపె పొత్తులఁ గుడువఁగాను
వారించి మోవిచ్చేవు నావాఁడనంటాను
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
బోరన నీగుణములు పొగడుకొనేవు ॥ ఏమ ॥ 180

రామక్రియ

మాకేల అంతలేసి మందెమేళాలు
మేకుసేయనీ నీతో నేఁమేలుతైనను ॥ పల్లవి ॥

చెలఁగి నీకు నేను సేవలు సేసేదాన
యెలమి మీఁటు చూపనీ యెవ్వరైనాను
వలచి నీయంకెకెల్ల వచ్చి ఒట్టే వుండేదాన
చలము సాదించనీ యేసతియైనను ॥ మాకే ॥

మొదలనే పంతమిచ్చి మొక్కులు మొక్కేదాన
యెదుటను బిగియనీ యెవ్వరైనాను
యిదివో నేనెప్పుడును యిచ్చకమాడేదాన
మదించి తిట్టనీ యేమగువైనను ॥ మాకే ॥

సిగ్గుదేరఁ గూడి నీ చేతికి లోనైనదాన
యెగ్గులువట్టనీ మరి యెవ్వరైనాను
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశ ఆలనై వుండేదాన
వొగ్గి వురమెక్కనీ యేవువిదైనను ॥ మాకే ॥ 181

శుద్ధదేశి

ఇచ్చకములాడరాదా యేమాయను
యిచ్చినబాసలెల్లా నేమాయను ॥ పల్లవి ॥

రాతిరి మాఁటలకే రాము యెగ్గులువట్టెను
యీతలఁ బంతమిరాదా యేమాయను
యేతులఁ జూపినందుకే నెదుటఁ దలవంచీని
చేతఁ జెక్కు నొక్కరాదా చెలఁగి యేమాయను ॥ ఇచ్చ ॥

యేకతపునవ్వులకే ఇంతి సిగ్గులనలసె
యేకమై వేఁడుకోరాదా యేమాయను
కాకలచేఁతలకే కన్నుల జంకించీని
జోకఁ గాఁగిలించరాదా సొంపులనేమాయను ॥ ఇచ్చ ॥

రతులమచ్చికలకే రమణి నివ్వెరగందె
యితవులు సేయరాదా యేమాయను
తతితో శ్రీవేంకటేశ తమకించి నన్నుఁ గూడి
చతురత చూపరాదా చల్లఁగా నేమాయను ॥ ఇచ్చ ॥ 182

కాంబోది

ఏల మఱఁగుననుండే విటు రారాదా
మేలిమి విభుఁడవని మెత్తు నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

జిగి నీమోవిమీఁదటి చిల్లరచేఁతలు చూచి
నగుదుఁగాని నిన్నెన్నఁడు దూరను
నిగిడిన నీమేనినిండుఁజెమటలు చూచి
తగునందుఁగాని మరి తమకించను ॥ ఏల ॥

చెక్కులపై నిండుకొన్న చిన్నిపులకలు చూచి
మొక్కుదుఁగాని కోపమునఁ దిట్టను
అక్కడనుండి వచ్చిన అసురుసురులు చూచి
చొక్కుదుఁగాని నిన్ను సొలశాడను ॥ ఏల ॥

గుట్టుతో నాకెఁగూడిన గురుతులన్నియుఁ జూచి
యిట్టే పొగడుదుఁగాని యేమీ నవను
అట్టె శ్రీవేంకటేశ మీఱఁగ నన్ను నేలితివి
పట్టి పాలారుతుఁగాని పచ్చిసేయను ॥ ఏల ॥ 183

భైరవి.

పట్టిన చలములేల పతితోడను
అట్టు సేసుకొంటే నాఅడి గాకుండునా ॥ పల్లవి ॥

వంచనతో మొక్కితేనే వాడికెలిడేరుఁ గాక
పొంచి బింకాలు చూపితేఁ బొందుగూడునా
కంచము పొత్తు గాఁగానే కలసుఁగాక మనసు
పెంచిన యెరవులను ప్రియము గలుగునా ॥ పట్టిన ॥

సరసములాడఁగానే చనవులెల్ల నిండుఁగాక
తెరమరఁగైతే తరితీపు వుట్టునా
శిరసెత్తి నవ్వఁగానే చింతలెల్ల మానుఁగాక
కరికరి సేసుకొంటే కైవసములౌనా ॥ పట్టిన ॥

తప్పక చూడఁగానే తగులాయమౌఁగాక
రెప్పలు మూసుకొంటే రేఁగునా తమి
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశునెనసితి విటువలె
మెప్పించకున్న నేర్పులు మిక్కిలి మెరసునా ॥ పట్టిన ॥ 184

542-వ రేకు భైరవి

చందమయ్యా నన్నియు జాజరకాఁడ
విందులుగా మోవి యిచ్చి వేఁడుకోరాదా ॥ పల్లవి ॥

అచ్చముగ చెలి నిన్ను నానవెట్టుమనఁగానే
పచ్చిదేరె నీమాటలు పంతగాఁడా
నిచ్చలు నీవు చేసిన నేరములన్నియుఁ బాయ
కొచ్చి కొచ్చి యిట్టే వేఁడుకొనరాదా ॥ చంద ॥

తనమోమప్పటి నిన్నుఁ దప్పక చూడు మంటేనే
కొనకెక్కె నీ చేఁతలు కోడెకాఁడా
తనివొంది నీవలని తప్పులివి వొప్పులుగ
ననుపుగ వేఁడుకొనఁగరాదా ॥ చంద ॥

గక్కనను తన్ను ముట్టి కాఁగిలించ మనఁగానే
చిక్కెను నీసుద్దులెల్ల శ్రీవేంకటేశ
చెక్కు నొక్కి కూడితివి చింతలెల్లఁ దీరఁగ
వెక్కసముగా నింక వేఁడుకోరాదా ॥ చంద ॥ 185

ముఖారి

ఇప్పుడే తెలుసుకో నీకెఱఁగ విన్నవించితి
కొప్పువట్టికె దీసితే గుంపించఁ గలవా ॥ పల్లవి ॥

పుత్తడిబొమ్మవలె పూచిన లతికవలె
చిత్తరుపతిమెవలెఁ జెలి యున్నది
మత్తిల్లి యప్పటి నేఁడు మాతో. నేమినవ్వేవు
వొత్తుకాపె విలిచితేఁ బోకుండఁగలవా ॥ ఇప్పు ॥

కొసరుఁగోయిలవలె కొలనితుమ్మిదవలె
పసని చిలుకవలెఁ బలికీనాపె
నసలు సేయుచు నిట్టె నాతో మాటలాడేవు
వొసగితే విడెమాకె వొల్లననఁగలవా ॥ ఇప్పు ॥

మెత్తినగంధమువలె మెడకంటసరివలె
ముత్తెమువలెనే వురమున నుందాకె
హత్తి శ్రీవేంకటేశుఁడ అట్టె నన్నుఁగూడితివి
బత్తి సేసితివాపెతోఁ బంతమాడఁగలవా ॥ ఇప్పు ॥ 188

వరాళి

ఏల సిగ్గులువడేరు యిందరుఁ జూచేరంటా
వోలిఁ దెరవేతునా మీకొనగూడె వలపు ॥ పల్లవి ॥

శిరస్సుపై తలఁబాలు చెంపలవెంట జారఁగ
సొరసిఁ జన్నుల నిన్నొద్దికై చెలి
అరమోడ్పుఁగన్నులతో నాకెమీఁద నొరగేవు
తెరవేతునా మీకు తేటపడె వలపు ॥ ఏల

కట్టినట్టి ముంజేతికంకణము బిగియఁగ
ముట్టి నీతోడఁ బిరుదుమోపీఁ జెలి
అట్టెమతిఁ గరఁగుతా నాకెచెక్కు నొక్కేవు
గుట్టుతో తెరవేతునా గురుతాయ వలపు ॥ ఏల ॥

తొక్కినట్టి నీపాదము తొడఁదొడఁ బెనఁగఁగ
గక్కన నిన్నుఁ గాఁగిట గదిమెఁజెలి
అక్కున శ్రీవేంకటేశ అదిమేవాకెను నీవు
చక్కఁగాఁ దెరవేతునా సతమాయ వలపు ॥ఏల॥ 187

*ద్రావిడభైరవి

చెప్పిన నాబుద్ధి నీకుఁ జెవిఁబెట్టదా
వుప్పతించ నంతవద్దు వూరకైనా నతని ॥పల్లవి॥
పిలిచితే రాఁగదవే ప్రియునికి నీవు
చలము సాదించవద్దు సారెసారెకు
వలెనంటే నియ్యరాదా వరుసతో విడెము
మలకలఁ బెట్టవద్దు మాపుదాఁకా సొలసి ॥చెప్పి॥
నగితే నవ్వఁగదవే ననుపు చేసుకతని
వెగటున మీరవద్దు వేసాలకు
తగిలితేఁ గూడరాదా తమకించి కాఁగిటను
ఆగడులు సేయవద్దు ఆఱడితో నిపుడు ॥చెప్పి॥
చెప్పినట్లు సేయఁగదే శ్రీవేంకటేశుఁడితఁడు
తప్పులు మోపవద్దు తచ్చనతోడ
యిప్పుడే యితఁడు నిన్ను నెనసె నిందరిలోన
చొప్పులు వెదకవద్దు సొరిది బింకానను ॥చెప్పి॥ 188

శుద్ధవసంతము

ఔనయ్యా మంచివాఁడవు ఆఱడి యింతసేతురా
పూనినట్టి తమకము బుద్దెఱుంగునా ॥పల్లవి॥
మంతనములాడఁగానే మర్మములంటేవు నీవు
యింత కాకు గలదా యిదేమయ్యా
వింతవారు నవ్వఁగాను వేళ లేదా నీకు మరి
యెంతైనా వలపు సిగ్గుతెరుఁగునా భువిని ॥ఔన॥

* 'ద్రావిళ' అని 521 కీర్తనకు గంచు.

ఆకు మడిచియ్యఁగానే అట్టే సరసాలాడేవు
మేకులెన్ని నేర్చితివి మేలయ్యా
జోకఁ గాతరించేవు చోటు లేదా నీకు మరి
యేకడ మదము యెగ్గులెరుఁగునా భువిని ॥ ఔన ॥

గందము నీకుఁ బూయఁగ కాఁగిటఁ గూడితివిట్టే
మందెమేళము సేతురా మమ్ము నీవయ్యా
విందుల శ్రీవేంకటేశ వేరె మాటు లేదా మరి
యెందును వేడుకాడికెలెఱుఁగునా భువిని ॥ ఔన ॥ 189

పాడి

నీతో నేఁ బంత మాడేనా నీదాననే
యేతులు చెల్లించుకొంటి వెదురేది నీకు ॥ పల్లవి ॥

యెలయింపుమాటలనే యెక్కుడుగా వలపించి
కొలఁదిఁ బెండ్లాడితివి గొల్లెతలను
బలిమి రుక్మిణిఁ దెచ్చి పట్టపుదేవులఁ జేసి
చలమీడేర్చుకొంటివి సరి లేదు నీకు ॥ నీతో ॥

పైకొని మేనిమీఁది పాయపుమదము చూపి
కైకొంటివి మధురలో గందమూపెను
ఆకడఁ బదారువేల నందరిపైఁ దెచ్చుకొని
మేకులు మెరసితివి మితి లేదు నీకు ॥ నీతో ॥

దిక్కులెల్లా సాదించి దీమసముతో గెలిచి
యెక్కువ రాచకూఁతులనేలితివి
యిక్కడ శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
అక్కర దీరుచుకొంటి వడ్డమేదీ నీకు ॥ నీతో ॥ 190

543-వ రేకు దేసాళం

ఆయనాయ మమ్మునేల ఆఱడిఁబెట్టేవు నీవు
చాయల నీవిచ్చినట్టి చనవులే చాలవా ॥ పల్లవి ॥

పొగడేవు నన్ను సారెఁ బొందుసేయ నేర్తు నంటా
యెగసక్కెలేలచేసే విందేసి మమ్ము
మగువనింతే నేను మగవాఁడవు నీవు
నిగుడి నీవు నేర్చిన నేర్పులే చాలవా ॥ ఆయ ॥

మెచ్చేవప్పటి నన్ను మేలుగల దాన నంటా
ఇచ్చకము లేలాడే విందేసి మాతో
రచ్చకెక్కితివి నీవు రాణివాసమైతి నేను
నిచ్చలుఁ జేసేటి యట్టి నీమేలే చాలదా ॥ ఆయ ॥

కూడితివిచ్చట నన్ను గురియైనదాన నంటా
యీాడు వెట్టుకొంటిరా (వా?) మమ్మెనసి నేఁడు
తోడనే శ్రీవేంకటేశ దొరసినవారము
కోడెకాఁడ నీవొళ్ళి గురుతులే చాలవా ॥ ఆయ ॥ 191

నారాయణి

అంగన వీడెమిచ్చీని అందుకోవయ్యా
ముంగిటి అడియాసలు మోపుగట్ట వసమా ॥ పల్లవి ॥

యెలమి నెఱిఁగియును నెఱఁగనట్టే వుంటే
తెలుపఁగ వసమా తేటలుగాను
వెలయఁ గపటానకు విరహానఁ బొరలితే
చలిమందులు సేయఁగ సతులకు వసమా ॥ అంగ ॥

నేరిచి వుండియును నేరనని యంటేను
నేరుపంగ వసమా నెరవుగాను
పారితెంచి వేసాలకు బడలికె దెచ్చుకొంటే
ఆరితి విసరుచు నలపార్చ వసమా ॥ అంగ ॥

యేపున గురుతు గని యేది యని యడిగితే
చూపి చెప్పవచ్చునా సూట్లు గాను
చేపట్టెలమేల్మంగను శ్రీవేంకటేశ కూడితి
తీపుగా వలచితివి తియ్యనిఁక వసమా ॥ అంగ ॥ 192

మాళవిగౌళ

కాదని సాదించి నిన్ను కన్నుల జంకించేనా
ఆది గొని యిటువలె నైతిఁబో పైకొనరు ॥ పల్లవి ॥
సుద్దులొక్కటె తొడుత చూపులొక్కటెమీఁదట
వుద్దండపు చేఁతలు వేరొకటెమేన
పెద్దరికేలకు నీవు బెరయించేవు వలపు
అద్దివో యిందరిలోన నైఁతిబో పైకొనరు ॥ కాద ॥
నవ్వులొక్కటె ముందర నమ్మికలొకటెవద్ద
వువ్విళ్లూర నడియాస లొక్కటెకును
రవ్వలకు నిట్లా నేరము కుప్పవేసేవు
అవ్వలివ్వలివారిలో నైతిఁబో పైకొనరు ॥ కాద ॥
సిగ్గులొకటె పొంతను శిరసొకటె తొడపై
-వొగ్గినచేతులు వేరొకటెపై
నిగ్గుల శ్రీవేంకటేశ నేనలమేలుమంగను
అగ్గమై కూడితివిందు నైతిఁబో పైకొనరు ॥ కాద ॥ 193

దేవగాంధారి

సరసుఁడ వన్నిటాను సర్వజాణవు
గరిమ నన్నీఁ దెలియఁ గదవయ్యా నీవు ॥ పల్లవి ॥
సన్నలు సేసీ నీకు జవరాలు
యిన్నిటాను నీకిప్పుడేడ పరాకు
కిన్నెర వాయించీ నదె కెరలుచును
విన్నపాలందే వున్నవి వినవయ్యా నీవు ॥ సరసు ॥

తప్పక చూచీ నదె తరుణి
యిప్పుడు నీతమకములేడ నున్నవి
చిప్పిలుఁజెమట గోరఁ జిమ్మి నీపై
వొప్పగించి వలపిట్టే వుండవయ్యా నీవు ॥ సరసు ॥

మిక్కిలిఁ గొసరి నలమేలుమంగ
యెక్కడెక్కడ నీగుండె యెటువంటిది
వొక్కటై శ్రీవేంకటేశ వొనరె నీకె
పిక్కటిల్లఁ దమ్ములము పెట్టవయ్యా నీవు ॥ సరసు ॥ 194

నాదరామక్రియ

వేడుకలెటువంటివో వెలఁదిఁ జూడఁగరాదా
జాడతోడ వలపులు సందడించఁ జొచ్చెను ॥ పల్లవి ॥

సెలవుల నగవులు శిరసుపై తలఁబాలు
వొలుకుచు నున్నవొక్కమాఁటే
మొలకచన్నుల కాంతి మొక్కుల వినయములు
వులివచ్చిగాఁ జూపె నొక్కమాఁటే ॥ వేడుక ॥

చిప్పిలు మోవిముద్దులు చెక్కులచెమటలును
ఉప్పతిల్లఁ గురియించీ నొక్కమాటే
ముప్పిరిగొన్న సిగ్గులు ముయ్యాడు పులకలతో
వొప్పులెల్లా నెరపీని వొక్కమాఁటే ॥ వేడుక ॥

తొరలింపు మాటలును దొంతుల సరసములు
వొరిమతోఁ బచరించీ నొక్కమాఁటే
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యింతి నిట్టే కలసితి
పురవడి నొరసేవు వొక్కమాఁటే । వేడుక ॥ 195

ముఖారి

చిత్తానఁ బెట్టుక వుండు చెలఁగి నావిన్నపము
పొత్తు విడువఁగఁ జాల పాసఁగుదుఁ గాని ॥ పల్లః

కేరి యొక్కటెవలె వెంగెములు నిన్నాడఁజాల
ఆరితేరి యిచ్చకము లాడుదుఁ గాని
సారెసారె నప్పటిని చలము సాదించఁ జాల
చేరి నీకు నూడిగాలు సేతుఁగాని ॥ చిత్తా ॥

కడదానివలె నిన్నుఁ గాకు సేయఁగాఁ జాల
వొడికేన నవ్వుతానే వుండుదుఁ గాని
యెడనెడఁ గొసరుతా నెలయించఁగాఁ జాల
బడిబడి తమకాన బత్తిసేతుఁగాని ॥ చిత్తా ॥

కన్నెవడుచువలెను కాఁకలు సేయఁగఁ జాల
యెన్న నలమేల్మంగనై యెనతుఁ గాని
వున్నతి శ్రీవేంకటేశ వొనగూడితివి నన్ను
నన్నల నీ మోవి యిట్టే చవిగొందుఁ గాని ॥ చిత్తా ॥ 196

544-వ రేకు ధన్నాశి

ఇన్నాళ్ళు నెఱఁగమైతి మింతటివాఁడవౌత
తిన్నగా నిప్పుడు చూచితిమిగా యీభాగ్యము ॥ పల్లవి ॥

వేడుకతో నాపె నీకు విన్నపాలు సేయఁగాను
నూడిదెగా సారెసారె నొలయఁగాను
వాడికెతో నీమీఁద వలపులు చల్లఁగాను
నీడనుండే ఇన్నియుఁ గంటిమిగా యీభాగ్యము ॥ ఇన్నా

కన్నులఁ దప్పక చూచి కానుక నీకియ్యఁగాను
సన్నలు సేసి యిట్టే జరయఁగాను
చన్నులు మోవఁగ నీసంగడిఁ చుండఁగాను
నిన్నాపె మెచ్చఁగాను కంటిమి యీభాగ్యము ॥ ఇన్నా

చేరి కూడి నీతో నాపె సిగ్గునఁ దలవంచఁగా (ను?)
కోరి నన్నంతలో నీవు చూడఁగాను
గారాపు శ్రీవేంకటేశ కడపలో నిద్దరికీ
నేరిపేవు రతులు కంటిమిగా యీభాగ్యము ॥ ఇన్నా ॥ 197

లలిత

ఇద్దరికి మీకే చెల్లు నిటువంటివి
చద్ది వేఁడి సరసాలే జవళిభోగములు ॥ పల్లవి ॥

భావము లెనసినట్టి పడఁతికి విభునకు
వేవేలు వెంగెములు వినయములే
తావుకొన్న వలపులు తారుకాణలైనచోట
కావరపు గోరొత్తులు కప్పుఁబూవుఁతాఁకులే ॥ ఇద్ద ॥

కనుచూపులు సోఁకిన కందువైనచుట్టాలకు
పెనఁగులాటలెన్నైనా ప్రేమపు చౌ(చవు)లే
ఘనివోని తమకపు తగులాటమైతేను
గసుపు బొమ్మజంకెలు నయగారాలే ॥ ఇద్ద ॥

సెలవుల నవ్వుదేరఁ జేరి కూడినవారికి
అలయిక రతులెల్ల నలసాటులే
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యింతి నీవు గలసితి
రలవోక మీ చేఁతలన్నియుఁ దప్పనలే ॥ ఇద్ద ॥ 198

మంగళకౌశిక

నిన్ను నెమ్ము గాదనేమా నిందుదొరవు
సన్నతో మెలఁగేటి యిచ్చకురాల నేను ॥ పల్లవి ॥

మొగము చూచితేనే మోము వంచేవు
నగితే నీకు నీవే యానలు నెట్టేవు
మగవారికేఁటికి మరి వెరపు
తగపడ సతులను [illegible]లమఁగరాదా ॥ నిన్ను ॥

పనివడి మెచ్చితేనే భ్రమసేవు
తనువుపైఁ జేయి వేసితే తత్తరించేవు
యెనసి పాయపువానికేల నేమాలు
కనుఁగొన్న చెలుల పైఁ గలయఁగరాదా ॥ విన్ను ॥

వూరకే మోవి యానితే నులికేవు
ఆరసి నిన్నుఁ గూడఁగ నలసేవు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి
పోరచి కాంతలనెల్లభోగించరాదా. ॥ నిన్ను ॥ 199

ఆహిరి

ఏమి గట్టుకొంటివి నీవిటువంటివెల్లాఁ జేసి
చేముట్టి కాఁకలు దేర్చి చెలఁగించరాదా ॥ పల్లవి ॥

చెంతనే చెలియ నీతో సెలవుల నగెనంటా
వింతగాఁ బూబంతిఁ గొని వేసితివి
దొంతర పులకలట్టే తోడఁదోడఁ జిమ్మిరేఁగె
చింతదేరఁ గాఁగిలించి చెక్కు నొక్కరాదా ॥ ఏమి ॥

పొలుపొంద నాకె నిన్ను బొమ్మల జంకించెనంటా
చలమున పన్నీరు పైఁ జల్లితివి
చెలప చెమటలెల్లఁ జెక్కులవడియఁ జొచ్చె
పెళకక మోవి యిచ్చి ప్రేమ నించరాదా ॥ ఏమి ॥

గునియుచు నప్పటిని కొనగోరఁ జిమ్మెనంటా
వెనుకొని పుష్పొడి పైవేసితివి
ఘనుఁడ శ్రీవేంకటేశ కలసితి వీకెనిట్టే
నసుపున నాదరించి నమ్మించరాదా ॥ ఏమి ॥ 20

శ్రీరాగం

ఎవ్వరు చెప్పిన వినకింత చేసుకొనె నింతి
పువ్వువలె మన్ననలఁ బోదిసేయవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
అచ్చలాన చెలి నీయండ నుండి పొందు చేసి
పచ్చిచేసుకొనె మేను పడఁతి
విచ్చనవిడి తోడనే విడెము నీచేతికిచ్చి
మెచ్చులుగా వలపులు మెడఁ గట్టుకొనెను ॥ ఎవ్వ ॥
మొగమోటములనే మోవి నీకు విందు చెప్పి
తగిలించుకొనె మేలు తరుణి
నగుతానే నీరూపు నాఁటుకొనఁ జూచి చూచి
తగినంత దనుఁ దానే తమి రేఁచుకొనెను ॥ ఎవ్వ ॥
అందపుఁ జన్నులనొత్తి అంటఁ గాఁగిలించి కూడి
కందువతోఁ బెండ్లాడెఁ గలికి
సందడి శ్రీవేంకటేశ సారె నీకు మొక్కి మొక్కి
అందెంది పట్టపుదేవు లనిపించుకొనెను ॥ ఎవ్వ ॥ 201

వరాళి

ఎప్పుడూ మీరొక్కటే యెలమినెంచి చూచితే
ముప్పిరి మీవుడిగాన కప్పణియ్యరయ్యా ॥ పల్లవి ॥
చెంగట నీసుద్దులెల్లఁ జెలితో విన్నవింతుము
అంగనమాటలు నీతో నాడుదుము
యెంగిలిపొత్తువారము యిద్దరియెడకు నేము
వుంగిట నేమేమనినా నోరుచుకోరయ్యా ॥ ఎప్ప ॥
అలరి నీవిచ్చినట్టి ఆనవాలాకె కిత్తుము
నెలఁతచే కానికెలు నీకిత్తుము
పొలిసి మీకిద్దరికి నూడిగపు చుట్టాలము
తలఁచి మాచేఁతలు తాళుకొనరయ్యా ॥ ఎప్ప ॥

శ్రీవేంకటేశ్వర నీకు సేస చేతికందిత్తుము
దేవులికె చెప్పిలేను తెర వేతుము
యీవల మిమ్మిద్దరి నెనయించినవారము
వోవరిలో మీసేవలు వొప్పుగొనరయ్యా ॥ ఎప్పు ॥ 202

545-వ రేకు కురంజి

వేడుకలింతేకాని వెంగెము గాదు
జోడుగూడ నందులోని సొంపులు సుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥
నెలవులనే నవ్వఁగా చిత్తము నీకెట్టుండెనో
వలపులలోపలి వాడికె సుమ్మీ
కల చెప్పఁగాఁ దారుకాణలెందు మోచెనో
తలఁపులలోపలి తమకము సుమ్మీ ॥ వేడుక ॥
నెట్టుకొని చూడఁగాను నీవేమని యంటివో
అట్టె పాయఁగరాని ఆసలు సుమ్మీ
పట్టి పెనఁగఁగా నీపంతములేడ వీఁగెనో
చిట్టకపు చేఁతలలో సిగ్గులు సుమ్మీ ॥ వేడుక ॥
చన్నుల నేనొత్తఁగాను చలములెంత రేఁగెనో
కన్నెపాయములోపలి గాతలు సుమ్మీ
మిన్నక శ్రీవేంకటేశ మెచ్చితేఁ జేఁగలమట్టి
చెన్నుఁడవై యేలితివి సేవ నాది సుమ్మీ ॥ వేడుక ॥ 203

నాట

నంటు చేసీ సిరితోడ నరసింహుఁడు
జంట సరసములాడీ సారె [1]నరసింహుఁడు ॥ పల్లవి ॥
జవ్వనిఁ దనతొడపై సంతసాన నిడుకొని
నవ్వులు నవ్వీనిదె నరసింహుఁడు
నివ్వటిల్లుఁ జూపులు నెలఁతచన్నులమీఁద
కువ్వనిపేరులవలెఁ గుచ్చీ నరసింహుఁడు ॥ నంటు ॥

[1] నరసింహ్వాడు అనియే అంతటను రేకులలో.

ఆయంగనఁ గాఁగిట నలమి మోవి యొసగి
నాయములు నడపీ నరసింహుఁడు
కాయముపైఁ దొరిగేటి కస్తూరి చెమటలు
పుంయని స్రాఁతలువలెఁ బూసీ నరసింహుఁడు ॥ సంటు ॥

కూరిమి పట్టపుదేవిఁ గూడి శ్రీవేంకటేశుఁడై
నారు పోసీఁ బులకలు నరసింహుఁడు
వారకానఁ బ్రహ్లాద వరదుఁడు మరుముద్ర-
లూరట సొమ్ములుగాఁగ నుంచీ నరసింహుఁడు ॥ సంటు ॥204

పాడి

మావలె నోర్వదు మంకు యీవనిత
కైవసమై పొదుగఁగవలెఁ జుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

సుదతి యాసతోఁ జోటడిగీ నదె
యెదురెదురనె యెడమియ్యవయ్యా
పదరుచు నెగ్గులు వట్టిన యీపెకు
కదిసి నీవు మొక్కఁగవలెఁ జుమ్మీ ॥ మావలె ॥

కలికి పచ్చడము గప్పుమనీ నదె
విలసిల్ల ముసుఁగు వేయవయ్యా
నెలఁత నిన్నుఁ గడు నేరములెంచిన
నలువున వేఁడుకొనఁగవలెఁ జుమ్మీ మావలె ॥

నాతి యేకతమునకు లాసీ నదె
ఆతెర దిగవేయుఁగదయ్యా
యేతున శ్రీవేంకటేశ మమ్మేలితి-
వీతలిఁ బంతమునెవలెఁ జుమ్మీ మావలె ॥ 205

కాంబోది

ఇద్దరు జాణలే మీరు యిందరు మెచ్చేరు మిమ్ము
సుద్దులు దడవుకొంటాఁ జొక్కేరు మీరు ॥ పల్లవి ॥
యెదురుగాఁ గూచుండి యేలాటాలాడి నీపై
చదురుల వలపులు చల్లీ నాకె
వెదచల్లు నవ్వులతో వెస గద్దెమీఁద నుండి
సదరానఁ బాదములు చాఁచేవా పెమీఁదను ॥ ఇద్దరు ॥
సరికి బేసికినుండి సాటివెట్టుకొని నిన్ను
విరులఁ బూఁచి పూఁచి వేసీ నాపె
దొరతనమున నీవు నూఁగుమంచమూఁచి వూఁచి
అరిది చన్నులు దాఁక నంటించేవు గోరను ॥ ఇద్దరు ॥
వేదాద్రిమీఁదనుండి విందు వెట్టి లకిమమ్మ
ఆదిగొని కూడె నిన్ను సౌభళేశ
పాదుకొని గరుడాద్రిపై శ్రీవేంకటేశుఁడవై
సేదదేరఁ బెండ్లాడి చెలఁగేవు నీవు ॥ ఇద్దరు ॥ 206

నాగవరాళి

మేలము లమరెఁగా మీకు మీకును
కోలుముందుగా పొందు గూడె వినవయ్యా ॥ పల్లవి
పేరడిగా సాళగపు పెద్ద యెలుఁగులతోడ
కోరికెఁ జల్లులమ్మేరు గొల్లెతలు
వీరానఁ జెక్కురాగాలు పిల్లఁగోవిఁ గురిసేవు
కూరిమి రెంటికి సుతి గూడె వినవయ్యా ॥ మేల ॥
మించిన బంగారపుమెట్టెల మోఁతలతోడ
కొంచక నడచేరదే గొల్లెతలు
పంచాన గతి(?)గతుల నూదేవు తుత్తురుఁగొమ్ము
అంచలఁ దాళగు గూడె నదె వినవయ్యా ॥ మేల

వొత్తి పెరుగు దచ్చేటి వూరుపు మోఁతలతోడ
కొత్తగాఁ బెరుకొనేరు గొల్లెతలు
హత్తుకొంటివి శ్రీవేంకటాద్రి చెన్నుఁడవై
గుత్తపు గొబ్బిళ్ళపాట గూడె వినవయ్యా ॥ మేల ॥ 207

శంకరాభరణం

నేమెఱఁగమా నీ పనులు
నేమములిటువలె నించెదు గాక ॥ పల్లవి ॥

ఘనవరితనమున సతి నినుఁ గదిసిన
ననుపుగ నొల్లననఁగఁ గలవా
మనోహరసేసలు మగుపలనంపిన
నినుపుస [illegible] నెరపెదు గాక ॥ నేమె ॥

చుట్టరికంబున సోఁకఁగఁ జెనకిన
అట్టుసేసి మీఱఁగఁ గలవా
కట్టుమట్టుగా కానికలంపిన
గుట్టున నూరకె గునిసెదు గాక ॥ నేమె ॥

మేనరికంబున మేకొని చూపెను (డిన?)
నానినతమి మానఁగఁ గలవా
ఆసుక శ్రీవేంకటాధిప మొక్కిన
నానావిధముల నవ్వెదు గాక ॥ నేమె ॥ 208

546-వ రేకు అమరసింధు

చెలులము నేమైనాఁ జెప్పక పోదు
తలఁపులోపలి యాస దాఁచఁ దగునటవే ॥ పల్లవి ॥

ఇతవుగఁ జెనకఁగా నింపులెల్లాఁ జల్లఁగాను
సతిగొని పెనఁగఁగఁ దగునటవే
హితమై దండనుండఁగా సారె సారె నవ్వఁగాను
మతకాన వెంగెమాడ మరి దగునటవే ॥ చెలు ॥

కప్పురములియ్యఁగాను కన్నులను మొక్కఁగాను
తప్పులు వట్టఁగ నీకుఁ దగునటవే
దప్పిదేర విసరఁగా దయవుట్టఁ బలుకఁగా
నప్పటిఁ గాఁతాళించుటది దగునటవే ॥ చెలు ॥

బత్తులు సేయఁగాను పైకొని కూడఁగాను
తత్తరాన గోరఁ జిమ్మఁ దగునటవే
హత్తి శ్రీవేంకటేశుఁ డన్నిటా మన్నించె నిన్ను
కొత్తరతులఁ బంతము గొనఁ దగునటవే । చెలు ॥ 209

బిలహంస

వింతలేల సేసేవే విభుఁడు నీకు నితఁడు
చెంత నీమతి యాతనిచిత్తము గాదా ॥ పల్లవి ॥

చిప్పిలమోవి ఇమ్మంటే సిగ్గువడ నేఁటికే
చొప్పున నిది యాతనిసొమ్ము గాదా
కొప్పు నీకుఁబెట్టేనంటే గొణఁగఁగ నేఁటికే
యెప్పుడూ నితనిసేస కిరవు గాదా ॥ వింత ॥

చన్నులు చూపుమంటేను జంకించ నేఁటికే
పన్ని యీతనికి చేపట్లు గావా
పన్నిట నోలార్చేనంటే పలునవ్వులేఁటికే
అన్నిటా నీమేనితని కరడుతీగె గాదా । వింత

మొలనూలు వెట్టరాఁగా మొక్కేవిదేఁటికే
పొలుపు శ్రీవేంకటేశు పొలముగాదా
అలరి నిన్నురమెక్క మనఁగాఁ గొంకనేఁటికే
నెలఁత నీవే యతని నిండుసొమ్ముగాదా వింత 21

శంకరాభరణం

ఏఁములు మానవె సరసునితో
అలుకలకంటెఁ బ్రియంబులె మేలు ॥ పల్లవి ॥

బింకపుమాటలు పెక్కులాడఁగా
మంకులు మిగులును మగువలకు
ఱంకెలపొందులు లావుగఁ జేసిన
పొంకపు వలపులు పొదిగొనును ॥ ఏఁ ॥

బలిమి సరసములు పైపైనాడఁగ
తలఁపులు గరివడుఁ దరుణులకు
సెలవుల నగవులు చిమ్ముచుఁ బొదిగిన
తలకొనుఁ బైపైఁ దమకములు ॥ ఏఁ ॥

సటలకుఁ బలుమరు జంకెన చూపిన
కుటిలత లడరును కొమ్మలకు
యిటువలె శ్రీవేంకటేశుఁ గూడితివి
తటుకున నీడేరుఁ దగుఁగోరికలు ॥ ఏఁ ॥ 211

భైరవి.

ఒకతె చెనకఁగా నొకతెనుఁ దడవేవు
యొకసక్కెపువాఁడవు యేమనేది నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

కందువైనమాటలూ కనుచూపుఁదేటలూ
సందడించి నీమీఁదఁ జల్లీనాపె
అందుకోలు మంతనాలు అడిగేటి పొంతనాలు
చందములుగా మాతోడ జరపేవు నీవు ॥ ఒక ॥

సెలవులనవ్వులూ చెట్లపై పువ్వులూ
చలపట్టి నీమీఁదఁ జల్లీనాపె
చెలుముల ప్రియములు చిమ్మిరేఁగే నయములు
తలపెట్టి మమ్ము నిట్టే తగిలేవు నీవు ॥ ఒకతె ॥

నెట్టుకొన్న వలపులు నిండురతి యలపులు
జట్టిగొని నీమీఁదఁ జల్లీనాపె
ఒట్టగు మోవి విందులాఱడి మాతో పొందుల(లు?)
గుట్టుతో శ్రీవేంకటేశ కూడితివి నీవు ॥ ఒకతె ॥ 212

కాంబోది

ఇప్పుడే మచ్చికలతో నిద్దరు నుండరే మీరు
చెప్పరానిచేఁత చేసి సిగ్గువడ వలెనా ॥ పల్లవి ॥
నంటున నాతఁడు నీతో నగఁగానే వేరెవేరె
గెంటసాలాడేవేలే వెంగెములుగాను
వొంటక యాతనిఁ జూసి యొక్కింత యోరువలేక
వెంటవెంటఁ దిరిగాడి వేఁడుకొనవలెనా ॥ ఇప్పు ॥
ఆదరించి యాతఁడు మాటాడఁగాను కమ్మటిని
తోదోపులాడి పెనఁగి దూరఁగనేలే
కాదని యిప్పటికి నీకాఁ తాళాలు పెడరేఁచి
పాదుకొని పిదపను పంతమియ్యవలెనా ॥ ఇప్పు ॥
ఆసతో శ్రీవేంకటేశుఁడట్టే నిన్నుఁ గూడఁగాను
పెసాలకేల విట్టువీఁగేవు నీవు
మోసపెట్టి యిప్పటికి మోవిగంటిసేసి నీవు
వోసరించి చన్నుల గోరూఁదించు కొనవలెనా ॥ ఇప్పు ॥ 213

దేసాళం

కనకగిరిరాయ యేగతి నొడఁబరచేవో
వినవయ్య సతినీకు విన్నవించుమనెను ॥ పల్లవి ॥
చెలియకు నీవిచ్చిన చెంగలువపూవుదండ
కలికి యెవ్వతె నీకుఁగానుకిచ్చెనో
పలచఁగా నిందుమీఁదఁ బసపంటి వున్నదిదె
సెలఁత యీ గురుతులు నీకుఁ జూపుమనెను ॥ కనక ॥

కాంతకు నీవు మెడఁ గప్పినట్టి కంటసరి
చెంతల నీకెవ్వతె వుచితమిచ్చెనో
పంతాన నొకదిక్కునఁ బసిఁడిపూస వున్నది
అంతయుఁ దెలియ నిన్ననడిగి రమ్మనెను ॥ కనక ॥

కామఁగూడి నీవిచ్చిన పైఁడివ్రాఁతచీర యిది
కామించి యెవ్వతె నీకుఁ గట్నమిచ్చెనో
ఆమీఁద శ్రీవేంకటేశ అదె విలాసమున్నది
యేమతకమో యిది యెరిఁగించుమనెను ॥ కనక ॥ 214

547-వ రేకు భూపాళం

ఎవ్వరు విన్నవించేరు ఇట్టైతే నీకు
నివ్వటిల్ల నీవే కరుణించవలెఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

చిగురుమోవిమీఁది చిప్పిలుతేనెలతోడ
మగువ నీతోనదే మాటలాడీని
వెగటుగ నీవైతే వేరొక్కతెమోము చూచి
అగపడి యందే పరాకై వున్నాఁడవు ॥ ఎవ్వ ॥

చిక్కనిచూపులతోడ సెలవినవ్వులతోడ
తెక్కువగా నీకుఁ జెయ్యెత్తి మొక్కీని
చెక్కునొక్కి నీవైతే సిగ్గులువడుచు వే-
రొక్కతెచన్నులు గోర నూఁదుచునున్నాఁడవు ॥ ఎవ్వ ॥

బొమ్మల జంకెనతోడ పోరచి ముద్దులతోడ
కొమ్మ శ్రీవేంకటేశ్వర కూడె నిన్నును
సమ్మది నీవైతే నాపె నొనగూడి యీసతికి
పమ్మిన బాసలతోడ బత్తిరైయి వున్నాఁడవు ॥ ఎవ్వ ॥ 215

దేశాక్షి

చూడఁ చిన్నవాఁడు గాని సుగుణ(ణి?)వీఁడు
యేడఁ జూచినాఁ దానే యేమిచెప్పేదమ్మా ॥ పల్లవి ॥

సంగతిగా గొల్లెతల చన్నులంటి చూచుకొంటా
కొంగిలీసి పోరచిపొందుల కృష్ణుఁడు
ముంగిటి కన్నెల మోవి ముద్దులు వెట్టుకొంటాను
యెంగిలికి రోయఁడు యేమి చెప్పేదమ్మా ॥ చూడ ॥

అప్పలప్పలనే వారి నట్టే కాఁగిలించుకొంటా
తప్పటడుగులు వెట్టీఁదానే కృష్ణుఁడు
చిప్పిల మాటలాడి సిగ్గులు వరచుకొంటా
యిప్పుడే యింత సేసీని యేమి చెప్పేదమ్మా ॥ చూడ ॥

లలిఁ బోంకముడి వట్టి లాసుకొంటా నందరిని
గిలిగించీ శ్రీవేంకటగిరి కృష్ణుఁడు
తొలుత నుద్దగిరిఁ గందువ విజనగరాన
యెలమి రతులు చూపీ నేమి చెప్పేదమ్మా ॥ చూడ । 216

ధన్నాశి

కాఁగిలించవే యిట్టే కనకగిరిరాయని
మాఁగినమోవి యిచ్చీని మచ్చిక దై వారఁగా ॥ పల్లవి ॥

యెగ్గులేక పొందితేనే యింపెరఁగవచ్చుఁ గాక
సిగ్గుతోడ నుండితేను చెప్పేదేమి
దగ్గరఁ గూచుండితేను తమకము రేఁగుఁ గాక
వొగ్గి దవ్వుల నుండితే వొద్దిక చేకూరునా ॥ కాఁగి

సరసములాడితేనే చవులెల్లాఁ బుట్టుఁ గాక
తెరవేసుకుండితేను తెలిపేదేమి
నిరతి నీవు నవ్వితే నిక్కుఁగాక మోహములు
పరవశమై వుండితే పంతాలొనగూడునా । కాఁగి

శ్రీవేంకటేశుఁ డితనిసేవే తగులు గాక
కావిరి నూరకుండితే కదిమేదేమి
యీవేళ నితని నిట్టే యెనసితి విదిగాక
రావాడి బింకాన నుంటే రతి సమకొనునా ॥ కాఁగి ॥ 217

ముఖారి

తప్పక యేమి చూచేవు తగిలి నన్ను
తెప్పలుగా నీ విన్నియుఁ దెలియనివున్నవా ॥ పల్లవి ॥

నీవు సుద్దులు చెప్పఁగా నివ్వెరనుండుట గాక
ఆవేళ నేవిననోప ననవచ్చునా
కైవసమై వున్నదానఁ గాకుసేతునా నిన్ను
దేవరవు నీవిన్నియుఁ దెలియనివున్నవా ॥ తప్పక ॥

చిట్టకపు చేఁతల కచ్చెరువు నొందుట గాక
వుట్టిపడి అవి యోర్వకుండవచ్చునా
పట్టపుదేవుల నేను పచ్చిసేతునా నిన్ను
దిట్టవు నీవిన్నియునుఁ దెలియనివున్నవా ॥ తప్పక ॥

కగ్గుచు నీరతులకేఁకటతో నుండుట గాక
సిగ్గుతోడఁ గొంకుచు వంచించవచ్చునా
యెగ్గుల శ్రీవేంకటేశ యెరవు సేతునా నిన్ను
దిగ్గజమ విన్నియునుఁ దెలియనివున్నవా ॥ తప్పక ॥ 218

సాళంగనాట

ఉండవయ్యా యెఱుఁగుదు నూరకే నీవు
దుండగపు సేఁతలను దొమ్మిసేసే వారమా ॥ పల్లవి ॥

నిన్న నీవు చేసినట్టి నెరజాణ తనములు
కన్నులతుదల మాకుఁ గానవచ్చెను
పన్ని నీ వప్పటి మాఁట బాసలేల చేసేవు
కన్నెలము నేము నిన్నుఁ గల్లలెంచే వారమా ॥ ఉండవ ॥

వోడక రేపకాడ నీ వుండినట్టి వునుకులు
వేడుకతోఁ జెవులార వింటిమి నేము
జాడతోఁ దారుకాణించవలెనా మాకింతేసి
వూడిగపువారము నిన్నొరసేటి వారమా ॥ ఉండ ॥

ఇప్పుడు నీవు మమ్ము నెనసిన రతులెల్ల
చిప్పిలఁ మనసులోనఁ జేకొంటిమి
ముప్పిరి శ్రీవేంకటేశ ముదులకించ వలెనా
అప్పసము నేము నిన్ను నలయించే వారమా ॥ ఉండ ॥ 219

సామంతం

ఎంత నీయాసోదము యేమి చెప్పేది
చెంతలనే వేడుకలు చిమ్మిరేఁచవలెనా ॥ పల్లవి ॥

కలువలఁ బోలేటి కన్నులను నినుఁ జూచి
వలపులు పెంచీని వద్ద నీకాపె
కలయుమనుచు నన్నుఁ గాఁగిలించ వచ్చేవు
నలువంక వలపులు నారువోయవలెనా ॥ ఎంత

పెనఁగులాటల నీతోఁ బ్రేమములు చూపి మోపి
ననుపులు సేసీని నంటున నాకె
చెనకులనే నాపైఁ జేతులు చాఁచే వప్పటి
మొనసి తమకములు మోపు గట్టవలెనా ॥ ఎంత ॥

మించిన రతుల నిట్టే మేలములాడి యాఁడి
పంచనతోఁ గూడీవి పైపుగా నాపె
అంచల శ్రీవేంకటేశ అట్టే నన్నుఁ గూడితివి
పెంచేవుఁ గోరికలింత పేరఁబెట్టవలెనా ॥ ఇంత ॥ 220

548-వ రేకు సాళంగనాట

ఎవ్వరు నేమి చెప్పేరు యిద్దరముఁ గూడితిమి
ఇవ్వల నీవే నాకు నియ్యవయ్య విడెము ॥ పల్లవి ॥
మాపుదాఁకా నీతోడ మాటకు మాటాడఁ బోతే
యేపు మీఱు యిఁకనవి యెన్ని లేవు
కోపమెల్లాఁ దీరె నాకు కొప్పు నీవు దువ్వితేనే
రాపులఁ బెట్టక ఇఁక రావయ్య లోనికి ॥ ఎవ్వ ॥
బిగియుచు నీతోను పెనఁగులాడఁ జూచితే
యెగసక్కెములు మరి యెన్ని లేవు
చిగిరించె నామనసు చేయి నీవు చాఁచితేనే
అగడు సేయక వేయవయ్య తెర యిఁకను ॥ ఎవ్వ ॥
రాతిరిఁ బగలు నీతో రతులు తోడుచూపితే
యేతుల యెన్నికలకు నెన్ని లేవు
యీతల శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
కాతరానఁ బచ్చడము గప్పవయ్య ఇప్పుడు ॥ ఎవ్వ ॥ 221

పాడి

తలఁచుకొమ్మనవె తానే నా గుణములు
వెలినేల లోనికిట్టే విచ్చేయు మనవే ॥ పల్లవి ॥
సముకానఁ దానిచ్చిన చనవులోదానఁ గాని
తమకించే కక్కసపుదానఁ గాను
రమణికై వినోదాన రాసికెక్కేదానఁ గాని
అమరని వోడ్డారములాడేదానఁ గాను ॥ తలఁచు ॥
[illegible]సుపుతోఁ దానవ్వే నవ్వులలోదానఁ గాని
నను నలయించే మంకుదానఁ గాను
[illegible]నరి పొండ నేర్చిన వూడిగపుదానఁ గాని
[illegible] నఁగ పెనఁగి సడిఁ[illegible]ట్టేదానఁ గాను ॥ తలఁచు ॥

కలసి యిటులనుండే కాఁగిటిలోదానఁ గాని
తలుపుమాటున నుండేదానఁ గాను
యెలమి శ్రీవేంకటేశుఁడేలె నన్ను నింతలోనే
కలిమిలోదానఁ గాని కడదానఁ గాను ॥ తలఁచు ॥ 222

దేసాళం

అప్పుడాతని కిల్లాల వైతివి గదే
దప్పిదేరె నీఁకను మాదండనే వుండఁగదే ॥ పల్లవి ॥
పెచ్చురేఁగి నిన్నాతఁడు పేరునఁ బిలిచె నీఁక
విచ్చనవిడేయఁ గదె వెలఁది నీకు
కచ్చుపెట్టి యప్పటిని కన్నులఁ జూచె నిన్ను
యిచ్చటనే నీకోరికె లీడేరెఁ గదవే ॥ అప్పు ॥
చిత్తగించి యింతలోనే సెలవుల నవ్వెఁ బతి
అత్తుగడలాయఁ గదే యంగన నీకు
పొత్తులకు రమ్మని పొందులు చూపె నిట్టే
బత్తిగలదానవు నీభాగ్యములాయఁ గదే ॥ అప్పు ॥
శ్రీవేంకటేశుఁడు నన్నుఁ జేరి కూడి నిన్ను నేలె
వావులు గలసెఁ గదే వనిత నీకు
భావించి నాకు నీచేఁ బంతము లెల్లా నిప్పించె
చేవమీఱ నిందరిలోఁ జెప్పఁగలిగెఁ గదే ॥ అప్పు ॥ 223

సౌరాష్ట్రం

ఎన్నఁడు నెఱఁగము మీకిటువంటివి
మన్ననలు నించేవు మరి యేలో కాని ॥ పల్లవి
చెలియ చెక్కిటిచేయి చేత నీవు పట్టితీసి
యెలమి నేఁడుకొంటివి యేఁటికో కాని
పలుకకుండఁగ నీపు బలిమిఁ జెక్కులు నొక్కి
అలుకలు దేరిచేవు అదియేమో కాని ॥ ఎన్న

ముసుగు వెట్టుకుండఁగ మొగమిట్టే తొంగిచూచి
ఇయెసఁగి యాసలు వెట్టేవేఁటికో కాని
వుసురంటా మలఁగుపై నొరగి యుండినదాని
పిసికేవు చన్నులు నీప్రియమెంతో కాని ౨ ॥

కన్నులు మూసుకుండఁగాఁ గాఁగిలించి తెరపించి
యెన్నికగా నవ్వించితి వేఁటికో కాని
సన్నల శ్రీవేంకటేశ సరసములాడఁగాను
యెన్నేసి మెచ్చులు మెచ్చేవింపులెట్టో కాని ॥ ఎన్న ॥ 224

కొండమలహరి

ఎక్కడ వరాకు నీకు నేమయ్యా
గక్కన నాకెనిట్టే కరుణించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మక్కువ నీరూపు చూచి మనసులోఁ దలపోసి
చెక్కులునిండా నట్టే చెమరించి
పుక్కిటి వూరుపులతోఁ బొద్దులు చూచీఁ జెలి
యిక్కడఁ గొలువులు నీవేమి సేసేవయ్యా ॥ ఎక్కడ ॥

కానుక నీకునంపి కాయమెల్లాఁ బులకించి
పానుపుమీఁద నట్టే పవ్వళించి
ఆనుకొన్న తమితోడ నట్టే నిన్నుఁ బాడీ నదే
వీనులతుదల నీవే విందువు రావయ్యా ॥ ఎక్కడ ॥

కలయఁ దానే వచ్చి కప్పురవిడెమిచ్చి
వెలలేని వెరగుల విట్టువీఁగి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యింతి నిన్నుఁ గూడె నిదే
తలిరుఁబోఁడి రతులు దలఁచుకోవయ్యా ॥ ఎక్కడ ॥ 225

పాడి

ఏల జాసలు చేసేవు యిప్పుడు నాతో
లాలించేటి యీ జవ్వనులను మీఱఁగలవా ॥ పల్లవి ॥

పంతపుమాటలు నీతోఁ బలుమారు నాడియాడి
కాంతలిందరు మదనకళ రేఁచేరు
యెంతటివాఁడవైనా నెప్పుడూ నీవొక్కఁడవే
కాంతుఁడ వారికి లోను గాకుండఁ గలవా ॥ ఏల ॥

నవ్వు చేసుక నీతో నయముగ నవ్వినవ్వి
వనితలు వలపులు వడివెట్టేరు
ఘనుఁడవైనాఁ గాని కలవాఁడవు నీవే
మనసిచ్చి వీరితోడ మాఱాడఁ గలవా ॥ ఏల ॥

చెంగలించి కాఁగిలించి సేవలెల్లా నీకుఁ జేసి
అంగనలు రతులను ఆసచూపేరు
చెంగట నన్నేలితివి శ్రీవేంకటేశుఁడవైన
సంగడి నందరితోడ సాము సేయఁగలవా ॥ ఏల ॥ 226

549-వ రేకు రామక్రియ

సందడించీ వలపు నీసముకానను
యిందరికూరిములు నీవియ్యకొనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యెలమిఁ గొలువుసేసీ నీకెఁ జిత్తగించవయ్యా
సొలసి నవ్వీ నీకెఁ జూడవయ్యా
కలయఁ గానుకిచ్చీని కాంతచే నందుకోవయ్యా
అలమి మొక్కీ నీకె నాదరించవయ్యా ॥ సంద ॥

యెదుట నున్నది చెలి యెఱుక చేసుకోవయ్యా
అదె వీడెమిచ్చీ నాకె అందవయ్యా
పాదిగి విన్నవించీని పొలఁతిచే వినవయ్యా
కదిసినదీకె వూడిగము గొనవయ్యా ॥ సంద ॥

అతివ చన్నులనొత్తి నవధరించవయ్యా
రతులు నేరిపి నాపె రమ్మనవయ్యా
సతమై శ్రీవేంకటేశ సరి నన్ను నేలితివి
యితవరి యీకె చేత లెంచుకొనవయ్యా ॥ సంద ॥ 227

సాళంగం

కంటిమి మీభాగ్యము కన్నులతుదల నేము
జంటల మీసొబగులు సందడించఁ జొచ్చెను ॥ పల్లవి ॥
తప్పక నీవు చూచితే తరుణి మేననెల్ల
ముప్పిరి గాఁ జెమటలు ముంచఁ జొచ్చెను
చిప్పిల మాటాడితేనే చెలి మారుమాటలలో
వుప్పతిల్లు మోవితేనెలూరఁ జొచ్చెను ॥ కంటిమి ॥
ననుపుగా నవ్వితేనే నలినాక్షిచెక్కులను
నినుపులై పులకలు నిండఁ జొచ్చెను
చెనకుచు నీవంతలో చేతులు చాఁచఁగాను
వనితపోఁకముడి వదలఁగఁ జొచ్చెను ॥ కంటిమి ॥
తొడపై నిడుకొంటేనే తొయ్యలికుచగిరులు
తడఁబడ మేలుకు నదరఁజొచ్చెను
అడరి శ్రీవేంకటేశ అంగన నిట్టె కూడితే
జడిగొన్న కళలు మించఁగఁ జొచ్చెను ॥ కంటిమి ॥ 228

పాడి

ఘాతలు నీపైఁ జూపదు కన్నెపడుచు గనక
చూతము నీనేరుపులు చూపరాదా మేలు ॥ పల్లవి ॥
చిలుకచే మాటాడించి సిగ్గుతోడ నున్నదిదే
పలికించరాదా నీపంతమీడేర
కలువపువ్వుల వేసి కాంత నిలుచున్నదిదే
మొలకచన్నులమీఁద మోపరాదా చెయ్యి ॥ ఘాత ॥

యెదురుగా హంస నంపి ఇంటిలోన నున్న దిదే
కదిసి మన్నించగాదా ఘనత మీర
గుదిగొన సేసచల్లి గుట్టుతోడ నున్నదిదే
పొదిగి మేననెల్లాఁ బూయరాదా గందము ॥ ఘాత ॥

పావురాలఁ గానుకిచ్చి పడఁతి కాఁగిటఁ గూడె
సేవలు మెచ్చి కలికిఁ జేయరాదా
శ్రీవేంకటేశ్వర యీకె చెలరేఁగి యున్నదిదే
యీవేళ నలపుదేర నియ్యరాదా విడెము ॥ ఘాత ॥ 229

సింధురామక్రియ

ఇందరు నెఱిఁగినవే యీసుద్దులు
యెందాకా జరపేవు యీవెడమాయలు ॥ పల్లవి ॥

చలములేమిటికి సతితోను నిన్నుఁ
బిలువ నంపినందుకుఁ బెనఁగేదా
సెలవుల నవ్వేరు చెలులెల్లా, యీ
కలికిఁ బాసి వుండఁగలవా నీవు ॥ ఇంద ॥

పంతములేమిటికి పతితోను నీకు
నింతియై వుండినందుకు నిది పాటా
చెంతల జాతులఁ బెట్టీఁ జిలుకలెల్లా
పొంత నాపెను మీఱ నోపుదువా యిఁకను ॥ ఇంద ॥

వొరయ నేమిటికి నీవువిదతోను నీ
పరపుపై యాడుటకు ఫలమా యిది
నిరతి శ్రీవేంకటేశ నీమేని గుఱుతులు
సురతవేళల యీచొప్పు మాపఁగలవా ॥ ఇంద ॥ 230

తెలుఁగుఁగాంబోది

దోసము లేదనవయ్య తొక్కితి నీ పాదము
వేసారక నింద నీపై వేసితి నేను ॥ పల్లవి ॥

వేడుకతోడి నావిరహవేదనకుఁ గా
నాడరాని కల్లలెల్ల నాడితి నిన్ను
వాడలోన నీవురాఁగా వలపుల చింతనొంది
వోడక మంచముమీఁద నుండితి నేను ॥ దోస ॥

పాయపు మదముతోడ పక్కన రాకుండఁగాను
సేయరాని సేతలెల్లఁ జేసితి నిన్ను
చేయి నీవు వేయఁగాను చిమ్మిరేఁగి వేసటతో
తోయరాని ఆనవెట్టి దూరితి నేను ॥ దోస ॥

తగులైన తమకాన దప్పిదేరుచ కుండఁగా
నగరాని నవ్వులెల్ల నవ్వితి నిన్ను
నిగిడి శ్రీవేంకటేశ నీవు నన్ను నేలఁగాను
మొగము చూచిచూచి మొక్కితి నేను ॥ దోస ॥ 231

ధన్నాశి

చెప్పరే మీరైనా బుద్ది చెలులాల
తప్పులేని నాగుణము తానే యెఱుఁగునే ॥ పల్లవి ॥

చలము సాదించరాదు చప్పఁగా మాటాడరాదు
నలువంకాఁ జూచి లోలో నవ్వరాదు
కొలువులోపల నన్నుఁ గొచ్చి కొచ్చి యేలడిగీ
తలఁపులోపలిమాట తానె యెఱుఁగునే ॥ చెప్ప ॥

మేరలు మీఱఁగరాదు మేకులు సేయఁగరాదు
కేరడములాడి తన్ను గెలువరాదు
ఆరసి నన్ను నేఁడు అంతయేల వోరసీని
తారుకాణించని(నీ?)మాట తానే యెఱుఁగునే ॥ చెప్ప ॥

పగటు చూపఁగరాదు పాటిసేయ కుండరాదు
మొగసక్కెలకు వేరాలెంచఁగరాదు
నగి శ్రీవేంకటేశుఁడు నన్నుఁగూడి కాఁగిటిలో
తగులాయ నిన్నియును తానే యెఱుఁగునే ॥ చెప్ప ॥ 232

550 వ రేకు గౌళ

ఎన్ని సేఁతలు సేసేవే యిప్పుడే నీవు
కన్నెపడుచ వప్పుడే కప్పుర మిచ్చేవు ॥ పల్లవి ॥
కొలువులో రమణుఁడు కోరి నీతో నవ్వేనంటా
చెలరేఁగి చెలరేఁగి చేయి చాఁచేవు
వెలయఁ జెవిలో వచ్చి విన్నపాలు చేసేవు
కలికితనాలు చూపి కానుక లిచ్చేవు ॥ ఎన్ని ॥
దండనుండి నిన్నాతఁడు తప్పక చూచెనంటా
బెండుపడఁ గాతరానఁ జెనఁగేవు
మెండుకొన వీడెమిచ్చి మేకులెల్లాఁ జేసేవు
కొండవంటిదొర నిట్టే కుచాల నొత్తేవు ॥ ఎన్ని ॥
పానుపుపై శ్రీవేంకటపతి నిన్నుఁ గూడెనంటా
నానఁబెట్టి యిటులానే నంటు సేసేవు
తానకమై యాతఁడిట్టే తగనన్ను నేలినాఁడు
మోనాన నితనిమెచ్చి మొక్కులు మొక్కేవు ॥ ఎన్ని 233

* ధవళరామక్రియ

పంతమాడుదువు పలుమారు
కొంత గొంకితే కొఱతే సుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥
కొమ్మ యీఁదుచును కొలనికి నిను దిగి
రమ్మనుచుఁ దామెరను వేసె
యెమ్మెలోడ నీవిటు దరినుండఁగ
వుమ్మడి నదియే వోటమి సుమ్మీ ॥ పంత ॥

* ఇదియేఁ "బౌళరామక్రియ" యుకాఁగలదు.

కోపునూఁకుడుగ తొలఁగఁ జూచితే
నీపైఁ బుక్కిటి నీరుమిసె
యీపాటిపనికె యిఁకఁ బిరితీసిన
పైపైనే నగుఁబాటులు సుమ్మీ ॥ వంత ॥

చారక లోఁగితే సుదతిచే దొబ్బించి (?)
కెరలి నిన్నుఁ గాఁగిటఁ గలసె
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యేమరిన
అరయ సతికి కిందగుటవుఁ జుమ్మీ ॥ వంత ॥ 284

నాదరామక్రియ

ఏడ సుద్దు లేడ మాటలెందాఁకాను
వేడుక పడేవు నీకు వేగిరమేలయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చెప్పరాని మాటలెల్లాఁ జెప్పుమంటాఁ జెవులొగ్గే-
వప్పటినానలు వెట్టే వందుమీఁద
యిప్పుడు చెలులు నేము నేకతమాడితిమని
విప్పుచు నెవ్వరు నీకు విన్నవించిరయ్యా ॥ ఏడ ॥

మాలోని ముచ్చటలెల్లా మగుడఁ జెప్పుమనేవు
చేలకొంగు వట్టేవు చెక్కునొక్కేవు
ఆలోచించి గుజగుజలాడుకొంటిమనుచును
పోలించేవు నీవేడ పొంచువింటివయ్యా ॥ ఏడ ॥

మరిగి మేమాడుకొన్న మదనరహస్యములు
వొరసి చెప్పుమనేవు వొడివట్టేవు
గరిమ శ్రీవేంకటేశ కలిసితివిటు నన్ను
యిరపుగా నీవెట్టు యెటిఁగితివయ్యా ॥ ఏడ ॥ 285

లలిత

వీరట నీవట యిఁక విచ్చనవిడి
కూరిములతో నిందాఁక గుట్టుతోడ నుంటివి ॥ పల్లవి ॥

దొరవై యుండియు నీవు తొయ్యలులతో నెల్ల
సరసములాడఁగాను చలి వాసెను
వరుసఁ జన్నులమీఁద వాడికెతో నప్పటిని
విరులఁగొని వేయఁగ వెరపెల్లఁ దీరెను ॥ వీరట ॥

బలు రాజసాననుండి పైపైఁ బేరుకొనుచు
చెలులఁ బిలువఁగాను సిగ్గు వాసెను
తలకొని బుజ్జగించి దండఁ గూచుండఁబెట్టుక
కులికి నవ్వఁగ కొంకుగొసరెల్ల మానెను ॥ వీరట ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడవై చేరి కాంతలఁ గూడఁగ
భావములో నందరికిఁ బచ్చిదేరెను
యీవేళనే నన్నుఁ గూడి యిందరికిఁ జెప్పఁగాను
వేవేలకు నాలోని వేడుకెల్లా మీరెను ॥ వీరట ॥ 236

కాంబోది

నీవే యాతఁడు గావా నేరమేడది
ఈవిరి వెరగులేల కాఁగిటిలోను ॥ పల్లవి ॥

చెలువుఁడు మాటాడఁగాఁ జెవి యొగ్గి వినరాదా
చలపాదితనమేల సముకానను
సెలవులఁజింది నవ్వు చేతులనే పట్టరాదా
పెలుచు వొడ్డారాలేల ప్రియముల లోనను ॥ నీవే ॥

ఇంత వొడఁబరచఁగ నియ్యకొని కూడరాదా
పంతము లింతేసి యేల పానుపుమీఁద
దొంతిఁబెట్టి మోవిపండు తొలఁగ కందుకోరాదా
సంతజాణతనాలేల సరసములోనను ॥ నీవే ॥

గుట్టుతోడఁ గలయఁగ గుణము మెచ్చఁగరాదా
అట్టడితనమేల మఱఁగైనవేళ
ముట్టి శ్రీవేంకటేశుఁడు మొగిఁ జన్నులొగ్గరాదా
గుట్టు చూప నీకనేల కూరిములలోనను ॥ నీవే ॥ 237

శ్రీరాగం

చిదుముడి సిగ్గునఁ జెలఁగిని
విడువక చేకొను విభుఁడవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

మలయుచు సొలయుచు మాటలాడఁగా
చెలిని గోరికొనఁ జెనకేవు
నిలిచె రేకలై నిండుఁ జెక్కులను
పిలిచి వేడుకో ప్రియుఁడవు నీవు ॥ చిదు ॥

పలుమరు నెదుటను పనులు సేయఁగా
బలిమిఁ బెనంగుచుఁ బదరేవు
అలపుల చెమటలు అలరెను తనువున
కలసి మన్నించుము ఘనుఁడవు నీవు ॥ చిదు ॥

గుఱుతుగఁ గాఁగిటఁ గూడి మెచ్చఁగా
నెఱిఁ బలుసోఁకులు నించేవు
మెఱసెను మోవిని మించి వురమునను
యెఱుకతో శ్రీవేంకటేశ్వర నీవు (?) ॥ చిదు ॥ 238

551-వ రేకు దేశాక్షి

ఎంతటిది నీ యాసోదమేమి చెప్పేది
వింతలుగా నవ్వేవు వెలఁదులతోడను ॥ పల్లవి ॥

రాచిలుకపలుకుల రవళితోడి కొమ్మ
పూచినతంగేడువంటి పుత్తడిబొమ్మ
యేచి నీవురముమీఁద నిట్లానే వుండఁగాను
చాఁచేవు చేతులప్పటి జవరాండ్లమీఁదను ॥ ఎంతటి ॥

కదలుఁజూపుల తేఁటిగతి కన్నుల కలికి
పొదలిన రతిరాజు పూవుములికి
మెదలుచు నేపొద్దు నీమెడదఁడై (ండై?) వుండఁగాను
గుదిగొన నంటేవు గొల్లెతల చన్నులు ॥ ఎంత॥

కారుమెఱుఁగులవంటి కళల చంద్రవదన
గారాపు సింగారాల పంకజసదన
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యీ నీకాఁగిటఁ గూడఁగా
చేరి యేలేవు మావంటి చెలుల నందరిని ॥ ఎంత॥ 239

ఆహిరి

కనుకొనవయ్యా ఘనుఁడవన్నిటా నీవు
వినుకొనవయ్యా విభుఁడవు నీవు ॥ పల్లవి॥

సుదతి నిన్నుఁ జూచే చూపులలో నున్నది
మదిలోని నీపై తమకమెల్లాను
కొదలేని కొసరుఁబల్కులలోన నున్నవి
అదన మనసులోని యాసలెల్లాను ॥ కను॥

నలినాక్షి నీతో నవ్వే నవ్వులలో నున్నది
మొలకలెత్తిన తన మోహమెల్లాను
చెలరేఁగి తాఁ జేసే సేవలలో నున్నది
బెళకులేని తన ప్రియమెల్లాను ॥ కను॥

కామిని నిన్నుఁ గూడిన కాఁగిటిలో నున్నది
నేమపు రతులలోని నేరుపెల్లాను
దీమసాన నిన్నుఁబొందే దేహమందే వున్నది
యీమేర శ్రీవేంకటేశ యిచ్చకమెల్లాను కను। 240

శుద్ధవసంతం

ఏల సిగ్గులు పడేవు యెన్నటికి నీపొందులు
ఆలనయ్యేనంటా నున్నదాదరించ రాదా ॥ పల్లవి ॥
కొనచూపులనుఁ జూచి కొలువు చేసీ నీకు
పనులు చెప్పఁగరాదా పడఁతికిని
చొనిపి మాటలాడి చుట్టరికాలు చూపీని
వెనుకొని నీవు నట్టే వియ్యమందరాదా ॥ ఏల ॥
వూడిగాలు చేసేనంటా నొద్దఁ గాచుకున్నది
వీడె మందుకొనరాదా వెలఁదిచేత
వాడిక నవ్వులునవ్వి వలపులు చల్లీని
కూడేనని బాసయిచ్చి కొవ్వు దువ్వరాదా ॥ ఏల ॥
పచ్చిమోవి విందువెట్టి బదికే నంటానున్నది
మెచ్చి కాఁగిలించరాదా మెలుఁత నిఁక
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టే
తచ్చి యాపెతో నేకాంతము చెప్పరాదా ॥ ఏల ॥ 241

కన్నడగౌళ

వెన్నెలలు గడు వేఁడి విరులు వాఁడి
యెన్నరావు తలపోఁత లెట్టోరిచేనే ॥ పల్లవి ॥
కాతరాన సన్నచేసి కప్పురాన నన్నువేసి
చేతికి లోనైతి నంటాఁ జేరి నవ్వీనే
ఆతిగుండెతోఁ దనకు అట్టొకటే దక్కఁగాక
యీతల నేనాఁటదాన నెట్టోరిచేనే ॥ వెన్నెల ॥
సందడిలోఁ గాలుదొక్కి సగము మాటలు గుక్కి
పొందులెల్లా దక్కెనంటాఁ బూఁచి తిట్టీనే
అందగాఁడు గన తనకాడినదీడేరెఁ గాక
యిందరిలోఁ బిన్నదాన నెట్టోరిచేనే ॥ వెన్నెల ॥

కతలనే వావిచెప్పి కదుఁ బచ్చడము గప్పి
సతమైతినంటా నన్నుసారెఁ గూడీనే
తతి శ్రీవేంకటేశుఁడు తన యిచ్చలాయఁ గాక
యితవరి గోలదాన నెట్టోరిచేనే ॥ వెన్నెల ॥ 242

మాళవిశ్రీ

ఇంకా నెల మంకుఁదన మింతితోడను
కంకణాలచేత నీపైఁ గప్పురము చల్లదా ॥ పల్లవి ॥
తలగుచ్చి కాఁగిలించి తమిరేఁచి వేఁడుకోఁగా
చెలి చెప్పినట్టు యింకాఁ జేయవద్దా
తొలుత నిన్నెంతేసి తుటారములాడినాను
బలిమి వెనక నీకుఁ బంతమియ్యదా ॥ ఇంకా ॥
చెక్కునొక్కి బుజ్జగించి శిరసు వంచి మొక్కఁగా
మక్కువతో నియ్యకొని మన్నించవద్దా
యెక్కువతో నిన్నప్పు డెంతచేఁత చేసినాను
వొక్కటై యిప్పుడు ప్రియమొనరించదా ॥ ఇంకా ॥
మోవిచూపి నవ్వించి మునుకొని కూడఁగాను
పూవువలె నిట్లానే భోగించవద్దా
శ్రీవేంకటేశ యెక్కడఁ జెంది నిన్నెలయించినా
వేవేలుగా నిక్కడను వెల్లవిరిసేయదా ॥ ఇంకా ॥ 243

దేసాళం

ఇంతకంటే నింకనేమి ఇద్దరాండ్ల మగఁడవు
వింతలాయ నీమహిమ విట్ఠలేశ్వరా ॥ పల్లవి ।
సరసము లాడీని సత్యభామ వొకవంక
వొరసీ రుకుమిణి నిన్నొకవంక
సిరుల రొండ్ల నీవు చేతులువెట్టుక యుట్టే
వెరవు విచారించేవు విట్ఠలేశ్వరా ॥ ఇంత ।

చెలరేఁగి యాపె నిన్ను సెలవుల నవ్వఁగాను
సొలసి సొలసి యీకె చూడఁగాను
నిలువుదండలిద్దరు నెలఁతల మేనులంట
వెలయ నుబ్బేవు మేలు విఠ్ఠలేశ్వరా ॥ ఇంత ॥

కుడిబుజమానించి గుబ్బల నీకోమలి
యెడమచెక్కనుఁ జెక్క యింతి మోపీని
తొడఁదొడ మోపేవు దొరవు నడుమ నీవు
విడువకు శ్రీవేంకట విఠ్ఠలేశ్వరా ॥ ఇంత ॥ 244

552-వ రేకు శ్రీరాగం

పంకారే యాపె నేల యేఁచేవు నీవు
వాఁకపు వలపులెల్లా వంచీని నీకు ॥ పల్లవి ॥

పయ్యదలోపలి గుబ్బపాలిండ్లు దనివారఁ
నెయ్యపుఁ జెలిఁ గాఁగిట నించఁగరాదా
వుయ్యాల మంచముమీఁద వొద్దనే కూచున్నది
చెయ్యరాదా చేఁతలు చెక్కులనిండాను ॥ పంకా ॥

ముసిముసి నవ్వుల మోమునిండా బొబ్బిల
కొసరు నీమోవితేనె కులుకరాదా
పసలుగానీకు నిట్టే పాదాలొత్తుచున్నది
పొసఁగరాదా రతుల పొందులకోలఁదిని ॥ పంకా ॥

మదములు దొలఁకేటి మర్మములు షోఁకఁగ
మదిమదిఁ గూడితివి మన్నించరాదా
వుదుటై శ్రీవేంకటేశ వురముపైనున్నది
పొదుగరాదా నేర్పుల పూఁచినటువలెను ॥ పంకా ॥ 245

బౌళి

ఏమిటికి వట్టి నేరాలెంచేవు నీవు
దామెనరతులవేళ తప్పించుకొనేవా ॥ పల్లవి ॥

వుబ్బరితనాల నట్టే వూరకేల తిట్టేవు
గుబ్బచన్ను దాఁకితేనే కుమ్మెవోయీనా
గొబ్బునఁ గాఁగిట నీవు కూడేవేళ నిఁక మరి
తబ్బిబ్బుసేసుకొని తప్పించుకొనేవా ॥ ఏమి ॥

యీవల తిరిగిచూచి యేల పంతములాడేవు
మోవి మోవి సోఁకితేనే మోదుకట్టీనా
పూవువలె నిద్దరము పొందులు సేసేటివేళ
తావుదావులు మోవక తప్పించుకొనేవా ॥ ఏమి ॥

అట్టుగా నావలపాఱడి సేసే వింతలోనే
గట్టిగాఁ గాఁగిలించితే కళ దాఁకీనా
యిట్టే శ్రీవేంకటేశ యేలితి విప్పటివేళ
దట్టించి యింకా నీవు తప్పించుకొనేవా ॥ ఏమి ॥ 248

భైరవి

ఊరకే వుండఁగరాదు వోరువరాదు చూచి
నేరుపరి నీసుద్దులు నీకే తెలుసును ॥ పల్లవి ॥

పచ్చిమాటలాడఁగాను పడఁతితో నవ్వేవు
పెచ్చురేఁగి నీకివి ప్రియమాయనా
రచ్చల నివి వింటేను రమణులు నవ్వరా
నిచ్చలు నీసుద్దులివి నీకే తెలుసును ॥ ఊర ॥

కోరి మర్మాలంటఁగాను కూరిమిఁ జెంగలించేవు
పేరడిగా నీకిది ప్రియమాయనా
యీరీతి చూచినవారు యెంత లోలుఁడనరా
నీరాఁపుసుద్దులు నీకే తెలుసును ॥ ఊర ॥

గట్టి చన్నుల నొత్తితే కళదాఁకి బ్రమసేవు
వెట్టువలపులు నీకుఁ బ్రియమాయనా
యిట్టె శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
నెట్టుకొన్న నీసుద్దులు నీకే తెలుసును ॥ ఊర ॥ 247

ఆహిరి

పిలువరే యీ కాంత ప్రియునిని
కలయికలనే మేలు గలిగీఁగాక ॥ పల్లవి ॥

తలపోఁతలచేతఁ దలిగొన్న విరహము
చలిమందులచేత జడిసీనా
పలుకుఁదేనెలచేతఁ బ్రబలిన తరితీపు
తలిరుల మూసితే దాఁగీనా ॥ పిలువ ॥

యెదురుచూపులనే యెసగిన తమకము
పొదిగిన విరులచేఁ బోయీనా
పొదిగొన్నయాసలఁ బొడమిన యలపులు
వుదుటు సురటులచే నుడిగీనా ॥ పిలువ ॥

దండనే వినుకలిఁ దగిలిన చెలుములు
పండువెన్నెలచేతఁ బరసీ(చీ?)నా
నిండార శ్రీవేంకటనిలయుఁ డీచెలిఁ గూడె
వొండొక తావుననుంటే వొద్దిక వాసీనా ॥ పిలువ ॥ 248

నాదరామక్రియ

ఎవ్వరి వూడిగములు యేల నీకు
వువ్విళ్ళూర నాపెతోడ నోలలాడరాదా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులనిండాఁ గారు చెమటలతోడనే
వెక్కసముగా నీకు పీడెమిచ్చీని
ముక్కున నూరుపులెల్లా ముంచఁగానే నీకు
అక్కరపడి విసరీ నది గదవయ్యా ॥ ఎవ్వ ॥

జల్లన విరులురాల జారిన తురుముతోనే
తెల్లమిగా నీనెరులు తిద్దీ నదివో
ఎల్లెవాటు వేసుకొన్న వదలుఁబయ్యదతోడ
చల్లువెద నీసరులు చక్కఁబెట్టీని ॥ ఎవ్వ ॥

బలిమి నీసమరతి బడలికతోడనే
లలిమీరి యిట్టే నీయలపు దీర్చీని
కలసి శ్రీవేంకటేశ కడుఁ బులకలతోనే
చలపట్టి నిన్ను జంటలు సేసీని ॥ ఎవ్వ ॥ 249

దేవగాంధారి

మఱి యేఁటి విన్నపాలు మాపుదాఁకాను
నెఱవాదు లిన్నిటాను నేరరా మీరు ॥ పల్లవి ॥

చెలులచే మాఁటలు సిగ్గులు దేరినదాఁకా
సొలపులు తనువులు సోఁకినదాఁకా
తలపోఁతలన్నియును దండకు వచ్చినదాఁకా
చెలుములు చనవులు చేకొన్నదాఁకానే ॥ మఱి

కడలేని సరసాలు కందువలబ్బినదాఁకా
వెడ మాయకోపము నవ్వినదాఁకాను
తడబాటు తమకము తనివి దీరినదాఁకా
కడివోని యాస లేకతమౌదాఁకానే ॥ మఱి ॥

వింతముచ్చటలు వెల్లవిరిగా నాడినదాఁకా
పంతములన్నియు నొడఁబడినదాఁకా
ఇంతయు శ్రీవేంకటేశ యీపెతోఁ గూడినదాఁకా
సంతమైతిరి మాకోర్కె సమకూరుదాఁకా ॥ మఱి ॥ 250

553-వ రేకు మధ్యమావతి

నిజమరి సంటూ వచ్చి నిలుచున్నాఁ డాతఁడు
గుజగుజ లేలాతని గుణము చూచుకోవే ॥ పల్లవి ॥

తప్పక యేమి చూచేవే తరుణీ యాతనిమోము
కప్పిన గుఱుతేమైనాఁ గంటివా నీవు
సెప్పున నాతనిసెల(?) నిలిచి రమ్మనవే
అప్పుడే యతఁడెందైనా నంటువడి వచ్చెనా ॥ నిజ ॥

నవ్వులేమి నవ్వేవే నాయకుని మాటలకు
రవ్వలుగా నందేమైనా రాగిదేరెనా
పువ్వులాతఁడిచ్చినవి పుచ్చుకొన వదియేమే
అవ్వల నొకరిచేతి వందుకొని వచ్చెనా ॥ నిజ ॥

చెక్కులేమి నొక్కేవే శ్రీవేంకటేశ్వరుని
మిక్కుటపు రతులను మించి వచ్చెనా
యిక్కువగాఁ గూడినందుకేల వెరగువడేవే
నిక్కముగా నందునుండి నేర్చుకొని వచ్చెనా ॥ నిజ ॥ 251

దేసాళం

వింటిఁ దనసుద్దులెల్ల వింతలా నాకు
దంటతనాలకు గురి తానే కాఁడా ॥ పల్లవి ॥

చొప్పు మాయఁ దొల్లియును సుదతులయెడలను
తప్పని బొంకని వాఁడు తానే కాఁడా
వుప్పతిల్లుఁ జెమటల యుదధిలో నుండినాను
దప్పి దేరిచేవాఁడు తానే కాఁడా ॥ వింటి ॥

గొరబుగా నింతులకు కోరిన కోరికలియ్యఁ
దరమెరిఁగినవాఁడు తానే కాఁడా
విరహపుయేటిలోన వెఁడుమల నీఁదించి
దరినుండి నవ్వేవాఁడు తానే కాఁడా ॥ వింటి ॥

అగపడి యందరికి నన్నిరూపులై తనిపి
తగవు దేర్చినవాఁడు తానే కాఁడా
నగి శ్రీవేంకటేశుఁడు నాకాఁగిటి కౌలనిలోఁ
దగ నోలలాడువాఁడు తానే కాఁడా ॥ వింటి ॥ 252 ॥

ధవళ

నాకేల వెఱచేవు నడుమ నీవు
జోకతో నీయంకెకు రాఁ జూచుకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

తేటలుగా ముక్కరముత్తె మించుక గదలఁగ
మాటలాడీ వినవయ్యా మగువ నీతో
కాటుక కన్నులారిచి గక్కునఁ జూచీ నదే
నేఁటికి యాపెయాస నెరవేర్చవయ్యా ॥ నాకే ॥

గల్లుమని తనచేతి కంకణాలు మొఱయఁగ
నల్లదే కానుకయిచ్చీ నందుకోవయ్యా
మొల్లలతురుముతోడ మొక్కులు మొక్కీ నదే
చల్లఁగా నందుకేమాయ సమ్మతించవయ్యా ॥ నాకే ॥

తళుకుఁగమ్మలు సందిదండలును మెరువఁగ
కలికి గాఁగిలించీఁ గలయవయ్యా
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యిటునన్ను నేలితివి
బలిమి నిద్దరి నిట్టె పాయకుండవయ్యా ॥ నాకే ॥ 253

కాంబోది

అన్నిటా నే గురిగాక అవి యేమి చేసె నీకు
మన్నించరాదా వట్టి మచ్చికలు చూపక ॥ పల్లవి ॥

వొక్కటఁ జంద్రోదయాన నుదుకెత్తి వున్నవవి
జక్కవచన్నుల నేల సారెఁ బట్టేవు
ముక్కుసంపెంగతావికి ముందే భ్రమసి వున్నవి
నిక్కి తుమ్మెదకురుల నీవేల రేఁచేవు ॥ అన్ని ॥

ఘనవిరహపుటెండఁ గాఁక రేఁగి వున్నవవి
కనుచకోరాల నేల గాసి చేసేవు
చినుకుఁజెమటలచే చీకాకు పడినవవి
చననీక నదపుటంచల నేల(లల?)యించేవు ॥ అన్ని ॥

బలిమి రామా యను పిలుపుల లోఁగినవి
యెలుఁగుఁగోయిలల నేలలయించేవు
కలసితి నన్ను శ్రీవేంకటేశ పాఁపసెజ్జను
వెలుచఁ గొప్పునెమలి పెంచె మేలంటేవు ॥ అన్ని ॥ 254

నాగవరాళి

విడువు వేసాలు పదివేలు వచ్చెను
తడవకువయ్యా నీ తలఁపెల్లాఁ గంటిమి ॥ పల్లవి ॥

వెక్కసపు విరహాన వేఁగినచెలి విభుఁడు
చెక్కునొక్కినంతలోనె చెంగలించును
ఇక్కువ ఇదెరిఁగే కాయేమిటికీ వెరవవు
చక్కనుండవయ్యా నీ జాడలెల్లఁ గంటిమి ॥ విడు ॥

మదనబాణాలచేత మాఁగినట్టి చెలిఁ బతి
కదిసి చన్నులంటితేఁ గళ రేఁగును
యిది నేర్చుకొని కానీవింత తక్కరించేవు
వుదుటు చూపకువయ్యా వోజలెల్లాఁ గంటిమి ॥ విడు ॥

అడియాసచేతను అలసినాకె రమణుఁ
డొడఁబరచి కూడితే నొద్దికాను
గడుసవై కా శ్రీవేంకటేశ నన్నేలితివి
విడువకువయ్యా నీవిధమెల్లాఁ గంటిమి ॥ విడు ॥ 255

శంకరాభరణం

జమళి వలపులివి సరి . . ౬
సముకంబుననే చందములాయ ॥ పల్లవి ॥
యింతితో నేకాంత మేమాడితివో
చెంతల చెమటలు చిందీని
వింతగ నీవాపె విన్నపంబులకు
కాంతుఁడ పులకలఁ గడు మించితివి ॥ జమళి ॥
జలజాక్షికి నేసన్న చేసితివో
సెలవుల నగవులు జిగి మించె
పొలయుచు నీవాకె బొమ్మజంకెనల
వెలయఁగ గడు నివ్వెరగందితివి ॥ జమళి ॥
యీవనితను నీవెపుడు గలసితివో
లావుగ మోముకళలు నిండె
వోవరి నాపె నీవుర మెక్కఁగా
శ్రీవేంకటేశ్వర సిరులందితివి ॥ జమళి ॥ 256

554-వ రేకు రీతిగౌళ

తరుణి నీవెఱుఁగని తగవున్నదా
గరిమ శృంగార మంగడిఁబెట్ట నేఁటికే ॥ పల్లవి ॥
మోవితేనెకు మదనముద్రలు వెట్టె విభుఁడు
యీవల నీముద్దుమాటలేల చిందేవే
కావించి నెరిదేఁటుల కరపద్మమున దాఁచె
కావరాన ముఖచంద్రుఁ గదలించ నేఁటికే ॥ తరుణి ॥
చెక్కుల కళలరాశిఁ జే గోరి లచ్చెనవెట్టె
వెక్కసపు చూపులేల వెదచల్లేవే
జక్కవచన్నుల కంటసరుల దాఁచెనుఁ గట్టె
పెక్కువ పులకలచే బెదరించ నేఁటికే ॥ తరుణి

కందువైన రతులెల్లా కాఁగిట బండారించె
అందెంది వూర్పులేల బయటవేసేవే
పొంది శ్రీవేంకటేశుఁడు పుక్కిట పిడెము నించె
చెందిన చొక్కుఁజెమట చిలుకఁగ నేఁటికే ॥ తరుణి ॥ 257

దేవగాంధారి

ఇందరి నేలేటివాఁడు యేమి సేసునే
పొందులు మరిగితివి పొసఁగవే నీవు ॥ పల్లవి ॥

సన్నలిట్టె యాతఁడు నీ సవతితోఁ జేసె నంటా
యెన్ని మాటలాడేవే యిప్పుడు నీవు
విన్నపము చెవులొగ్గి వినెనంటా నప్పటిని
యెన్నికగా రొమ్ముదట్టె విదియేలే నీవు ॥ ఇందరి ॥

గక్కన నాపె నితఁడు కప్పురాన వేసె నంటా
మొక్కలాన బొమ్మలేల ముడివెట్టేవే
పక్కనఁ గానుక నిమ్మపండు చేతనందె నంటా
పెక్కువగా నేలవొట్టు వెట్టేవే నీవు ॥ ఇందరి ॥

శ్రీవేంకటేశుఁ డాపెపైఁ జేతులు చాఁచె నంటా
రావాడి యెంత కాఁగిట రాయిడించేవే
మోవ నీపాదాలకాకె మొక్కఁగఁ జేసె నంటా
పోవులుగా నింతయేల పొగడేవు నీవు ॥ ఇందరి ॥ 258

సాళంగనాట

అందుకేమి దోసమా అన్నిటా దొరవు నీవు
సందడి నీవేఁటికి నిజాలు నెరపేవు ॥ పల్లవి ॥

నెలకొన్న మాటలకు నీవే గురిగాక
చెలులకేమివోదు చెప్పి(ప్పు?)వారింతే
వెలయ నీవననివి వీగాడఁ గలరా
యెలమి నీ వానలెల్ల యేల పెట్టుకొనేవు ॥ అందు ॥

దినము నీ చేఁతలకు దేహమె గురి గాక
వనితలెఱుఁగుదురా వద్దివా రింతే
మును నీవు సేయనివి మ్ముట్టి సేయించేరా వీరు
ఘనముగ నేల తారుకాణించి వచ్చేవు ॥ అందు॥

మంతనవుఁ గూటమికి మనసే గురి గాక
యింతులేమిటివారు నీ యిచ్చవారింతే
యింతలో శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
పంతగాఁడ యాల వొడఁబరచ వచ్చేవు ॥ అందు ॥ 259

సామంతం

అలుకలేఁటికి రావే యాతనివద్దికి నీవు
బలిమైతే వలపులు పదనుకు వచ్చునా ॥ పల్లవి॥

సంగడినున్న సతికి చనవులు గలుగుఁ గాక
కంగి కడనుండితేను కలదా పొందు
చెంగటనున్న రుచులు చేరి నోరూరించుఁ గాక
అంగడినున్నసొమ్ములు ఆసలు పుట్టించునా ॥ అలుక ॥

వినయపుటింతికిని వేడుకలీడేరుఁ గాక
పెనఁగుచు బిగిసితే ప్రేమ పుట్టునా
తనువునఁ బూసినగందము చల్లనౌఁగాక
వనములో తరువులు వడదేర్చ నోపునా ॥ అలుక ॥

సేవ చేసేమగువకు చేఁతలెల్లాఁ జెల్లుఁ గాక
యీవల నొడ్డారించితే నింపు పుట్టునా
శ్రీవేంకటేశుఁ డిందు విచ్చేసి తా నిన్నుఁ గూడెను
పూవులు పిందెలౌఁగాక పొల్లు వెలవెట్టునా ॥ అలుక ॥ 260

ముఖారి

చేచేత నీకుపాయాలు చెప్పవలెనా నేము
యేచి నీకు నింతేసి యెచ్చరించవలెనా ॥ పల్లవి ॥

పంతము నీతో నాడి పవ్వళించినది చెలి
చెంత వేఁడుకోరాదా చెక్కునొక్కి
వింత లేక నీవే ముందు వీడెము చేతికిరాదా
మంతనాన మాటదీసి మచ్చిక చూపరాదా ॥ చేచే ॥

మొక్కలము నీకుఁజూపి ముసుఁగు వెట్టుకున్నది
గక్కున మోవియ్యరాదా కాఁగిలించి
పక్కన నప్పటి నీవు పచ్చడము గప్పరాదా
చిక్కని నవ్వులు నవ్వి చెంగలించరాదా ॥ చేచే ॥

తప్పకిట్టే నిన్నుఁ జూచి తలవంచుకున్నది
గొప్పచన్నులంటి యిట్టే కూడఁగరాదా
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యీకాంత నేలితివి
దప్పిదేర రతుల వింతలు సేయరాదా ॥ చేచే ॥ 261

పాడి

ఎవ్వతె యెక్కుడు నీకు నిద్దరిలోన
యివ్వల నవ్వలఁ దామ ఇద్దరు నున్నారు ॥ పల్లవి ॥

మనసు రంజిలఁజేసి మాటలు నీతో నాడి
చనవు చేసుకో(కొనె?) నాపె చదురాలు
వెనక నొక్కతి వచ్చి వేడుకలు నీకు నించి
పెనఁగులాటల మోవి పిప్పిసేసె నిపుడు ॥ ఎవ్వ ॥

యిచ్చకములెల్లఁ జూపి యెదుటనే నిలుచుండి
వచ్చిచేసె నిన్ను నాకె పంతగత్తె
హెచ్చి నిన్నుఁ దలవాత నీపె వచ్చి బుజ్జగించి
తచ్చితచ్చి కమ్మటినిఁ దమకించె నిపుడు ॥ ఎవ్వ ॥

సేవలెల్లా నీకుఁ జేసి శ్రీవేంకటేశ్వర కూడ
నీవద్దనే వున్నదాకె నెరవాది
యీవల నన్నేలితివి యిదెటిఁగి తోడియాపె
తావులనే నెలకొని తనిపెఁ దానిపుడు ॥ ఎవ్వ ॥ 262

555-వ రేకు భూపాళం

పంతగాఁడవౌదువు భళిభళి మెచ్చితిమి
సంతమైతి విన్నిటాను చనవియ్యరాదా ॥ పల్లవి ॥

విన్నవించఁ జెలినంపి వేవేలు కానుకలిచ్చి
సన్నలు సారెకుఁ జేసీ సకియ నీకు
యెన్ని పరాకులు సేసే వెవ్వరితో మాటాడేవు
మన్నించి లోనికి వచ్చి మగువఁ జూడరాదా ॥ పంత ॥

యెదురుగా విచ్చేసి యింటికిఁ దోడుకవచ్చి
పదములు నీమీఁదివి పాడి చూపీని
పెదవి నేల నవ్వేవు ప్రియములెందు దాఁచేవు
కదిసి మోవి యొసఁగి కైకొనఁగరాదా ॥ పంత ॥

వూడిగాలు నీకుఁ జేసి వొద్దనే కూచుండి
వేడుకతో నిట్టే వీణె వినిపించీని
కూడితివి యిఁకనైనా కొంకక శ్రీవేంకటేశ
మేడెపురతుల నింకా మెప్పించరాదా ॥ పంత ॥ 263

ఆహిరి

నీమనసుకొలఁదింతే నేమేమి విన్నవించేము
దీమసాన నీకు నీవే తెలుసుకో నేఁడు ॥ పల్లవి ॥

చిప్పిల నాపె నీతో నెలవుల నవ్వితేను
కప్పురము చల్లెనంటాఁ గాఁతాళించేవు
వుప్పతిల్లు మనసు వేరొకచోట నుండితేను
వుప్పనున్నాఁ జప్పనౌను వున్నసుద్దులేఁటికి ॥ నీమ ॥

తళుకుఁజూపుల నాకె తప్పక చూచితేను
కలువల వేసెనంటాఁ గాఁతాళించేవు
వలపు వేరొకచోట వాడికె గలిగితేను
చలువైనా వేడౌను సాదించ నేటికి ॥ నీమ ॥

కుమ్మరించి కుమ్మరించి కొసరి మాటాడితేను
కమ్మఁదేనె చిమ్మెనంటాఁ గాఁతాళించేవు
ఇమ్ముల శ్రీవేంకటేశ యెనసితివి చెలిని
నెమ్మిఁ దిట్టే దీవనౌను నేరమెంచ నేఁటికి ॥ నీమ ॥ 264

శోకవరాళి

మగువను దయఁజూడు మగపాడి
యిగురుమోవి యిచ్చుటిది మగపాడి ॥ పల్లవి ॥

చెక్కిటి చేతితోడి చెలి సిగ్గుదేరిచి
మక్కువ సేయించుకుంటే మగపాడి
అక్కజపు విరహాన నసురుసురై యుండఁగ
ఇక్కువలంటి మన్నించుటిది మగపాడి ॥ మగువ ॥

చినుకుఁజెమట మేని చింతతోడ నున్నదాని
మనసు రంజిలించుటే మగపాడి
తనివోని కోరికతో తలవంచుకుండఁగాను
యెనసి నవ్వు నవ్వించుటిది మగపాడి ॥ మగువ ॥

చాటుచు నీకుఁ బ్రియాలు సారెసారెఁ జెప్పఁగాను
మాటలాలించి వినుటే మగపాడి
ఆఁటదని చిత్తగించి అట్టె యాకెఁ గూడితివి
యీటున శ్రీవేంకటేశ యిది మగపాడి ॥ మగువ ॥ 265

ముఖారి

ఎందునుఁ బోరాదు ఆతఁడేమి సేసునే
యిందునే విట్ఠలుని నీవెంత సేసేవే ॥ పల్లవి ॥

అంగన నీమాటలెల్ల నాదరించి వినఁగానే
పంగించి యాతనికేదో పరాకనేవే
ముంగిటి నీమొక్కులెల్ల మొగి నెంచుకొనఁగానే
అంగవించి యెందో మాటలాడీ ననేవే ॥ ఎందు ॥

నమ్మిక నీచేఁతలకు నవ్వులాతఁడు నవ్వఁగ
చిమ్మిరేఁగి అవి యేదో సిగ్గులనేవే
తమ్మిరేకుఁ గన్నులను తప్పకిట్టే చూడఁగాను
యిమ్ములనవి గొన్ని యెమ్మెలనేవే ॥ ఎందు ॥

గక్కన నాతఁడు నిన్నుఁ గాఁగిలించి కూడఁగాను
తక్కకెవ్వతెపైదో కాతరమనేవే
యిక్కువ శ్రీవేంకటేశుఁ డీతఁడే నిన్ను మెచ్చఁగ
చక్కఁగా నితఁడింతటి జాణఁడనేవే ॥ ఎందు ॥ 266

రామక్రియ

అందుకేమి దోసమా అవుఁగాదనే వారెవ్వరు
చెందిమాతో బాసలేల సేసేవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

చెలరేఁగి చెలరేఁగి చెలి నీతో నవ్వఁగాను
మెలుపున నంతలోనే మెచ్చవా నీవు
చలపట్టి యప్పటిని సరసములాడఁగాను
వెలయఁ జేయూపెమీఁద వేయవా నీవు ॥ అందు ॥

సారెకును సారెకును చన్నుల నిన్నొరయఁగా
నేరుపుతో వలపులు నించవా నీవు
ఆరీతినే కొనగోర నాయములు ముట్టఁగాను
కోరి పచ్చడము గప్పి కూడవా నీవు ॥ అందు ॥

తతిగొని తతిగొని తగనాకె మొక్కఁగాను
ఇతవుగా దీవెనలియ్యవా నీవు
సతమై శ్రీవేంకటేశ సరి నన్ను నేలితివి
మతకములెల్ల మాని మన్నించవా నీవు ॥ అందు ॥ 267

పాడి

ఊడిగెపువారమై నేముంటుట గాక
జాడెఱఁగి నిన్నునింత జరయఁగ గలమా ॥ పల్లవి ॥

మదము దొలఁకేయట్టి మగువల నేలితివి
సదరమా నీతోడి సంగాతాలు
వుదుటుఁ గుచగిరుల నొరసి సాము చేసితి-
విదే నీతోఁ బెనఁగఁగ నింతేసికిఁ గలమా ॥ ఊడి ॥

చిలుకుఁ జూపులలోనే సిగ్గులు దేరితివి
సులభమా నీతోడి చుట్టరికము
తలిరుఁబెదవులను దప్పులు దేరితివి
తలపెట్టి రతి సేసి తనుపఁగఁ గలమా ॥ ఊడి ॥

గామిడి బాహులతల కాఁగిళ్ళఁ బొదలితివి
సామాన్యమా నీతోడి చయ్యాటాలు
నేమపు శ్రీవేంకటేశ నీవు నన్ను నేలితివి
దోమటి దొడికి నిన్ను బొమ్మిసేయఁ గలమా ॥ ఊడి ॥ 268

556-వ రేకు రామక్రియ

పాయపువాఁడు దానే పసిబాలుఁడు దానే
చాయల సన్నలచేత చనవిచ్చీ నిపుడు ॥ పల్లవి ॥

వేడుకకాఁడై యిదివో విరలుఁడు వీధులను
వాడికవలపు చల్లి వనితలపై
కోడెల నావులఁ గాచే గొల్లెతల యిండ్లను
వోడక వెన్నలఁ బాల నోలలాడీ నిపుడు ॥ పాయ ॥

సంగడి తేరులమీఁద సత్యభామ రుక్మిణుల
చెంగట సేసలు వెట్టే శ్రీకృష్ణుఁడు
ముంగిటి ప్రేపల్లెలోన ముద్దులు గురియుచును
సింగారపుటుట్లకు చేయి చాఁచీ నిపుడు ॥ పాయ ॥

అందపుమేడలెక్కి అష్టమహిషులతోడ
విందుల మోవియిచ్చి శ్రీవేంకటేశుఁడు
యెందునుఁ దుంగభద్రయేటిదరిఁ గూడియాడి
సందడి రతులచేత సమకూడీ నిపుడు ॥ పాయ ॥ 269

శ్రీరాగం

తెలుసుకో ఇఁక నీవే తేటతెల్లమిగ నివి
అలయించే కొరకా పొందయ్యే కొరకుఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

నే మోహించినది యెల్ల నిన్ను దూరే కొరకా
గోమునఁ గూడి చొక్కించే కొరకుఁ గాక
చేముట్టి నీమేన గోర జీరదీసే కొరకా
ప్రేమాన సేసవెట్టి మెప్పించే కొరకుఁ గాక ॥ తెలుసు ॥

ఆలనై వుండుట నే నిన్నారడిఁ బెట్టే కొరకా
గోలనై వేడుక సేసే కొరకుఁ గాక
వేళగాచి పిలిచేది వేసరించే కొరకా
కీలెఱిఁగి నిన్ను మరిగించే కొరకుఁ గాక ॥ తెలుసు ॥

చుట్టరికము చెప్పేది సొలసేటి కొరకా
గుట్టుతోడఁ బాయకుండే కొరకుఁ గాక
ఇట్టె శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నీవు
వెట్టిసేవకొరకా నవ్వించే కొరకుఁ గాక ॥ తెలుసు ॥ 270

సామంతం

కలసినచోటను కడమేల
పలుకుల నిటు వొడఁబరచఁగరాదా ॥ పల్లవి ॥
యెరవుల మాటలు యెందాఁక నాడేవు
కరుణించవయ్యా కామినిని
తెరమఱఁగేఁటికి తెలిసె నీ మనసు
యిరవగు నీచనవియ్యఁగ రాదా ॥ కలసి ॥
యెలయింపులుగా నెందాఁక నవ్వేవు
అలరించవయ్యా అంగనను
పలుసిగ్గులేల పైకొనెఁ దమకము
నిలిచిన నీమేలు నెరపఁగ రాదా ॥ కలసి ॥
యిక్కువలు చేత నెందాఁక నంటేవు
చొక్కించవయ్యా యీసుదతి నిటు
గక్కన శ్రీవేంకటేశ కూడితి
వొక్కట మన్ననలొసగఁగ రాదా ॥ కలసి ॥ 271

ఆహిరి

కందువలన్నియు నందే కానవచ్చీని
అందముగ నేఁడాకె యంకెకు రారాదా ॥ పల్లవి ॥
చిగురు నీపెదవాపెచే గంటి సేయించకున్న
నగరాదా నీవిప్పుడు నన్నుఁజూచి
యెగసక్కెములు నీతోనేల యిప్పటనుంటిని (?)
మగపాడి నాపెతోను మాటలాడరాదా ॥ కందు ॥
కొనబు నీచెక్కులాకె గోర గీరించకున్న
అనరాదా నీవప్పుడు అందరితోను
పెనఁగనేటికి నీతో పెద్దరికములు చెప్పి
కనుఁగొనేవాకెతో నేకతమాడరాదా ॥ కందు ॥

కోమలపు నీమేనా పెగుబ్బల నొత్తించకున్న
యేమన్నాఁ బంగించరాదా యింతలోనే
కామించి శ్రీవేంకటేశ కలసితివీకె నిట్టే
ప్రేమతో నురముమీఁదఁ బెట్టుకొనరాదా. ॥ కందు ॥ 272

శుద్ధదేశి

ఎంతటి నేరుపరివి యేమి చెప్పేది
వింత నీచేఁతలు చూచి వేడుకవుట్టీని ॥ పల్లవి ॥

ప్రియములు చెప్పేవు పెనఁగవచ్చేవు నీ
నయగారి చేఁతలకు నవ్వువచ్చీని
దయలు వుట్టించేవు తగవులు నడపేవు
నియతి నీసుద్దులకు నిండుకొనీ మోహము ॥ ఎంత ॥

తొడపైఁ దొడ వేసేవు తోడనే బుజ్జగించేవు
వెడమాయ విద్యలకు వెరగయ్యీని
పెడరేఁచేవు చిత్తము బిగువుచన్నులంటేవు
బడి నీవినయాలకు బ్రాఁతిపడీ మనసు ॥ ఎంత ॥

కందువ మోవియిచ్చేవు కాఁగిటఁ గూడేవు నీ
చెందిన రతులు చూచి సిగ్గయ్యీని
ఇందరిలో శ్రీవేంకటేశ నన్ను నేలితివి
సందడి నీగుణాలకు చవులు వుట్టీని ॥ ఎంత ॥ 273

* దేవగాంధారి

విన్నపములేమి సేసే వేగినంతాను
మన్నించి రక్షించే నీమహిమలే ఘనము ॥ పల్లవి ॥

నీవంక నేరమిగద్దా నేనే యపరాధిని
దేవ నే జడుఁడఁగాన తెలుసుకోను
వావాత మాగురుఁడాడే వాక్యము నీయాధీనము
పావనమైన నీపలుకెల్లా సత్యము ॥ విన్న ॥

* ఇది అధ్యాత్మ సంకీర్తన. ఎట్లో ఇందు చేరినది. అన్నమయ్యరచనకూడ కాదేమో.

మంచితనమెల్లా నీదే మాయదారివాఁడ నేను
చంచలుఁడఁ గనక విచారించుకోను
అంచల నీదాసుని ఆనతి యమోఘము
యెంచ నీవిచ్చిన వరమెందుకంటే బలువు ॥ విన్న ॥

కరుణెల్లా నీసొమ్ము కఠినచిత్తము నాది
నరుఁడఁ గనక అట్టె అరసుకోను
పరగ మాజనకుని ప్రతిజ్ఞయు నీపంపు
నిరతి శ్రీవేంకటేశ నీపంతము సతము ॥ విన్న ॥ 274

557-వ రేకు తెలుఁగుఁగాంబోది

ఎక్కడి పరాకులేఁటికయా
గక్కునఁ గాఁగిటఁ గలయఁగరాదా ॥ పల్లవి ॥

ననుపునఁ జెలి యదె నవ్వులు నవ్వీ
వెనకటి పొందులు వెసఁ దలఁచి
చెనకుచు నీపైఁ జేఁతలు సేసీ
మనసులోన నీ మర్మము దలఁచి ॥ ఎక్క ॥

తగిలిన యాసలఁ దప్పక చూచీ
పొగరుమోవి తీపులు దలఁచి
మిగులఁ దలచుగా మేలము లాడీ
వెగటులేని రతివేడుక దలఁచి ॥ ఎక్క ॥

ఘనమగు చన్నులఁ గదు నిను నొరసీ
వొనరిన నీ చనవులు దలఁచి
యెనసెను శ్రీవేంకటేశ్వర నిన్నె
గొనకొను నీమంచిగుణములు దలఁచి ॥ ఎక్క ॥ 275

గుండక్రియ

ఆపే నేను నొక్కచే అందుకేమయ్యా
చేపట్టి యింతలో నేల సిగ్గులు వడేవు ॥ పల్లవి ॥

విన్నపములు వింటివా వెలఁది చెప్పించినవి
సన్నల నీకవి యెల్లా సరివచ్చెనా
నిన్నటి మీసుద్దులెల్లా నేఁదెలిసితి ననుచు
నన్నుఁ జూచి నీవేల నడుమఁ గొంకేవు ॥ ఆపే ॥

కానుక లందుకొంటివా కామిని నీకంపినవి
తానకమై యవి నీచిత్తానఁ బట్టెనా
నానాటి మీసరితలు నాకు దిష్ట మాయనని
నే నిప్పుడేమనఁగాను నీవింత లోఁగేవు ॥ ఆపే ॥

యేకతములాడితివా యింతిని రప్పించుకొని
కైకొని శ్రీవేంకటేశ కలసితివా
యీకడ నన్నేలితివి యిన్నియు నేఁగంటినని
నాకొరకు నెంతేసి నవ్వులు నవ్వేవు ॥ ఆపే ॥ 276

సౌరాష్ట్రం

అన్నిటా జాణవు నీవు అటువంటివాఁడవా
కన్నపనులకుఁ దారుకాణలేలయ్యా ॥ పల్లవి ॥

తెలిసె నీమాటలు తేటతెల్లమిగాను
చెలులెల్ల నాతోనుఁ జెప్పినప్పుడే
అలుకలన్నియుఁ దేరె నన్నిటా సంతోసమాయ
యెలమి నింతేసియాస లేల పెట్టేవయ్యా ॥ అన్ని ॥

కంటిమి నీగుణములు కన్నుల పండుగగాను
యింటికి నీవే వచ్చి యెచ్చరించఁగా
జంటలై మిద్దరము చక్కనాయఁ బనులెల్ల
నంటుచేసి నన్ను నెంత నమ్మించేవయ్యా ॥ అన్ని ॥

మెచ్చితి నీనేరుపులు మేనఁ బులకలు నిండ
కచ్చువెట్టి నన్నుఁగూడి కాఁగిలించఁగా
మచ్చిక శ్రీవేంకటేశ మనసు లోక్కటులాయ
యిచ్చగించ నీ నిజాలు యెంతచెప్పేవయ్యా ॥ అన్ని ॥ 277

శంకరాభరణం

పొందు లిద్దరివి పొత్తున నున్నవి
కందువ లడుగరే కాంతలిటు ॥ పల్లవి ॥

తలఁపులెనసితే తగులమి గలుగును
పలుకులొనరితేఁ బనులౌను
చెలిమి గలిగితే చెనకులు ననుచును
తెలియరె వలపుల తేటలివి ॥ పొందు ॥

నయములుండితే నగవులు గలుగును
ప్రియములఁ జనువులు పెనఁగొనును
క్రియలు దెలిసితే కెరలుఁ దమకములు
నియతిఁ జూడరే నేర్పులివి ॥ పొందు ॥

కూడినయపుడే గురుతులు నిలుచును
ఆడుగఁ బెనఁగిన నింపౌను
యీడనే శ్రీవేంకటేశుఁడు గలసెను
వేడుక సేయరె వెలసె నివి ॥ పొందు ॥ 278

నాదరామక్రియ

సరకు గొనేవా నీవు సవతులను
దొరతనపు గర్వము తొట్టిని నీకు ॥ పల్లవి ॥

మంతనాన నాతఁడాడే మాటలవల్లనే కాదా
యింత పెచ్చుపెరిగితి వేమే నీవు
చెంతలఁ గొలువులోని సేవినవ్వులఁ గాదా
దొంతి జవ్వనమదము దొరకీని నీకు ॥ సరకు ॥

పొందుల నాతఁడు సేసే పోదులవల్లనే కాదా
మందెమేళమునఁ గడు మట్టు మీరేవు
కందువ నప్పటప్పటి కనుసన్నలనే కాదా
యిందరిలోఁ బగటులు పెచ్చీని నీకు ॥ సరకు ॥

గుట్టున శ్రీవేంకటేశు కూటమివల్లనే కాదా
పట్టపు దేవులవై పరగితివి
యిట్టే నన్నేలినట్టి యీతనివల్లనే కాదా
చుట్టరికములకెల్ల చోటాయ నీకు ॥ సరకు ॥ 279

కేదారగౌళ

నేమెఱఁగమా నీ నెరజాణతనములు
సాములేల సేసేవు చక్కనుండవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పగటున నిందరిలోఁ బలుమారు నీవు నవ్వే
నగవులే కావా నమ్మరానివి
మిగులా నిచ్చకముతో మేకొని సరసమాడే
మొగమిచ్చలే కావా మోసపుచ్చేవి ॥ నేమె ॥

సేదదేర నాలిచేసి చెక్కునొక్కి బుజ్జగించే
ఆదరింపులే కావా అలయించేవి
పోదిసేసి వలపులఁ బొరలించి వేఁడుకొనే
సాదుమాటలే కావా జాలిఁబెట్టేవి ॥ నేమె ॥

మతకాన నీవు నన్ను మన్నించే పానుపుమీఁది
రతిచెనకులే కావా రాఁపుసేసేవి
యితవై శ్రీవేంకటేశ యింపుతో నీవానగిన
తతిమోవితేనెలే (కావా?)తమి రేఁచేవి ॥ నేమె ॥ 280.

558-వ రేకు లలిత

ఎవ్వరిని మెప్పించేవే యింతిరో నీవు
నివ్వటిల్లని వెల్లాను నిలువఁబెట్టేవా ॥ పల్లవి ॥
యేమనేవే చెలియా యెదిరించి నీవు నాతో
నేమపు వానిమాటలు నిజమనేవా
కోమలియుఁ దాను రతిఁ గూడి యుండఁగాఁ గంటి
గామిడిసేఁతలు యింకాఁ గల్లలనేవా ॥ ఎవ్వ ॥
వింటిలేవే మగువా వీరిడి నీవిన్నపాలు
అంటిముట్టి వానికిఁగా నానవెట్టేవా
వొంటి నిప్పుడద్దరును వుప్పరిగెలో నున్నారు
బంట నిది లేదని సాదించేవా ॥ ఎవ్వ ॥
నీవిదేమె వనితా నేఁడు శ్రీవేంకటేశుఁడు
కావించి నన్నేలెనంటా గతి గూడేవా
దేవులుఁ దాను నిందాఁకా దిష్టము జూజమాడిరి
సేవసేసే యాపె యని చెల్లఁబెట్టేవా ॥ ఎవ్వ ॥ 281

దేసాళం

వేసరింతురా చెలిని విట్ఠలేశ్వరా
నీసుద్దుల కోపునా నేఁడు విట్ఠలేశ్వరా ॥ పల్లవి ॥
కామిని నీతో నవ్వదా కపటమించుకా లేక
వేమారు నిందాఁకాను విట్ఠలేశ్వరా
గోముననుండి యలసి కోరి తెరవేసుకొంటే
గామిడిసేఁత సేసేవు కదు విట్ఠలేశ్వరా ॥ వేస ॥
వీడు జోడై చెనకదా విరసాలు నెరపక
వీడెము చేతికొసఁగి విట్ఠలేశ్వరా
వూడిగేలు చేసి వోవరిలో నుండితేను
ఆడుకొనే వెంతగబ్బియని విట్ఠలేశ్వరా ॥ వేస ॥

చెంత నిన్నిట్టే కూడదా శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద
వింతలేని చనవుతో విట్ఠలేశ్వరా
బంతిరతులను జొక్కి వచ్చడము చొచ్చుకొంటే
సంతాన మరిఁ గూడేవు బాపు విట్ఠలేశ్వరా ॥ వేస ॥ 282

హిజ్జిజి

వాసికే బతికేవారు వనితలెల్లా
గోస(సున?)నాససేతురా కొండవంటి దొరవు ॥ పల్లవి

చెలి నీమాటలువిని సిగ్గులువడీ నదే
పలుమారు నింతయేల పచ్చిసేసేవు
యెలమి యేకతమైతే నేమిసేసినాఁ జెల్లు
కొలువులో నింతగద్దా కొండవంటి దొరవు ॥ వాసి ।

భామిని నీసేఁతలకు పయ్యద మూసుకొనీని
వేమారు నింతేల వెల్లవిరి సేసేవు
కోమతెరలోన నెంత తుదమీరినాఁ జెల్లు
కోమల మెఱుఁగవద్దా కొండవంటిదొరవు ॥ వాసి ।

కొమ్మ నీనవ్వులకు గొబ్బునఁ దలవంచీని
కమ్మర నింతేల తమకము రేఁచేవు
యిమ్ముల శ్రీవేంకటేశ యిద్దరికూటమిఁ జెల్లు
కుమ్మరింతురా వేసాలు కొండవంటి దొరవు ॥ వాసి ॥ 283

ఆహిరి

ఏల దూరేవయ్యా యెడగలకుంటి నంటా
వోలిపెట్టి పెండ్లాడఁగ నొరయఁగ వచ్చునా ॥ పల్లవి

ఇద్దరును మీరిట్టే యేకతములాడఁగాను
వొద్దికి రావచ్చునా వూరకే నేను
పెద్దరికములకును పెనగులాటాడఁగాను
అద్దలించి మీకు నేను నడ్డమురాఁదగునా । ఏల

తెగని యాసతో మీరు తెరవేసుకుండఁగాను
సొగిసి నేనిటు తొంగి చూడవచ్చునా
పగటున మీలోన పచ్చిమాటలాడఁగాను
వెగటుగా నిట్టె పొంచు విన నాకు వచ్చునా ॥ ఏల ॥

కామించి మీరిద్దరును కాఁగిలించుకుండఁగాను
ఆముకొని నే వీడెమియ్యఁగ వచ్చునా
యీమేరనే శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁగూడితివి
మీమీఁదటఁ బంతాలు మెరయఁగ వచ్చునా ॥ ఏల ॥ 284

రామక్రియ

సతులకు నిటువంటి చండితనము గలదా
మతకాన నీవు సేసేమహిమలు గాక ॥ పల్లవి ॥

కంచము పొత్తునను ఆ కాంత నీవు నుండఁగాను
కొంచక తానేల వచ్చి కూచుండీ నీకె
లంచముగా మోవితేనె లాలించి యాపెయ్యఁగ
ఇంచుకించుక నోరూర నీపెకేల యిపుడు ॥ సతు ॥

కనుసన్న నాపె నీకు కతలు సారెఁ జెప్పఁగ
వొనర నడుమ నేల వూఁకొనీ నీకె
గునియుచు నీవాయింతికొంగు వట్టి తీయఁగాను
తనువెల్లఁ జెమరించఁ దనకేల యిపుడు ॥ సతు ॥

రవ్వఁగాఁ బానుపుమీఁద రమణి నిన్నుఁ గూడఁగ
ఇవ్వలిపక్కఁ దానేల యెనసీ నీకె
నవ్వుతా శ్రీవేంకటేశ నన్ను నిట్టె యేలితివి
చివ్వన నేఁకరనేల చెలియకు నిపుడు ॥ సతు ॥ 285

పాడి

ఎందాఁకా సిగ్గులువడే వేమయ్యా
ఇందుముఖి కేకతాన నియ్యావయ్యా చనవు ॥ పల్లవి ॥
సొలసి సొలసి నిన్ను సుదతి గొసరఁగాను
పలుమారు నీకెక్కడ పరాకయ్యా
కలువపువ్వుల వేసి కందువలు చూపఁగాను
వలవంత నీవిట్టే యెవ్వరిఁ జూచేవయ్యా ॥ ఎందా ॥
తగిలి తగిలి నీతో తతిగొని నవ్వఁగాను
వొగి నీచిత్తమెక్కడ నున్నదయ్యా
మొగము చూచి నీకు మొక్కులెల్లా మొక్కఁగాను
జిగిమీర నీవేల శిరసెత్తవయ్యా ॥ ఎందా ॥
చెనకి చెనకి యీకె చేరి నిన్నుఁ గూడఁగాను
యెనలేని నివ్వెరఁగు లిఁకనేలయ్యా
ఘనుఁడ శ్రీవేంకటేశ కాఁగిలించె నీదేవులు
గొనగొన్నరతి నెంత గుట్టుచూపేవయ్యా ॥ ఎందా ॥ 288

559-వ రేకు పాడి

ఎంత దడవు వట్టునే యీడేరునటే-వోరి
పంతమాడి చెప్పేను ఆపని ఇట్టే అయ్యీరా ॥ పల్లవి ॥
యెఱుక చెప్పఁగదవే యింతిరో నీవు-వోరి
చిఱునేఁతొకటి దలఁచితివిట్టే-రా
గుఱిగా నాతలఁపొనగూడు నటవే-వోరి
కొఱత లేదు కోరిన కోర్కులయ్యీరా ॥ ఎంత ॥
మనసులోఁగల యట్టె మరియానటే-వోరి
పనివడి అది నీకు పైపై నుందిరా
ననుపున అదినేను నమ్మేదునటే-వోరిఁ
అనుమానించకు నీవు అన్నట్టే అయ్యీరా ॥ ఎంత ॥

చేయి వట్టుక చెప్పవే సిగ్గులేఁటికి - వోరి
ఆయములు సోఁకె నీఁక ననువాయరా
యీయెడ నేకతమాయ నేలే మఱఁగు - వోరి
పాయపు శ్రీవేంకటేశ పలికినట్టయ్యారా ॥ ఎంత ॥ 287

శంకరాభరణం

ఇద్దరు జాణలే మీరు యెంచి చూచితే
పొద్దులు గడపుదురా పొరుగునను ॥ పల్లవి ॥
దిగ్గన సరసమునఁ దిట్టులెన్ని దిట్టినాను
యెగ్గులు వట్టుదుర యింతలోననే
వెగ్గళించి చనవున వెస మర్మములంటితే
సిగ్గులు వడుదురా జిగిమించను ॥ ఇద్దరు ॥
జవ్వనపాయముతోడ సారె సారెఁ జెనకితే
నవ్వులు నవ్వుదురా నట్టనడుమ
నివ్వటిల్లు సన్నలెల్లా నెట్టుకొనఁ జేసితేను
రవ్వలు సేయుదురా రచ్చలోనను ॥ ఇద్దరు ॥
సమ్మతించి కాఁగిళ్ళను సమరతిఁ బెనఁగితే
బొమ్మల జంకింతురా పూఁచిపట్టుక
యిమ్ముల శ్రీవేంకటేశ యిట్టె మీరు గూడితిరి
దొమ్ములు సేయుదురా తోడఁదోడను ॥ ఇద్దరు ॥ 288

బౌళి

ఎక్కడఁ జిత్తమున్నది యెవ్వరితో మాటాడేవు
చొక్కపు మాచేతిది చూడవయ్య కానికె ॥ పల్లవి ॥
నెలఁత వోరువలేదు నిన్నుఁ గొసరక పోదు
చెలరేఁగె విరహము చెప్పరాదు
వెలలేని విన్నపాలు వేవేలుఁ జేసితిమి
సొలసి మాచేత నిదె చూడవయ్య కానికె ॥ ఎక్క ॥

చెమటలే ముంచీని చింతలెల్లఁ బెంచీని
జమళి తమకములు సారె నించీని
సముకాన నీతోను చనవులు చూపితిమి
సుముకుఁడ మాచేతులఁ జూడవయ్యా కానికె ॥ ఎక్క ॥

మేడెపు రతులఁ జొక్కె మెలుఁత నీకాలు దొక్కె
కూడితి శ్రీవేంకటేశ కోరికె దక్కె
వేడుకచెలులమెల్లా వింతలుగా మొక్కితిమి
జోడగుమాచేతులందుఁ జూడవయ్యా కానికె ॥ ఎక్క ॥ 289

దేశాక్షి

ఇరవాయ నయ్యా మీయిద్దరి వేడుకలును
సరసములాడెఁగా సారె నీతో నాపె ॥ పల్లవి ॥

తూఁగుమంచ మెక్కించుక తొడమీఁదఁ దొడ వేసి
మూఁగినమోవి యిచ్చెఁగా మగువ నీకు
వేఁగైన చన్నులు నీ వీఁపుమీఁద వేసుకొని
కాఁగిలించుకొనెఁగా కలికి నిన్ను ॥ ఇర ॥

మలగుపై నొరగించి మంతనములాడుకొంటా
కలకల నవ్వెఁగా కాంత నీతోను
చెలరేఁగి చెక్కులు నీచెక్కులతోఁ బెనగొన
వలపులు రేఁచెఁగా వనిత నీకు ॥ ఇర ॥

పచ్చడముపైఁ గప్పి పలుకులఁ జొక్కించి
యిచ్చకానఁ గూడెఁగా ఇంతి నీతోను
ముచ్చట శ్రీవేంకటేశ ముందు నన్నుఁ గూడితివి
లచ్చనలు నించెఁగా లలన నీపైని ॥ ఇర ॥ 290

నారాయణి

సందడి పెండ్లి నీకు సమకూడెను
కందువ నీవెవ్వతెనుఁ గలసేవో కాని ॥ పల్లవి ॥

కప్పుర మొకతె యిచ్చె కస్తూరి వూసె నొకతె
చిప్పిల గందము మెత్తెఁ జేరి యొకతె
చొప్పులొత్తి వేరొకతె సురటిగొని విసరె
నెప్పున నెవ్వతెను మన్నించేవో కాని ॥ సంద ॥

పీడెమొకతె యొసఁగె విరులొకతె ముడిచె
జాడతోడ వేరొకతె చల్లెఁ బన్నీరు
వూడిగము సేసి గోరనూఁదె నిన్ను వేరొకతె
వాడికగా నెవ్వతెకు వలచేవో కాని ॥ సంద ॥

పాదములొకతె యొత్తె పచ్చడమొకతె గప్పె
ఆదిగొని తెరవేసెనట్టె యొకతె
యీడెస శ్రీవేంకటేశ యిందరి మమ్మేలితివి
నీదయ యెవ్వరిమీఁద నెరపేవో కాని ॥ సంద ॥ 291

మేఁచబౌళి

బుద్ధు లాతనికెందాఁకా బోధించేవే
తిద్దరాని వారిమతి తిప్పనెట్టు వచ్చునే ॥ పల్లవి ॥

ననువుగాని వారికి నవ్వులేల వచ్చునే
చనవులేని వారికి సరసమేలే
మనసొగ్గని వారికి మంతనములేడవే
తనియని వారికి కాతరమెట్టు మానునే ॥ బుద్ధు ॥

తగులులేని వారికి తరితీపులేలుండునే
సొగియని వారికి సొంపులేడవే
మొగమోడనివారికి ముచ్చట లెటువంటివే
బిగిసేటి వారికి ప్రియములెక్కడివే ॥ బుద్ధు ॥

నంటులేని వారికి నమ్మికెట్టు వుట్టునే
జంటగాని వారికి చనవులేడ నున్నవే
ఇంటిలో శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడిట్టే నన్నుఁగూడె
అంటువాయనివారికి నాసలేల తీసునే ॥ బుద్ధు ॥ 292

560-వ రేకు రీతిగౌళ

ఎంత గయ్యాళివనరా యిరుగుపొరుగువారు
పంతముతో నీవేల బలిమి సేసేవే ॥ పల్లవి ॥

గుట్టుతో మెల్లనే పతి కొసరి మాటలాడఁగ
అట్టుగా దూరనేలే యాఅడిగా నీవు
చెట్టవట్టి యాతఁడు చేతికి లోనై యుండఁగ
వొట్టువెట్టి నీవేల వొడివట్టేవే ॥ ఎంత ॥

రమణుఁడాతఁడు నిన్ను రతికిఁ బిలువఁగాను
తమకించి నీవేల కాఁతాళించేవే
సముకానఁ దానే మరి సరసములాడఁగాను
నెమకుచు నీవేల నేరమెంచేవే ॥ ఎంత ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడే చేరి నిన్నుఁ గూడఁగాను
వావులేల చెప్పేవే వరుసతోను
వోవరిలోఁదా నిన్ను వురమెక్కించుకొనఁగ
యీవేళ నీవేల మోవి యెంగిలిసేసేవే ॥ ఎంత ॥ 293

ధన్నాశి

ఊడిగేలవారమట వొద్దనే వుండఁగరాదా
యీడనేల సిగ్గువడే వియ్యకొనరాదా ॥ పల్లవి ॥

సారె సారె నాపె నీతో జాణతనాలాడఁగాను
నారుకొన నేమందుకు నవ్వఁగరాదా
కూరిమిఁ గొసరి నిన్నుఁ గొంగువట్టి తియ్యఁగాను
గారవించి నేమందుకు గతి గూడరాదా ॥ ఊడి

తనివోక ఆపె నిన్నుఁ దప్పకిట్టే చూడఁగాను
మనసిచ్చి నేమును సమ్మతించరాదా
చెనకుచుఁ గమ్మటి నీచెక్కు నొక్కి వేఁడుకోఁగా
చనవున నందరము సంతోసించరాదా ॥ ఊడి ॥

గక్కన నాపె నిన్ను కాఁగిలించుకొనఁగాను
మిక్కిలి మాకు నేఁడు మెచ్చఁగరాదా
ఱుక్కువతో శ్రీవేంకటేశ మమ్ము నేలితివి
చిక్కని మోవితేనెలు చేకొనఁగరాదా ॥ ఊడి ॥ 294

బౌళి

మానవయ్య ఇటువంటి మతకము లాకెమీఁద
సానఁబట్టి చూపు నీవేజాడఁ బెనఁగితివో ॥ పల్లవి ॥

యీాయెడఁ దెరవేసుక యింటిలో నున్నది చెలి
సేయరాని సేఁతలేమి సేసితివో
చాయల సన్నల నీపై చలపట్టుకున్నది
పాయపుమదాన నెంత పంతాలు చూపితివో ॥ మాన ॥

వీడెము చేతఁబట్టుక వేసుకోక వున్నదిట్టే
ఆడరాని మాఁటలేమి యాడితివో
నీడనుండి యలయుచు నివ్వెరఁగుతో నున్నది
జోడుగూడేనంటా నెంత చొక్కులఁ బెట్టితివో ॥ మాన ॥

చివ్వనఁ దలవంచుక సిగ్గుతోడ నున్నది
నవ్వరాని నవ్వులేమి నవ్వితివో
రవ్వగా శ్రీవేంకటేశ రమణి మొక్కుచున్నది
కువ్వలుగా రతినెట్టు గూడితివో ॥ మాన ॥ 295

దేసాళం

ఎఱఁగ విన్నవించితి మిప్పుడే నీకు
జఱయుచు నాఁడువారు సాహసులు సుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥
చెంతల నీవొకతితో చేరి మాఁటలాడఁగాను
వంతుకు మాఁటలాఁడీని వాసికి నీకె
యింతట నీవు గనక యిట్టె ఆదరించకున్నా (న్న?)
యెంత సిగ్గువడునో యెఱఁగము సుమ్మీ ॥ ఎఱ ॥
మరిగిన యాకెవద్ద మరి నీవు గూచుండఁగ
వరుసకుఁ గూచుండె వద్దనే యీకె
యిరవుగా నీవీవేళ నిట్టె మన్నించకున్నా (న్న?)
తరవాతి పనులెట్టో తలఁపించే(చీ?)సుమ్మీ ॥ ఎఱ ॥
వేడుకకు నీవాకెను వెసఁ గాఁగిలించుకొంటే
యీడుగాఁ దా నిన్నుఁగూడె యిప్పుడే యీకె
జాడతో శ్రీవేంకటేశ సతి నిట్టే పొందకున్న
పాడిపంతాలెట్టుండునో పచ్చిదేరుఁ జుమ్మీ ॥ ఎఱ ॥ 296

గుజ్జరి

రమణుఁడు నాకుఁ దాను రమణి నేను
అమరఁగ నెందాఁకా నాసవెట్టీఁ దాను ॥ పల్లవి ॥
సెలవికి నవ్వుహెచ్చె చెక్కుటికిఁ జేయి వచ్చె
యెలమి నమ్మికలిచ్చీ నెందాఁకాఁ దాను
పులకలు మేన నిక్కె బుసకొట్టులివె దక్కె
పొలుపు మిగుల నెంత బుజ్జగించీఁ దాను ॥ రమ ॥
చిత్తములోఁ జింత నిండె సిగ్గులు మోమునఁ బండె
యిత్తల నొడఁబరచీ నెందాఁకాఁ దాను
బత్తి కోరికెలఁ దొట్టె పలుకులు మోవిఁ బుట్టె
కొత్తలుగా వలపెంత గురిసేసీఁ దాను ॥ రమ ॥

కన్నులఁ దేటలు వారె కాఁగిటఁ దగవు దేరె
ఇన్నేసి వేసాలు సేసీ నెందాఁకాఁ దాను
అన్నిటా శ్రీవేంకటేశుఁ డట్టే తానె నన్ను నేలె
మన్ననల నన్ను నెంత మరగించీఁ దాను ॥ రమ ॥ 297

శ్రీరాగం

నీవెఱఁగని తగవు నేమెరిఁగేమా
కైవసమై యిటులైతే కాఁతాళము వుట్టదా ॥ పల్లవి ॥

ప్రియముతో వలపించి పెడవాడ వేయనేల
దయతోడ మన్నించఁ దగుఁ గాక
నయమునఁ బొందు లేనినాఁడోర్వవచ్చుఁ గాక
క్రియఁచూపి పొనిఁగితే కేలిఁ గాఁక రేఁగదా ॥ నీవె ॥

బత్తితోడఁ బిలిపించి పరాకులు చూపనేల
చిత్తగించి యాదరించఁ జెల్లుఁ గాక
వొత్తి మాటలాడనినాఁ డైనట్లాయఁ గాక
పొత్తుకు వచ్చి లోఁగితే బూటకమై వుండదా ॥ నీవె ॥

చెలిమితోఁ గాఁగిలించి సిగ్గులువడఁగ నేల
వలసిన చనవియ్యవలెఁ గాక
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యిందాఁకా గుట్టు గాక
తలకొని కొసరితే తమకము నిండదా ॥ నీవె ॥ 298

581-వ రేకు భూపాళం

వెన్నతోఁ బెట్టిరి నీకు వేసాలెల్లాను
పిన్ననాఁడే గొల్లెతలు పెక్కుచందములను ॥ పల్లవి ॥

వన్నెగా సతులనెల్ల వలపించ నేరుతువు
విన్నపములు చేసితే విన నేర్తువు
సన్నల మోవితేనెలు చవిచూప నేరుతువు
మిన్నక మమ్మెల్లను నమ్మించ నేరవా ॥ వెన్న ॥

చుట్టరికములు చేసి చొక్కించ నోపుదువు
గట్టిగా రతులఁ బెనఁగ నోపుదువు
జట్టిగొని నవ్వు నవ్వి చనవియ్య నోపుదువు
మట్టుమీరి మమ్ము నిన్ను మరిగించ నోపవా ॥ వెన్న ॥

ప్రియముతోడుతను కాఁపిరము సేయఁగలవు
భయమెల్లఁ దీరిచి చేపట్టఁ గలవు
నియతి శ్రీవేంకటేశ నీవు మమ్ము నేలితివి
జయమాయ మాపట్టుకు జవదాఁటఁగలవా ॥ వెన్న ॥ 299

ధన్నాశి

ఈరీతి దయవుట్టెనా ఇన్నియుఁ జూచి
కూరిమి నిండెనా మేలుగురుతులు చూచి ॥ పల్లవి ॥

చెప్పిన నామాటలు చెవిఁ బట్టెనా నీకు
ఇప్పుడైనా విరహపుటింతిఁ జూచి
తప్పులేని నీబాసలు తలఁచుకొంటివా నేఁడు
అప్పటి పానుపుమీఁది యలపులు చూచి ॥ ఈరీ ॥

అందిచ్చిన కానుకలన్నియుఁ గనుపట్టెనా
పొందులకు నేఁకారేటి పొలఁతిఁ జూచి
సందడించే వలపులు సరి వచ్చెనా నీకు
డిందువడని యాసల దిష్టములు చూచి ॥ ఈరీ ॥

మచ్చిక నామొక్కులెల్ల మతికెక్కెనా నీకు
పచ్చిగా నిన్నుఁ గూడిన పడఁతిఁ జూచి
తచ్చి శ్రీవేంకటేశుఁడ తారుకాణాయనా నీకు
విచ్చనవిడి రతుల వేడుకలు చూచి ॥ ఈరీ ॥ 300

ఆహిరి

ఇట్టే కరుణించవయ్యా యింతినిఁ జూచి
దట్టమాయ వలపులు తమకమువల్లను ॥ పల్లవి ॥

నొసలి కస్తూరిబొట్టు నునుఁజెమటఁ దడిసి
యసలాయ నిన్నుఁ బాసినందువల్లను
వుసురు నూరుపులచే నూఁగఁజొచ్చెఁ బయ్యద
వెస నలయించినట్టి విరహమువల్లను ॥ ఇట్టే ॥

పూసిన గందపుఁబూఁత పులకలచేఁ జిటిలి
రాసివడెఁ బాసిన రారాఁపువల్లను
వేసటతోఁ బొరలఁగా వీడి వున్నది తురుము
పోసరించినట్టి తలపోఁతలవల్లను ॥ ఇట్టే ॥

తట్టుపునుఁగు చెక్కులఁ దతి కాఁకలఁ గరఁగి
వుట్టిపడీ నిన్నుఁ బాసి వున్నవల్లను
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశ కలసితి వింతలోనే
వెట్టదీరిన రతుల వేడుకలవల్లను ॥ ఇట్టే ॥ 801

శంకరాభరణం

కప్పురమందుకొంటిఁ గడపరాయ నీకుఁ
గప్పము మాజవ్వనము కడపరాయ ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల మొక్కేనోయి కడపరాయ నా
కన్నెచన్ను లేలంటేవు కడపరాయ
కన్నవారెల్లా నవ్వేరు కడపరాయ నాతో
సన్న లేల సేసేవు సారెఁ గడపరాయ ॥ కప్పు ॥

కలఁగంటిఁ గదవోయి కడపరాయ యిఁకఁ
గలఁచకు మాసిగ్గు కడపరాయ
కలువల వేసేవేల కడపరాయ నీకు
మొలకనవ్వులతోడ మొక్కేఁ గడపరాయ ॥ కప్పు ॥

కరుణించి నన్నేలితి కడపరాయ నీ
గరిమలెల్లాఁ గంటి కడపరాయ
గరిడిసాముర తులఁ గడపరాయ నీకు
యిరవు శ్రీవేంకటాద్రి యిట్టే కడపరాయ ॥ కప్పు ॥ 302

శ్రీరాగం

ఏమని యానతిచ్చెనే యెదురుమాఁట
వేమారుఁ దనివి దీర వినుపించవే ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల మొక్కితి నని కానుకలంపితి నని
విన్నవించితివటవే విభునితోను
తన్నునే పాడినది తమకముతో నున్నది
తిన్ననై తన మనసు తెలిసెనటే ॥ ఏమ ॥

కడు వలచితినని కాచుకవుందాన నని
తడవితివటవే యాతనితోను
జడిగొనఁ గోరినది జాగరము సేసినది
అడరి తనకే సెలవాయనటవే ॥ ఏమ ॥

యెదురు చూచితినని యేఁకట నుందాన నని
ముదులకించితివటె ముందె తనతో
యిదే శ్రీవేంకటేశుఁడు యింతలోఁ దా నన్నుఁగూడె
అదన నీవొడఁబాటు లాయనటవే ॥ ఏమ ॥ 303

సింధురామక్రియ

ఏకతానకు రారాదా యీడనేల కెరలేవు
చేకొని వీడెమిచ్చితే సేసలు వెట్టేవు ॥ పల్లవి ॥

నవ్వుతా నీపై నేను నంటున గోరు మోపితే
రవ్వలు సేసేవింతలో రమణుఁడవు
పువ్వున వేసినవేటు బుజము నాఁటె నంటా
చివ్వన నేఁటికి వద్దిచెలితోఁ జెప్పేవు ॥ ఏక

చుట్టరికానకు నీతో పొలసి వొడివట్టితే
పట్టివెనఁగుచు నన్నుఁ బచ్చి సేసేవు
తిట్టిన తిట్టులు నీపై తీగెలువారె నంటా
వొట్టులు వెట్టుచు నేల వొలలు వేసేవు ॥ ఏక ॥

కడు వేడుకతో నిన్నుఁ గాఁగిలించుకొంటేను
జడిగొని నా మోపి చవి చూచేవు
అదరి శ్రీవేంకటేశ అంతలో నన్నేలితివి
విడువక నన్నెంత వేఁడుకొనేవు ॥ ఏక ॥ 304

562-వ రేకు మలహరి

ఇప్పుడు విచ్చేసితివి యింటికాడకు
కుప్పలుగా వేఁపులు కురిసితిమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నెలఁతల నెదురంపి నీకెదురులు చూచి
పెలుచన నిన్నునిట్టే పేరఁ బిలిచి
పలు సగినాలు చూచి పలుకులాలకించి
చెలరేఁగి జాగరాలు సేసితిమయ్యా ॥ ఇప్పు ॥

పాటలు నీపైఁ బాడి పక్కన నీవేళ గాచి
కూటువ మనోరథాలు గోరి కోరి
గాటమున మొక్కుకొంటా కానికె చేతఁ బూనుక
నీటున నిందాఁకాను నిలుచుంటిమయ్యా ॥ ఇప్పు ॥

నీరూపు దలపోసి నిద్దుర కలలు గని
నేరుపుతో నీవురాఁగా నిన్నుఁ జేరి
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యింతలో నిన్నుఁగూడితి(మి?)
మేరతో నిట్టే నిన్ను మెచ్చితిమయ్యా ॥ ఇప్పు ॥ 305

దేశాక్షి

వింటివో వినవో కాని వేడుకతో నున్నదాన
జంటయై యుండఁగా నిన్ను జరయుచుందాన ॥ పల్లవి ॥
మలసి యెప్పుడు నీతో మాటలాడుదునో యని
మొలచినట్టి తమకమున నుందాన
యెలమి నీ వూడిగెములెన్నఁడు సేతునో యని
చెలరేఁగి తపములు సేయుచుందాన ॥ వింటి ॥
ననిచి యేవేళ నీతో నవ్వులు నవ్వేనో యని
కొనసాగే కోరికలు కోరుచుందాన
చనవుతో నీరూపు యెచ్చటఁ జూతునో యని
దినదినము యాసల దివురుచుందాన ॥ వింటి ॥
కందువ నెచ్చోట నిన్నుఁ గాఁగిలింతునో యని
విందుల వలపు విన్నవింపుచుందాన ,
చెంది నన్నుఁ గూడితివి శ్రీవేంకటేశుఁడ
యిందుకే నీపై భక్తి నిట్లుందాన ॥ వింటి ॥ 306

వరాళి

వేడుక మీవలపులు వెల్లవిరాయ
యీడు జోడైన పొందులు యిట్టుండవలదా ॥ పల్లవి ॥
నెలవుల నవ్వుతాను చిప్పిలి సిగ్గులతోడ
కలువపువ్వులాకె కానుకిచ్చెను
కొలువులోపల నీవు(నీ?) కుందణపుటుంగరము
తలకొని నీవు వుచితముగా నిచ్చితివి ॥ వేడు ॥
కన్నులను మొక్కుతాను కడలేని యాసతోడ
కన్నె సూడిదె వట్టె టెంకాయ నీకు
సన్నల మేడలోనుండి చనవునఁ గంటసరి
యెన్నికతోడ నీవు యీవిగా నిచ్చితివి ॥ వేడు ॥

సరసములాడుతాను చల్లని పానుపుమీఁద
గరిమె నద్దము చూపి కలసె నిన్ను
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యేలితివాకెను నన్ను
యెరవుతో మోవిలంచ మిద్దరికిచ్చితివి ॥ వేడు ॥ 307

సాళంగనాట

నీవెఱఁగవా యిది నెఱజాణవు
వోవరిలో మమ్మేల వోరసేవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

ఆఁడుదానికి సిగ్గులే అందపు సింగారాలు
నీటుతోడ నుండేగుట్టు నిండుసొమ్ము
కూటమిలో వోడికము గురియైన సంపద
గాటమైన వినయము ఘనరాజ్యపదవి ॥ నీవె ॥

నేరుపుతో యడఁకువ నిచ్చకల్యాణము
మేరమీర నీగుణము మించైనమేలు
గారవపుటిచ్చకము కందువ నిధానము
సైరణతోడి నడక సతమైన లాభము ॥ నీవె ॥

కడలేనియట్టి వాసి కమ్మిన తంగేటిజున్ను
గుడిగొన్న శీలము కొంగుపసిఁడి
యెడయక శ్రీవేంకటేశ నన్ను నేలితివి
కడఁకతో మెలఁకువ కలిమిలో కలిమి ॥ నీవె ॥ 308

ఛాయానాట

ఏల రట్టుసేసితి వింతేసి నన్ను
లోలోనే చెప్పేఁగాని లోనికి రారాదా ॥ పల్లవి ॥

సారెకు నీవు నాతో జాణతనాలాడఁగాను
చేరి చేరి నవ్వేరు చెలియలెల్లా
గారవాన నాసరుసఁ గమ్మటిఁ గూచుండఁగాను
తారుకాణలివి యని తమలో నెంచేరు ॥ ఏల

చన్నులమీఁది పయ్యెద జార నీవు దియ్యఁగాను
సన్నలు సేసుకొనేరు సభలోనెల్లా
పన్ని నాచేతికి షావుబంతి యిట్టె యొసగఁగా
యిన్నిటాఁ బొందుకు గురుతిది యనేరు ॥ పల ॥

కప్పురవు వీడెమిచ్చి కాఁగిలించుకొనఁగాను
చొప్పులెత్తి మొగములు చూచుకొనేరు
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టే
చిప్పిలఁ గళలు రేఁగి సిగ్గులువడేరు ॥ పల ॥ 809

దేసాళం

ఏమి సేసితివో కాని యింతికి నీవు
గామిడినేఁతల నీపై గాత సేసీనోయీ ॥ పల్లవి ॥

పలచగా నవ్వి నీతో పంతములాడుకొంటాను
చెలి యున్నభావము చూచితివా వోయి
తలకొన్న చెలులను తగవులు చెప్పుమని
సొలసీని పలుమారు చూచితివా వోయీ ॥ ఏమి ॥

వోరచూపులు చూచి వొట్టువెట్టుకొంటాను
జీరలు దీసినది చూచితివా వోయి
కేరడపు నేఁతలను కేకరించి ననుపులు
జోరునఁ జెమట గారీఁ జూచితివా వోయి ॥ ఏమి ॥

చిక్కని చన్నులనొత్తి చేరి కాఁగిలించుకొంటా
చెక్కునొక్కి నిన్నిట్టే చూచితివా వోయి
యిక్కువతో శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
చొక్కించి నిన్నాకె మెచ్చీఁ జూచితివా వోయీ ॥ ఏమి ॥ 310

563-వ రేకు మధ్యమావతి

కంటిమయ్యా యీ భాగ్యము కతలుగ నిట్టే నేఁడు
జంటలాయ వేడుకలు సరికి బేసికిని ॥ పల్లవి ॥
చెలువుఁడ నీవిట్టే చేతికి లోనై యుండఁగ
వలపులు చవులాయ వాడలోనెల్లా
యెలమి నీవు కన్నులయెదుటనే వుండఁగాను
తలపోఁతలీడేరెఁ దారుకాణలుగను ॥ కంటి ॥
అమరఁ గాఁపురము నీవట్టే మాతోఁ జేయఁగాను
తమకమగ్గువాయ చెంతలనెల్లాను
మమకారమున నీవే మాటలట్టే యాడఁగాను
ప్రమదపుటాస హెచ్చె భావించినట్టెల్లాను ॥ కంటి ॥
గతిగూడి నీవు నన్నుఁ గాఁగిలించుకొనఁగాను
రతులెంతే వెలవెట్టె రాతిరెల్లాను
యితవై శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టే
సతమాయఁ బులకలు చల్లువెదలుగను ॥ కంటి ॥ 311

కాంబోది

ఈడకుఁ బిలువవయ్యా యిన్నియు నడుగుదము
జోడుగూడినట్టి తనసుద్దులెల్లాఁ గంటిమి ॥ పల్లవి ॥
నెలవుల నవ్వీ నాపె సిగ్గులువడీ నాపె
పొలఁతికి నీకుఁ దొల్లి పొందుగలదో
తలపించీ మాటలు తప్పక నీ మోము చూచీ
యెలమిఁ గలికితనా లెంత నేరిచినది ॥ ఈడ ॥
కనుసన్న సేసీ నాపె కానుకలిచ్చీ నాపె
చనవిచ్చితివో యింత సతికి నీవు
వొనరించీఁ బ్రియములు వూడిగేలు సేయవచ్చీ
తనలోనె యెంతేసి కతలఁ గలచినది । ఈడ ।

చేతులు చాఁచీ నాపె చేరి కాఁగిలించీ నాపె
యీతరుణి నిల్లాలిఁగా నేలుకొంటివో
యేతుల శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
గాతలఁ దానెంత నీతోఁ గడు జాణైనది ॥ ఈడ ॥ 312

సౌరాష్ట్రం

విన్నవించ నేమిటికి వేగినంతాను
నిన్న నేఁటి సేఁతలెల్లా నీకే సెలవు ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడ్డదానఁ గాన చెక్కునఁ జెయివెట్టితే
యెగ్గుపట్ట నేమిటికి నింతలోనే
అగ్గమైన విరహాన నలసి వుండినదాన
నిగ్గున నేనెట్టుండినా నీకే సెలవు ॥ విన్న ॥

పాయపుదానఁ గనక పానుపుపై నేనుండితే
ఆయాలంటి నవ్వనేల అందుకుఁగాను
వేయిటికి నేను నీవేళ గాచుకున్నదాన
నీ యిచ్చకొలఁది యిఁక నీకే సెలవు ॥ విన్న ॥

నీ మేలుదానఁ గాన నే నిన్నుఁ గాఁగిలించితే
చేముట్టి పెనఁగనేల చిమ్మిరేఁగుచు
ఆముక శ్రీవేంకటేశ అన్నిటా నన్నేలితివి
నేమెంత గొసరినాను నీకే సెలవు ॥ విన్న ॥ 313

ఆహిరి

ఎప్పుడయ్యా నీకరుణ యింతిమీఁదను
చిప్పిలు చెక్కులునిండాఁ జెమటలు నించెను ॥ పల్లవి ॥

వెక్కసపు వలపులు విన్నవించరాక చెలి
లెక్కించి తమ్మిరేకుల లేకలంపెను
జక్కవ చన్నులనొత్తి సారె సారె సిగ్గువడి
ముక్కురగదల ముసిముసినవ్వు నవ్వెను ॥ ఎప్ప ॥

అంతరంగములో యాస లడ్డపెట్టరాక సతి
కాంతాళమున చెలికత్తె నంపెను
పంతపుమాటల మోవిఁ బల్లుమోప సిగ్గువడి
చెంతలఁ గొప్పు వీడఁగ సేస నీపైఁ బెట్టెను ॥ ఎప్పు ॥

వేడుక కాఁగిటిరతి వెలవెట్టలేక యింతి
నీడచూచే యద్దము కానికె యంపెను
యీడుగా శ్రీవేంకటేశ యీకె నిట్టే కూడిని
జాడలోఁ బయ్యెద జార సన్న నీకుఁజేసెను ॥ ఎప్పు ॥ 314

కురంజి

చేకాచుక రావయ్య చెలిని నీవు
దాకొని గోరఁ జిమ్మకు తమ్మిపువ్వవంటిది ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులవెంట వడిసీ సింగారరసములు
చుక్కలు గాసీ మోవిపై సుదతికిని
చిక్కించుక పానుపుపై సేఁతలేమి సేసితివో
మిక్కిలి యలసె నీకె మించుఁదీగెవంటిది ॥ చేకా ॥

పొదిగొనీ మేననెల్లా పులకల జొంపములు
కదిమీఁ గన్నుల చెంగావితేటలు
యిదివో సరసముల నెంత పెనఁగితివో
సదమదమాయ నీకె జాజిమొగ్గవంటిది ॥ చేకా ॥

చెలరేఁగీ నుదుటిపై చికురపుఁ దుమ్మిదలు
కళలు మోమున నట్టే కారుకమ్మీని
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యీకె నెంత గూడితివో
నిలువున జడిసీ వెన్నెలబొమ్మవంటిది ॥ చేకా ॥ 315

శుద్ధదేశి

ఇంతుల మంచిగుణాలు యెఱఁగవింతే కాక
 కాంతుఁడవాకెమనసు గనుకొనరాదా ॥ పల్లవి ॥

పిమ్మట దొరైన(?)చెలి ప్రియములు చెప్పఁగాక
 యెమ్మెలాడుకొనునా యేడనైనాను
 కమ్మి వలపు గలితే కానుకలంపుఁగాక
 దొమ్మిమాట లాడియాడి దూరవచ్చునా ॥ ఇంతు ॥

పాయలేనిసతి యిట్టే బాఁతిపడి నవ్వఁగాక
 చాయల సన్నలట్టే సాదించునా
 చేయి నమ్మితే నిట్టే సేవలు సేసుఁగాక
 కాయకపు సుద్దులకు కాఁతాళించఁ జూచునా ॥ ఇంతు ॥

రతికి లోనైనయాకె రమ్మని పిలుచుఁగాక
 తతిగొని పెనఁగునా తన్నుఁదానే
 యితవై శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
 సతమైన పనులకు జాడలు వేరౌనా ॥ ఇంతు ॥ 316

564-వ రేకు రామక్రియ

ఊడిగపువారినేల వొంటి నాసలు రేఁచేవు
 తాడుపడి లోలోనే తమకించి రతికి ॥ పల్లవి ॥

పట్టిన కాళాఁజియాపెపైఁ జేయి వేసుకొని
 వొట్టుచుఁ దమ్ములమట్టే వుమిసేవు
 గుట్టున నందుకు నింతి గుబగుబఁ జెమరించి
 నెట్టుకొని మోహించి నివ్వెరఁగు నొందెను ॥ ఊడి ॥

అడపము చెలిమీఁదనట్టె పాదాలు చాఁచుక
 అడరుచు నిక్కి యాకులందుకొనేవు
 తడఁబడి యాచెలి తనువెల్లాఁ బులకించి
 నిడువాలుఁగన్నులను నీమోముచూచెను ॥ ఊడి ॥

గిండివట్టే యాపె కుచగిరులపై నొరుగుక
అండనే చల్లని పన్నీరారగించేవు
దండిగా శ్రీవేంకటేశ తగ నన్నుఁ గూడితివి
మెండుగా తానూఁ గూడి మెచ్చులెల్లా మెచ్చెను ॥ ఊడి ॥ 317

సామంతం

ఏల దాఁచుకొనేవు నీవెరిఁగినదానవు
వేళ గాచుకొని వెల్లవిరి సేయరాదా ॥ పల్లవి ॥
నెలఁత నీమోముతేట నిండుమోవి తేనెలూట
పొలసి నీరమణుఁడు పొగడీనదే
చిలికి నీవేల యిఁక సిగ్గులు వడేవింత
పలుమారు నింకాఁ గొంత పచారించరాదా ॥ ఏల ॥
నెలుల నీపెనుఁగొప్పు నిచ్చలిజవ్వనపుఁ జొప్పు
తలి నీవిభుఁడు వ్రాసీ తమిలోనదే
మలఁగేల సేసేవు మర్మములుగా నింత
గుటిగా నింకా నీవే కుప్పళించరాదా ॥ ఏల ॥
భావపు నీలోకరఁగు పయ్యద జారుఁజెరఁగు
శ్రీవేంకటేశుఁడు వెల సేసీనదే
మోవనాడి మాటలేల మూటలు గట్టేవింత
యీవిధానఁ గూడితివి యేర్పరచరాదా ॥ ఏల ॥ 318

హిందోళం

ఎఱగని యాఁటదాని నెంత సేసేవు
వెఱగయ్యా మాకు నీవిధములు చూచి ॥ పల్లవి ॥
మట్టుమీఱ నవ్వునవ్వి మానముపైఁ జేయి వేసి
అట్టులు సేసేవుగా మెఱయ నింతిని
దిట్టమాటలాడి మోవితేనెల చవులు చూపి
ఘొటు భ్రమయించేవు యింతలో నీవు ॥ ఎఱ ॥

పారెసారె గోరనూఁది జవ్వనము పెడరేఁచి
ఆరితేరి నవ్వేవుగా అంగనను
నేరుపులు వచరించి నెట్టుకొని కొంగువట్టి
యీరీతినేల పఱచే విదివో నీవు ॥ఎఱ॥

చన్నులంటఁ గాఁగిలించి సరసములాడి యాడి
యెన్నిరతులఁ గూడేవు యీకన్నె నీవు
నన్ను శ్రీవేంకటేశుఁడ నమ్మించి యేలితివి
మన్నించి యెంత మెచ్చేవు మమ్మునిట్టే నీవు ॥ఎఱ॥ 319

భైరవి

ఏరీతి వేఁడుకొనేవే యిటు నీవు
నీరతికిఁ గాచుకొని నిలుచున్నవాఁడు ॥పల్లవి॥

చేయివట్టుకొని నీచెక్కునొక్కె రమణుని
ఆయములు సోఁక వెంగేలాడితివి
చాయలు సన్నలుఁ జూపి సంగడినున్న యతని
సోయగపుఁ గన్నులను(జూచి?)సొలసితివి ॥ఏరీతి॥

తమ్ముల మిడుచు నీదప్పి దేరిచే విభుని
బొమ్మల జంకించి సొలపులఁ దిట్టితి
పొమ్ములు నింపుచు నిన్నుఁ జొక్కించే యాతని
దొమ్మితోఁ బాదము దొక్కి తొడపై నెక్కితివి ॥ఏరీతి॥

చెనకి కాఁగిటఁగూడి శ్రీవేంకటేశ్వరుని
ననుపున నలయించి నవ్వితివి
మనసు మర్మమెరిఁగి మన్నించే యాతని
తనివార మోవియిచ్చి దక్కఁగొంటివి ॥ఏరీతి॥ 320

సాళంగం

మొక్కితి ననవే తన మొక్కలపు చేఁతలకు
దిక్కుల నెంతేసి తరితీపులఁ బెట్టీని ॥ పల్లవి ॥

తగవులన్నియునుఁ దనచేతనే వింటి
యెగసక్కెలెల్లా నిఁక నేలాడీనే
నగిన తన నవ్వులు నాఁటె నా మనసులోన
పగటునఁ దనచేత పంతము గొనేనా ॥ మొక్కితి ॥

అందికలుఁ బొందికలు నప్పుడే నేఁ గనుఁగొంటి
యిందులో తనపై నింద లేల మోపీనే
అందపుఁ దన సరసా లలవాటే నాకుఁ దొల్లి
మందెమేలమున నిఁక మంకులు చూపేనా ॥ మొక్కితి ॥

ననుపులు మన్ననలు నాకు నేఁడే తానొసఁగె
యెనలేక వలచితి నేల దూరేనే
ఘన శ్రీవేంకటేశుఁడు కాఁగిలించి నను గూడె
పనివడి యిఁక వేరే పట్టి పెనఁగేనా ॥ మొక్కితి ॥ 321

ముఖారి

ఎరవుల దానివలె నేమి మమ్ము నడిగేవు
సరసమాడి విభుని చనవు చేకోరాదా ॥ పల్లవి ॥

అంకెల నాతనిమీఁద నప్పుడు నీవు చల్లిన
జంకెన చూపులే కావా చవి సేసెను
పొంకమై మారుకు మారు పూఁచి కుమ్మరించినట్టి
వంకలమాటలే కావా వలపు వుట్టించెను ॥ ఎరవు ॥

వెలలేక పతితోను వేడుకలు వుట్టించిన
సెలవినవ్వులే కావా చిమ్మి రేఁచెను
చలపట్టి యొండొరుల సరికి బేసికిఁ జేసే
పెలుచు సన్నలే కావా ప్రియాలు వుట్టించెను ॥ ఎరవు ॥

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సిగ్గుదేరఁ గూడినట్టి
నీ వాఁడి చన్నులే కావా నెరవేర్చెను
కావుకొని లోలోని తమకములోనరించే
భావపు రతులే కావా పంతములందించెను ॥ ఎరవు ॥ 322

565-వ రేకు అమరసింధు

ఏమి చూచే వింతిదిక్కు యెందాఁకాను
సాములనే చెనకుచు చనవియ్యరాదా ॥ పల్లవి ॥

కొప్పు నీవు ముట్టితేనే కుప్పవడీ వెంట్రుకలు
చిప్పిల నంతలోఁ జెలి సిగ్గువడెను
వొప్పుగ జవ్వాది చేత నొక్కించ చమరుకొని
కప్పి నీవైనా కీలుగంటు వేయగాదా ॥ ఏమి ॥

పొలసి పయ్యెదంటితే పోఁకముడి జారెను
వెలయ నంతలో నింతి వెరగందెను
బలిమిఁ బన్నీటను పదనుగాఁ జిలికించి
చెలరేఁగి యిప్పుడే కుచ్చెల వోయరాదా ॥ ఏమి ॥

కడఁగి కాఁగిలించితే గందపుఁ బేంట్లు రాలెను
నడుమ నందుకుఁ గాంత నవ్వు నవ్వెను
అడరి శ్రీవేంకటేశ అంగపుఁజెమట నించి
తడిపి కమ్మటి వసంతము చల్లరాదా ॥ ఏమి ॥ 323

నారాయణి

చిత్తగించి వినవయ్య చెలికత్తియను నేను
పొత్తుల మీఇద్దరికిఁ బొరుగు మానెలవు ॥ పల్లవి

వింతలేక మాయింటికి వేగనే విచ్చేయవయ్య
కాంత నీకెదురువచ్చి కాచుకున్నది
మంతనాన వేడుకతో మన్నింతువు రావయ్య
పంతానఁ బానుపుమీఁదఁ బవ్వళించి వున్నది ॥ చిత్త ॥

ఇరవై మావాకిటికి నిట్టే చనుదేవయ్యా
తరుణి తొంగిచూపులఁ దతిగొన్నది
సరసములాడుటకు చయ్యన నరుదేవయ్యా
తరమిది నుద్యోగము దలపోయుచున్నది ॥ చిత్త ॥

వొద్దిక మాలోఁగిటికి నొనగూడ రావయ్యా
సుద్దులాలకించి ఇంతి చొక్కుచున్నది
గద్దరి శ్రీవేంకటేశ కాఁగిటఁ గూడితివిట్టే
ముద్దుల మాటల నీకు మొక్కుచున్నది ॥ చిత్త ॥ 324

లలిత

ఇరవాయ వలపులు యిద్దరికీ నీడనే
సరవితో నేలితివి చనవిమ్మి యిపుడు ॥ పల్లవి ॥

వొడి వట్టుకొంటి వాకె వోపనంటాఁ బెనఁగీని
వొడఁబరచేవు చన్నులొరసుకొంటా
బడలి వున్నది యాకె బ్రమలఁ బెట్టక యిఁక
తొడపై నిడుకోరాదా తొడిఁబడును ॥ ఇర ॥

చేయి వట్టుకొంటి వాపె చేరి యానలు వెట్టీని
నాయము వెట్టేవు మోవి నవ్వుకొంటాను
ఋాయకొని వున్నదాకె యేఁపులఁ బెట్టక యిఁక
పోయగాదా తలఁబాలు పొద్దులు గడపక ॥ ఇర ॥

కొప్పు వట్టుకొంట వాకె గుచ్చి కాఁగిలించుకొనీ
చొప్పులంటించేవు రతిఁ జొక్కించుకొంటా
ఇప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యెలయించకిఁక నాకె
దప్పిదేరిచితి వాకెదండ నుండరాదా ॥ ఇర ॥ 325

ముఖారి

ఏల వొడఁబరచేవే యిప్పుడు నన్ను
మేలిమి పతి వచ్చితే మెఱయించే వలపు ॥ పల్లవి ॥

చనవు గలవేళను సరసములాడవచ్చు
ననుచని వేళను నవ్వులేడనే
మనసులేకములైతే మర్మములు సమకూడు
పెనఁగేటి వేళను బెరయునా పొందులు ॥ ఏల ॥

మొక్కేటి వేళను ముందుముందే దయగల్లు
తక్కించే వేళను తనివేడదే
వొక్కటైన వేళను వొడఁబడు మాటలు
కక్కసించే వేళను కతలు చాలౌనా ॥ ఏల ॥

కూడిన యీవేళను గురుతులెల్లా నిండు
మేడెపు రతివేళను మేరగలదా
యీడనే శ్రీవేంకటేశుఁ డింతలోనే నన్ను నేలె
వేడుకయిన వేళను వేసటలు పుట్టునా ॥ ఏల ॥ 328

నాదరామక్రియ

ఏడ నేరుచుకొంటివి యిటువంటి కొత్తలు
వేడుకలివెల్లా నీకు వెల్లావిరులాయనా ॥ పల్లవి ॥

సమ్మతించఁ జెప్పి నాచంటిపై గోరుదీసేవు
వుమ్మడి నేమి సేసినా నొద్దంటినా
యెమ్మెల నెవ్వతైనాను యిటువలెనే నీకు
చిమ్ముచుఁ జేసే సేఁతలు చెప్పిచెప్పి చేసునా ॥ ఏడ ॥

గద్దమువట్టి వేఁడుక గంటి సేసేవు మోవి
వొడ్డి వూరకే సేయఁగా నొద్దంటినా
వొడ్డారాన నెవ్వతైనా నొద్దనుండి నీ కిట్ల
బిడ్డుదేర నసుపులు చెప్పిచెప్పి చేసునా ॥ ఏడ ॥

యెలమి శ్రీవేంకటేశ యెవ్వతైనా నీకిట్ల
చెలరేఁగిన పెండ్లిండ్లు చెప్పిచెప్పి చేసునా
కలసి కాఁగిటఁ గూడి కంకణము గట్టేవు
వొలసి ముందే కట్టఁగా నొద్దంటినా ॥ పద ॥ 327

హిందోళవసంతం

నీకేల కొంకను నిన్ను నాదేవా రెవ్వరు
దాకొని వొరసితేనే తల వంచేవు ॥ పల్లవి ॥
కొనచూపులను నీకుఁ గొచ్చి కొచ్చి మొక్కఁగాను
వనితతో నింతయేల వంతులాడేవు
ననుపున నెలవుల నవ్వు నీతో నవ్వఁగాను
వొనరి యంతేసి యాల వొడ్డుకొనేవు ॥ నీకేల ॥
నెలవుల నవ్వి నవ్వి చిత్తము గరఁగించఁగా
చెలియకు నింతేశాల సిగ్గు రేఁచేవు
మొలకచన్నుల నొత్తి ముద్దు నీకుఁ జూపఁగాను
తలపోసి నీ వేలింత తడఁబడేవు ॥ నీకేల ॥
కప్పురముమోవి నిచ్చి కాఁగిలించుకొనఁగాను
వుప్పతిల్లియేఁటి కసురుసురనేవు
ఇప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యిద్దరునుఁ గూడితిరి
చొప్పులెత్తి యింకనేల సోద్య మనేవు ॥ నీకేల ॥ 328

566-వ రేకు దేవగాంధారి

భావ మెఱిఁగిన నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా
నావద్దనే వుండుమీ నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా ॥ పల్లవి ॥
వేసరక నీవు నాతో వేమారుఁ జేసినట్టి
బాసలు నమ్మితి నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా
వాసికి వన్నెకు నీకు వలచి చొక్కితి నేను
నా సూటికే మన్నించు నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా ॥ భావ ॥

క్రియ గూడ నేను నీ కేలువట్టి పెండ్లాడితి
బయలీఁదించకు నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా
ప్రియములు రెట్టింపఁ బెనఁగితి నిందాఁకా
నయములు చూపుమీ నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా ॥ భావ॥

యెనసితి విటు నన్ను నియ్యకోలు సేసుకొని
పనుపడె రతి నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా
ఘనశ్రీవేంకటాద్రిపై కందువ నేలుకొంటివి
నను నిందరిలోపల నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడా ॥ భావ ॥ 329

దేశాక్షి

నీ నేరమెంచుకోక నెలఁతను దూరేవు
మేను మేనుఁ బెనఁగితే మించు గోరంటించదా ॥ పల్లవి॥

సిగ్గువడ్డ చెలిమీఁద జేయి నీవు వేసితేను
దిగ్గన లేచి గొప్పతిట్టు దిట్టదా
వొగ్గి ముసుఁగు వెట్టుక వుండఁగా వీడెమిచ్చితే
బగ్గనఁ జేతిపూవుబంతిఁ గొని వేయదా ॥ నీనేర॥

తలవంచుకొన్నయాపెఁ దడవి కొంగు వట్టతే
చలముతోఁ గొసరుచు జంకించదా
వొలిసి కంబము వట్టుకున్నయాపెఁ జెనకితే
బలిమిఁ జన్నుల నొత్తి పంతములు గొనదా ॥ నీనేర॥

పాదాలొత్తే యాపెను పట్టి కాఁగిలించుకొంటే
కాదనక నీమోవి గంటి సేయదా
యీదెస శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్ను నేలితివి
పోదిసేసి అట్టె నిన్నుఁ బొగడఁగ వలదా ॥ నీనేర ॥ 33

సామంతం

చూడ నిన్నిటా జాణఁడు చొక్కనాథుఁడు
వీడెమిచ్చె నాకు నిదె వేసఁ జొక్కనాథుఁడు ॥ పల్లవి ॥

అట్టె నీతో మాటలాడి ఆకెతోడా మాటలాడీఁ
జుట్టమిందరికిఁ గదే చొక్కనాథుఁడు
పట్టి నీకొంగప్పటిని పరాకులావెపై నించీ
దిట్ట యిన్నిటానుఁ గదే చొక్కనాథుఁడు ॥ చూడ ॥

సెలవుల నీతో నవ్వీ సిగ్గున నాకెతో నవ్వీ
సులభుఁడే యిన్నిటాను చొక్కనాథుఁడు
వలపు నీపైఁ జల్లి వంతుకావెకునుఁ జల్లి
అలరి సందడిఁ బెండ్లాడీఁ జొక్కనాథుఁడు ॥ చూడ ॥

తగ నిన్నుఁ గూడి యాకెఁ దమకించి కూడెను
సుగుడ యిన్నిటాఁ గదే చొక్కనాథుఁడు
అగపడి శ్రీవేంకటాద్రిపై నన్ను నేలెను
తగవరి దానే కదే తతిఁ జొక్కనాథుఁడు ॥ చూడ ॥ 331

శ్రీరాగం

ఏఁటి చక్కఁదనము యేమి జాఁతి నేము
చాటువ జవ్వనమున సడిఁబడ్డ వారము ॥ పల్లవి ॥

పుక్కట చకోరములఁ బోలేటి మాకన్నులు
జక్కవ పిట్టలవంటి చన్నులు మావి
పిక్కటిల్లు చందమామబిల్లవంటి మొగము
ముక్కు నువ్వుఁబువ్వుఁ బోలే మురిపెపువారము ॥ ఏఁటి ॥

గుంపుఁ దుమ్మిద రెక్కల కొలము మాకురులు
సొంపు దొండపండువంటి చొక్కపుమోవి
సంపద లేఁత చిగురుజాతి మాపాదములు
ఇంపులఁ దీగెలవంటి విపీవో మాచేతులు ॥ ఏఁటి ॥

సరిలేని సింహపు చందము మానడుము
పరగ చక్రమువంటి బటువు మాపిరుఁదు
గరిమ శ్రీవేంకటేశ కలిసితి మమ్మునిట్టే
పురిగొను బంగారుఁబొమ్మవంటి మేను ॥ ఘంటి ॥ 332

లలిత

అరయ శ్రావణ బహుళాష్టమి చంద్రోదయాన
సిరులతోనుదయించె శ్రీకృష్ణుఁ డిదివో ॥ పల్లవి ॥

వసుదేవునిపాలిటి వరతపోధనము
యెసగి దేవకీదేవి యెదపైసొమ్ము
సుసరాన గొల్లెతల సొంపు మంగళసూత్రము
శిసువై వుదయించె శ్రీకృష్ణుఁ డిదివో ॥ అరయ ॥

నందగోపుఁడు గన్న నమ్మిన నిధానము
పొందగు యశోదకు పూజదైవము
మందల యావులకును మంచి వజ్రపంజరము
చెంది యుదయించినాఁడు శ్రీకృష్ణుఁ డిదివో ॥ అరయ ॥

సేవ సేసే దాసుల చేతిలోని మాణికము
శ్రీవేంకటాద్రి నేచిన బ్రహ్మము
వోవరి నలమేల్మంగ నురముపైఁ బెట్టుకొని
చేవదేర నుదయించె శ్రీకృష్ణుఁ డిదివో ॥ అరయ ॥ 333

శంకరాభరణం

చేటతెల్లమాయ తిల్లగోవిందుఁడా
నీటు రాజసము నిండెను నీకు ॥ పల్లవి ॥

చేరి నిన్నొకతె చేయి వట్టుకొనె
కూరిములు సారెఁ గొసరె నొకతె
యేరీతిఁ దనిపే విద్దరిని నీవు
ఆరీతి వలపులబ్బెను మీకు ॥ చేట

చిమ్ముచు నొకతె సిగ్గులువడెను
బొమ్మల జంకించెఁ బోరచి నొకతె
యెమ్మెలకిద్దరి నెట్టు లాలించేవు
దొమ్ములయాసలు దొరకె మీకు ॥ తేట ॥

కందువ నొకతె కాఁగిలించి కూడె
చెంది వేరొక్కతె సేసవెట్టి కూడె
యిందరు శ్రీవేంకటేశ(య?)లమేల్మంగ
పొందులన్నిటాను పొసఁగె మీకు ॥ తేట ॥ 884

567-వ రేకు నాగవరాళి

మగవాని కింతయేల మరి కొంకను
అగడు సేయకు మమ్ము నందరిలో నీకను ॥ పల్లవి ॥

అంగనతో నీవేకత మాడేవేళ వచ్చితేను
చెంగట నేఁడెంతేసి సిగ్గువడేవు
సంగతి నీవూడిగపు సతులలో దానఁ గానా
వెంగెము సేసుక యెంత వేరుసేసేవు ॥ మగ ॥

సరసిజాక్షితో నవ్వే సమయాన నే మొక్కితే
శిరసు వంచుక యాల సిగ్గువడేవు
అరిది నీరాణివాసమైనట్టిదానఁ గానా
విరులమాఁటున నేల వెరగువడేవు ॥ మగ ॥

యీవేళ నింతిఁ గూడితి విట్టే నేనుఁ గూడితేను
శ్రీవేంకటేశుఁడ యేల సిగ్గువడేవు
గోవిందరాజ నిన్నుఁ గొలిచినదానఁ గానా
వేవేలు రతుల నేల వింతలు సేసేవు ॥ మగ ॥ 885

సాళంగనాట

ఏమి జూజాలాడేవు యెక్కడ చూచేవు నీవు
కామినిఁ జేకొనవయ్య కప్పురమీవయ్య ॥ పల్లవి ॥

సేస కొప్పు వంచుకొని చెక్కునఁ జెయ్యిడుకొని
ఆసపాటుఁజూపు నీపై నట్టే చల్లీని
వాసులకుఁ బెనఁగుచు వంతుకుఁ గాచుకున్నది
యీసుద్దులు వినవయ్య ఇంతి మన్నించవయ్యా ॥ ఏమి ॥

అండనిట్టే నిలుచుండి ఆయముల మాటలాడి
కొండలవంటి చన్నుల గుచ్చి నిన్ను
నిండుకొన నవ్వుచును నీకె లాచుకున్నది
దండిగాఁ జూడవయ్య తరుణిఁ గావవయ్యా ॥ ఏమి ॥

పానుపుపైఁ గూచుండి పంతమునఁ గాఁగిలించి
పూనిన రతుల నిట్టే పొదిగీ నిదే
శేనగాఁ గూడీ నిదె శ్రీవేంకటేశ్వర
నానాగతి నేలవయ్య నమ్మికలీవయ్యా ॥ఏమి ॥ 336

పాడి

ఆతఁడు బత్తిగలఁడు అన్నిటా నీపై నిదే
నీతితోడ నుండవే నీకే మేలు ॥ పల్లవి ॥

వేసరుకొనకువే విభుఁడు దానే వచ్చీ
ఆసపడి వుండవే అన్నియు లెస్సయ్యీని
వాసిఁ బంతాలాడకువే వలపులు చవులయ్యీ
బాసలు దలఁచుకోవే పట్టమేలేవు ॥ ఆతఁడు ॥

యెగ్గులు వట్టకువే యీతఁడే నిన్ను మన్నించీ
సిగ్గులు వడకువే చింత దీరీని
వెగ్గళపు జంకెలేలే వేడుక దానే పుట్టీ
వొగ్గి కాచుకుండవే వురమెక్కేవు ॥ ఆతఁడు ॥

సేవలింకాఁ జేయవే శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడి
వావులు చెప్పితి వౌనే వన్నెలుగాను
భావములోఁ గొంకకువే పచ్చిదేరీఁ దమకము
దేవులవై మెరయవే దిష్టమయ్యీ భోగము ॥ అతఁడు ॥ 337

ఆహిరి

ఏమి సేతు నీచిత్తమెటువలె నుండునో
ఆమాటకే లోఁగితి నన్నాదరించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చాలుకొని నీతోను సరసములాడఁగాను
ఆలించి మందెమేళ మనవుగదా
నాలి సేయకప్పటిని నవ్వులెల్ల నవ్వఁగాను
ఆలరి యాఁటది యని ఆడికెలు సేతువో ॥ ఏమి ॥

వొడిగట్టుకొని నీకు వూడిగేలు సేయఁగాను
అడరి యిచ్చకురాల ననవు గదా
తడఁబడ వీడేలు దండనుండి ఇయ్యఁగాను
కొడిమలు గట్టి కొంత కొసరుదువో ॥ ఏమి ॥

పానుపుమీఁద నుండి భావములు గరఁచఁగా
అనుకొని గయ్యాళి ననవు గదా
వూనుక శ్రీవేంకటేశ పొంచి నన్నుఁ గూడితివి
యీ నెపాన నన్ను నిట్టె యేలుదువో ॥ ఏమి ॥ 338

గౌళ

ఎంతని పొగడేమే నీయిటువంటి సుద్దులు
వంతులకు సవతులవంటిదానవా ॥ పల్లవి ॥

తేనెలువంటి మాటలు తేటలుగా విభునికి
కానికె వట్టితివౌనే కలికి
మోనమువనుండి కొంత ముగుదతనాననే
సోన గురియించితివే జోరున వలపులు ॥ ఎంత ॥

కప్పురమువంటి నవ్వు కందువగా నప్పటిని
కప్పము లిచ్చితివౌనే కాంతునికి
చప్పుడుసేయక కొంత సాదుఁదనానవే
లప్పలు రాలించితివే లావుగాఁ బ్రియములు ॥ ఎంత ॥

కుంకుమవంటి చూపు గురుతుగా నిప్పుడే
వుంకువ లిచ్చితివే నీ వొయడ(డయ?)నికి
అంకెల శ్రీవేంకటేశుఁ డాతఁడే నన్నిటు గూడె
పొంకాన మెప్పించితివే భోగపు నీమేకులు ॥ ఎంత ॥ 339

భైరవి

కందువ మాతోడిపొందు గలదే నీకు
విందులెన్నిచోట్ల వెదకేవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

వాసులకే పెనఁగీని వంతులకే వచ్చీని
ఆసలకే లాచీని అదివో యీపె
సేసలు వెట్టఁగరాదా చెక్కులు నొక్కఁగరాదా
రాసికెక్క నెక్కడ పరాకు సేసేవు ॥ కందువ ॥

యెమ్మెలకే మలసీని యింపులకే సొలసీని
సొమ్ములకే కొసరీని చొక్కుచు నాపె
తమ్ముల మిడఁగరాదా దప్పులు దేర్చఁగరాదా
వుమ్మడి నెందాఁకా నీవు వూరకుండేవు ॥ కందువ

పంతానకే కూడీని బంటికే నోరూరీని
యింతటా శ్రీవేంకటేశ యిప్పుడే యీకె
మంతన మాడఁగరాదా మమ్మునిట్టే యేలితివి
వింతగా నేమిటికి నివ్వెరఁగందేవు ॥ కందువ ॥ 340

568-వ రేకు సావేరి

వేవేలకు నీకు నీవే విచారించి మన్నించు
భావించి యెన్నఁడును బాయకుమీ నన్నును ॥ పల్లవి ॥

చిగురుమోవిమాటలు చిత్తానఁ బట్టీనా
నగుతానాడినవల్లా నమ్మికయ్యీనా
మొగి విచ్చని నాలోని మోహము చూతువు గాని
తగవులఁ బెట్టకు మీ తరుణి నే నీకు ॥ వేవేల ॥

మునుకొన్న వినయాలు ముచ్చటలు దెలిపీనా
చనవరి వూడిగాలు చవి రేఁచీనా
అనువైన నాతగులాయములెంతువు గాని
పెనఁగించుకొనకుమీ ప్రియురాల నేను ॥ వేవేల ॥

జవ్వనపుమదములు సందిమాటలాడీనా
కువ్వలైన గుణములు కొంగువట్టీనా
యివ్వల శ్రీవేంకటేశ ఇటు నన్నుఁ గూడితివి
మవ్వమైన అలమేలుమంగఁ బుమీ నేను ॥ వేవేల ॥ 341

లలిత

ఏమి గావలెనో యీకె ఇంతేసి నిన్నుఁ జేసీని
చేముట్టి అట్టే యీమేలు చేకొనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మురిపెముతో నవ్వీని ముసిముసి నవ్వులు
సొరిది తేటచూపులఁ జూచీని
కొరతనాల వలపు తొడిఁబడఁ జల్లీని
విరులఁ గొని వేసీని వీడెమిచ్చీని ॥ ఏమి ॥

మచ్చిక మర్మాలు సోఁక మాటలు నిన్నాడీని
పచ్చిమోవి చూపి నీతోఁ బంతమాడీని
రచ్చలోన ముద్దుటుంగరము సీటుఁ జూపీని
ముచ్చట సన్నలుసేసి మొక్కు మొక్కీని ॥ ఏమి ॥

కూరిమి గొసరుతాను కొంగువట్టి తీసీని
ఆరీతిఁ గాఁగిటఁగూడి అలయించీని
సారెకు శ్రీవేంకటేశ సమ్మటూరిలో నిన్నుఁ
పేరుకొని పిలిచీని ప్రియమందీని ॥ ఏమి ॥ 342

రామక్రియ

తొల్లే అన్నిటా బుద్ధిమంతురాలవమ్మా
చల్లఁగా నితనికి నొజ్జలవై తివమ్మా ॥ పల్లవి ॥
తొడమీఁదఁ గూచుండి దోసిలించి తలఁబాలు
విడువక చల్లేవమ్మా వేమారు నీవు
పడఁతి నీవిభుని కోపము మానుమని అవే
జడియక పెట్టే మంత్రాక్షతలాయనమ్మా ॥ తొల్లే ॥
ముసిముసి నవ్వులతో మొగము చూచి చూచి
యొసగి ఆకుమడిచి యిచ్చేవమ్మా
వెస నీమోవితేనెల విందులారగించుటకు
ఇసుమంత డేగపదనిచ్చినట్లమ్మా ॥ తొల్లే ॥
ఆరయ శ్రీవేంకటాద్రి ఆహోబలేశ్వరునిఁ
గూరిమితోఁ గాఁగిలించి కూడితివమ్మా
నేరుపుతో నితని నీసొమ్ముగాఁ జేసుకొని
ధారుణి పెట్టెఁ బెట్టి దాఁచినట్లమ్మా ॥ తొల్లే ॥ 343

శంకరాభరణం

ఔదువయ్యా జాణవు ప్రహ్లాదవరద
ఆదిగొని మొక్కేని ప్రహ్లాదవరదా ॥ పల్లవి ॥
యెదురుఁగొండలెక్కిన యిందిరఁ బెండ్లాడితివి
అది జాణతనము ప్రహ్లాదవరద
వుదుటుఁ గోపముమాని వూరకే నవ్వు నవ్వితి-
వదన నాపెఁజూచి ప్రహ్లాదవరదా

మొగముచూచి తేనే మోహముపైఁ జల్లితివి
అగడాయఁ బనులు ప్రహ్లాదవరద
తగిలి కొంగువట్టితే తమకించేవింతలో
అగవుదగవుల ప్రహ్లాదవరదా ॥ ఔరు ॥

చేయి చాఁచగా నాపెను సిగ్గువీడఁ గూడితివి
ఆయమెఱుఁగుదువు ప్రహ్లాదవరదా
యీయెడ నహోబలాన నిట్టే శ్రీవేంకటాద్రిని
ఆయిత్తము పెండ్లిండ్లు ప్రహ్లాదవరదా ॥ ఔరు ॥ 344

ముఖారి

కోమలపుమేని సతిఁ గోరకు మంతేసి
మోముచూచి కూరిమితో మొక్కీ నీకును ॥ పల్లవి ॥

వుప్పతిల్ల మాటలాడి వూరడించి బాసలిచ్చి
అప్పుడు పెండ్లాడితి వందరిలోన
కొప్పువట్టి తీసి యట్టే కొంగుచుట్టి పట్టుకొని
పిప్పిసేసితివి యింత పిసుకకు మీపెను ॥ కోమ ॥

ఆసలెల్లాఁ బుట్టించి ఆయములు చేతనంటి
సేస వెట్టితి వప్పుడు చేచేతను
గాసిగాఁ జన్నులు వట్టి కడుఁజెమటలు రేఁచి
వేసారఁ బెనఁగితివి మోసపుచ్చకిఁకను ॥ కోమ ॥

వావులెల్లాఁ జెప్పిచెప్పి వాఁటముగాఁ గాఁగిలించి
చేవదీరఁ గూడితివి శ్రీవేంకటేశ
వేవేలు మన్ననలిచ్చి వింతలెల్లా నేరిపి
కైవసమైతివి యిట్టే కరుణించుమిఁకను ॥ కోమ ॥ 345

[illegible]

[illegible]
[illegible] ॥పల్లవి॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥అను॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥చర॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

[illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

వేడుకకాఁడవు నీవు వేలుపులు మరి మెచ్చ
కూడితివి నన్ను నేఁడు గొనబు వేళ
పాడితో నడవే నీకు పంతములు మరి మాకు
వాడికె శ్రీవేంకటేశ మంచి పొత్తు వేళ ॥ ఎలుఁగ ॥ 847

పాళ్వగౌళ

ఏమి సేయుమనేవయ్యా యింక నన్నును
వేమరు నీ పొందునయ్యా సిగ్గయ్యీని ॥ పల్లవి ॥
అలిగి నాపై నీవో నవ్వే మాటలాడఁగా
నాతో నీవు నవ్వఁగా నవ్వు వచ్చీని
దాఁకొని జగము నీవు దవ్వులలో నుండి వచ్చి
చేత నా చెయ్యి వట్టఁగ సిగ్గయ్యీని ॥ ఏమి ॥
వుస్సురని నాపై నీవాడుకట్టి తియ్యఁగాను
నన్ను నీవు చేపట్టఁగా నవ్వు వచ్చీని
కన్నవారినెల్లా నీవు కాఁగిలించుకొని వచ్చి
చిన్ని నా చన్నులంటఁగా సిగ్గయ్యీని ॥ ఏమి ॥
భావించి యాపై నీకుఁ బానుపు పరచఁగాను
నావద్ద నీవు పండఁగా నవ్వు వచ్చీని
శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడ చేతలెల్లాఁ జేసి వచ్చి
చేపట్టి నన్నుఁ గూడఁగా సిగ్గయ్యీని ॥ ఏమి ॥ 848

మాళవిగౌళ

అల్లాడఁ బడి వున్నదా అందుకే తనను
పల్లదాన బడికితే పచ్చిగాదా తనువు ॥ పల్లవి ॥
వొగ్గిన పలవులెంత వొడఁగట్టుకొనినాను
యెగ్గు సిగ్గు లేకుండితే నేఁటి వనిత
నిగ్గుల రమణుఁడెంత నెదవుగా మన్నించినా
వెగ్గళించి మాటాడిన విరుగదా మనసు ॥ అల్లా ॥

నెచ్చెలికి వయసెంత విలువున వడిసినా-
నిచ్చకము లేకుండితే నేఁటివేడుక
మచ్చిక నాతఁడెంత మంతనాన నవ్వినాను
రచ్చల నాడుకొంటే రవ్వగావా రతులు ॥ అల్లా ॥

ఘనముగ నెంత సింగారించుకుండినాను
యెనయక వుండితేను యేఁటి నేరుపు
ఘనుఁడ శ్రీవేంకటేశ కలసి నిన్నిటు నేఁడు
పెనగించుకొంటేను పెరుగదా చలము ॥ అల్లా ॥ 349

దేసాళం

అందుకేమి దోసమా అట్టే కానిమ్మనవయ్య
చెంది మామొగము చూచి సిగ్గువడ నేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

నెలకొని నీవెంతేసి నేమస్తుఁడ వైవాను
వలచి వచ్చినదాని వద్దనఁగవచ్చునా
తొలుత నీవెంత గుట్టుతోడివాఁడ వైవాను
కలకల నవ్వేదానిఁ గడపఁగఁగలవా ॥ అందు ॥

పట్టపుదొరలై యెంతపంతగాఁడ వైనాను
చుట్టమై వచ్చినదానిఁ దట్టితోయవచ్చునా
గట్టిగా పెక్కుచెలులు గలవాఁడ వైనాను
వెట్టికి వచ్చినదాని విడువఁగఁగలవా ॥ అందు ॥

వుడివోని శ్రీసతి వురమెంత యెక్కినాను
తొడపై నెక్కినదానిఁ దోయఁగ వచ్చునా
కడఁగి శ్రీవేంకటేశ కలసితి విటు నన్ను
వొడివట్టిన సతినొల్ల నోప ననఁగలవా ॥ అందు ॥ 350

రామక్రియ

జడిసేవు గనక నీ సమరతి నుండి నేను
    వొడిపట్టుకున్న దాన నొద్దికలు మీరఁగా ॥ పల్లవి ॥

వలపులు రేఁచితే వడిగొనీఁ దమకము
    తలఁచుకొంటేఁ గడుఁ దమి యెక్కీని
    మొలకచన్నులురము మోవ నిన్నుఁ గాఁగిలించి
    బలిమి నుండాన నిదే పట్టరాక పాయము ॥ జడి ॥

తప్పక చూచితేను తడఁబడీఁ జిత్తము
    ముప్పిరిగా నవ్వితేను మించీ వేడుక
    నెప్పుగాఁగా నామోవి నీమోవి గదియించి
    చిప్పిలి వుండాన నిట్టే చెలరేఁగీఁ దనువు ॥ జడి ॥

నెటి సరస మాడితే నిండుకొనీఁ బులకలు
    చెలఁగు గప్పితే నట్టే చెమరించీని
    యెలిఁగి శ్రీవేంకటేశ యిట్టే నన్నుఁ గూడితివి
    వొలగుకుండాన నీపై నొనరె నా నోములు ॥ జడి ॥ 351

సామంతం

అవునయ్యా మంచివాఁడ వందుకు దొరకొంటివి
    కవగూడే మగువలు గాతల కోపుదురా ॥ పల్లవి ॥

చేరిచేరి నీతోను సిగ్గులు వడఁగానే
    గోర గీరేవేమయ్యా కోమలిని
    ఆరితేరినవాఁడవు అన్నిటికి నోపుదువు
    వూరివారి కన్నెక లోపుదురా ఇందుకు ॥ అవు ॥

తడఁబడి చేతులను తప్పించుకొనఁగానే
    యెడయక చన్నులంటే విదేమయ్యా
    కడు సాములు సేతువు కలదు సత్తువ నీకు
    వొడికపు జవ్వనులు వోపుదురా ఇందుకు ॥ అవు ॥

పొందులు చూపి దయలు వుట్ట మాటలాడఁగానే
కిందుపడ రతులఁ జొక్కించితివయ్యా
విందుల శ్రీవేంకటేశ వేడుకతోఁ గూడితివి
వొందిలి మానినులెల్లా నోపుదురా ఇందుకు ॥ అవు ॥ 852

570-వ రేకు ఉద్ధవసంతం

ఏల పేసేవు మాతో నిన్నిమాయలు
పోలించితే గురుతులు బూమెల్ల నిండవా ॥ పల్లవి ॥

మలసి నీవెంత నాతో మఱఁగులు వెట్టినాను
కలికి నీతో నవ్వఁగాఁ గానరాదా
పొలుపుగ మరిఁగొన్ని బొంకులు బొంకినాను
పలు నీచేఁతలు బట్టబయటనే పడవా ॥ ఏల ॥

అందరిలో నీవు నాపై నానలెన్ని వెట్టినాను
యిందుముఖి మొక్కఁగాను యెఱఁగరాదా
గొందినెంత తలవంచుకొని నీవు వుండినాను
విందులాపె చెప్పరాఁగా వెల్లవిరి గాదా ॥ ఏల ॥

పెనఁగి నాకెంత నీవు ప్రియములు చెప్పినాను
పనులాపె సేయఁగాను పచ్చిగాదా
ఘనుఁడ శ్రీవేంకటేశ కలసితివిటు నన్ను
ననుపులాపె చూపఁగా పెనురట్టు గాదా ॥ ఏల ॥ 858

సాళంగం

దిట్టవన్నిటాఁ దొల్లే తేరినవాఁడవు నీవు
గట్టిగా నిన్నుఁ జేపట్టుట గాక ॥ పల్లవి ॥

అలరి నీవు రావని అలుగఁగఁ దగునా
సలుగడ సెలవుల నవ్వుట గాక
కలయవనుచు నిన్నుఁ గసరఁగఁ దగునా
మొలకసిగ్గుతోడ మొక్కుట గాక ॥ దిట్ట ॥

కదలు దొక్కితివని కాఁతాళించఁ దగునా
మెడయెత్తి సారె నిన్ను మెచ్చుట గాక
అడియాలాలెల్లాఁ జూచి అట్టే తిట్టఁదగునా
గొడవలేక నిన్నుఁ గొలుచుట గాక ॥ దిట్ట ॥

పాసి వుంటివని నీతోఁ బదరఁగఁ దగునా
రేసులకు నిన్నుఁ గాఁగిలించుట గాక
యీసు దీరె శ్రీవేంకటేశ నన్నెనసితివి
సేసపెట్టి యిఁకనిట్టే చెలఁగుటగాక ॥ దిట్ట ॥ 354

కన్నడగౌళ

భయమెల్లాఁ బాసె యిఁకఁ బనిలేదు
జయమై నీకాతఁడు సమ్మతించుండఁగను ॥ పల్లవి ॥

నను పై నీవతనితో నవ్వు నవ్వవలదా
చనవు నీకిచ్చినది చాలాఁ గద్దు
గునిసి నీవప్పటిని కొసరఁగ వలదా
పెనఁగి నీకాతఁడు ప్రియము చెప్పఁగను ॥ భయ ॥

బెట్టుగా నీవతనితో బిగియఁగవలదా
పట్టిపట్టి నిన్నిట్లాఁ బాలార్చఁగను
చుట్టమపై కమ్మటిని సూడువట్ట వలదా
అట్టుగా నీకాతఁడు గుట్టు సేయఁగాను ॥ భయ ॥

చలపట్టి నీవాతని సాధించ వలదా
యెలమిఁదప్పని బాసలియ్యఁగాన
అలరి శ్రీవేంకటేశుఁడతఁడే నిన్నిదె కూడె
యిల నిన్నురముమీఁద నెక్కించుకుండఁగాను ॥ భయ ॥ 355

సాళంగనాట

నీకే తెలుసునయ్యా నేరుపరివౌదువు
వాకున నిద్దరికిని వంతు వెట్టేవా ॥ పల్లవి ॥

చాయలకు నాపెతోడ సరసములాడేవు
యీయెడ నాతో నైతే నిటు నవ్వేవు
యేయెడఁ గూరిమి నీకు యెవ్వరివాఁడవు నీవు
పాయము ఇద్దరికిని పంచిపెట్టేవా ॥ నీకే ॥

మచ్చికె నాకెదిక్కు మగిడి చూచేవిట్టె
యిచ్చలు నాతో నైతే యిటులాడేవు
కచ్చు పెట్టేదెందు నీకు కాఁగిలి యెవ్వరిసొమ్ము
రిచ్చల నీమనసిద్దరికిఁ దూఁచిచ్చేవా ॥ నీకే ॥

వెంటవెంట నాపెను వేమారుఁ గూడేవు
ఇంటికి వచ్చి నన్ను నిటు గూడేవు
జంట యెందు శ్రీవేంకటేశ్వర నీకుఁ బ్రియమేది
రెంటెము నేఁడు యిద్దరిపయిఁ గప్పేవా ॥ నీకే ॥ 358

మంగళకౌశిక

ఇందరు నున్నారు మీతో నేమంటినే
దిందుపడి తానేల తిట్టు దిట్టీనే ॥ పల్లవి ॥

తగవరితన మెల్లా తనదున్నదంటిఁ గాక
యెగసక్కెలకు మరి యేమంటినే
చిగురుమోవిమీఁద చిల్లులున్నవంటిఁ గాక
వెగటుగా నేనేమి వెంగెము లాడితినే ॥ ఇంద ॥

మొక్కలపుఁ గళలెల్ల మోము నిండె నంటిఁ గాక
యెక్కడా లేని నేరాలేమంటినే
మిక్కిలి వాసనలు నీమేన మించె నంటిఁ గాక
నిక్కమూఁ(ము?) గాంతలమీఁద నిందలేమాడితినే ॥ ఇంద ॥

చీటికి మాటికిని మై ఛెమరించె నంటిఁ గాక
ఏఁటికి నలసేవని యేమంటివే
గాఁటపు శ్రీవేంకటేశ కడపలో నన్నుఁగూడి
యేఁట వెట్టేవంటిఁ గాక యేతులేమాడితినే ॥ ఇంద ॥ 357

శ్రీరాగం

బుజ్జగించరాదా పొలఁతి నిట్టే
అజ్జకాఁడనంటా నుంటివౌనయ్యా నీవు ॥ పల్లవి ॥

సోయగపు చూపులను చూచి యాపె దిట్టఁగానే
రాయడించి తీసేవు రతికి నీవు
నాయమా వేఁడిపాలకు నాలుక చాఁచ నీకు
యీయెడ నీకే తెలుసు నెటువంటి సుఖము ॥ బుజ్జ ॥

గుట్టున నాపె నిన్ను గోరికొన నూఁదఁగానే
బెట్టుగ మోవితేనెకుఁ బెనఁగేవు
పట్టి తీసేవు మాఁగనివంట నేది రసము
యెట్టి జాణవై తివిది యెటువంటి సుఖము ॥ బుజ్జ ॥

పొలసి యాపె నిన్ను బొమ్మల జంకించఁగాను
కులికి చన్నులువట్టి కూడితివి
కలికి శ్రీవేంకటేశ కారము తీపుసేసితి
వెలిమి నీమాయలివి యెటువంటి సుఖము ॥ బుజ్జ ॥ 358

571-వ రేకు కాంబోది

ఆనతీయవయ్యా నాకు నట్టే వొక్కమనసుగా
మోనముతోడుత నీకు మొక్కేఁగాని ॥ పల్లవి ॥

చెంతల మాటాడుమంటా చేవట్టి వేఁడుకొనేవు
పంతము నీకు వచ్చెనా పలికేఁ గాని
సంతతపు నీచేఁతలు సమ్మతించఁ జేసేవు
యింత నీకుఁ బ్రియమా ఇయ్యకొనేఁ గాని ॥ ఆన ॥

వొంటి నన్ను గిలిగించి వూరకైనాఁ బెనఁగేవు
నంటున నీకు సెలవా నవ్వేఁ గాని
గొంటరితనాన మేని గురుతులు చూపేవు
సొంటులు నీకు నింపా చూచేఁ గాని ॥ అవ ॥

పయి జేయివేసి నన్ను బలిమిసేయ వచ్చేవు
ప్రియమా నీపై సేసవెట్టేఁ గాని
దయతో శ్రీవేంకటేశ తగిలి నన్నేలితివి
నియతాన నీకు మెచ్చా నెలకొనేఁ గాని ॥ అవ ॥ 359

దేవగాంధారి

మగువమాటలే గురుమంత్రము నీకు
వెగటుదీర నివి విన్నవించదాయనా ॥ పల్లవి ॥

కాంతలు గోపగించితే కడుఁ బచ్చిసేతురని
చెంతల నాకె బుద్ది చెప్పదాయనా
మంతనమైనప్పుడే మనసు గరఁతురని
వింత నీమంకుఁదనము విడిపించదాయనా ॥ మగువ ॥

సరసమాడేటివేళ చలము సాదింతురని
నిరతితో నీకు నీతి నేర్పదాయనా
మరిగితేఁ దమకము మరియును రేఁతురని
పరగ నీకితవుగాఁ బట్టించదాయనా ॥ మగువ ॥

కూడినట్టి రతివేళ కొప్పువట్టి తీతురని
వాడికైన నీగుణము వంచదాయనా
యీడనే శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్ను నేలితివి
వోడక నీకు వంకలొత్తదాయనా ॥ మగువ ॥ 360

శుద్ధవసంతం

మంచితనము సేయఁగ మారుమలతు రటవే
కంచువంటి చిత్తములో కపటాలేమిటికే ॥ పల్లవి ॥
అక్కరతో రమణుఁడు అట్టే నీపై బత్తిని
చెక్కు నొక్కఁగానే చేయి దీసేవు
మొక్కలాన వీడెమిచ్చి మొదల నాకు మడిచి
గక్కన నియ్యఁగానే కారమనేవు ॥ మంచి ॥
మేలుగలవాఁడు గాన మేనదానవంటూ నిన్ను
కాలు దొక్కఁగా నేల గాతలాడేవే
మేలిమి పన్నీరుచల్లి మేదించిన గందము
వేల నీపైఁ బమరఁగ వేఁడి యనేవు ॥ మంచి ॥
ఏనవులో శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు కాఁగిటఁ గూడి
చెనకఁగ నప్పటిని సిగ్గువడేవే
నమపునఁ దురుమున నానా విరులు ముడిచి
మొనగోరు నాఁటించితే మొగచాటనేవు ॥ మంచి ॥ 361

మంగళకౌశిక

నీకేల వెరపు నలఁతకిది సమ్మతే
చేకొన్న నీయిచ్చలను చెందఁగరాదా ॥ పల్లవి ॥
సిగ్గువడి వుంటేనేమి చెయివట్టి తియ్యరాదా
యెగ్గులు తప్పులు నాపె యెంచీనా
అగ్గలపు వలపులు ఆసల విడిచుండునా
బగ్గనఁ బువ్వు తొడమెఁ బాసి వుండునా ॥ నీకే
నవ్వుతా నుంటేనేమి నలిఁ గాఁగిలించరాదా
రవ్వలుసేసి బీరము చూపీనా
మవ్వపు జవ్వనమది మదము విడిచుండునా
దివ్వెవెలుఁగు చీఁకటిఁ దెగి పాసి వుండునా ॥ నీకే ॥

గుట్టుతో నుండేనేమి కూచుండక పెట్టుకోరాదా
యెట్టైనా నలమేల్మంగ యెదురాడినా
నెట్టన శ్రీవేంకటేశ నిన్నుఁగూడి వున్నదికె
వొట్టిన కొండలు రాళ్ళనాగెఁ బాసి వుండునా ॥ నీకే ॥ ౩౮౨

శంకరాభరణం

ఊడిగపు వారెల్లా నొద్దనుండరో
వేడుక యేకాంతమున వెలసీని దేవుఁడు ॥ పల్లవి ॥

నిలువుగోణము గట్టి నిలుచుండి పన్నీట
జలకమాడీ నదె సర్వేశుఁడు
తలపాగ చుట్టు చుట్టి తడిమూళ్ళు మేన నొత్తి
తొలఁగ కుత్తరీయముతో నున్నాఁడు దేవుఁడు ॥ ఊడి ॥

కప్పురకాపు మేనఁ గలయ మెత్తించుకొంటా
చిప్పిలఁగఁ జెమరించీ శ్రీవిభుఁడు
ముప్పిరిఁ బాటలు వింటా మునులు నుతించఁగాను
దప్పిదేరి సింగారానఁ దానువ్వాఁడు దేవుఁడు ॥ ఊడి ॥

తట్టుపుణుఁ గలఁదుక తరి సొమ్ములు నించుక
యిట్టె యలమేల్మంగ వెదఁ గట్టుక
వట్టి యారగించుకొంటా వలులోకా తేలుకొంటా
మెట్టి శ్రీవేంకటాద్రిని మెఱసీని దేవుఁడు ॥ ఊడి ॥ ౩౮౩

పాడి

చనవు గలుగుచోట చలమేఁటికి
పెనఁగఁబోతేఁ బ్రియము పెండుపడదా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కి వేఁడుకొనే చెలువునివంక చూచి
మొక్కవద్దా యేమే నీవు మోము వంచేవు
తక్కుల నాతఁడు మరి తప్పులెన్ని సేసినాను
´క్కసించితే వలపు గరివడదా ॥ చనవు ॥

కొసరి మాటాడి పతిఁ గొంగువట్టి తీసుకొని
ముసఁగి నవ్వఁగవద్దా మొమ్మెలాడేవు
మసరముగాక పతి మాటికెంత రాకుండినా
పిసికితే మనసైనాఁ బిప్పిగట్టదా ॥ చనవు ॥

కూడేటి శ్రీవేంకటేశు గొబ్బునఁ గాఁగిలించి
యీడై యిట్టే వుండవద్దా యేల మీరేవు
వోడ కలమేల్మంగవు వూరకాతఁ డుండినాను
వాడుకొంటే వయసు కావరమెచ్చదా ॥ చనవు ॥ 364

572-వ రేకు లలిత

చెప్పకురే బుద్దులిఁక చెలులాల
చిప్పిల నాతనికే సెలవు నావయసు ॥ పల్లవి ॥

చెప్పరాని మాటలకు చెవులొగ్గి విననేల
తప్పులెంచే పనులైతే తాఁ జేయవేల
వొప్పుగా నెప్పుడూఁ బతివొద్ద నిట్టే వుండఁగాను
అప్పటికప్పటి భోగమైనంతే చాలును ॥ చెప్ప ॥

వోపలేని భారము వొడిఁగట్టుకోనేల
కైపైన వేడుకలు గైకొననేల
చేపట్టినాతనికి సేవ సేసుకుండఁగాను
చూపుల నాతఁడు దయఁ జూచినదే చాలును ॥ చెప్ప ॥

చప్పని మాటలు మరి సారెసారె నాడనేల
వుప్పతించి పంతముల నొరయనేల
యిప్పుడు శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టె కూడి వుండఁగాను
కప్పి సంతోసించిన యీకందువిదే చాలును ॥ చెప్ప ॥ 365

ముఖారి

ఇద్దరికిఁ జనవు నీవిచ్చితివి తొలుత ~
    వొద్దనుండి బుద్ధిచెప్పి వొనగూర్చవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
నీయింతితో జగడించి నీవేమందువో యని
    చేయెత్తి మొక్కె నిదె సెలవు నీకు
    పాయపుదానఁ గాన పంతానకే పెనఁగుదు
    మాయిద్దరి సంది చేర్చి మన్నించవయ్యా ॥ ఇద్ద ॥
అప్పటి నాపెతో నేను అన్ని యెమ్మెలాడుకొంటి
    చెప్పినట్టెల్లాఁ జేసే సెలవు నీకు
    తప్పరాని విరహపుదానఁ గాన కొసరితి
    ఇప్పుడిద్దరి రక్షించి యేలుకొనవయ్యా ॥ ఇద్ద ॥
గరిమ బింకములాడి కడు నిన్ను వేఁడుకొంటి
    సిరుల శ్రీవేంకటేశ సెలవు నీకు
    వరుసదానఁ గనక వనితచేఁ జెప్పించితి
    ఇరవై నన్నుఁగూడితి విద్దరిఁ గావవయ్యా ॥ ఇద్ద ॥ ३६६

ఆహిరి

నేరని జీవులము నేమే మెఱుఁగుదుము
    నేరిచిన నీవే మన్నించుటింతే కాక ॥ పల్లవి ॥
చలపట్టి నిన్నును సాదించ వసమా
    బలిమి చేసి చేతఁబట్ట వసమా
    తలఁపులో నిన్నునిట్టే తలఁచఁగ వసమా
    సులభమై నీవే పొడచూపుటింతే కాక ॥ నేర ॥
మిక్కిలి సేవసేసి మెప్పించ వసమా
    అక్కర నీపై భక్తి నంద వసమా
    గక్కన నిన్ను నుతించి కడగాన వసమా
    దక్కి మాకు నిట్టే ప్రత్యక్షమవుట గాక ॥ నేర ॥

పొంటులు సోదించి నిన్నుఁ జూడఁగ వసమా
అంటి ముట్టి పూజించ నది వసమా
బంటనై తి నీమనసు పట్టనైనా వసమ
యింట శ్రీవేంకటేశ నీ విరవాట గాక ॥ నేర ॥ 367

నారాయణి

రావయ్యా యెక్కడి సుద్ది రవ్వ సేయక
ఈ వరపు సతులెట్టు గద్దించేరు నన్నుఁ ॥ పల్లవి ॥
వలచిన నీవు నాకు వసమై వుండితేఁ జాలు
పలుపు లేమాడేరు సవతు లిఁక
అలరి నీవిచ్చిన ఆస గలితేఁ జాలు
చెలుల వెంగెము లేమి సేసీ నన్ను ॥ రావ ॥
మగఁడవు నీవు నాతో మాటలాడితేఁ జాలు
యెగసక్కే లేమాడేరు యెవ్వరూ నిఁక
మొగమిచ్చి నీవు నాతో మొనసి నవ్వితేఁ జాలు
తెగి యేకాంతలు వచ్చి తేర్చేరు నన్ను ॥ రావ ॥
శ్రీవేంకటేశ నీవు చేకొని కూడితేఁ జాలు
ఆవల నేమాడేరు ఆఁడువారిఁక
సేవ యిచ్చి యేలితివి నీవు మన్నించితేఁ జాలు
సోవల నే రమణలు సొలసేరు నన్ను ॥ రావ ॥ 368

నాదరామక్రియ

బుద్ది చెప్పేవారమా పొలఁతుల మింతే నేము
నిద్దిరించ వెప్పుడును నీకే తెలుసునే ॥ పల్లవి ॥
సిగ్గులు వడేవారిపైఁ జేతులెట్టు చాఁచేది (దే?)
యెగ్గులువట్టేవారి నేమనేది (దే?)
వొగ్గుచు నీ నాయకుఁడు వొడివట్టి తియ్యఁగాను
నిగ్గుల విట్టునీఁ గేవు నీకే తెలుసునే ॥ బుద్ది ॥

లిట్టులు దిట్టేవారి కెరువెట్టు వచ్చేదే
వొట్టువెట్టేవారి నొరసే దేమే
జట్టిగొని రమణుఁడు సారెసారె వేఁడుకోఁగా
నెట్టన నానవెట్టేవు నీకే తెలుసునే ॥ బుద్ది ॥

తప్పులెంచేవారికిఁ దగవులెట్టు చెప్పేదే
లిప్పరానివారి నెట్టు తెలిపేదే
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశుఁ డెనసి మన్నించఁగాను
నెప్పున నవ్వు నవ్వేవు నీకే తెలుసునే ॥ బుద్ది ॥ 369

శంకరాభరణం

అంగన లెల్లా నవ్వేరు అదివో నేఁడు
అంగములు పులకించె నదివో నేఁడు ॥ పల్లవి ॥

చేరి నీవు విలువఁగా సిగ్గువ నాపె లోఁగఁగా
అరితేరె వలపులు అదివో నేఁడు
గారవించఁగా నీవు కాంత నీకు మొక్కఁగాను
ఆరగించ వేళలేదు అదివో నేఁడు ॥ అంగన ॥

అంది నీవు చెనకఁగా నాపె యిల్లు చొచ్చుకోఁగా
అందరు నెటిఁగి రీపనదివో నేఁడు
చెంది నీవు వెనగఁగా చెలి సరసమాడఁగా
అందమాయ గోరితాఁకులదివో నేఁడు ॥ అంగన ॥

సేస నీవు వెట్టఁగాను సెలవి నాపె నవ్వఁగా-
నా సుద్దులింతటా నిండె నదివో నేఁడు
శ్రీసతినిఁ గూడితివి శ్రీవేంకటేశ నేఁడు
ఆస లిద్దరికెక్కుడు అదివో నేఁడు ॥ అంగన ॥ 370

573-వ రేకు వరాళి

ఊరకుండితే నెలుంగ(?)వొత్తుక వచ్చేవు నీవు
యేరా యింతటిలోనే యెమ్మెలాడేవు ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడరాదా నీవు చేయి మీఁద వేయఁగాను
యెగ్గుపట్టరాదా నేను యేమైనా నాడఁగాను
అగ్గలము నవ్వరాదా ఆయము లిట్టే యంటఁగా
కగ్గి యిందరిలో నేల కాకుసేసేవు ॥ ఊర ॥

తలవంచుకొనరాదా తమకించి పైకొనఁగా
పులకించరాదా నీవు పొందులెల్లాఁ జూపఁగాను
కళలతో మించరాదా కప్పురముపైఁ జల్లఁగా
చెలులకింతలో నను(జేతఁ జూపేవు ॥ ఊర ॥

నివ్వెరఁగు నొందరాదా నీవు కాఁగిలించఁగాను
జవ్వనాన వీఁగరాదా సమరతులఁ గూడఁగా
పువ్విళ్ళూర మొక్కరాదా వొక్కటై బుజ్జగించఁగా
రవ్వగా శ్రీవేంకటేశ రాఁపేల సేసేవు ॥ ఊర ॥ 371

బౌళి

ఇద్దరికిఁ బోరువెట్టి యేమి చూచి నవ్వేవయ్యా
గుద్దులాట వెలిగాను కోపగించీ నీపె ॥ పల్లవి ॥

మొగము తప్పక చూచి మూతులు విరుచుకొని
జగడించి ఇట్టే పగచాటీ నీపె
పగటుఁ జేతులు చాఁచి పైపై వేళ్ళు మడిచి
తగవులకు రమ్మంటూ దట్టించీ నాపె ॥ ఇద్ద ॥

ఆడరాని మాటలాడి అట్టే వొట్లు వెట్టి
జాడతోడ సణఁగులు చల్లీ నీపె
వాడలో సాకిరివెట్టి వనితలకెల్లాఁ జెప్పి
తోడనే నీమీఁదఁ బెట్టి తొర్లఁదిట్టీ నాపె ॥ ఇద్ద ॥

పిరిచుట్టు చుట్టుకొని బిగువుతో నిల్లురికి
సరుస వాదులడిచి జంకించీ నీపె
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యెడచొచ్చి నీవిద్దరు
సరిసేసి కూడఁగాను సాదులై రీపెనాపె ॥ ఇద్ద ॥ 372

నాట

ఏమే యిందరిలోన నెంతగర్వమే
నీమగఁడు మన్నించితే నీకొద్దా వినయము ॥ పల్లవి ॥
మొక్కలానఁ బతివద్ద ముందర ముందర వచ్చి
కక్కసించి కూచుండేవు గద్దెమీఁదను
చక్కని కొలువులోని సతులిందరును జూచి
వొక్కరొక్కరి మొగాలు వొగిఁ జూచేరదివో ॥ ఏమే ॥
చెమటలు వెట్టఁగాను చెలువుని తొడమీఁద
నమరంగఁ బవళించే వప్పటి నీవు
కొమరె సవతులెల్లా గుజగుజ లాడుకొంటా
తమకానఁ జిన్నఁబోయి తలవంచే రదివో ॥ ఏమే ॥
సెలవుల నవ్వుకొంటా శ్రీవేంకటేశ్వరుని
తిలకించి కూడితివి తెరవేసుక
చెలులెల్లా నిద్దరికి సేవలెల్లాఁ జేసి చేసి
పొలసి మిమ్ము మెప్పించి చుట్లాలైరిదివో ॥ ఏమే ॥ 373

మాళవిగౌళ

తానెంత నేనెంత తరుణులాల
పూని యీతఁడెంత సేసీ పొసగఁగ వినరే ॥ పల్లవి ॥
పలికి బొంకనివాఁడు పంతగాఁడు తానన్నిటా
నిలువు నూరు వండేటి నెరజాణఁడు
పిలిచి వీడెము వెట్టెఁ బ్రియములెల్లాఁ జెప్పె
కలసినాఁడు నేనంత ఘనురాలనా ॥ తానెంత ॥

కడుఁ బ్రతాపపువాఁడు కాఁకలు దేరినవాఁడు
విడువని చలముల వేడుకకాఁడు
వొడివట్టి తీసి నాకు నుంగరము వేలఁ బెట్టి
అడరి మన్నించె నేనంత నేరుపరినా ॥ తానెంత ॥

చక్కఁదనములవాఁడు చల్లని మాటలవాఁడు
వెక్కసపు నవ్వుల శ్రీవేంకటేశుఁడు
అక్కరతో నను నేలె నలమేలుమంగను
మిక్కిలిఁ జొక్కించె నింత మేలుదాననా ॥ తానెంత ॥ 374

కుంతలవరాళి

ఇంతేసి సేవలు సేయ నెంచాఁకా నోపుఁ జెలి
కాంతుఁడవు మెచ్చి మెచ్చి కాఁగిలించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పయ్యదకొంగు జారఁగ పాలిండ్లు గదలఁగ
చయ్యనఁ గుంచ(చె?)వేసీని సతి నీకు
చెయ్యెల్ల బడలంగఁ జెక్కులు చెమరించఁగ
వొయ్యనే పాదాలొత్తీ నుల్లసాన నీకు ॥ ఇంతే ॥

గరిమఁ దురుము వీడఁ గస్తూరి బేంట్లు రాల
పరగఁగఁ గాళాంజి పట్టీ నీకు
సరులు చిక్కువడఁగ సందడి నూర్పులు రేఁగ
సిరుల గందము పూసీఁ జెలరేఁగి నీకు ॥ ఇంతే ॥

తనువు పులకించఁగ తమకములు ముంచఁగ
వొనసి యాకు మడిచి యిచ్చీ నీకు
అనుగు శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ యీపె
చనవునఁ గెమ్మోవి చవిచూపీ నీకు ॥ ఇంతే ॥ 375

దేసాళం

తనలోనఁ దామే యైతే తగిలి కోపము దీరు
క్రమముగఁ దిట్లాడి కలతురు లోననే ॥ పల్లవి ॥

యేకతమైతేఁ జాలు యిద్దరి మంకులుఁ దేరి
చేకొని మనబుద్ధికిఁ జెవులొగ్గరు
వాకిట నుండుద మిట్టే వరుసతో నిందరము
యీకడికి రాఁగదవే యింతులాలా ॥ తన ॥

తనువులంటితేఁ జాలు తక్కిన యలుక మాని
మనమెంత వేఁడుకొన్నా మాటలాడరు
మునుపే యిద్దరికొక్క ముసుఁగుగాఁ బెట్టుదము
వెనవెనకకే రారె వేడుకతోఁ జెలులు ॥ తన ॥

చాటుతెర వేసితేనే చాలు నిట్టే కూడేరు
నాటుక మనెదుట మానరు సిగ్గులు
యీటున శ్రీవేంకటేశుఁడెనసె నీపె నిన్నిటా
మాటుకు రారే వత్తము మరియూఁ జెలులము ॥ తన ॥ 376

574-వ రేకు ఆహిరి

నిన్నటి యలుక దేర్చి నేఁడాతఁడే
సన్నలకు చాయలకు సమ్మతించరాదా ॥ పల్లవి ॥

వలపులు చల్లఁగాను వాసులెంచ నేమిటికి
పిలువఁగఁ బతితోడ బిగియనేల
నెలకొని కొసరఁగ నెపము వేయనేఁటికి
కొలువు మొక్కులు మొక్కి కూచుండరాదా ॥ నిన్నటి ॥

చెక్కులు నీకు నొక్కఁగ సిగ్గువడ నేమిటికి
మక్కువలు చూపఁగాను మచ్చరమేల
అక్కరతో మాటాడఁగా నానలువెట్ట నేఁటికి
మొక్కలాన వీడెమిచ్చి మోము చూడరాదా ॥ నిన్నటి ॥

పైకొని కాఁగిలించఁగా పంతములాడ నేఁటికి
నీకు లోనై యుండఁగాను నేరములేల
యీకడ శ్రీవేంకటేశుఁ డిరవై నిన్నిదే కూడె
యేకాలమును యిట్టె యెనయఁగరాదా ॥ నిన్నటి ॥ 377

రామక్రియ

ఎదిరివారి మనసు తెలియఁగవద్దా
యెదుగా సతులఁ-దాను యేలేవాఁడు గాఁడా ॥ పల్లవి ॥

యెలమి నాచింతతోడ యెవ్వరి తెరువుఁ బోక
తలవంచుకుండఁగాను తడవుదురా
వలచినవాఁడు తాను వచ్చి వచ్చి రాకుండితే
నలుగరాదా అట్టే అలిడిఁ బెట్టుదురా ॥ ఎదిరి ॥

అగ్గలపుఁ దమకాన నంటఁగాక వుండి నేను
సిగ్గువడి మొక్కఁగాను చెనకుదురా
వొగ్గి తా వేడుకకాఁడు వూరసుద్దులు చెప్పఁగా-
నెగ్గులు వట్టఁగరాదా ఇంతరట్టు గలదా ॥ ఎదిరి ॥

కామించిన కోరికెతో కన్నులఁ దప్పక చూచి
ప్రేమ నుండఁగాఁ జేపట్టి పెనఁగుదురా
యీమేర శ్రీవేంకటేశుఁడిట్టె తానె నన్నుఁగూడె
మోము చూడరాదా నాకు ముంచి తా నవ్వుదురా ॥ఎదిరి॥ 378

నాట

తమకించ నేఁటికే తానే వచ్చీని పతి
నెమకితే నీవలపే నీపై వచ్చీనా ॥ పల్లవి ॥

చెఱకు సింగిణివిల్లు చిగురుటమ్ములును
మఱి మరునివి నీబొమ్మలు చూపులు
వెఱవనేలే నీకే విరహవేళ
నెఱి నీసింగారమే నీపై వచ్చీనా ॥ తమ ॥

-క్కవలుఁ దుమ్మెదలు సరి మదనుబలాలు
నిక్కిన నీ చన్నుదోయి నెఱిఁగురులు
గక్కన నాతనిఁ బాసి కలఁగ నేమిటికే
నెక్కొన్న నీయంగములు నీపై వచ్చీనా ॥ తమ ॥

తేరునుఁ డెక్కెములును ధృతి నంగజుముద్రలు
వూరులుఁ బిరుఁదు నీకై వొనరినది *
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁడెనసె నిన్నింతలోనే
నేరుపులన్నియు నీవే నీపై వచ్చీనా ॥ తమ ॥ 379

హిందోళవసంతం

ఎఱుఁగుదు నీ సుద్దు లేమి చెప్పేవు
జఱుపులఁ బెట్టితే చలము లేఁగీని ॥ పల్లవి ॥

వంచి చల్లని నీళ్ళేకావా కొచ్చి పారేవి
మంచి నీ మాటలేకావా మరిగించేవి
కొంచి నీవు నను వేఁడుకొనకంత సారెసారె
యెంచ నాచెక్కుల గోళ్ళింతలో నాఁటీని ॥ ఎఱు ॥

ఇసుమంత చల్లే కాదా ఇన్నిపాలూఁ బేరించేది
పసని నీ నవ్వేకాదా భ్రమయించేది
ముసరి నాచన్నులివి ముట్టి యానలు వెట్టకు
వెస నీగట్టిచేతులు కసుఁగందించీని ॥ ఎఱు ॥

మాఁగితే కాయే కాదా మంచిఫల మయ్యేది
కాఁగిటి నీపొందే కాదా కరఁగించేది
చేఁగదేర నేలితివి శ్రీవేంకటేశ నన్ను
లేఁగి లేఁగి కొసరకు రెట్టించీ వలపు ॥ ఎఱు ॥ 380

* ఈపాలిక మెల్లో లేటపడదు

రామక్రియ

తెలుసుకో యింకా నీవే తేటతెల్లమిగాను
చలపట్టనేల నీతో సాదించేవు ॥ పల్లవి ॥
మచ్చరించే దానఁ గాను మనసిచ్చే దానను
పచ్చిగా నాతో నేమి పచారించేవు
రచ్చవేసే దానఁ గాను రహస్యపు దానను
అచ్చలాన నన్ను నేల ఆన వెట్టేవు ॥ తెలుసు॥
యెదురాడే దానఁ గాను యియ్యకొనేదానను
కదిసి మరేల నీవు కాకుసేసేవు
పదరేటి దానఁగాను బత్తిగలదానను
చెదరక నన్ను నేల చెక్కు నొక్కేవు ॥ తెలుసు ॥
పెనఁగేటిదానఁ గాను ప్రియపడేదానను
గనముగ నింత యేల కాఁతాళించేవు
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ యిట్టే నన్ను నీవు
చనవిచ్చి నాకెంత సారె లోఁగేవు 351 ॥ తెలుసు ॥

మధ్యమావతి

తొయ్యలివల్ల నింక దోసమేది
చయ్యాటాలు సేయఁగాను చలపట్టెను ॥ పల్లవి ॥
వొలిసి నొల్లని మాటలొకటొక టాడఁగాను
జలజలఁ జెమరించె సతిమేను
పిలువఁగానే నీవు బిగిసి వూరకుండఁగా
కెలసి కనుఁగొనల కెంపు లెక్కెను ॥ తొయ్యలి ॥
యేడో సతులఁ జూపి యెగసక్కెల నవ్వఁగా
వాడె నిట్టే మోమెల్ల వనితకును
పాడిదప్పినటువంటి పనులు నీవు సేయఁగ
గాడఁబోలిది (?) తలఁపులఁ గాఁక రేఁగెను ॥ తొయ్యలి॥

గోరికొనలటు సోఁక గుంపించి వొడికట్టఁగా
నారుకొనెఁ బులకలున్నతిఁ జెలికి
కూరిమి శ్రీవేంకటేశ గొబ్బున నీకెఁ గూడఁగ
సారె సారె మోవితేనె చవులుబ్బెను 382 ॥తొయ్యలి॥

575-వ రేకు సామంతం

కడు దంటగాదు సతి గంభీర నాయకురాలు
చిడుముడితో నిది చిత్తగించవయ్యా ॥పల్లవి॥
నెలవి నవ్విన నవ్వు సిగ్గులకు మూలము
చలములకు గురుతు జంకెనలు
వలపులకు మొదలు వద్దఁ బాయకుండుటలు
చెలియందే వున్నవివి చిత్తగించవయ్యా ॥కడు॥
కన్నుల మొక్కిన మొక్కు కాంక్షలకు మూలము
విన్నపాలకు గురుతు వినయములు
ఇన్ని మన్ననల మొదలిచ్చకఁపు మాటలు
చెన్నుమీఱ నీకెందే చిత్తగించవయ్యా ॥కడు॥
ఆసలకు మూలము ఆయము లంటుట యెల్ల
వాసివన్నెకు గురుతు వట్టిగుట్లు
వేసాలఁ గూడితివి శ్రీవేంకటాద్రి గోవిందుఁడ
శ్రీసతిని యీపె మేలు చిత్తగించవయ్యా ॥కడు॥ 383

వరాళి

ఎన్నడులేని గుణము యేల వచ్చె నీకును
మొన్నటి నిన్నటిపొందు మొగచాట్లాయనో ॥పల్లవి॥
బత్తి నేనెంత సేసినా భళియని మెచ్చవు
చిత్తము రాదో నీకు చెప్పుమా నాకు
వొత్తియెంత వేఁడుకొన్న వూరకే వున్నాఁడవు
వత్తులఁ గూకులునై వలపు విరిగెనో ॥ఎన్న॥

వీడెము చేతికిచ్చితే వేగమే వేసుకొనవు
కాడుపడెనో మతి తమకములు
పాడితో నీకు మొక్కితే పక్కన దీవించవు
వేడుక రతులలోన వేసటలు వుట్టెనో ॥ ఎన్న ॥

కాఁగిట బిగించితే బింకములాడ విప్పదైతే
వీఁగని పరవశాలు వెల్లిగొనెనో
ఆఁగిలి శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
మాఁగిన మోవి చేకొంటి మన్ననలిచ్చితివో ॥ ఎన్న ॥ 384

సాళంగ నాట

మొక్కరో సేవించరో మునులాల ఋషులాల
దిక్కులు సాధించీ నదే దేవదేవుఁడు ॥ పల్లవి ॥

అరదముమీఁద నెక్కి అమరులు గొలువఁగ
సిరితో వీధుల నేఁగీ శ్రీవిభుఁడు
గరుడ ధ్వజముతోడ ఘనచక్రాయుధముతో
దొరదైవ మదిగో పొందుగ మెరసీని ॥ మొక్కరో ॥

గొడుగులుఁ బడిగెలు కోటానఁ గోట్లాడఁగా
వెడలె వెడలె నదే విష్ణుదేవుఁడు
నడుమను రంభాదులు నాట్యములాడఁగాను
అడరి వుత్సవమందీ నాదిమూరితి ॥ మొక్కరో ॥

సారె నింటింటి విందులు చవులు చూచుకొంటాను
సారెకు రథము దోలీ సర్వేశుఁడు
ఆరీతి శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగఁ గూడి
కోరిన వరములిచ్చీఁ గుంభినీరమణుఁడు ॥ మొక్కరో ॥ 385

ముఖారి

ఎందాఁకా నోరుచుకుండే విటువంటి తమకము
అందుకొని యెడమాట లాడించరాదా ॥ పల్లవి ॥
చెప్పరాని మాటలంటా సిగ్గులువడఁగఁ బోతే
దెప్పరాన విభునికిఁ దెలిసే దెట్టు
కుప్పళించిఁ బెంజెమట గుట్టు నీవు నడవఁగ
విప్పుచుఁ జెలులచేత విన్నవింపించరాదా ॥ ఎందా ॥
చిత్తమెద్దో యంటాను శిరసు వంచఁగఁ బోతే
హత్తినపతి కెచ్చరిక య్యే దెట్టు
పొత్తుల వూహలచేతఁ బులకించె మేనెల్ల
సత్తుగా లేకలు వ్రాసి చదివించరాదా ॥ ఎందా ॥
పంతము దప్పినంటా పరాకు సేసుక వుంటే
ఇంతలో శ్రీవేంకటేశుఁ డెనసె(సీ?) నెట్టు
కాంతవలమేల్మంగ కళలెక్క నీమోమున
సంతతపు రతులకు సన్న సేయరాదా ॥ ఎందా ॥ 383

దేసాళం

చూడఁ గొత్తలాయ మీసుద్దులు నేఁడు
వాడవారెల్లా మెచ్చి వేడుకపడేరు ॥ పల్లవి ॥
పచ్చడము మరఁగునఁ బడఁతిఁ బెట్టుకొని
యిచ్చల వేరొక యింతి నెలయించేవు
చెచ్చెర నాపె నిన్నుఁ జెనకఁగఁ జూచితేను
పచ్చిగా నిన్నిట్టే యా(యీ?)పె పయ్యదఁ గప్పీని ॥ చూడ ॥
కుడి దిక్కునను వొక్కకోమలిపైఁ జేయివేసి
యెడమనొక్క సతితో నిటు నవ్వేవు
జడిగొని నిన్ను నాపె సన్నలు సేసితేను
కొడిసాగ నీపె ఇట్టే గోర నొత్తీని ॥ చూడ ॥

అలమేలుమంగ నురమందు నీవు వెట్టుకొని
మలసి వీఁపున భూరమణిఁ బెట్టితి
కలసె శ్రీవేంకటేశ గక్కనఁ గాఁగిట నాపె
చలివాయఁ గూడి యా(యీ?)పె చన్నుల నొత్తీని ॥ చూడ ॥ 387

రామక్రియ

దేవరవు నీవు గావా తెలిపి చెప్పఁగనేల
ఆవిద్యలు నీకే చెల్లు ననుకో నేమిటికి ॥ పల్లవి ॥

వింతలు నన్నడిగేవు విచారాలు సేసేవు
యింతి నీకుఁ జెప్పదా యేకతానను
వంతవు నీచేఁతలూను పరులాడే మాటలూ నీ
యంతరంగ మెఱఁగదా అనుకో నేమిటికి ॥ దేవర ॥

సొమ్ములు వెట్టుమనేవు సోదించేవు మామనసు
కొమ్మ నీకుఁ జూపదా గుఱుతులెల్లా
దిమ్మల నీవలపులు దిష్టపు నీమచ్చములు
అమ్మరో నీవు సేయవా అనుకో నేమిటికి ॥ దేవర ॥

వలపు మాపైఁ జల్లేవు వద్దనే మమ్ముఁ బాయవు
అలమేలుమంగ గాదా అరత నీకు
చెలఁగి శ్రీవేంకటేశ చెలుములు బలుములు
అల నీవిద్యలు గావా అనుకో నేమిటికి ॥ దేవర ॥ 388

576-వ రేకు ఆహిరి

ఆపెమాఁటే నామాఁట అవునయ్యా
నేపొద్దా నిట్టే చనవియ్యవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నవ్వించినపుడే నాతి కోపమెల్లాఁ బాసె
రవ్వలుసేయక యిఁక రావయ్యా
దవ్వులఁ జేయి చాఁచితే తగులాయమెల్ల నాయ
వువ్విళ్ళూర సంగడిఁ గూచుండవయ్యా ॥ ఆపె ॥

మాటాడించినప్పుడే మగువచలము దీరె
చీటికి మాటికి నీకఁ జెనకవయ్యా
సూటి గాఁగాఁ జూచితేనే సొంపులెల్లా సమకూడె
గాటముగ ముందుముందే కాఁగిలించవయ్యా ॥ ఆపె ॥

చేరి మొక్కించినప్పుడే సిగ్గులెల్లాఁ దేరెను
జోరునఁ జెమట రతిఁ జొక్కించవయ్యా
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యెనసితి విన్నిటాను
నేర్పులెల్లా నిందే నెరపవయ్యా ॥ ఆపె ॥ 389

శుద్ధదేశి

నీవేల సిగ్గువడేవు నేఁడిట్టే మాముందరను
చేపట్టి యాపెచనవు చెల్లించరాదా ॥ పల్లవి ॥

మలసి మలసి నీతో మాటలాడి తనివోదు
తలయెత్తి నిన్నుఁ జూచీ తనివోదు
చెలరేఁగి సేవలెల్లాఁ జేసియునుఁ దనివోదు
యెలమి నాపెకోరికె యీడేరించరాదా ॥ నీవే ॥

అంటి ముట్టి చదురంగాలాడియునుఁ దనివోదు
దంటతనాన జంకించీ తనివోదు
నంటునను సారెసారె నవ్వియునుఁ దనివోదు
కంటగించకాకె బత్తి గైకొనఁగరాదా ॥ నీవే ॥

చేరి నీపైఁ జేయి చాఁచి చెనకియుఁ దనివోదు
ధారుణిఁ జాగిలి మొక్కీ తనివోదు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యెనసియుఁ దనివోదు
ఆరసి మమ్మేలితి వాపెను మెచ్చరాదా ॥ నీవే ॥ 390

పాడి

నీకు నీకే యమరును నీలోననే
చౌక లేక నేమెట్లు సమ్మతించేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥
పచ్చిదేరే మాఁటలూ బయలీఁగమాటలూ
కుచ్చితపు వెంగేల కొనమాటలూ
నెచ్చెలులతో నాడ నేరుతు విన్నిటా నీవు
యిచ్చగించి చెవులార నెట్టు వినేమయ్యా ॥ నీకు ॥
కాకుసేసే చేఁతలూ కతకారి చేఁతలూ
లాకల సిగ్గుమీరిన లందుఁ జేఁతలూ
దీకొని యిందుకునే సాదించితివి తొల్లే నీవు
పైకొని యింతులకెట్టు పడవచ్చునయ్యా ॥ నీకు ॥
కవకవ నవ్వులూ కాతరపు నవ్వులూ
చవులతో నెప్పుడును సాజమే నీకు
యివల శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
భువిలో నిన్నెంతని పొగడేటిదయ్యా ॥ నీకు ॥ 391

కాంబోది

ఉమ్మడినే యేమనినా నూరకుండను
అమ్మరో యెంతట గబ్బి యనకుమీ నన్నును ॥ పల్లవి ॥
మాటలు నీవాడితేను మంచితేనెలు గారీని
గాటమై నీచేఁతలైతే కారమయ్యీని
యీటువెట్టితేఁ జవి యిదొకటి నదొకటి
కూటమికా ననరాదు కోపగించ రాదు ॥ ఉమ్మ ॥
కన్నుల నీవు చూచితే కడు వెన్నెల గాసీని
యెన్నఁబోతే నీసుద్దులు యెండ గాసీని
పన్నినవి నీ గుణాలు పచ్చియును వెచ్చియును
అన్నిఁ జేతఁబట్టరాదు అటు దోయరాదు ॥ ఉమ్మ ॥

నీవ్వాసలు వెట్టితేను నిలువు నూరువండీని
భావించ నీ సింగారాలు పాలుకొనీవి
యీవల శ్రీవేంకటేశ యింతలో నన్నేలితివి
చేవదేరె ననరాదు చిగురనరాదు ॥ ఉమ్మ ॥ 392

దేసాళం

వినవే యిఁకనైనా నావిన్నపములు
చెనకితే నేమిటికి సిగ్గులు వడేవే ॥ పల్లవి ॥

చలమేల సాదించేవే సంగడి విరహామేలే
పిలిచితే రాఁడా ప్రియుఁడు నేఁడు
కలగంటి వంటా కాంతవద్ద నుండెనంటా
వెలయ నాతని నెంత వెసగెములాడేవే ॥ వినవే ॥

మచ్చరమేమిటికే మరగున నేలుండేవే
ఇచ్చ యెఱిఁగి కూడఁడా యీతఁడు నిన్ను
మచ్చములు గంటి నంటా మరొకతె సేసె నంటా
కుచ్చితానఁ బతినెంత కోపగించేవే ॥ వినవే ॥

అప్పటిఁ బంతములేలే అండనుండి పయ్యదఁ
గప్పితే మెచ్చఁడా శ్రీవేంకట విభుఁడు
వొప్పి నిన్నుఁ గూడె నంటా వొగి మోవి యెంగిలంటా
చొప్పున నీతని నెంత సొలయఁ జూచేవే ॥ వినవే ॥ 393

బౌళి

ఇటువలెఁ జేతురా యింతిని నీవు
సటలెల్ల మాని యింకఁ జనవియ్య వలదా ॥ పల్లవి ॥

మొగమోటమున నే ముదిత యెదురాడదు
వెగసక్కెలకు నీవెంత సేసినా
నగవుల సరసాల నపురే యాయను నేఁడు
...కోప దీఁకఁ జనవియ్య వలదా ॥ ఇటు ॥

మిక్కిలి వాసి పట్టుకే మేర మీఱఁజాలదు
ఎక్కువ తక్కువల నీవెంత నవ్వినా
తక్కుఁ జదురంగాలతోనే మరీఁ దెల్లవారె
చక్కని రమణికింకఁ జనవియ్యవలదా ॥ ఇటు ॥

నిండిన మోహమునను నిను దూరఁజాలదు
యుండెవెట్టి బాసలు నీవెన్ని యిచ్చినా
కొండల శ్రీవేంకటేశ కూడితి వింతటిలోన
చండివెట్టకిఁక నిట్టే చనవియ్యవలదా ॥ ఇటు ॥ 394

౨77వ రేకు కురంజి

ఊరకే బాఁతిపడి వొడివట్టీఁ గాక మమ్ము
ఆరీతి సతులమీఁది యాసలేలే తనకు ॥ పల్లవి ॥

బత్తితో వలచినాకె పానుపుపై నుండఁగాను
హత్తి నన్నేల చెనకీ నప్పటిఁ దాను
యిత్తలఁ దొలుతటాపె యెదురులు చూడఁగాను
కొత్తమగువలతోడి గొడవేలే తనకు ॥ ఊర ॥

సేసవెట్టిన వనిత చెంగటనే వుండఁగాను
వేసరక నాతో నవ్వీనే తాను
యీసరిఁ జేతికి లోనయిన దిట్టే వుండఁగాను
వాసు లెంచేవారితోడి వలపేలే తనకు ॥ ఊర ॥

కానుకలిచ్చిన యాపె కట్టెదుట నుండఁగాను
పూని వచ్చి నన్నుఁగూడి పొదిగీఁ దాను
తానే శ్రీవేంకటేశుఁడు మేనముద్దరాలుండఁగా
నానా కాంతలతోడి నను పేలే తనకు ॥ ఊర ॥ 395

బలహంస

ఎక్కడా నెఱఁగమమ్మ యిటువంటి బత్తి
 చిక్కించే దెటువలెనే చేతిలోని కతని ॥ పల్లవి ॥

మనసు నొచ్చీనంటా మాటలాడ వెరచేవు
 చెనకే దెటువలెనే చెలువునిని
 వనితరో పతికొప్పు వంగినంటా లోఁగేవు
 పెనఁగే దెటువలెనే ప్రియమైన వేళను ॥ ఎక్క ॥

వెంగెమవునో యనుచును వెస నవ్వఁజాలవు
 సంగతయ్యే దెటులనే సరసములు
 యెంగిలయ్యీ నంటా మోవి యించుకంతా నడుగవు
 ముంగిటిరతుల నింక ముంచే దెటువలెనే ॥ ఎక్క ॥

సిగ్గువడీనో యంటా చెరఁగువట్టి తియ్యవు
 వెగ్గళించే దెట్టే శ్రీవేంకటేశుని
 యెగ్గువట్టీనో యంటా నిట్టే గోరు దాఁకించవు
 వొగ్గి కూడితివి యిట్టే వుబ్బు దెలిసే దెట్టే ॥ ఎక్క ॥ 390

ధవళ

కానీవే తానాడినట్టే కైకొంటి నేను
 మోనాన నూరక వుండే ముద్దరాల నేను ॥ పల్లవి ॥

చలములవారమా సారెసారె నేము తన
 సలిగెల బతికేటి సతులము
 పలుకులవారమా పంతమాడి యిప్పటిని
 చెలిమి సేసుకవుండే చెలులము గాక ॥ కానీ ॥

వెంగెములవారమా వేగినంతాఁ దనమోవి
 యెంగిలిచవులు గొనే యింతులము
 కొంగు పట్టేవారమా కొసరుచు నేపొద్దు
 ముంగిటఁ గాచుకుండే ముదితలము ॥ కానీ ॥

సాదించేవారమా జంకించి యొమ్మలను
పోదిసేసి కూడేటి పొలఁతులము
ఆదిగొని శ్రీవేంకటాధిపతి నన్నేలె
కాదనేవారమా తనకాఁగిటిలో దానను ॥ కాని ॥ 397

శుద్ధదేశి

పొద్దు వోక నీకునిట్టే బుద్దులు చెప్పితిఁ గాక
చద్దిగట్టితే వలపు చవులవునా ॥ పల్లవి ॥
చెప్పరాని ప్రియములు చెప్పి నీకు వేసరితి
యెప్పుడు నీవోజలివి యేల మానును
తప్పకు జాసలనుచు దండములు వెట్టితిని
చిప్పిలి నీవుద్దండాలు సేయక మానితివా ॥ పొద్దు ॥
ఆదేవారి మాటలకు నడ్డమాడి వేసరితి
యెడనుండా(న్నా?)నీవె కావా యెంచనేఁటికి
వీడెము చేతికిచ్చి వేఁడుకొంటి చెక్కునొక్కి
కూడేటి సతుల పైకొసరు మానితివా ॥ పొద్దు ॥
తగిలి కాఁగిట నిన్నుఁ దనియించి వేసరితి
యెగసక్కెలకుఁ గాదా యియ్యకొంటివి
నగుతా శ్రీవేంకటేశ ననుపులు మెరసితి
మొగమోట సన్నలు ముందే మానితివా ॥ పొద్దు ॥ 398

వసంతవరాళి

ఇన్నిటికి సెలవుగా నిదివో మొక్కే నేను
మన్నించుమింతట నన్ను మంకు నేనెరఁగను ॥ పల్లవి ॥
చనవు గలదు గాన సరివెనఁగితి నీతో
యెనసి చన్నులొత్తుట యెరఁగనైతి
నను మన్నింతువు గాన నవ్వులెల్ల నవ్వితిని
మనసుకు వెంగెమౌత మరి నేనెఱఁగను ॥ ఇన్ని ॥

మచ్చిక గలదు గాన మాటలెల్లా నాడితిని
యెచ్చుకుందులగుట నే నెఱఁగనైతి
యిచ్చగింతువు గనక యిట్టే పాదము దొక్కితి
ని(న?)చ్చలాన మితిమీఱుటని యెంచనైతిని ॥ ఇన్ని ॥

సేస వెట్టితివి గాన చేతులు చాఁచితి నీపై
యీసిగ్గులు రేఁగుట నే నెఱఁగనైతి
రాసికెక్కించితి గాన రతులఁజొక్కించితిని
ఆసల శ్రీవేంకటేశ అలయిక చూడను ॥ ఇన్ని ॥ 399

ఆహిరి

నీవే యానతీవయ్య నేమేమీ నెఱఁగము
కావిరి నీమొకములోఁ గళలే కంటిమి ॥ పల్లవి ॥

చిక్కువడ్డ మనసులో చింత యెవ్వఁడెరుఁగును
చిక్కునఁబెట్టిన నీచేయిఁ గంటిమి
చక్కఁగా నవ్వటి నీసంతోస మెవ్వఁడెఱుఁగు
వుక్కుమీరే సెలవి నవ్వులే కంటిమి ॥ నీవే ॥

తడఁబడ్డ నీరతి తమక మెవ్వఁడెఱుఁగు
అదరి నీవచ్చిన రాకదే కంటిమి
వెడరేఁచి నీవుచెప్పే ప్రియము లెవ్వఁడెఱుఁగు
విడువక నీవు చేయివేసినదే కంటిమి ॥ నీవే ॥

అచ్చమైన నీలోని యానంద మెవ్వఁడెఱుఁగు
ముచ్చటలాడే సరసములే కంటిమి
విచ్చనవిడిని శ్రీవేంకటేశ కూడితివి
ఇచ్చప లెవ్వఁడెఱుఁగు దక్కినదే కంటిమి ॥ నీవే ॥ 400

78-వ రేకు ఆహిరి

సేతుఁ గాక వూడిగేలు చెప్పినట్టెల్లా
చేతికి లోనైనదాన సిగ్గువడనున్నదా ॥ పల్లవి ॥

మలసి మలసి యెన్నిమాటలు నీవాడినాను
చలములు నీతోను సాదించేనా
బలిమిసేసి నీవు పంతములు చూపితేను
వలచినదాన నాకు వాసులున్నవా ॥ సేతు ॥

యెనసి యెవ్వతెకి నీవు యెదురులు వెట్టినాను
కొనచూపులనుఁ జూచి కోపగించేనా
పెనఁగి నీవెంటేసి తబ్బిబ్బుగా నడచినాను
ననిచినదాన నాకు నాలి వున్నదా ॥ సేతు ॥

కొంక కనీమేన నెన్నిగురుతులు నించుకొన్నా
సంకెకు లోనాదుఁ గాక యలిగేనా
కంకిగా శ్రీవేంకటేశ కలసితి వెట్టుండినా
లంకైనదానను వేరే లాగులుండీనా ॥ సేతు ॥ 401

వరాళి

సిగ్గువడ కిఁక నేల చెప్పవయ్యా
తగ్గు ముగ్గు లేక నీతలఁపు లీడేరెవా ॥ పల్లవి ॥

కాంతమోము చెమరించెఁ గళలు మోమున నిండె
మంతనాన నాపె నేఁడు మన్నించితివా
పంతములాడుదువు బాసలిత్తువు మాకైతే
వంతుల నీవూ నాపెవలకు లోనైతివా ॥ సిగ్గు ॥

నెలవుల నవ్వుదేరె చిగిరించెఁ బులకలు
కలికి చేసినసేవ గైకొంటివా
వలవ నెందూ నందువు వసమైతి నాకందువు
బలిమి నాపెకు నేఁడు భ్రమసితివా ॥ సిగ్గు ॥

మోవిపైఁ గెంపులు రేఁగె ముదము లన్నిటా మించె
యీవల సాపెను నన్ను నేలితివా
భావించి శ్రీవేంకటేశ పలుద్మెమ్మె లాడుదువు
చేవల్ల(ల?) మాయిద్దరికిఁ జిక్కితివా ॥ సిగ్గు ॥ 402

పాడి

చెలిమోవి యెంగిలి సేసినవాఁడవు మారు
వలుక ననుచు నిట్టే బాస యిమ్మీ నాకును ॥ పల్లవి ॥
ఆయములు ముట్టితివి అతివకు నింతలోనే
కాయమెల్లాఁ గరఁగెను కళ దాఁకెను
చేయార నీవే యింత సేసినవాఁడవు మరి
పాయక యేలేనని బాస యిమ్మీ నాకును ॥ చెలి ॥
ననుచ మాటాడితివి నలినాక్షి యిప్పు డిట్టే
మనసు నీకొసఁగెను మరిగె నిన్ను
పనివడి యింతేసి బ్రమయించినవాఁడవు
పనుపు నేసే నని బాస యిమ్మీ నాకును ॥ చెలి ॥
అట్టే కాఁగిలించితివి అంగన నిన్నుఁగూడి
జట్టిగొని మోహించె సతమాయను
అట్టుగా శ్రీవేంకటేశ యిట్టె కూడినవాఁడవు
పట్టము గట్టేనని బాస యిమ్మీ నాకును ॥ చెలి ॥ 403

ఆహిరి

ఎప్పటివలెనే చెలి నేలవయ్యా
చిప్పిలుఁ జెమటతోడ సిగ్గువడనేలా ॥ పల్లవి ॥
వేడుకగల సతులు వేవేలు నాడుదురు
పాడిపెట్టి నీకు నెగ్గు పట్టనేఁటికే
వాడికెగలయింతులు వరుసలు మీరుదురు
యీడ నిట్టే తలవంచ నేఁటికి నీకు ॥ ఎప్ప ॥

సరిగెగల కాంతలు జాగుల నెలయింతురు
అలసి యింతలో నుస్సురననేలా
వలచిన మగువలు వడిగాఁ జెనఁగుదురు
పలుమారు నీకు బెండువడ నేఁటికి ॥ ఎప్ప ॥

సేసవెట్టిన లేమలు చెక్కు గోర గీరుదురు
బేసబెల్లితనానఁ దప్పించుకో నేలా
ఆసతో శ్రీవేంకటేశ ఆకె నీవూఁ గూడితిరి
బాసిచ్చితి నని నీవు పలుకఁగవలెసా ॥ ఎప్ప ॥ 404

నాదరామక్రియ

ఎవ్వరు మంచివారమో యెంచుకో నీవు
జవ్వనుల మిద్దరము సవతులమే ॥ పల్లవి ॥

మచ్చిక నీకుఁ జేసి మంతనాన నిన్ను రాసి
పెచ్చువెరిగాకె నిన్నుఁ బెండ్లాడెను
యిచ్చకములే యాడి యిన్నిపనులూఁ జేసి
మెచ్చులుమెచ్చి సేస నీమీఁద నేఁ బెట్టితిని ॥ ఎవ్వ ॥

చెలులచేఁ జెప్పిపంపి చేతుల నిన్నుఁ జెనకి
అలమి బలిమి నిట్టే యాపె గూడెను
పిలిచి నీకు నేను ప్రియములెల్లాఁ జెప్పి
తలఁపులు సరిదాఁక తమితోఁ గూడితిని ॥ ఎవ్వ ॥

కన్నులఁ దప్పకచూచి కడు బాసగొని యాకె
సన్నసేసి నీమోవి చవిగొనెను
పిన్నపాలు నేనే సేసి వేడుకొని చెక్కునొక్కి
యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశ యెనసితి నేను ॥ ఎవ్వ ॥ 405

శంకరాభరణం

మాముందర నేల సేసీ మతకములు
మోముచూచి యాపెతోడ ముచ్చటాడుఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

చెలిఁ బెండ్లాడినవాఁడు సిగ్గులు వడఁగనేల
నలువంక నాపెతోనే నవ్వుఁ గాక
వలచినవాఁడు తాను వాసులెంచుకొన నేల
కెలఁకులఁ గమ్మటిని కిందుపడుఁ గాక ॥ మాముం ॥

బువ్వానఁ గూచున్నవాఁడు పొంచి యెంగిలననేల
చివ్వన నారగించి చెలఁగుఁ గాక
రవ్వై వీడె మిచ్చేవాఁడు రాజసము లెంచనేల
మవ్వఁపుఁ దెల్లనాకులు మడిచి యిచ్చుఁ గాక ॥ మాముం ॥

పానుపుపై నున్నవాఁడు పరాకు సేయఁగ నేల
కానిమ్మని యాపెఁ దానుఁ గలయుఁ గాక
వేనలెం(లం?)ట నేల శ్రీవేంకటేశుఁడైనవాఁడు
మోనానఁ గూడినట్లానె మొక్కుచుండుఁ గాక॥ మాముం॥406

-వ రేకు శ్రీరాగం

ఏనోము నోఁచితినో యింతకు మున్ను
ఆనుకొని సేవసేయ నంతదాననా ॥ పల్లవి ॥

చనవిచ్చి నీవు నాతో సరసమాడేవు గాక
కనుఁగొన నేనంత చక్కని దాననా
పనివడి నామీఁద పాదము చాఁచేవు గాక
తనువు సోఁకుటకు నంతటి దాననా ॥ ఏనో ॥

నాపై మన్ననఁ గూడ నవ్వులు నవ్వేవు గాక
నీపొందు లిటుసేయ నేరుపరినా
తీపనుచు నామోవి తేనెలడిగేవు గాక
ఆపనుల కంతేసి యరుహాపు దాననా ॥ ఏనో ॥

దయఁ జూచినవాఁడవై తగిలి కూడేవు గాక
క్రియతో నీచిత్తమెరిఁగిన దానా
నియతి శ్రీ వేంకటేశ నేఁడిట్టే పెండ్లాడితివి
ప్రియపడి యింత సేయ బిరుదులదానా ॥ ఏనో ॥ 407

మంగళ కౌశిక

పెనఁగితే వలపులు పిప్పిగట్టీని
గొనకొన్న యప్పుడే కొంగువట్టేను ॥ పల్లవి ॥
మునుప నేఁ బైకొంటే మొగచాటు దోఁచీని
ననిచి తాఁ గనుఁగొంటే నవ్వు నవ్వేను
వెనుకొంటే నింతలోనే వేసటలు పుట్టీని
మనసిచ్చినపుడే మాటలాడేను ॥ పెనఁగి ॥
బలిమి నేఁ జేసితేను పలుకులు చప్పనౌను
సలిగె గలప్పుడే పిలిపించేను
చలపట్టితే మరి చండిపెట్టినట్లయీ
పలె నన్నప్పుడు తనవద్ద నుండేను ॥ పెనఁగి ॥
తోడఁదోడ నైతేను తొక్కుడువడీఁ బంతము
కూడినప్పుడే కొనగోర నూఁదేను
ఈడనే శ్రీవేంకటేశుఁ డిపుడే తాననుఁ గూడె
జాడతోఁ దనకు నిట్టే సతమయ్యేను ॥ పెనఁగి ॥ 408

సాళంగనాట

ముందరెంచి మెలఁగవే ముష్మాటికి
మందలించి కోరికలు మట్టుపెట్టఁ గలవా ॥ పల్లవి ॥
సిగ్గులు వడే వదేమే చెయిచాఁచి రమణుఁడు
వెగ్గళించి చెక్కునొక్కి వేఁడుకోఁగాను
తగ్గక చనుమొనలు తలచూపి పొదలఁగ
అగ్గమైన జవ్వనము అణఁచుకోఁ గలవా ॥ ముంద ॥

తెరలోని కేఁగేవేమే దిష్టించి చూచి యాతఁడు
పరగ నీమునిగొంగు వట్టి తియ్యఁగా
పరువమై నీమోవి పండుతేనెలు గారఁగా
మురిపేన వేరే నీవు మూసి దాఁచఁ గలవా ॥ ముంద ॥

నివ్వెరఁగై నవ్వేవేమే నిన్ను శ్రీవేంకటేశుఁడు
చివ్వనఁ గాఁగిటఁగూడి చెమరించఁగా
పువ్వులై నీమేననెల్ల పులకలు నిండఁగాను
మువ్వంక నవి నీవు మోపు గట్టఁగలవా ॥ ముంద ॥ 409

కొండమలహరి

ఇందుకు నేనేమిసేతు నెరిఁగీ నెఱఁగవు
సందడి వలపులను సారె భ్రమసితివి ॥ పల్లవి ॥

నామనసెరుఁగుదువు నాకు నీవిచ్చిన బుద్ది
ఆ మీఁద నాతో నేల ఆనవెట్టేవు
నీ మాటనే నమ్మనా నీవే చేఁతలెల్లాఁ జేసి
ఆముకొని నీకు నీవే అళికేవు గాక ॥ ఇందుకు ॥

యింటిదాననే నీకు నిచ్చలోని దాననే
వెంట వెంటవచ్చి యేల వేఁడుకొనేవు
కంటకము నాకున్నదా గజరుఁగాంతలఁ బొంది
అంటుకొని నామేను అలమేవు గాక ॥ ఇందుకు ॥

చిన్నదాని నన్నుఁ దెచ్చి సేసవెట్టి కూడితివి
మన్నించి నాకేల బాసలిన్ని నిచ్చేవు
సన్నకన్న గొల్లెతల కాఁపిరాలు సేసి వచ్చి
సన్నలు శ్రీవేంకటేశ సలిపేవు గాక ॥ ఇందుకు ॥ 410

వరాళి

వీడెము చేతఁ బట్టుక వీఁడే వున్నాఁడు
తోడఁ దోడఁ బై కొని దోసిలొగ్గఁ గదవే ॥ పల్లవి ॥

మాఁటలఁ దేనెలు గారీ మాఁటిమాఁటికిని నీకు
కాటుక కన్నులచూపే కాఁడి పారీని
తాటించి విభునితోడ దారా మోనాఁ (?) జూపితివి
యేఁటికి జాగులు సేసే విఁక నియ్యకొనవే ॥ వీడె ॥

నిలువెల్ల వినయమే నిండాఁ గొనలు సాగీ
బలిమెల్లఁ జన్నులనే పొఁజు చూపీని
నెలకొని యీతనిపై నీడా నెండాఁ గాసితివి
చలము లింక నేఁటికి సమ్మతించఁగదవే ॥ వీడె ॥

చేరి సేసలు వెట్టితే చిరుముత్యాలు గారీని
గోరికొన గీరితేను యేరు వారీని
యీరీతి శ్రీవేంకటేశు కింపూ సొంపూఁ జూపితివి
ఆరయ నిఁక నేఁటికి అట్టే మెచ్చఁగదవే ॥ వీడె ॥ 411

లలిత

ఏఁటికి నిష్ఠూరము ఇందుకుఁగా నీతోను
నాఁటుకొన సెలవుల నవ్వు నవ్వేఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

యెదురాడేనా(మా?) నీకు నేమేమి సేసినాను
కదిమి నీమాటల వంకలు దిద్దేమా
పదరి మగియేమైనాఁ బలుమారు సొలసేమా
సదరమనుచు నిన్ను సాదించేమా ॥ ఏఁటి ॥

పట్టి దిష్టేమా నిన్ను దిమ్మరివై తిరిగితే
యిట్టే నీమేని మచ్చాల కిసడించేమా
గుట్టు నీకు లేదనుచు గుణదోషా లెంచేమ
పట్టరాఁగా నేము నీతోఁ బంతమాడేమా ॥ ఏఁటి ॥

కాదు గూడదనేమా గబ్బితనాల నుండఁగ
  వాదులడిచేమా నీవనితలతో
పోదిగా శ్రీవేంకటేశ పొందితివి నన్ను నిట్టే
  పొదుఁదనమే కాక జంకించేమా ॥ ఏఁటి ॥ 412

580-వ రేకు భైరవి

విన్నవించ నేమున్నది విచ్చి విచ్చి ఇందులోను
  అన్నిటా నీడేరించి ఆదరించు నీవే ॥ పల్లవి ॥
ఆసపడి వున్నదాన నట్టే నీవేమి సేసినా
  వేసారుకొంటా నిన్ను వెంగెమాడేనా
నేసవెట్టి పెండ్లాడి సేసుకొన్న వాఁడవు
  దోసము రాకుండ మన్నింతువుగాక నీవే ॥ విన్న ॥
వలచి వచ్చినదాన వంకలు గుణాల నుంటే
  బలిమిఁ బెనఁగి నిన్ను బందుసేసేనా
చెలిమి సేసి తెచ్చి చేయి వట్టినవాఁడవు
  చెలులు నవ్వకుండా రక్షింతుగాక నీవే ॥ విన్న ॥
వేళ గాచుకొన్నదాన వేడుక నీవు గూడితే
  చాలునంటా బొమ్మలను జంకించేనా
యేలితివి శ్రీవేంకటేశ యింతలోనే నన్ను
  మేలు దప్పకుండా నిట్టే మెత్తుగాక నీవే ॥ విన్న ॥ 413

నాదరామక్రియ

మగువా నీవూ నొక్కటే మమ్ము నలయించనేల
  మొగసక్కెలు చెలులే యింత సేసి రందురు ॥ పల్లవి ॥
చేయివట్టి తియ్యఁగాను చెల్లఁబో జాగుసేసేవు
  వేయిటికివి చెలికి విన్నవింతుమా
ఆయెడ నెదురుచూచీ అంగన మాసుద్దులకు
  పాయక ఆనలీవయ్య పరాకులేమిటికి ॥ మగువా ॥

ఆనవెట్టి పిలువఁగ నంగనలతో నవ్వేవు.
వైనవైనాలుగ నన్నీ వ్రాసెంపుద(దు?)మా
మానవతి లోననుండి మరీ దూతికఁ నంపె
దానికేమనే వయ్యా యీతరి గుట్టేమిటికి ॥ మగువా ॥

వొత్తరించుకొని రాఁగా నువిద నిట్టే కూడితి-
వి త్తల శ్రీవేంకటేశ యెచ్చరింతుమా
తత్తరానఁ గమ్మటిని తరుణి సన్నలు సేసి
చిత్తగించి యేలవయ్యా సిగ్గులివ్వు దేఁటికి ॥ మగువా ॥ 414

సౌరాష్ట్రం

ఇంతటివాఁడవు యిన్నీ నెఱఁగవద్దా
వింతగా నెదిరిఁ దమ్ము విచారించవద్దా ॥ పల్లవి ॥

కక్కసమేల సేసేవు కప్పురమేల చల్లేవు
మొక్కితే నెఱఁగవద్దా ముందరెత్తు
పక్కన నేలంచేవు బాసలేల సేసేవు
వొక్కమాటాడితే నూరకుండవద్దా ॥ ఇంత ॥

చన్నులేల పిసికేవు చంమేలు నెరపేవు
సన్ననే తెలియవద్దా జాణతనము
యెన్నిమారులు నవ్వేవు యింతయేల పెనఁగేవు
వున్నట్లానే వుండి వొద్దిక గావద్దా ॥ ఇంత ॥

మేరలేల మీరేవు మెచ్చులేల మెచ్చేవు
చేరితేఁ గరఁగవద్దా చిత్తమెల్లాను
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
సారెఁ గొసరితేఁ జనవియ్యా వద్దా ॥ ఇంత ॥ 415

శంకరాభరణం

ఆసపడి వచ్చె నాఁటదానిఁ దోయ
    దోసమేల యీపెఁ జేసుకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
కందువ చూపీని కానుక లిచ్చీని
    విందులు చెప్పీని వెలఁది
    యిందరిలో సిగ్గులేల పచరించ
    పొందులు సేసుక భోగించవయ్యా ॥ ఆస ॥
సన్నలు చేసీని చవులు చూపీని
    కన్నుల మొక్కీని కలికి
    మున్నిటి వలపు మూసి దాఁచనేల
    యిన్నిట నాకెను యియ్యకోవయ్యా ॥ ఆస ॥
శ్రీవేంకటేశ్వర సేవలు చేసీని
    పూవుల వేసీని పొలఁతి
    యీవల నన్నేలి తీకఁ గొంక నేల
    భావించాపెఁ గూడి బదుకవయ్యా ॥ ఆస ॥ 416

మాళవిగౌళ

కంటిమి వింటిమి అట్టే కానీ వయ్యా
    వెంటనే యశోదకు విన్నవించే మయ్యా ॥ పల్లవి ॥
చల్లలమ్మే గొల్లెతతో సాములెల్లాఁ జేసితివి
    చెల్లునయ్యా నేఁడు నీకు చేసినవెల్లా
    గొల్లు(ల్ల?)కంపు నీమెయి నంటె గోరురేక లావె కంటె
    మొల్లవారము నిన్ను నేమనే మయ్యా ॥ కంటి ॥
మగనాండ్ల సిగ్గులు మానమే కొల్లలాడితి
    తగునయ్యా తలఁచిన తలఁపెల్లాను
    పగిలెఁ బయ్యెద నీకు తమక మాపెకు రేఁగె
    మొగసక్కె లాడఁగా మాకేమి చలమయ్యా ॥ కంటి ॥

దొడ్డివారి వావులెల్ల దోమటి దొడికితివి
అడ్డము లేదయ్యా నీకు నన్నిటాను
జడ్డు నీకాఁగిట మించె సేస లావెమీఁద నిండె
వొడ్డి శ్రీవేంకటేశ నేమోనరితి మయ్యా ॥ కంటి ॥ 417

కన్నడగౌళ

తప్పులింకఁ బట్ట నిన్ను దగ్గరి కూచుండు మిట్టే
కుప్పళించు మాటలెల్లా కొంకకు నీ విఁకను ॥ పల్లవి ॥

వీడె మింద వేసుకో వెస దప్పి దేరుచుకో
వాడు మోములో నలసి వచ్చితివి
ఆడనుండి తెచ్చిన సొమ్మది నాయెదుటఁ బెట్టు
యేడలేని సిగ్గువడ నిపుడేల యిఁకను ॥ తప్పు ॥

సన్నిగవఘరించు పవ్వళించు తొడమీఁద
వన్నెల నసురుసురై వచ్చితివి
మున్ను వల్లెవాటు వేసుకొన్న పచ్చడమిదే
వెన్నెల గాసీ నదే వెరవకు మిఁకను ॥ తప్పు ॥

గందము మేనఁ బూసుకో కాఁగిలించు నా చన్నులు
పందనపు వంచనతో వచ్చితివి
యిందు నందు శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను
సందడి వేడుకలకు జడియకు మిఁకను ॥ తప్పు ॥ 418

581-వ రేకు ఆహిరి

విరుల యమ్ములు వాఁడి వెన్నల వేఁడి
సరవితోఁ గూడరయ్యా జామువోయ నిపుడు ॥ పల్లవి ॥

పుయ్యాల మంచముమీఁద నుండినట్టి నీదిక్కు
తొయ్యలి మేడలో నుండి తొంగిచూచీని
చెయ్యెత్తి సన్న చేసి చేకొని పిలువవయ్యా
చయ్యాటపు సిగ్గులనే జామువోయ నిపుడు ॥ విరుల ॥

నెఱవై మలఁగుమీఁది నీబుజముపై నాపై
కలువకాము సోరణ గండ్లఁ జూఁచీని
చలివాసి రమ్మని ఇచ్చట. కప్పణియ్యవయ్య
చలపాది సిగ్గులనే జాముపోయ నిపుడు ॥ విరుల ॥

చేరి దోమతెరలోని శ్రీవేంకటేశ నిన్ను
గోరనూఁది కాఁగిలించి కొసరీ నాపె
గారవించి యేలితివి గక్కన మోవియ్యవయ్య
సారెకు నొడఁబాట్ల జాముపోయ నిపుడు ॥ విరుల ॥ 419

శ్రీరాగం

సందడిలో నెందాఁకా సారెకు గుబ్బతిల్లేవు(రు?)
కందువైన చోటనే జోకగా నుండరయ్యా ॥ పల్లవి ॥

సరసమాడినఁ గాని చవి గావు వలపులు
తెర వేసుకొన్నఁ గాని తీరదు సిగ్గు
వొరసి నవ్వినఁ గాని వొక్కటి గాదు మనసు
తరుణి నీవు నేకతాన నుండరయ్యా ॥ సందడి

పచ్చి మాటాడినఁ గాని బావములు గరఁగవు
యిచ్చఁ గొసరినఁ గాని ఇంపు రేఁగదు
విచ్చనవిడైనఁ గాని పెంయపు కోరికెలు
పచ్చల మేడలోనఁ బవ్వళించరయ్యా ॥ సందడి ॥

బిగువుఁగాఁగిటఁ గాని ప్రియములు సమకోవు
తగులైనఁ గాని లేదు తరితీపు
మిగుల శ్రీవేంకటేశ, మెలుఁత నేలితి విట్టె
నగరిలోననే వుండి నంటు చూపరయ్యా ॥ సందడి ॥ 420

సురంజి

అందువల్లఁ గాని నమ్మఁ డాతఁడు
అందములుగా నింకా నానవెట్టుకొనవే ॥ పల్లవి ॥

సారె నీవు నగఁగాను సరసుఁడు తనవోళ్ళ
నేరమేదో యని మతి నెమకీని
గారవించి నీవిందుకు కప్పురవీడె మిచ్చి
ఆ రీతి నే మీరనని ఆనవెట్టుకొనవే ॥ అందు ॥

పలుమారు మొక్కఁగాను వచ్చిదేరె వెంగెమని
తలవంచుక బాసలు తలపెట్టీని
కలసి నీవీవేళ కాఁగిలించి బుజ్జగించి
అలరించి నిజముగా నానవెట్టుకొనవే ॥ అందు ॥

వొద్దఁ గాచుకుండఁగాను వొరసీ సిదేమో యని
పొద్దు వొద్దు నీతోనే భోగించీని
వొద్దిక శ్రీవేంకటేశు నొడఁబరచి నీ విట్టే
అద్దుకొని పాదముల నానవెట్టుకొనవే ॥ అందు ॥ 421

మనోహరి

నీవు చేసిన భాగ్యము నేమేమని పొగడేము
సోవలుగ విన్నేసి నీసుద్దులెల్లా వింటిమి ॥ పల్లవి ॥

పైకొని పాదముమీఁదఁ బాదమువేసి బిగించి
ఆకు మడిచి నోరనే అందియ్యఁగా
నీకు నీకే కడునుబ్బి నిలువెల్లఁ జెమరించి
జోకతో పెరగందిన సుద్దులెల్ల వింటిమి ॥ నీవు ॥

చెక్కునఁ జెక్కును మోపి శిరసుతోడ నదిమి
వొక్కటై గుబ్బల నురమూఁదఁగాను
తక్కక నీవంతలోనే తనువెల్లఁ బులకించ
చొక్కమై లీల రేఁగిన సుద్దులెల్లా వింటిమి ॥ నీవు ॥

పానుపుపై నొత్తగిలి బంతినే రతులు చూపి
ఆనుక శ్రీవేంకటేశ ఆకెఁగూడఁగా
తానకమై మీరిద్దరు తలకొని మోవితేనె
సోనలు గురిసిన మీ సుద్దులెల్లా వింటిమి ॥ నీవు ॥ 422

నాగవరాళి

లోనికి రావయ్యా లోకమెల్లా రట్టాయ
దీనికిఁగానే యింతి తెరలోనే వున్నది ॥ పల్లవి ॥

మగువ నీతో నిట్టే మాటలెన్నో ఆడఁగాను
చిగురుమోవి యెల్లఁ జిల్లులాయను
అగడు సేతురా నీవు ఆఁటదాని నింతలోనే
తెగువలు చూపలేక తెరలోనే వున్నది ॥ లోని ॥

నలినాక్షి సారె సారె నవ్వు నీతో నవ్వఁగాను
తొలఁకి చెక్కులను చంద్రుఁడు నిండెను
పెలుచు సిగ్గు రేఁతురా ప్రియురాలి కింతలోనే
తెలిసెనంటాఁ దాను తెరలోనే వున్నది ॥ లోని ॥

కామిని యేపొద్దు నిన్నుఁ గాఁగిటనే కూడఁగాను
కామించి మేనెల్లా తీగె(గ?)లు వారెను
దోమటి శ్రీవేంకటేశ తొయ్యలి నింత సేతురా
దీమసాన రతిఁ జొక్కి తెరలోనే వున్నది ॥ లోని ॥ 423

గంభీర నాట

మాపుదాఁకా మాటలేలే మర్మము చేత నుండఁగ
యేపున మీ నేరుపులు యిట్టే చూపరాదా ॥ పల్లవి ॥

పంపమాడ నేఁటికే పడఁతులాల మీతోను
కాంతుఁడే నన్నింతేసి గారవించఁగా
అంత గలితే మీరు ఆతనిఁ జొక్కించరాదా
యింతుల జాణతనాలు యేరువడీఁ గాని ॥ మాపు ॥

యేతులు చూప నేటికే యిందరి ముందర నేఁడు
ఆతఁడే నాపాలఁ జిక్కి అండ నుండఁగా
చేతనైతే మీరు పతిఁ జేకొని లోఁగొనరాదా
ఘాతల నందరి సొంపు గానవచ్చీఁ గాని ॥ మాపు ॥

మురిపము లేటికే కిమ్ముల నిట్టే పచరించ
యిరవై శ్రీవేంకటేశుఁ డెనశుండఁగా
వరుసగా వలసితే వద్దనే మీరుండరాదా
గామ నందుల మేలు గానవచ్చీఁ గాని ॥ మాపు ॥ 424

582-వ రేకు హిజ్జిజి

ఎటువంటివాఁడవు యేమి జాణతనము
నటనఁ గేఁకరించుకొనఁగరాదా నేను ॥ పల్లవి ॥

అగపడి యింతులు నీయండ నిలుచుండఁగా
నగరాదా నిన్నుఁజూచి నాకు నేఁడు
తగవు చెప్పు మనుచు తామే సాకిరి గోరఁగ
మొగము చూచి నీకు మొక్కరాదా నేను ॥ ఎటు ॥

చేతులకొలఁది నీపై సేసలెల్లఁ బెట్టఁగాను
యీతల మెచ్చఁగరాదా ఇంతలో నాకు
రాతిరీఁ బగలు జాగరాలు నిన్నుఁ జేయించఁగా
మాతలఁ జూడఁగరాదా కందువతో నేను ॥ ఎటు ॥

వొట్టుకొని నిన్నుఁగూడి వూడిగాలు సేయఁగాను
దట్టముగ బట్టుసేయఁ దగదా నాకు
ఇట్టె శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
చుట్టమునై ఆనందానఁ జొక్కరాదా నేను ॥ ఎటు ॥ 425

సామంతం

సతులకుఁ బతులకు సాజము లివి
యితవులు సేసుకొంటే నియ్యకోలౌనా(ను?) ॥ పల్లవి ॥
మనసురానియట్టి మాఁట లెన్నియైనా
చనవరులాడితేనే చవులౌను
పెనఁగి పెనఁగి యెంత బిగిసి కొసరినా
వనితల కోపాలు వలపులౌను ॥ సతు ॥
సేయరానియట్టి సేఁత లెన్నియైనా
పాయని చుట్టాలైతే బాఁతౌను
రాయడింపులైన రచన లెన్నైనా ॥ సతు ॥
ఆయ మెఱిఁగిన వారి వందములౌను
తాలితో సెగసక్కెపు నవ్వులెన్ని నవ్వినాను
మేలుగల వారైతే మెచ్చులౌను
యీవల శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
చాలుకొన్న నారతులు సతములౌను ॥ సతు ॥ 423

వరాళి

చెలియరో నీవే కదే సిష్టికర్తవు
నిలువున నీ మగఁడు నిను మెచ్చు(చ్చె?)నమ్మా ॥ పల్లవి ॥
బొమ్మల జంకించితేనే పొద్దు గుంకినట్లౌను
కమ్మి నీవు నవ్వితేనే కాయు వెన్నెల
సొమ్ముల మోవి చూపితే చుక్కలు నిండుకొనును
నెమ్మది నీరమణుఁడు నిను మెచ్చెనమ్మా ॥ చెలి
పొలఁతి నీవు చూచితే పొద్దువొడుచు నప్పుడే
పొలయలుకల నెండ పొడచూపును
తిలకించి నిలిచితే దిష్టమౌను లోకమెల్ల
నెలకొని నీవిభుఁడు నిన్ను మెచ్చెనమ్మా ॥ చెలి ॥

యెక్కువై నీవు గూడితే నిరుసంజలునుఁ దోఁచు
మొక్కిన నీతురుముకు మూఁగు మేఘాలు
వొక్కటై నీరతులను వోలార్పఁగా నేఁడు
నిక్కి శ్రీవేంకటేశుఁడు నిన్ను మెచ్చెనమ్మా ॥ చెలి ॥ 427

కేదార గౌళ

చెలికత్తెలము నేము సేసేదేమి
అలసితి వాకెమోవి అందుకోనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కూరిమి గొసరి పూవుగుత్తిఁ గొని ఆకె వేసె
ఆరయ నీకవి మరునమ్ములై తాఁకె
ఆరితేరెఁ బనులెల్ల నందుకేమి సేయవచ్చు
మారుకొని వలపుల మందు వుయ్యవయ్యా ॥ చెలి ॥

బత్తితోడ నీపై నాపె పక్కనఁ బన్నీరు చల్లె
వొత్తిన విరహాన నీకుడుకెత్తెను
చిత్తగించి తగవులు చెప్పేదిందులో నేమి
మత్తిలి వచ్చి మాటల మంత్రించుకోవయ్యా ॥ చెలి ॥

కొమ్మ నిన్ను రతిఁ గూడి కుచముల నిన్ను నొత్తె
కమ్మి నీకు రాతికంటె గట్లాయను
యిమ్ముల శ్రీవేంకటేశ యెవ్వరూ నేమి చెప్పేరు
తమ్మికొనగోరి యంత్రము వ్రాసుకోవయ్యా ॥ చెలి ॥ 428

సాళంగ నాట

పండి పొల్లవోదె(ది?)పుడు పనులెల్లా మందరనే
నిండు నిధానము వలె నిలవే యింకాను ॥ పల్లవి ॥

వొట్టు వెట్టుకొను నేమో నొడఁబరచఁగఁ బోతే
గుట్టుతో నాతనివద్దఁ గూచుండవే
పట్టి పెనఁగఁగఁ బోతే పంతాలు చూపునో యేమో
చుట్టరికముతోడనే చూడవే యింకాను ॥ పండి ॥

గడి వెట్టుకొనునేమో కదిసి పిలువఁబోతే
విడువక లోననుండి వీడె మియ్యవే
తడవి మాటలాడితే తమకించునో యేమో
చిడుముడి సేవలెల్లాఁ జేయవే యింకాను ॥ పండి ।

సిగ్గులు వడునో యేమో చెనకులు నించఁబోతే
కగ్గుదీర చన్నులంటఁ గాఁగిలించవే
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశుఁ డాదరించి నిన్ను నేలె
వొగ్గి చేతులనే మొక్కి వొనరు మింకాను ॥ పండి । 429

పాడి

ఎట్టి యాసోదకాఁడవు యెందరికి నోపుదువు
నెట్టుకొన్న మేలుకాపె నిలుచుక వున్నది । పల్లవి ॥

సందడి నందరితోడ సరసాలాడే వీడ
కందువకు వచ్చినాపె కాచుకున్నది
పొందుల పొరుగులను పొత్తులకడందుకోఁగా
విందు చెప్ప వచ్చినాపె వెరగుతో నున్నది । ఎట్టి ॥

వాడవారిపై నీవు వసంతాలు చల్లేవు
వీడె మంపినాపె లోనిమేడ నున్నది
గోడ నిక్కి చూచినాపె గుబ్బలు నీ వంటఁగాను
జోడు గూడ వచ్చినాపె చూచి నవ్వుచున్నది । ఎట్టి ।

కొలువులో వారినెల్లా కూడఁగ నన్న నేసేవు
అలమి పట్టుకున్నాపె అలసున్నది
యేలిమి శ్రీవేంకటేశ యిట్టే నన్నుఁ గూడితివి
కలసిన సుద్దమాపె కడు మెచ్చుచున్నది ॥ ఎట్టి । 430

583-వ రేకు ముఖారి

కల్ల గాదు నామాట కదిసి చూడఁగదయ్యా
చెల్లుబెద లిద్దరికి సగఁబాలు సుమ్మీ ‖ పల్లవి ‖
దప్పిగొని వచ్చేవంటా తరుణి వాకిటనుండి
కప్పుర మిచ్చేనంటాఁ గాచుకున్నది
కప్పి నీయూదాయములో కడ నున్న నీసలికి
చప్పుడుగా కందులోన సగఁబాలు సుమ్మీ ‖ కల్ల ‖
బడలి వచ్చేవంటా పడఁతి మంచేన(చియా)వాలు
బెడిదానఁ జల్లారఁ బెట్టుకున్నది
తడవి నీకుఁ గలితే తగ నిన్నిందాఁకఁ గూడి
జడియని యాకెకును సగఁబాలు సుమ్మీ ‖ కల్ల ‖
పొంతఁ గాఁగి వచ్చేవంటా పూజించఁగోరి నీకు
యింతేసి తా మెరలు మీఁదెత్తుకున్నది
ఇంతలో శ్రీవేంకటేశ యెనసె నిన్నాకె రతి
సంతోషములాకెకును సగఁబాలు సుమ్మీ ‖ కల్ల ‖ 131

నాట

తొల్లిరంగమా నీదొడ్డతనము
పల్లద మింతయును నీపాలిటిదే కాదా ‖ పల్లవి ‖
వూని రమణునిఁ జూచి వురము వట్టుకొనేవు
కానీవే వట్టడివంటి గావా నీవు
వినుల కిసందరు నవ్వేరంటా నుంటివి గాక
శేస వట్టులెల్లాఁ దిట్టి చెల్లించుకోలేవా ‖ తొల్లి ‖
పచ్చి దొర్ల నాతనితో పంతము లాడుకొనేవు
మెచ్చము లేక మెసఁగనోపవా నీవు
పిచ్చితవిదా డీకెకు వెరచి వుంటివి గాక
గచ్చి కొంగతనపు చేఁతల మించలేవా ‖ తొల్లి ‖

శ్రీవేంకటేశు రతులఁ జెంది కడుఁ జొక్కించేవు
లేవే యింత సలిగె లేదా నీకు
కోవిదుఁ డాతని నేనే(నినే?) కూడఁగా నుంటివి గాక
నీ వొళ్ళి గబ్బితనము నెరపఁగ లేవా ॥ తో ల్లె ॥ 432

కాంబోది

చెప్పరయ్యా వినే నేను చెవుల పండువగాను
కుప్పళించీఁ జెమటలు కూడుకొంటిరా ॥ పల్లవి ॥
మంతనాన నున్నాఁడవు మగువయు నీవును
అంతరంగపు మాట లాడుకొంటిరా
వింత లేక యెనసిట్టే వేడుకతో నున్నారు
చింత దీర బాసలెల్లఁ జేసుకొంటిరా ॥ చెప్ప ॥
పానుపుపై నున్నాఁడవు పడఁతియు నీవును
మేనరికాలు దెలిసి మెయికొంటిరా
గానములు చేసుకొంటాఁ గళలతో నున్నవారు
కానీలే మీమనసులు కరఁగించు కొంటిరా ॥ చెప్ప ॥
సన్నలు చేసుకొనేవు సతియును నీవును
యిన్నేసి రతులు మీలో నెంచుకొంటిరా
నన్నుఁ గూడితివి నేఁడు ననిచి శ్రీవేంకటేశ
వున్నతితో మీరిద్దరు నొడఁబడు కొంటిరా ॥ చెప్ప ॥ 433

శుద్ధవసంతం

వెలవకు నేఁ గూడి వెస నందుకూ నంపేను
సటి నాకు మొగమోడింతలో వెరగందేవు ॥ పల్లవి ॥
యెవ్వతెకో ఆడ పీడె మిచ్చి వచ్చి నన్నుఁ గని
అవ్వలఁ బోరాక వుపాయాలు చూచేవు
నవ్వుచు నీ కొంగువట్టి నాయింటికిఁ దీసితేను
వువ్విళ్ళూర దిగులుతో నుస్సురనేవు ॥ వెలవ ॥

విందా పెకుఁ జెప్పి వచ్చి వెస నీడ నన్నుఁ గని
అంది కొంపోరాక వుపాయాలు చూచేవు
సందడి నే మాటలాడి జరపులఁ బెట్టితేను
పొందుగఁ జల్లారీ నంటా పొద్దులు చూచేవు ॥ వెలవ ॥

వొంటి నాకెఁ బెట్టి వచ్చి వొద్దికతో నన్నుఁ గని
అంటి పాయరాక వుపాయాలు చూచేవు
జంటయి శ్రీవేంకటేశ సమరతిఁ జొక్కించితే
వెంటగా నిందుంటి నంటా బిమ్మిటి గొనేవు ॥ వెలవ ॥ 434

కాంబోది

కాకున్న నింత లోఁగేవా గడుసరివి
కేకలు వెట్టి నవ్వితేఁ గిందువడే విపుడు ॥ పల్లవి ॥

పక్కన మాటాడితే నీపైకి తీసుకొనేవు
చక్క దిష్టించి చూచితే జడిసేవు
మొక్కితేనే వెంగెమంటా మొగము వంచుకొనేవు
నిక్క యెంద్రై*నా నీవు నేరమి చేసితివో ॥ కాకు ॥

పేరుకొని పిలిచితేఁ బ్రియములు చెప్పేవు
చేరి చేత నివిరితే సిగ్గువడేవు
ఆరసి కొంగు వట్టితే నానలు వెట్టుకొనేవు
దారి దప్పి యెంద్రైనా నిందలకు లోనైతివో ॥ కాకు ॥

మెచ్చి కాఁగిలించుకొంటే మేనెల్లాఁ జెమరించేవు
పచ్చి రతులఁ గూడితే బ్రమసేవు
అచ్చపు శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
విచ్చనవిడి నెంద్రైనా వెల్లవిరులైతివో ॥ కాకు ॥ 435

---

* రేకుల వ్రాతసంప్రదాయము ప్రకారము ఇందు 'ఎంద్రైనా' అని యుండఁదగును. ఉన్నట్లు చదివినచో 'ఏంద్రైన' అగును.

మధ్యమావతి

ఎక్కడికిఁ బోనందువు యెవ్వతె నంటనందువు
గుక్కక తారుకాణించుకొందు గాని రావయ్యా ॥పల్లవి॥
మదిమదినుండి నీతో మాటలాడిన ఫలము
కదిసి యింతటిలోనే కంటిమయ్యా
అదివో ఆపెఁ దిట్టితినంటాఁ జెప్పితివట
కొొద లేకుండాఁ దెలుపుకొందువు రావయ్యా ॥ఎక్క॥
చక్కజాడ నీతోడ సరసమాడిన ఫల.
మిక్కడనే నాకు ఫలియించె నయ్యా
మొక్కలపాపెవ(స?)ని నీముందల వట్టితినని
అక్కడ సంటిపట నీవాడుకొందు రావయ్యా ॥ఎక్క॥
పొంచి నీకాఁగిటఁ గూడి పొందుసేసిన ఫలము
వంచన లేక సరివచ్చె నయ్యా
యెంచి శ్రీవేంకటేశ నీకిడిన తమ్ములమాకె-
కుంచుమంటి నన్నది రూపించవలె రావయ్యా ॥ఎక్క॥ 431

584-వ రేకు దేశాక్షి

ఐనపను కిఁకనేల అంతగొరబు చేసేవు
దీన నేమివచ్చె నీకు తెలుసుకోరాదా ॥పల్లవి॥
యిచ్చకమాడఁగఁ బతి నేల గద్దించి వేసేవు
అచ్చపు నీలోనికోప మాఁపఁగ రాదా
వచ్చిదేరిన పనులు ఒయలు సేయఁగనేల
వచ్చేఁగా యింటికతఁడు వడిఁ గూడరాదా ॥ఐన॥
ఇప్పుడిట్టే నవ్వేవాని నేల వొట్టుబువెట్టేవు
చప్పు లెంచకిట్టే దయఁ దలఁచరాదా
చెప్పేను తనచేఁతలు చిదుముడి పడనేల
కప్పేఁగా పచ్చడమిఁకఁ గానిమ్మనరాదా ॥ఐన॥

చెక్కునొక్కి కూడేచోట సిగ్గులేల పెంచేవు
వొక్కమైతివి చన్నుల నొరయరాదా
నిక్కి శ్రీవేంకటేశుఁడు నిన్ను నేలె మఱఁగేల
తొక్కఁగా పాదమిట్టే సంతోసించఁగరాదా ॥ఎన॥ 137

శ్రీరాగం

పడఁతి నీపతిఁ దెచ్చే భ్రమయకువే
యెడయని నీతమక మేమని చెప్పేదే ॥పల్లవి॥
వెన్నెలబయటనుండి వేసవియండ లనేవు
అన్నిటాఁ జంద్రుని రవి యని యాడేవు
పన్నిన చిలుకలను పక్కెర గుఱ్ఱాలనేవు
యెన్నరాదు నీవిరహ మేమి చెప్పేదే ॥పడఁతి॥
తుమ్మిదలఁ గనుఁగొని దొడ్డయేనుగ లనేవు
కమ్మిన చిగురులే కత్తులనేవు
కమ్మరఁ గోయిలలను కాముని దూతలనేవు
యెమ్మెల నీవేఁపులు యేమి చెప్పేదే ॥పడఁతి॥
వేడుకతోఁ జల్లగాలి వింతమాసటీఁ డనేవు
ఓడెపుఁ గప్రము చలి వేఁడి యనేవు
కూడె శ్రీవేంకటేశుఁడు గొబ్బున నిన్నింతలోనే
యీడనే నీభాగ్యమికనేమి చెప్పేదే ॥పడఁతి॥ 138

భైరవి

ఇందుకే పో విచారాన నిండి వున్నది
చందమైన జవరాలు బంకెన కోరుచునా ॥పల్లవి॥
గుత్తపు మనసులోని గుట్టు విడువఁగరాదా
చిత్తము లోపలి మాఁట చెప్పఁ బోదు
హొత్తునఁ బెట్టుకొంటివి పొలతుల సందడిని
యెత్తైన పట్టపుదేవి యెంగిలి కోరుచునా ॥ఇందు॥

ముంచిన చుట్టరికెపు మొగమోటెంతైనాఁ గద్దు
ఎంచవలె నీ మేకులు యీపొద్దు
మంచ మెక్కించుకొంటివి మగువల నిందరిని
అంచితపు టిల్లాలు ఆఁడి కోరుచునా ॥ ఇందు ॥

వాడికె కూటపురతి వలపులు గడువేఁడి
తోడఁ గూడిన చన్నుల తునలు వాఁడి
వీడేలందుకొంటివి శ్రీవేంకటేశ యిందరిచే-
నీడైన మోహపుటింతి యింతేసి కోరుచునా ॥ ఇందు ॥ 439

శుద్ధదేశి

ఏమి జాణతనమే యెవ్వరు మెత్తురు యిది
చేనుట్టి పెనఁగఁగాను జీరలు దీసేవు ॥ పల్లవి ॥

వేడుక నవ్వులు నీచే వెలవెట్టి కొనరాఁగా
జాడెరుఁగక పతిని జంకించేవు
వీడెము చేతికియ్యఁగా విట్టువీఁగుతా నీవు
ఆడనుండి చెలికత్తె నందుకొమ్మనేవు ॥ ఏమి ॥

వెల్లవిరిమాటలు వెదవెట్టుకొని రాఁగా
కల్లలంటా రమణునిఁ గాకు సేసేవు
మల్లెపువ్వులియ్య రాఁగా మందెమేళమున నీవు
పల్లదాన పానుపుపైఁ బరుచుమనేవు ॥ ఏమి ॥

మోదముతోఁ బంతములు మునుపే యియ్య రాఁగా
కాదంటా శ్రీవేంకటేశుఁ గాఁగిలించేవు
పోదిఁ బచ్చడము గప్పి పొదుగఁగ సిగ్గుతోడ
తోదోపుఁ జెమటలు దుడుపుమనేవు ॥ ఏమి ॥ 440

దేసాళం

చూతువు రావయ్యా సుదతి నిట్టే
కాతరము లన్నియును గంపఁబెట్టి నదివో ॥ పల్లవి ॥
చెమ్మఁజెమటల చేతఁ జిప్పిలి నీపై వలపు -
లుమ్మగిలఁ బెట్టుకున్న దువిద
కుమ్మరింపుఁ బులకలఁ గోరికె లీరికెలెత్తి
దిమ్ము రేఁచి తమకము తెట్టెవెట్టి నదివో ॥ చూతు ॥
వాడికె వూర్పులచేత వడి నీపె (పై ?) కాఁతాళము
కూడ పోసీ నదివో కోమలి
జాడుఁ జూపుల తోడుత జవ్వన మదములెల్ల
మేడెముగాఁ బన్ని పన్ని మేడగట్టి నదివో ॥ చూతు ॥
సెలవి నవ్వులతోడ సిగ్గుల రతుల నీకు
కలయఁబెట్టి నదె కలికి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి యింతి నిట్టే
తొలగని సంతోసాలు దొడ్డిఁబెట్టి నదివో ॥ చూతు ॥ 441

దేశాక్షి

కంటిమిగా యివి గొన్ని కారణాలు నీవల్ల
వింటిమి నిన్నా మొన్నా వేడుకాయ నేఁడు ॥ పల్లవి ॥
పల్లెవాటుఁ బయ్యదతో వచ్చి యాపె నిలుచుండి
పల్లదపు మాటలాడీఁ బచ్చిగా నిన్ను
కల్లలంటా నుంటిమి నీకతలు యిన్నాళ్లదాఁకా
వెల్లవిరులుగాఁ జూచి వెరగాయ నేఁడు ॥ కంటి ॥
వుద్దాలు మెట్టుక వచ్చి వురుపుఁ జూపులఁ జూచి
వుద్దండపుఁజేఁత సేసి వొరసీ నిన్ను
సుద్దులే యంటా నుంటిమి చొక్కపు నీ మహిమలు
అద్దుక నీగుట్టెటిఁగి అరుదాయ నేఁడు ॥ కంటి ॥

పుక్కిటి వీడెముతోడ పొందుల నీతోడ యెక్కి
మిక్కిలి కాఁగిటఁ గూడీ మేలుతో నిన్ను
తక్కులంటా నుంటిమి యిందాఁకా శ్రీవేంకటేశ
యిక్కువ నన్నేలితివి యిరవాయ నేఁడు ॥ కంటి ॥ 442

585-వ రేకు

సామంతం

కంటిమి నేమీభాగ్యము కన్నుల తుదలను నేఁడిదె
బంటలు నీకివిద్యలు సాజమె కదవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

విందుల మోవుల యీవులు వీఁపున నానిన కుచములు
పొందుల కొనగోరొత్తులు పొలఁతికి నీకమరె
చిందెటి సెలవుల నవ్వులు సిగ్గుల మోముల వంపులు
కందువ నుండెడి యీ చెలికత్తియలకు నమరె ॥ కంటి ॥

తొడఁదొడ మోసిన మేలము దోమటి వీడెపు టుదుటులు
జడిగొని చూపుల ననుపులు సతికిని నీకమరె
యెడనెడఁ బయ్యెద మరఁగులు యెరఁగమి సేయు పరాకులు
అడియాలపు మీకొలువుల అంగనలకు నమరె ॥ కంటి ॥

ఆయములంటిన మరపులు నడఁచియు నడఁచని యోర్పులు
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ్వర యిద్దరికిదె యమరె
చాయల సన్నల పదరులు సరిఁ దెరవాల్చిన నేర్పులు
పాయని నీయుడిగంబుల పడఁతుకలకు నమరె ॥ కంటి ॥ 443

భైరవి

నీచిత్తము వచ్చినట్టు నే మెలఁగేదానఁ గాక
నాచలమే [illegible] చితేను నగవా నీవు ॥ పల్లవి ॥

వేసారక నే నీతో వేమారు విన్నవించఁగ
ఆసోదపుఁగత్తె యని ఆడవా నీవు
వాసుల కిందరివలె వంతులకుఁ బెనఁగితే
యీసరి వారిలో నన్ను నెంచవా నీవు ॥ నీచిత్త ॥

కొత్తలుగా నే నిన్నుఁ గోరి కొంగువట్టితేను
చిత్తిణిది యని కాకుసేయవా నీవు
వొత్తి చెలులచే నిన్ను నొడఁబరపించితేను
తత్తరపు గుణమని తలఁచవా నీవు ॥ నీచిత్త ॥

తెరవేసి నీమోవితీపులు నేనడిగితే
వెరసి నా మేలు రట్టువెట్టవా నీవు
నిరతి శ్రీవేంకటేశ నీవె నన్నుఁ గూడితివి
సరి దూఁగకుండితేను సాదించవా నీవు ॥ నీచిత్త ॥ 444

లలిత

అంపఁగానే వచ్చితిమి ఆపె నీవద్దికి మమ్ము
సంపదతో మరవక చనవులీవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వొలిసినొల్లని వలపొడిఁబెట్టి వేసరించ
చలమా మాకేమి సారెసారెకు
చెలిపై నీవే వచ్చి సేసచల్లి వచ్చితట
తలఁచుక నీవే ఆకె దండకు రావయ్యా ॥ అంప ॥

సంతవేడుకలు నీకు చవి చూచి(పి?)పిలువఁగ
పంతమా మాకేమి పైపై నిట్టే
కాంతకు నీవపుడే వుంగరము వెట్టితివట
మంతనానఁ దెలుసుక మన్నించవయ్యా ॥ అంప ॥

దొమ్మికూటముల నిన్ను దొరలించి అలయించ
యెమ్మెలా మాకేమి యింతటిలోనే
నెమ్మది శ్రీవేంకటేశ నెలఁత నేలితివట
సమ్మతాయ నిటులానే సతముగావయ్యా ॥ అంప ॥ 445

శంకరాభరణం

కంటిమి నీజాడలెల్లా గట్టిగా నేఁడు
జంటలై నీవలపులు చల్లుదువు గాక ॥ పల్లవి ॥

చెలఁగి యాపె పలుకు చెవి సోఁకెను
మెలఁగి మరి పాదము మేను సోఁకెను
చెలువుఁడ చెప్పినట్టు సేసేవా మాకు
పొలసి నీయెమ్మెలెల్లాఁ జూపుదువు గాక ॥ కంటి ॥

సతిమోవి తేనెపెర సరి వచ్చెను
రతులనే యాపెఁగూడ తతి వచ్చెను
యితవయ్యీనా మాతో యేలాటాలు
అతిరాజసపు దొరవవుదువు గాక ॥ కంటి ॥

చేకొన్న యాపెకానికె చేయి నిండెను
లాకలఁ బుక్కిలి తములము నిండెను
కైకొనేలితివి శ్రీవేంకటేశ నన్ను
వాకముగా నాకు నిట్టే వలతువు గాక ॥ కంటి ॥ 446

పాడి

మాకేల గరిసించ మాటికి మాటికి నిన్ను
ఔకతో మీ సరితలు చూచేదే చాలును ॥ పల్లవి ॥

యిందరిలోన ఆపె యేతుపలెత్తి యాడఁగా
అందుకు లోఁగేవు నీవంతలోననే
గొందినే నీవాపె మరఁగునఁ జేసిన పనుఁలు
యెందుకు నెక్కనివిఁక నెన్నెన్ని గలవో ॥ మాకే ॥

కానిమాఁటలాడి యాపె కన్నుల జంకించఁగాను
మోనాన నున్నాఁడవిదె మునివలెనే
యే నెపమున నాపెకిచ్చిన మాటపట్లు
అనుకొని చెప్పరానివవి యెటువంటివో ॥ మాకే ॥

కగ్గి కాఁగిటిలో నాపె కాంతలఁ దలఁపించఁగా
సిగ్గులు వడేవు నీవు శిరసు వంచి
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశ ఆపె నీవు గూడితివి
సిగ్గుల మాపై మెచ్చులు నీకెంత ప్రియమో ॥ మాకే ॥ 447

లలిత

వెనకఁ జేతువుగాని వినోదాలన్నియును
తనివోక నీ మొగము తప్పక చూచీని ॥ పల్లవి ॥
ఇందమని బాగాలు నీకిచ్చీ దోసిట నాపె
బెందడి రెండు చన్నులుఁ బిక్కటిల్లఁగా
కందువ నీకిచ్చేనంటాఁ గడుఁ బిసికే వంతలో
అందుకోవయ్యా వీడె మట్టే పట్టుకున్నది ॥ వెన ॥
సారెకు మన్నించుమని సాగిలి మొక్కీ నీకు
గారవపుఁ బిరుదులు గదలఁగాను
గోరనంటి సిగ్గులకు గొబ్బునఁ జాఁచేవు చేయి
ఆరీతి నీవెత్తవయ్యా అట్టే పండి వున్నది ॥ వెన ॥
ఆలనైతి నని నిన్ను నట్టే కాఁగిలించుకొనీ
జాలువారే చెమటలు జారఁగాను
బేలవై శ్రీవేంకటేశ పెదవి తేనెలానేవు
వోలివెట్టవయ్యా అట్టే వురమెక్కుకున్నది ॥ వెన ॥ 448

586-వ రేకు భైరవి

ఎప్పుడు దయఁ జూచేవో యేమని విన్నవింతుము
దప్పిదేరే మోవితోడఁ దలపోయుచున్నది ॥ పల్లవి ॥
వీడెమిచ్చే నంటా వచ్చి వెలఁది పానుపుమీఁద
పాడుకొంటా నున్నది నీపదములెల్లా
గోడపై నీరూపము కోరి చిత్తరువుగాను
వేడుకతో వ్రాసుకొంటా వేగించుక వున్నది ఎప్పుడు ॥

యేచి నీపొందులు సేయ నిటు వచ్చి పెట్టెలలోఁ
జూచుకొంటా నున్నది నీసొమ్ములెల్లాను
ఆచాయ కెడతాఁకే నీయవసరపుఁ గాంతల
లాచుక నీసుద్దులే యాలకింపుచు నున్నది ॥ ఎప్పుడు ॥

సేవ సేసే నంటా వచ్చి చిత్తములో చెక్కుచేత
భావించుకొంటా నున్నది పనులెల్లాను
శ్రీవేంకటేశ నీవే విచ్చేసి యలమేల్మంగను
తావుకొనఁ గూడితివి తతి నలశున్నది ॥ ఎప్పుడు ॥ 449

శ్రీరాగం

ఇంతి నీ జవ్వనవన మీ మాధవుఁడు
పంతమునఁ జొచ్చి యిట్టే పాయక వున్నాఁడు ॥ పల్లవి ॥

పెట్టి యెలుఁగునఁ బతిఁ బిలువఁగాఁ గోవిలలు
చుట్టి కూయఁ దొడఁగెను చుట్టాలంటా
వొట్టికతలు చెప్పఁగా నొద్దికై చిలుకలెల్లా
మట్టితమవారంటా మాటలాడఁ దొడఁగె ॥ ఇంతి ॥

ఘడఁతి నీకుచములు పాలార్చి చక్కఁబెట్టఁగా
తడఁబడీ జక్కవలు తమజాతంటా
నడపులు చూచి యట్టే నా నా హంసములు
జడిఁ దిరిగీఁ దమ పాలివారలనుచు ॥ ఇంతి ॥

చెలి నీనెరిఁగురులు చిక్కుదియ్యఁగాఁ గని
అళులు తమ మూఁకని అండ చేరీని
యెలమి శ్రీవేంకటేశుఁడీతఁడే నిన్నుఁగూడితే
పులికి చూడఁగాను చకోరాలు వాలిని ॥ ఇంతి ॥ 450

పాడి

చెలులు వద్దనఁగానే జీరలు దీసేవు మేన
   కలకాలమును నెంత కాతరీఁడవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
సగము మాటాడఁగానే సతిచెక్కు నొక్కితివి
   మొగిచి చేతులెత్తి మొక్కె నీకాపె
అగపడె నంటానే ఆఁటదానిఁ బైకొంటివి
   వెగటున నీకెంత వేగిరమయ్యా ॥ చెలులు ॥
కొంతగొంత చూడఁగానే కురులు వట్టి తీసితి-
   వంతలో వేఁడుకొనీ నిన్నదివో యాపె
మంతనమాయ నంటానే మగువ నలయించితి -
   వింతలోఁ దమకము నీకేల వచ్చెనయ్యా ॥ చెలులు ॥
సమ్మతించి రాఁగానే చన్నులు విసికితివి
   పమ్మి పవ్వళించెఁ దొడపైని యాపె
మమ్ముఁ జూచి కన్నెయంటా మన్నించి శ్రీవేంకటేశ
   నెమ్మదిఁ బదరితివి నిండువలపయ్యా ॥ చెలులు ॥ 461

నారాయణి

ఒద్దికై నీనగరిలో నున్నదే చాలు
   అద్దుకొని పట్టితేను ఆసకత్తెనందువు ॥ పల్లవి ॥
పలుమారు నిన్ను నేనుఁ బైకొని చెనకఁగాను
   మలసీ నిదెంత చలమరి యందువు
వలచి యేపొద్దు నీవద్దఁ గాచుక వుంటేను
   బలిమి నప్పటి మరి బట్టగుత్తా(?)నందువు ॥ ఒద్ది ॥
మగిడి మగిడి నీతో మాటలెల్లా నాడఁగాను
   యెగసక్కెము సేసీ నిదేఁటిదందువు
మిగులా నీకూడిగాలు మేను ముట్టి సేసితేను
   వెగటుగా నిదియెంత వేసరించీనందువు ॥ ఒద్ది ॥

గక్కనను నే వచ్చి కాఁగిలించుకొంటేను
కక్కసించీ నిది యెంత కల్లరందువు
యిక్కువ శ్రీవేంకటేశ యిటు నీవే కూడితివి
మొక్కితి నన్నిటా నన్నుఁ జొక్కించెనందువు ॥ ఒద్ది ॥ 452

శుద్ధవసంతం

మఱియేమి చెప్పేమయ్యా మాటలింకాను
మెఱసి నీవే రావయ్యా మెలుఁతకడకును ॥ పల్లవి ॥

అక్కడికి సుద్దులు చెప్పంపిన చెలుల నాపె
నెక్కన్న తిట్లు దిట్టె నీమారంటా
పక్కన నీకమ్మ దనపాదపుఁ బెనువేలనుఁ
జిక్కించి యందుకొనె నీచేతిదంటాను ॥ మఱి ॥

నీవంపిన బాగాలు నెఱఁ దెల్లనాకులు
భావించి కాళాంజి లోపలఁ బెట్టించె
దేవులకు నీరాక తెలిపి చెప్పఁగఁ బోతే
కావిరిఁ దలుపు మూసి గడె వెట్టుమనెను ॥ మఱి ॥

బలిమి నీవు దెమ్మన్న పచ్చడము గొంటా రాఁగా
వెలిఁ దములములోన వేసి తొక్కించె
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యింతలో నీవే విచ్చేసి
కలికిఁ గూడఁగానే కడు సంతోసించెను ॥ మఱి ॥ 453

సాళంగ నాట

ఏమి గడించుకొనేవు యింతలో నొకటొకటు
చేముట్టకంటినా అలసేవంటిఁ గాక

యీడ నిన్ను దొబ్బితినా యింటికి రమ్మంటిఁ గాక
ఆడుకొంటినా మంచివాఁడంటిఁ గాక
పాడనోప నంటినా పని గలదంటిఁ గాక
పీడె మీకుంటినా నీకు వెగటంటిఁ గాక ॥ ఏమి ॥

గందము పూయనంటినా కప్పమిచ్చే నంటిఁ గాక
పందేనకాఁగిలితినా చేయి వట్టితిఁ గాక
అందుకోనైతినా పూవు లందరున్నా రంటిఁ గాక
నింద వేసితినా నిన్ను నేర్పరివంటిఁ గాక ॥ ఏమి ॥

కగ్గి సాము సేసితినా కాఁగిలించుకొంటిఁ గాక
సిగ్గువడితినా భ్రమసితిఁ గాక
వొగ్గి శ్రీవేంకటేశుఁడ వొగి నీవే కూడితివి
వెగ్గళించితినా పొంది వెలసితిఁ గాక ॥ ఏమి ॥ 454

587-వ రేకు రామక్రియ

అంగనకు మారుగమ్మ లంపవయ్యా
యింగితములోనే కంటి మేమందుమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యెంతపిలిచినా రావు యెగపక్కేలాడేవు
చెంతల మాచెలికిట్టే చెప్పుదుమా
ఇంతలో నేము మొక్కితే నిటు సరసాలాడేవు
యెంత కెత్తుకొంటివి నిన్నేమందుమయ్యా ॥ అంగన ॥

కానుకయు నందుకోవు కైదండ విడువవు
కానీ కానీ యాపె యెఱఁగక మానీనా
లోనికి రాఁజూచి పై గల్లునఁ బాదము చాఁచేవు
యీనెపము గాచుకుంటి వేమందుమయ్యా ॥ అంగన ॥

ఆసలనుఁ బెట్టేవు అతివను రమ్మనేవు
వేసరి యాకె యీదకు విచ్చేసెనయ్యా
సేసవెట్టి కూడితి శ్రీవేంకటేశ నీవు
యీ సుద్దులకిఁక మరి యేమందుమయ్యా ॥ అంగన ॥ 455

బౌళి

ఎంత కెంత మీరేల యిచ్చకములాడేరే
దొంతిఁ బెట్టేరు వలపు దోసము గాదా ॥ పల్లవి ॥

ఇంగితాన నిష్ఠూరా లెన్నఁడూ నాడఁడాతఁడు
అంగనలాల నామాట లటువంటివా
సంగడి మమ్మిద్దరిని సరిసేసేరేలే మీరు
పంగించ కాతనికి నేఁ బంత మిచ్చేనే ॥ ఎంత ॥

కొప్పువట్టి తీసినాను కోపగించఁడాతఁడు
యెప్పుడు మాగుణములు యిటువంటివా
కప్పి మమ్మిద్దరి నేల కాఁగిలించఁ బెట్టేరే
చిప్పిల దిగువనుండి చేత మొక్కేనే ॥ ఎంత ॥

యెంతేపి కొసరినాను యేమి వేసారఁడాతఁడు
వంతుల మావోరు పటువంటిదయ్యీనా
యింతలో శ్రీవేంకటేశుఁ డెనసె నన్నిపు డిట్టే
చెంతనుండి మెచ్చి మెచ్చి సేస వెట్టేనే ॥ ఎంత ॥ 456

ఆహిరి

అప్పుడుగాని తేరవు అంగన కోపములెల్లా
కప్పురము చల్లవయ్యా కాఁకలు చల్లారను
తివిరి నీవేమంటివో దేవరకే తెలుసును
పవళించి వున్నదదే పడఁతి లోన
వివరించి నీరాక విన్నవించ వెరతుము
కవగూడ నీవే యాపెకడకుఁ బోవయ్యా ॥ అప్ప ॥

వొగ్గి యేమి సేసితివో వూరకే తొడిఁబడ
సిగ్గువడి వున్నదదే చెలి వొంటిని
నిగ్గులను బూనుకొని నీకుఁగా రారాదు మాకు
దిగ్గన నియ్యాపె సందితెర దియ్యవయ్యా ॥ అప్ప ॥

ఆడకే యేమని చెప్పి యంపితివో యింతలోన
పాడుకొంటా నున్నదింతి పానుపుమీఁద
కూడితి శ్రీవేంకటాద్రి గోవిందరాజ నీవు
వోదక కాఁగిట నిట్టే వూరడించవయ్యా ॥ అప్పు ॥ 457

సాళంగనాట

కా దనకు నామాట కడపరాయ-నీకు
గాదెఁబోసే వలపులు కడపరాయ ॥ పల్లవి ॥

కప్పుర మియ్యఁగరాదా కడపరాయా-నీకుఁ
గప్పితి నాపయ్యెదెల్లఁ గడపరాయ
కప్పుమివే కుచములు కడపరాయా-వో
కప్పుమొయిలు మేనిచాయ కడపరాయ ॥ కాద ॥

కందువకు రారాదా కడపరాయా-ముందే
గందమిచ్చినవాఁడవు కడపరాయ
కందము నీమాటలిఁకఁ గడపరాయా-వో
కందర్పగురుఁడ మొక్కేఁ గడపరాయ ॥ కాద ॥

కలసితివిటు నన్నుఁ గడపరాయా-నా
కల నేఁడు నిజమాయఁ గడపరాయ
కలదాననే నీకుఁ గడపరాయా-వో
కలికి శ్రీవేంకటాద్రి కడపరాయా ॥ కాద ॥ 458

కొండమలహరి

నేనెరఁగనా తన నేరుపులెల్ల
పూని పట్టి యింతయేల బొంకు బొంకీనే ॥ పల్లవి ॥

కతలెన్ని చెప్పినాను కాఁగిలించినట్టు గాదు
మతకములేల తాను మరి సేసీనే
యితవు లెంతసేసినా యెనసినయట్టు గా
రతులఁ బెనఁగకేల రవ్వ సేసీనే ॥ నేనె ॥

నగవెంత నగినాను నన్నుఁ గూడినట్టు గాదు
యెగసక్కెలెల్ల నాతో నెంత సేసీనే
మొగమెంత చూచినాను మోహించినట్టు గాదు
అగపడి పొందకేల ఆసవెట్టీనే ॥ నేనె ॥

మొనగోరెంత సోఁకినా మోవి యిచ్చినట్టు గాదు
పెనఁగి నామేనేల బెండుపెట్టీనే
చనవిచ్చి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు నన్నిపుడేలె
మనసిచ్చి యెంతకెంత మన్నించీనే ॥ నేనె ॥ 459

మంగళకౌశిక

ఔనయ్యా వూరకుండే నట్టే కాదా
మానినులఁ జెనకేవు మదమా నీది ॥ పల్లవి ॥

యెవ్వరి తెరువుఁ బోక యింటిలోన నుండేవారి
పువ్వుల వేసే వదేమి పొద్దు వోదా
నివ్వటిల్లు సిగ్గుతోడ నిలుచుండేవారిని
రవ్వగాఁ జన్నులంటేవు రాజసమా నీకు ॥ ఔన ॥

గారవానఁ జక్కజాడఁ గాఁపురము సేసే వారి
వూరకే గోర నొత్తేవు వుండఁబట్టదా
సారెకుఁ బానుపుమీఁదఁ జదువుకొనే వారి
నీరితిఁ బాదానఁ జిమ్మే వెమ్మెలా నీకు ॥ ఔన ॥

వొచ్చము లేక నీకు నూడిగము సేసే వారి
మచ్చిక నలయించేవు మన్నించరాదా
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశ యిట్టే నన్ను నేలితివి
పెచ్చువెరిగే వింతేసి ప్రియమా నీకు ॥ ఔన ॥ 460

588-వ రేకు

నాగవరాళి

ఇసుక పాంతరలు యిద్దరి మీ జవ్వనాలు
కొసరకు మనసులో గురి దాఁకీని ॥ పల్లవి ॥

వలపు రేఁచకుమీ వద్దు వద్దు అంతేసి
మెలఁగి కలి ముదిరి మెడిదయ్యీని
చలము సాదించి నీవు జవరాలిని రతికి
పిలువకు నీమోవి పిప్పిగట్టీని ॥ ఇసుక ॥

జఱసి చన్నులంటకు చాలుఁ జాలు మీఁద మీఁద
మఱి వుప్పు చింది యినుమడయ్యీని
కఱకరింపుచు నింతి కందువకు రమ్మని
చెఱఁగువట్ట తియ్యకు చెమరించీని ॥ ఇసుక ॥

అట్టుగా నవ్వకుమీ ఆఱడి నిట్టే కూడితివి
యిట్టే గోర గీరితే నేరయ్యీని
నెట్టనఁ బంతమాడకు నీవు శ్రీవేంకటేశుఁడ
చుట్టపు సరసములు సూడువట్టీసి ॥ ఇసుక ॥ 461

ముఖారి

నీకేల పొద్దు వోదు నేమెంత బాఁతి పడ్డాను
దాకొని యపుడు నీచిత్తానఁ బట్టీనా ॥ పల్లవి ॥

పొరుగు పోరచి యాపె పొందులు నీకుఁ జేయఁగా
సరసము నేనాడితే సంగతయ్యీనా
తరవాతి పనులాపె తలపెట్టుకుండఁగాను
బెరసి మా పిలుపులు ప్రియమయ్యీనా ॥ నీకే ॥

మేడమీఁద నుండి యాకె మేకులు నీకుఁ జేయఁగా
వీడెము నేనిచ్చితేను వేడుకయ్యీనా
కూడేనంటా నిన్ను నిట్టే కోరి వేఁడి వుండఁగాను
యీడ నుండుమంటే నీకు నితవయ్యీనా ॥ నీకేల ॥

తానే వచ్చి యాకె నీదగ్గరఁ గూచుండఁగాను
ఆనుకొని నే నవ్వితే నంద మయ్యీనా
మానక శ్రీవేంకటేశ మమ్మిందరిఁ గూడితివి
యీ నిజము లిట్టేకాక ఇఁక వేరయ్యీనా ॥ నీకేల ॥ 462

లలిత

మాకేమి పని నీ మర్మాలెత్తను
కాకుసేయఁ బనిగద్దా కమ్మటి నీసుద్దులు ॥ పల్లవి ॥
వొప్పుగొని మోనముతో నూరకే వుండుటే మేలు
చెప్పనేల నిగుణాలు చెలులతోడ
చొప్పువట్టి కన్నులనుఁ జూచుకొంటా నుంటే మేలు
కప్పనేల నీమేని కందువ గురుతులు ॥ మాకేమి ॥
పవ్వళించి పానుపుపై పంతాన నుండుటే మేలు
నవ్వనేల నీచేఁతకు నలుగురిలో
పువ్విళ్ళూర లోలోనే వూఁకొంటానుంటే మేలు
రవ్వ సేయనేల నీరతిలో వినయము(?) ॥ మాకేమి ॥
గద్దించి కాఁగిట నిన్నుఁ గలసినదే మేలు
తిద్దనేల నీనేరాలు దెచ్చి సభలో
వొద్దికై శ్రీవేంకటేశ వొడఁబాట్లవే మేలు
వద్దనఁగనేల నీవుద్దండపు సేఁతలు ॥ మాకేమి ॥ 463

కాంబోది

ఏమాయ నీకును యింత మాకు లోఁగితేను
కామించినవారు గాని కతసేయ నేరరు ॥ పల్లవి ॥
ఏంచినవారు గాని వడిఁ గొసర నేరరు
పలికేటివారు గాని పంతమియ్యరు
కలసేటివారు గాని కాఁతాళించ నేరరు
యేఁమి మామాటలేల యెగ్గుపట్టేవయ్యా ॥ ఏమా ॥

చుట్టాలైనవారు గాని సొలయఁగ నేరరు
వొట్టు వెట్టేవారు గాని వొద్దుకొనరు
తిట్టినట్టివారు గాని దీవించ నేరరు
నెట్టన మానవ్వులేల రట్టుసేసేవయ్యా ॥ఏమా॥

పాయకుండేవారు గాని బలిమి సేయనేరరు
రాయడించేవారు గాని రతిఁ జొక్కరు
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ యిటు నే నిన్నుఁ గూడితి
యేయెడ మాప్రియమేల యింతసేసేవయ్యా ॥ఏమా॥ 464

ఆహిరి

తప్పులేల వేసేనే తనుఁ గూడనైతి నంటా
యిప్పుడేవాయనే తాను యిరవై తేఁ జాలు ॥పల్లవి॥

దవ్వుల జాణతనాలు తా నాడె నింతే కాక
వువ్విళ్ళూర నట్టే వచ్చి వొడివట్టెనా
నవ్వులకందరిలోన నన్నుఁ గలపెఁ గాక
నివ్వటిల్లు రతులకు నెట్టుకొనెనా ॥తప్పు॥

అలవోకగా నన్ను నాయములంటెఁ గాక
చలపట్టి కాఁగిలించవలె ననెనా
కలపుకోలు చుట్టరికము లటు చూపెఁ గాక
చలునగా నామోవి చవిచూపు మనెనా ॥తప్పు॥

పానుపుపైఁ బండి తనపాదాలు గుద్దించెఁ గాక
తానే నాపై మోహించి తమకించెనా
యీనెపాన శ్రీవేంకటేశుఁడట్టె నన్నుఁ గూడె
ఆనుక ఇందాఁకా నింత అంకెలఁ జొక్కించెనా ॥తప్పు॥ 465

బౌళి.

మమ్మేల వుప్పతించేవు మంచముపైకి రావయ్యా
యిమ్ముల మాతరితీపు తెలయించీనా ॥ పల్లవి ॥
చిగురుఁబెదవిమీఁదఁ జిమ్మిరేఁగే మామాటలు
మొగసక్కెలై నీకవి యేమి సేసీని
మొగమోటగల మా మోములోని చూపులు
వగవగలను నీకు వాండ్లయ్యీనా ॥ మమ్మేల ॥
అరచందురునిఁ బోలినట్టి మానొసలి బొమ్మ-
విరవై నిన్ను జంకించి యేమి సేసీని
సరిఁదీగెవంటి మేన జనియించిన చన్నులు
పొరసి పెనఁగితే నీవొళ్ళు నొచ్చీనా ॥ మమ్మేల ॥
ముంచి తామెరచేతుల మొలచిన కొనగోరు
ఇంచుకంత నిన్నుసోఁకి యేమి సేసీని
అంచల శ్రీవేంకటేశ అన్నిటా నన్నేలితివి
వంచన మామొక్కు నిన్ను వంచుకొనీనా ॥ మమ్మేల ॥ 406

589-వ రేకు

రామక్రియ

పదిటిలోపల నేము పదసకుం(దునొకం?)డు
యెదుట నుండఁగాఁ గాక యెంతలేదు నీకు ॥ పల్లవి
దొంగిలి వెన్నలుఁ బాలు దొడికినటులనే
ఎంగిలిసేసితివి నేఁడిదె మామోవి
సంగించి పదారువేల చెలిమిఁ బట్టినట్టే
బోంట్లు నన్నూ నీవు చేయి వట్టితివి ॥ పదిటి
గోవుఁ గాచి పోఁటుండలు మోచినట్లనే
... దాని మాచన్నులు మోఁచితివి
...పులు ...దవిఁ దెచ్చుకొనినట్లనే
... దెచ్చుకొంటివి నడుమ మమ్మింటికి ॥ పదిటి

కొలనిలో వారిఁ జేరి కోకలంటినట్లనే
అలరి మా పోఁకముడి అంటితివి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యిందరిఁ బెండ్లాడినట్టే
కలసి నన్నుఁ బెండ్లాడి కడు మన్నించితివి ॥ పదిటి ॥ 467

హిందోళం

ఆయనయ్యా నీ ప్రియములన్నియు వచ్చెను మాకు
చేయి మీఁదాయ సేవలు సేసేమయ్యా నీకును ॥ పల్లవి ॥
ఆనవెట్ట నేఁటికి నీవంతేసి నాతోను
కానవచ్చీని రేపల్లెకాడ నీ గుట్టు
వీనులెల్లఁ జిల్లులాయ విని విని నీకతలు
వూనిన నామనసెట్టు వొడఁబడీ నీఁకను ॥ ఆయ ॥
సాకిరి చూప నేఁటికి సారెసారె నాముందర
కోకలు కొలనికాడఁ జూచేమన్నియు
చీకాకుపడెను నాచిత్తము నీమేను చూచి
యీకడ నీఁకనట్ల యియ్యకొందు నిజము ॥ ఆయ ॥
చెక్కు నొక్క నేమిటికి చెలఁగని నీపొందు
తొక్కిన నీరతిలోనే తోఁచీ మాకు
గక్కన శ్రీవేంకటేశ కలసి నే బ్రమసితి
నెక్కసాలెట్ల నాడే వేవేలు నిన్నును ॥ ఆయ ॥ 468

దేశాక్షి

పరగ నీఁక నేఁటిది పనులు మంతుకు నెక్కె
కెరలించి వలపులు గిజిగిజి సేసెను ॥ పల్లవి ॥
గందము తాఁ బూసుకొని కాంత నిన్నుఁ గాఁగిలించి
యిందరికి దనరతి యెఱిఁగించెను
సందడి చెమటలు పచ్చడానఁ దుడుచుకొని
పొందేటి సతులకుఁ జొప్పులుగాఁ దాఁ జేసెను ॥ పరగ ॥

వీడెపు మోవితోడ వేసరి చెక్కులంటించి
తోడివారి చిత్తాలకు దూరుసేసెను
వీడిన కొప్పు విరులు వెస నీపై విదిలించి
యీడఁ దనపతివని యిక్కువలు సేసెను ॥ పరగ ॥

మచ్చిక నీతోఁ బెనఁగి మదనముద్ర లంటించి
రచ్చలఁ దన సొమ్మని రవ్వసేసెను
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశ యిన్నిటా నిన్నుఁ గలసి
యిచ్చల నీవారికి మాకెఱుకగాఁ జేసెను ॥ పరగ ॥ 469

కేదారగౌళ

చూతమే యీ సంతోసాలు సొరిదినుండి
ఐతే నేమే సవతుల మది మనమేలే । పల్లవి ।

సతి తిట్టు లతనికి చవులై వుండఁగాను
మతిలోన వగవఁగ మనకేల
యితవై యీపెగుంపెన కితఁడు లోఁగుచుండఁగా
కుతిలకుడువ నేలే కొమ్మలాల మనము ॥ చూత

ఆపె సేసే వుద్దండాలు ఆతఁడోరుచుకుండఁగా
కోపమేలే మనకును కోపులనుండి
వోపి యాలియాజ్ఞ మగఁడొట్టి జవదాటఁడు
ఆపసోపాలేలే మన మందరిలోవారము ॥ చూత

కొంగాపె వట్టి తియ్యఁగాఁ గూచుండాతఁడు లోఁగాఁగా
పంగించ నేలే మనము పలుమారును
యెంగిలి మోవిచ్చె నాపె యెనసి శ్రీవేంకటేసుఁ
డంగదేలే యేలికిద్దగక్కె మనములను ॥ చూత ॥ 470

రామక్రియ

అటుచూడు సతినేర్పు లవుభళేళ
అటమటములు గావు అవుభళేశా   పల్లవి ॥
యెదురుఁ గొండలమీఁద నెక్కినట్టి లకిమమ్మ
అదివో నీతోడ యెక్కె నౌభళేళ
వుదుటున నంతలోనే వురముపై నెలకొని
అదిమీఁ జన్నుల నిన్ను నౌభళేశా   అటు ॥
ముంగోపముతోడను మొక్కలీఁడవైన నిన్ను
నంగవ గద్దెపైఁ బెట్టె నౌభళేళ
కంగక వేదాద్రి నిన్ను గరుడాద్రికిఁ దీసె
అంగాలంచె నింటిలోన నౌభళేశా   । అటు ।
చేరి నీవు నవ నారసింహరూపులైతేఁ జెలి
ఆరీతుల నిన్నుఁ గూడె నౌభళేళ
గారవాన నీవు శ్రీవేంకటముపై నుండఁగాను
ఆరసి రతి మెప్పించె నౌభళేశా   ॥ అటు ॥ 47

శంకరాభరణం

అన్నిటా జాణ గదవే అవుభళ నారసింహుఁడు
కన్నెలాటలు చూపఁగాఁ గతలడిగీని   । పల్లవి ।
బంతినే నవ్వులు నవ్వీఁ బ్రహ్లాదవరదుఁడు
చెంతనే సేవలు సేసే చెంచెతలతో
కాంతుల వారి చన్నులు కానుకలు చూపఁగాను
అంతలోఁ బాకిటాకు పయ్యెదలఁ గప్పుమని (నీని?)   అన్ని ॥
ఆయములెల్లా నంటె నహోబలేశుఁడు
పాయపుటింతులు తన పాదాలొత్తఁగా
ఆయెడఁ గనుచూపుల యమ్ములు గానుకియ్యఁగ
[illegible]యగాఁ [illegible]చ్చిపుసుఁగు చల్లుకొమ్మనీని   । అన్ని ।

సిగ్గులు దేరఁగఁ గూడి శ్రీసతినాయకుఁడు
వొగ్గుచుఁ గొమరెలెల్లా నొడివట్టఁగా
కగ్గక మోవిపండ్లు కానుకియ్యఁగా కూటము
లగ్గువాయ శ్రీవేంకటమందు రమ్మనీని ॥ అన్ని ॥ 472

590-వ రేకు కుంతల వరాళి

కాంతలకెల్లాఁ జెప్పఁ గతలాయను
చెంతనే వినేవారికి సిగ్గులాయను ॥ పల్లవి ॥

వాడల వాడలనెల్లా వనితల మీఁద నీకు
వేడుక వలపు చల్లువెదలాయను
కూడిన కూటములను గొల్లెతలకు నీకును
యేడఁ జూచినాఁ జెమట లేరులాయను ॥ కాంత ॥

ఆవుల మందలోన నాఁడువారిఁ గంటే నీకు
వావుల పొందులు పెద్ద వాములాయను
చేవ మీర రేపల్లెలో చెలుల చన్నులు నీకు
పూవుల గుత్తులవలె పూజలాయను ॥ కాంత

యమునానదిలోపల నంగనల జలకేలి
సమరతి మించి నీకు జాజరాయను
అమర శ్రీవేంకటేశ అట్టే నన్ను నేలితివి
తమితోడి సేసపాలు తలపోఁతలాయను ॥ కాంత ॥ 473

ఆహిరి

రావయ్యా యెక్కడి సుద్ది రచ్చలఁ బెట్టక మమ్ము
దేవరవలె నీవుంటేఁ దిట్టఁ గలమా ॥ పల్లవి ॥

నీ విచ్చిన చనవున నిన్ను నంటిఁ గాక
నోవఁ జాలకుంటే నిన్ను నొరసేమా
వావి గలుగఁగ నీపై వలపు చల్లితిఁ గాక
తోవ రాకుంటే నిన్ను దూరవచ్చేమా ॥ రావయ్యా ॥

చేతికి లోనై వుండఁగాఁ జెనకితి నింతేకాక
కాతరించి పెనఁగితే కక్కసించేమా
ఆతుమై నీవుండఁగా మాయాడకు రమ్మంటిఁ గాక
ఘాతలు చూపితే నిన్ను గాసి సేసేమా ॥ రావయ్యా ॥

మచ్చిక నీవు గూడఁగా మర్మము లంటితిఁ గాక
పెచ్చు పెరిగితే నిన్నుఁ బెడరేఁచేమా
ఇచ్చల శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
పచ్చి సేసితే నీతోఁ బంత మాడేమా ॥ రావయ్యా ॥ 474

మాళవి గౌళ

అన్నియు మరచి నీవాడిన ట్లాడుట గాక
పన్నిన పంతములేల పట్టి పెనఁగఁగను ॥ పల్లవి ॥

వోడక నిన్నెటువలె నూరక సొలయవచ్చు
యేడలేని వినయములెల్లాఁ జేయఁగా
పాడితో నిన్నుఁ దప్పులు పట్ట నెటువలె వచ్చు
పీడెము చేతికిచ్చి వేఁడుకొనఁగాను ॥ అన్నియు ॥

చేయి చాఁచి నిన్నెట్టు చెనకకు మనవచ్చు
ఆయము గరఁగి నీవాసపడఁగా
చాయల సన్నల నిన్ను జంకించ నెట్టు వచ్చు
పాయము నాసొమ్ముసేసి బాఁతిపడఁగాను ॥ అన్నియు ॥

తగిలి నీకాఁగిటిలో తనియంగ నెట్టువచ్చు
మిగులా నీనేరుపులు మెఱయఁగాను
లగపడి శ్రీవేంకటాధిప నన్నేలితివి
ఒగివాయ నెట్టు వచ్చు పొలార్చఁగాను ॥ అన్నియు ॥ 475

హిందోళవసంతం

ముంచుకొంటే వలపులు మొగచాటౌను
పొంచే వప్పటిని పొద్దువోదా నీకు ॥ పల్లవి ॥
వుంగిటిగాఁ జెక్కు నొక్కి వొడఁబరచేవు నన్ను
సంగడి నున్న చెలులు చాలరా నీకు
అంగవించి నాచే మాటలాడించుకొనేవు నీవు
యెంగిలిమోవి మీఁదివి యేఁటికి నీకు ॥ ముంచు ॥
కొప్పువట్టి తీసి నన్నుఁ గొసరేవు ఆసలెల్లాఁ
గప్పే వూడిగాలవారు గారా నీకు
అప్పటి మాచన్నులొరయఁగ సాము సేయించేవు
యిప్పుడిట్టే చెమరించె యితవా నీకు ॥ ముంచు ॥
కమ్మి నన్నుఁ గూడితివి గక్కన శ్రీవేంకటేశ
రమ్మంటేఁ దొంటిఁ జుట్టాలు రారా నీకు
వుమ్మడి నన్నిప్పుడిట్టే వురమెక్కించుకొంటివి
తమ్మిపాదాలు మోవఁగఁ దగవా నీకు ముంచు ॥ 476

నట్టనారాయణి

వట్టి సటలు సేసేవు వాడికె మాముందరను
వెట్టికి నిదియూ నేనే విన్నవించవలెనా ॥ పల్లవి ॥
కూచుండు మనఁగరాదా కొమ్మను నీసంగడిని
నీచూపులకు గురై నిలుచున్నది
చేచేత మాముందరను సిగ్గువడ నేఁటికి
యీచోట నేకతమైతే నిట్టే వుండేవా ॥ వట్టి ॥
మాటలడుగఁగ రాదా మర్మములు సోకఁగ
మోటుపెట్టుకందుకే తిమురుచున్నది
కూటపు మాముందరను గుట్టుసేయ నేఁటికి
పాటించి తెరమాటైతే పలుకకుండేవా ॥ వట్టి ॥

కాఁగిలించుకోన రాదా కళలు సోఁకఁగ నిట్టే
 రాఁగ మై చన్నుల నిన్నొరయుచున్నది
చేఁగదేరఁ గూడితివి శ్రీవేంకటేశ్వర నన్ను
 లోఁగిట నాపె వుండఁగా లోఁగాక మానేవా ॥ వట్టి ॥ 477

పాడి

ఏమి గంటి విందువంక నెమ్మోకాఁడవై
 కామినుల మీఁదను నీకాఁక రేఁచవలెనా ॥ పల్లవి ॥
గరిమ నిద్దరిసంది కైలాటాలు వెట్టితివి
 వరవాత నింతేసి కావలెనా నీకు
పొరి నీకు నితవైతే భోగించవలెఁ గాక
 పొరుగుల వారిలోనఁ బోరు వెట్టవలెనా ॥ ఏమి ॥
గుట్టున నాపె నీ పెనుగోళ్ళు(ళ్ళ?)రాచితివి
 వట్టి నేర్పులు మెరయవలెనా నీకు
యిట్టె నీకు నితవైతే సెదఁ బెట్టుకొందు గాక
 చుట్టపు సతులలోన సూడు రేఁచవలెనా ॥ ఏమి ॥
కూడియుండి సవతుల కోపములు వెంచితివి
 వాడికె యీతరితీపు వలెనా నీకు
వేడుకైతే రతులు శ్రీవేంకటేశ పెంతు గాక
 యీడ నన్ను నేలి వారి నింత సేయవలెనా ॥ ఏమి ॥ 478

591-వ రేకు నారాయణి

ఎట్టి వేగిరకాఁడవు యేమయ్యా నీవు
 మిట్టిపడి దయ్యమైనా మెచ్చవద్దా నిన్నును ॥ పల్లవి ॥
చలమరివాఁడవు చనవేల యిచ్చితివి
 వలవఁగ నాడేఁ నీవు వద్దన రాదా
యెలయించి వూరివారి నింత సేయ వ్రతమా
 నలువంక నింకా నిన్ను నమ్మవద్దా చెలులు ॥ ఎట్టి ॥

కడుఁ బంతగాఁడవు కదిసేల నవ్వితివి
తడవకుమని దయ దలఁచ రాదా
పడుచులఁ దెచ్చి యింత పచ్చి సేయఁ దగవా
తొడిఁబడ నిల్లైతే దోసమైనా ముట్టదా ॥ ఎట్టి ॥

బిగిసేటి వాఁడవు ప్రియము చెప్పఁగనేల
పగటున నాకె నొడఁబరచ రాదా
నిగిడి శ్రీవేంకటేశ నీవే యీపె నేలితివి
మొగచాటు వలెనా నీమోహామునకుఁ గడమా ॥ ఎట్టి ॥479

భైరవి

ఆన వెట్టుకొందునటే అటని నేను
తానే లోఁగీఁ గాక నేనిందరివంటి దాననా ॥ పల్లవి ॥

కడనేల వున్నవాఁడు కాఁగిటికి రమ్మనవే
చిడుముడి నన్నుఁ గంటే సిగ్గు వచ్చెనా
పొడిఁబడఁ గావచ్చీనా పోయిన పనులు నేడు
తడవ నే యిల్లాలఁ దప్పులు వట్టేనా ॥ ఆన ॥

వెలిగేల పడీఁ దాను వీడె మందుకొమ్మనవే
యెలుకప్పుడు లేనిది ఇప్పుడేఁటికే
మఱచి సేసిన బాస మరి తలఁచుకొనీనా
గిలిగొన తనుదానఁ గినియ వచ్చేనా ॥ ఆన ॥

తెల వంచీనేల తాను తగిలి కూడుమనవే
మొలచి నాపై బత్తి మోసువారెనా
కలసి శ్రీవేంకట ఘనుఁడింక విడిచీనా
అలుగ నే పట్టవు దేవులనై దూరేనా ॥ ఆన ॥ 480

సామంతం

మానవుగా మాతోడ మందెమేళాలు
పానిపట్టి నీకు నాకుఁ బాఁతచుట్టరికమా ॥ పల్లవి ॥

కొప్పువట్టే వది యేమి గుట్టున నన్ను నీ
కుప్పెసవర మున్నదా కొయ్యకాఁడవు
అప్పటిఁ జన్నులు ముట్టే వదేమి నీవు
తప్పక నీసరులేమి దాఁచఁగ బెట్టితివా ॥ మానవు ॥

కొంగువట్టే వదియేమీ కొసరుచును
ముంగిట నీ పైఁడేమైనా ముడిచితివా
సంగడిఁ జేయి వట్టేవు సారెకు నన్ను నీ
వుంగరాలు తడఁబడి వున్నవా నావేలను ॥ మానవు ॥

వోడక వురమెక్కించే వొద్దికై నీవు
జోడుగా నీకయినట్టి సొమ్మునా నేను
కూడితి కందనవోలి గోపాలకృష్ణ
యీడనే శ్రీవేంకటాద్రి యిరవాయనా ॥ మానవు ॥ 481

కాంబోది

చెప్పేవారి బుద్ధులు చెవిఁబెట్టరు
దెప్పరపు టలుకలు దేరుకొట్టు లవ్వా ॥ పల్లవి ॥

అపరాధిగాని విభుఁ డవ్వలి మోమై వుండఁగా
ఇపుడీపై తే నమ్మదు యివ్వలిమోమై
వుపముల నొకరొకరొట్లు వెట్టుకొన్నారు
తపముల వేఁదు(వీడు?)కోరు తమపంతములను ॥ చెప్పే ॥

స్వతంత్రుఁడై నాతఁడు చలముతో నుండఁగాను
హితురాల ననే గర్వమీపె కున్నది
మితి మీటి తమలోన మేరలతో నున్నారు
ప్రతినతోఁ గలయరు భావపుఁగోపాలను ॥ చెప్పే ॥

నీటు శ్రీవేంకటేశుఁడు నేర్పుతోడ నుండఁగాను
పాటించి యాపెఁ బాన్పుపైనే వుండఁగా
మాటలచిలుక వోఁగా మగడిద్దరూఁ బట్టఁగా
కోటికి నలుకదేరి కూటమబ్బెఁ గాక ॥ చెప్పె ॥ 482

నాట

నీపాపమే కాదు ఇది నిండిన లోకముజాడ
పైపై వచ్చిన వలపు పాటించరెవ్వరును ॥ పల్లవి ॥
అట్టె మంచిమాటలాడే అతివ బాఁతి పడఁగ
చిట్టకములాడే యింతిఁ జెనకేవు
అట్టె కాదా పంచదార అండనెంత వుండినాను
పట్టి పెనఁగేటి నిమ్మపంటికి నోరూరును ॥ నీపాప ॥
చేతులెత్తి మొక్కేటి చెలి గాచుకుండఁగాను
ఆతలి మోమైనవారి కాసపడేవు
జాతితోఁ బాలపండ్లు సంగడినే వుండఁగాను
ఘాతఁ బెరిగే ఊరుగుఁ గాయలు చూపట్టును ॥ నీపాప ॥
నెట్టనఁ బెండ్లాడిన నేనే నీకుండఁగాను
అట్టు గొల్లెతలచే నాఅడిఁ బొందితి
ఇట్టే నన్నుఁ గూడితివి యిందాఁకా శ్రీవేంకటేశ
వొట్టితే పాలునుఁ జల్లా నొక్కరీతి నుండును ॥ నీపాప ॥ 483

భైరవి

ఏల వేగిరించ మాకు నింతలోననే
యీ లీల నీవుంగరము యీడేరించీఁ గాక ॥ పల్లవి ॥
మొక్కలపు వాఁడవు మొదలనే నీవు
మొక్కి యెంత వేఁడుకొన్నా మొగమోడేవా
కక్కసించ నేమిటికి కాఁపురాలు సేయించే
తెక్కలి మరుఁడే అన్నిఁ దేరిచీఁ గాక ॥ ఏల ॥

చలపాది వాఁడవు చాయకుఁ దెచ్చేనని
బలిమెంత సేసినాను భ్రమసేవా
అలమి పట్టి నేఁటికి అందరిఁ బొందులు సేసే
అలరు బాణములే నెయ్యము రేఁచీఁ గాక ॥ ఏల ॥

ఆసోదకాఁడవు అన్నిటా శ్రీవేంకటేశ
సేసవెట్టితే నన్నుఁ జెంద కుండేవా
బాసగొన నేఁటికి పై కొన్న వలపులే
రాసికెక్కఁ గూడించే రతులిచ్చీఁ గాకా ॥ ఏల ॥ 484

592-వ రేకు కన్నడ గౌళ

సెలవుల నవ్వే నేఁ జేసిన చేఁతలకెల్ల
తొలుతటివలె నీఁక దూరఁ బనిలేదే ॥ పల్లవి ॥

తప్పించ నేరనిదానఁ దల వంచితే నేమాయ
వుప్పతించీ నందుకుఁగా నూరకే తాను
చప్పని వలపులకు సాజ మిటువలె నౌనే
అప్పటిని తను నీఁక నాడఁ బనిలేదే ॥ సెలవు ॥

కోపించఁ జాలనిదాన గుట్టుతో నుంటే నేమాయ
రాఁపు సేసీ నందుకుఁగా రచ్చలో నెల్లా
తోపునూకుడైన వారితోడి సుద్దులిట్లానే
చాపలానఁ దను నేఁ గొసరఁ బనిలేదే ॥ సెలవు ॥

సాదించ నొల్లనిదానఁ జల్లఁగానుంటే నేమాయ
బోదించీ నందుకుఁగాను పొద్దు వోదా
యీదెసఁ గూడె శ్రీవేంకటేశుఁడు నన్నిట్లానే
కాదు గూడదనఁగ నింకాఁ బనిలేదే ॥ సెలవు ॥ 485

ఆహిరి

ఇంతట నైన మన్నించు యేల జోలిఁ బెట్టేవు
చెంతల నీచెప్పినట్టు సేయనట్టి దాననా ॥పల్లవి॥

యేరా మమ్మే సుద్దులెందాఁకా నడిగేవు
గారవించి నీగుట్టించుకయుఁ జెప్పవు
సారెసారెకు నీతో చలపాదితన మేల
ఔరా నీవన్నట్టే అన్నిసుద్దులు ॥ఇంతట॥

లేలే యెందాఁకా నన్నాలించి మనసరసేవు
యేలాగులా నీగుణా లెఱఁగనీవు
శాలామాలములైన చయ్యాటము నీతో నేల
మేలే నీసేఁతలెల్లా మెచ్చితినే ॥ఇంతట॥

కాని నాచన్నులైతే గట్లంటాఁ బిసికేవు
ఆనుక గోరనూఁదితే అంటనియ్యవు
పూని శ్రీవేంకటేశ్వర పొసఁగ నన్నేలితివి
నేనే నీవైనది నిజమాయ నిప్పుడు ॥ఇంతట॥ 486

ధన్నాశి

ఇన్నాళ్ళవలెఁ గావు యివిగో నీ ప్రియములు
కొన్నిగొన్ని కానుపించి గుమితాన నున్నవి ॥పల్లవి॥

చెనకి నామోముచూచి సెలవుల నవ్వేవు
ననుపు నీ చేఁతలెల్ల నవ్వులేకావా
వెనకటివలె నంటా వేఁడుకొన వచ్చితేను
పెనఁగేవు మతి నేమిపెట్టుక వున్నాఁడవో ॥ఇన్నా॥

చిక్కని నా మోవియని సిగ్గులు వడేవు నీవు
పక్కన నీపని సిగ్గువాసే కాదా
చిక్కితివంటా నీపైఁ జేతులు నేఁ జాఁచితేను
నిక్కి తప్పించుకొనేవు నీవోజ లింకేటివో ॥ఇన్నా॥

పచ్చిగా నారతిఁ జొక్కి బమసి మైమఱచేవు
మచ్చిక పంతముచూచి(చే?) మఱపే కాదా
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశ యెనసిన నామేలు
రచ్చలఁ బెట్టేవు నీరాజన మింకేఁటిదో ॥ ఇన్నా ॥ 487

పూర్వగౌళ

తగినట్టే మెలఁగితే దైవమైనాఁ గరఁగును
వెగటుగా నడచితే విసిగించు వలపు ॥ పల్లవి ॥

చేసినట్టే సేయవయ్యా సేయకుమంటే నం(నెం?)త
పేసరకొందువో ఆండ్లు వేవేలు నీకు
ఆసపడ్డదాన నేను అయినంత మేలే చాలు
వాసులెంచఁ బోతేను వడిఁబడు వలపు ॥ తగి ॥

ఆడినట్టే ఆడవయ్యా ఆడకుమంటే నెంత
జాడ తప్పుదువో పెక్కుసతులు నీకు
తోడఁ బెండ్లికూఁతురను దొరకితేంతే చాలు
పాడి పంతాలకుఁ బోతే పచ్చిదేరు వలపు ॥ తగి ॥

చూచినట్టే చూడవయ్యా చూడకుమంటే నెంత
మేచి తమకింతువో నీకింతులు శాన
కాచుక శ్రీవేంకటేశ కైకొని నన్నేలితివి
వాచవి మోవడిగితే వన్నెకెక్కు వలపు ॥ తగి ॥ 488

అమరసింధు

ఏది దిష్టాంతము యిందులోనను
పోది సేసేవాఁడు నన్నుఁ బొందఁగవద్దా ॥ పల్లవి ॥

యీయెడ నింతేసి నాతో యెగ్గువట్టేవాఁడు తొల్లే
నాయెడకు నిజముగా నడవవద్దా
పాయక వున్నాఁడనంటా బాసలు సేసేవాఁడు
చాయలకు నాపై మేలు చల్లఁగవద్దా ॥ ఏది ॥

చిత్తగించి నాతో నింత సిగ్గువడేవాఁడు సాఁడే
కొత్తరేకలు సేయించుకోకుండవద్దా
బత్తిగల వాఁడనంటా పైకొనవచ్చేవాఁడు
పొత్తుల నామాటకు వుత్తరమీవద్దా ఏది

గక్కన నన్నిట్లాను కాఁగిలించేవాఁ డప్పుడే
చెక్కులు నొక్కుచు సన్న సేయఁగవద్దా
యిక్కువలంటి శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టే నన్నుఁ గూడె
మక్కళించి నన్నిట్లా మన్నించవద్దా ॥ ఏది ॥ 489

శంకరాభరణం

అమర మాటాడితివి అవునే నీవు
జమళి మనమాటలు సరివచ్చేవే పో పల్లవి

అచ్చపుఁ బంతపుమాట లాడేవు మగువ నీకు
చెచ్చెర నీమోవి యేల చిట్లులాయనే
ముచ్చట నామని కాలమునఁ బండిన పంటకు
లచ్చనలు వేయరా యీలాగుల నెవ్వరును ॥ అమర

సూడుఁ బాడుకుఁ జేచాఁచే సుదతి వన్నిటా నీకు
యేడలేని జీరలు నేఁడేల వచ్చెనే
కూడి విచ్చనవిడిని కొనసాగే తీగెలకు
తోడనే ములుపొడిచి తుదఁ బోది సేయరా ॥ అమర ।

రతుల మారు మలసే రమణి నీచన్నులకు
సతమై వొత్తిన కందుజాడ లేడవే
యితవై నన్ను శ్రీవేంకటేశ నీవు గూడఁగాను
మతిలో ననురాగము మానునా పై మించక । అమర । 490

593-వ రేకు లలిత

దేవరవు నీసుద్దులు తెలియనివా నేము
చేవలెక్కించితి వింత చిగురుఁబోండ్లకు ॥ పల్లవి ॥

పువిదకు నీవిచ్చిన వుపదేశమే కాదా
సవతుల నందరిని సాదించుమని
యివల మామోము చూచి యేమి నవ్వే వప్పటిని
జవదాఁటునా ఆఁటది సలిగె లేకున్నను ॥ దేవ ॥

మగువకుఁ జెవిలోన మంతిరించినవే కావా
పగటున నందరినిఁ బరచుమని
అగడుగ మాపై నేల ఆనలు వెట్టుకొనేవు
తగవు దప్పునా యింతి దాపు లేకుండినను ॥ దేవ ॥

నెలఁతకు నేరిపిన నీతంత్రమే కాదా
నెలకొన పంతములు నెఱపుమని
కలసి శ్రీవేంకటేశ కడు నన్నే మెచ్చేవు
చలపట్టునా యీపె నీసమ్మతి లేకున్నను ॥ దేవ ॥ 491

దేశాక్షి

అన్నియు నేనెఱుఁగుదు నంత బడలకు నీవు
సన్నలు సేయఁగఁ బైపై జడిసీఁ బులకలు ॥ పల్లవి ॥

యించుకే మాటాడవోయిటు నాతోను
పొంచిన నీమోవిఁ గెంపులు రేఁగీని
వంచకువోయి శిరసు వడిఁ జెక్కుపై
వుంచపు నీ కొప్పు పువ్వులు రాలీని ॥ అన్ని ॥

చేతులు చాఁచకువోయి చేరి నాపైని
యేతరి గురుతులు బాయిటఁ బడీని
ఘాతలఁ జూడకువోయి కన్నవారినే
రాతిరి సిగ్గులు నేఁడు రచ్చఁ బడీని ॥ అన్ని ॥

పెనఁగకువోయి ముట్టి బెరసి నాతో
తనువుపై వాసనలు తగిలీ నన్ను
ఘనుఁడ శ్రీవేంకటేశ కలిసితి మిద్దరము
అనుమానించకువోయి ఆగి వచ్చీని ॥ అన్ని ॥ 492

సాళంగ నాట

నిండుదొరవౌదువు నీజాణతనము మేలు
అండనే సన్నఁగ వద్దా అన్నిటా నాతోను ॥ పల్లవి ॥
వుద్దండాలు సేసి వచ్చి వొగిఁ జుట్టమవై నీవు
సుద్దులెల్లఁ జెప్పవద్దా సూటిగా నాకు
పెద్దరికాలకు వెంటఁ బెట్టుక ఆపెనుఁ దెచ్చి
గద్దించవద్దా నీవు కమ్మటి నాచెలుల ॥ నిండు ॥
కొత్తరేకలు నించుక గుణవంతుని వలెనే
బత్తులెల్లాఁ జేయవద్దా పైపై నాకు
హత్తిన తరితీపుల నాపెసొమ్ము మేనఁబెట్టి
పొత్తునఁ గూచుండవద్దా పూని వచ్చి ఇపుడు ॥ నిండు ॥
రతులఁ దనిసి వచ్చి హితవరివలెనే
తతిఁ బెడరేఁచవద్దా తమి నాకును
ఇతిఁ బరమపదేశ శ్రీవేంకటేశుఁడవై
సతమై కూడఁగవద్దా సారె నిట్టె నన్నును ॥ నిండు ॥ 493

సింధురామక్రియ

ఎంత బలువే నీకు నెడగొల్లకత్తెవటే
వంతువరుసల నాపె వలచి వుండఁగను ॥ పల్లవి ॥
ఇప్పుడిట్టె వచ్చి పతికేమి చేతులు చాఁచేవే
కప్పురమిచ్చిన యాపె గాచుకుండఁగా
చెప్పేవప్పటి నేమే చెవిలోన నేకతాలు
అప్పసము సేవసేసే యాపె వుండఁగాను ॥ ఎంత ॥

నలువంక సందుసుడి నవ్వులేమి నవ్వేవే
కొలువుసేసిన యాపె గూచుండఁగా
కలయవచ్చేవు పొత్తు కాతరాన నీకు నీవే
పిలిపించుకొన్నయాపె ప్రేమతోనుండఁగను ॥ ఎంత ॥

ఆసపడి నీవేల అట్టే కాఁగిటఁ గూడితి
సేసవెట్టి కూడినాపె చేరి వుండఁగా
వాసిఁ బరమపదేశ్వరు శ్రీవేంకటాద్రిపై
చేసుకొంటి వురముపై శ్రీసతి వుండఁగను ॥ ఎంత ॥ 494

శ్రీరాగం

ఏమినన రమ్మనవే యిక్కడికి రమణుని
ప్రేమపుదానఁ గాక బిగిసేటి దాననా ॥ పల్లవి ॥

ఆతఁడెటువలె నున్నా నౌఁగాదనే దాననా
చేతికిలోనేకాక శీఁట(?)దాననా
కాతరించి తనమీఁద గాతసేసే దాననా
యేతులు తనతోఁ జూప నెడ్డదాననా ॥ ఏమి ॥

తననేరములు మరి తడవేటి దాననా
మనసులోదానఁ గాక మంకుదాననా
చనవరికత్తె నంటా సాదించే దాననా
పనిలేని యెగ్గులెన్నఁ బడుచుదాననా ॥ ఏమి ॥

నలపులు పెడరేఁచి వలఁబెట్టే దాననా
తలఁపులోదానఁ గాక దంటదాననా
కలసి పరమపదఘనుఁడ(డు?) శ్రీవేంకటేశ(శు?)
కొలఁదెఱఁగక వుండఁ గొయ్యదాననా ॥ ఏమి ॥ 495

ఆహిరినాట

వద్దువద్దు దోసము వలచివచ్చినవారిఁ
దిద్దుకొని కోరికలు దీరుచకుండితేను ॥ పల్లవి ॥

పలచఁగా నవ్వి యాపె భావించి చూచీ నిన్ను
నెలకొన్న వావులను నీకేమౌనో
తలవంచుకోకు నీవు దండనున్నదాన నేను
అలరి యెంతకైనాను ఆడు(దు?)కొనే నేను ॥ వద్దు ॥

పట్టి పెనఁగుచు నీకుఁ బైపై విందు చెప్పీని
నెట్టనఁ జుట్టరికము నీకెంత గద్దో
దట్టించి తప్పించుకోకు దాపు నీకు నేనుందాన
అట్టే యేపనికైనా నానుకొనే నేను ॥ వద్దు ॥

చనవుతోఁ గాఁగిలించి సారెసారె మాటలాడీ
నెనరైన నేస్తము నీకది యెట్టో
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ నన్ను నీడ లోఁగ-
కనువైన వూడిగాల కడ్డమయ్యే నేను ॥ వద్దు ॥ 496

594-వ రేకు దేవగాంధారి

ఎవ్వరికి జెప్పేవే యీసుద్దులు
జవ్వనము కట్టిపెట్టి సాదవయ్యేవా ॥ పల్లవి ॥

పాపనము సేసాతఁడు పలుకఁగా లోఁగేవు
సేవసేసే దానికింత సిగ్గులేఁటికే
తావుకొని సతులెల్లా దండనుండఁగాఁ గాక
భావించి యేకతమైతేఁ బైకొనకుండేవా ॥ ఎవ్వ ॥

వాడికగా నాతఁడు నవ్వఁగాఁ దలవంచేవు
 వేడుకకత్తెవు నీకు వెరపేఁటికే
యీడఁ బట్టపు దేవుళ్ళ నిందరినిఁ జూచి కాక
 కూడేవేళ నింటిలోనఁ గొంకఁ జూచేవా ॥ ఎవ్వ ॥

కప్పి శ్రీవేంకటేశుఁడు కాఁగిలించఁగా నవ్వేవు
 యెప్పటి దానవు నీకు నెమ్మోలేఁటికే
అప్పటి నేము గూడిన ఆవరుస యెంచి కాక
 ముప్పిరి నీవరుసను మోసపొయ్యేవా ॥ ఎవ్వ ॥ 497

మాళవి

ఇందరివలెఁ జూడకు యింకా నన్ను
 మందలించి యెటువలె మన్నించినా మంచిదే ॥ పల్లవి ॥

తత్తరించి నీమీఁద తప్పులు మోపఁగ నోప
 కొత్త కొత్త మాటలను కొసర నోప
బత్తిగలదాన నీతోఁ బంతము లాడఁగ నోప
 చిత్తగించి యేమి దయసేసినాను మంచిదే ॥ ఇంద ॥

చేయి చాఁచి కొనగోరఁ జెనకఁగ నే నోప
 చాయల సన్నల నిన్ను జరయ నోప
నీ యాధీనపు దానను నిన్ను వెంగెమాడ నోప
 కాయడించ కెటువలె రక్షించినా మంచిదే ॥ ఇంద ॥

అట్టే కాఁగిటఁ గూడితి నలయించ నే నోప
 వట్టి సటలాడి నీతో వాదించ నోప
ఇట్టే శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
 పట్టముగట్టి నన్నెంత పాలార్చినా మంచిదే ॥ ఇంద ॥ 498

భవుళి

ఆపెనేమి యడిగేవు అప్పటి నీవు
 యేపున సిగ్గువడుచే యియ్యకొనుట ॥ పల్లవి ॥

అరసి చతుర (రు?)డ నీవానతిచ్చిన మాటకు
 సరి నూర కుండితేనే సమ్మతించుట
 సరికి బేసికి నీవు జాణతనము లాడితే
 సరసము తానాడితే చనవు చెల్లించుట ॥ ఆపె ॥

ఆరీతి ఘనుఁడవు నీ వాపెఁ దప్పక చూచితే
 సారెఁ దిరుగఁ జూచితే సమ్మతించుట
 కేరికేరి నీవట్టే కిలకిల నవ్వితేను
 తారుకాణగా నవ్వితేఁ దమకించుట ॥ ఆపె ॥

యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశ యిట్టే కాఁగిలించితివి
 చన్నుల నాపె వొత్తుచే సమ్మతించుట
 మన్నించి మోవి యిచ్చి మరుగఁగఁ జేసుకొంటే
 పన్నితాను మోవిచ్చుట పతివిందు వెట్టుట ॥ ఆపె ॥ 499

శంకరాభరణం

కానీవయ్యా అందుకేమి కడపరాయ-నేము
 కానమా నీచేఁతలెల్లా కడపరాయా ॥ పల్లవి ॥

కప్పురపు నవ్వుల కడపరాయ-నాకుఁ
 గప్పవోయి పచ్చడము కడపరాయా
 కప్పులు దేరీ నీ మోవిఁ గడపరాయ-యివి
 కప్పముగా నెవ్వతిచ్చెఁ గడపరాయ ॥ కానీ ॥

గరగరని వాఁడవు కడపరాయ-నాకుఁ
గరఁగి వలవవోయి కడపరాయా
కరుణించి నన్నంటఁగాఁ గడపరాయ-నిన్ను
గరిసించే దెవ్వతోయి కడపరాయా ॥ తానీ ॥

కలువదండ నీకదె కడపరాయ-నన్నుఁ
గలసితి వింతలోనే కడపరాయా
కలికి శ్రీవేంకటాద్రి కడపరాయ-నీకుఁ
గలదిఁక నెవ్వతోయి కడపరాయా ॥ తాని ॥ 500

మాళవిగౌళ

నాకెంత ప్రియము చెప్పీ నాఁటకీఁడు
కైకొని పొదిగి నట్టే కాతరీఁడు ॥ పల్లవి ॥

వన్నెలఁ జెరఁగువట్టి వద్దఁగూచుండఁ బెట్టుక
యెన్ని మాటలాడీ నాతో నెమ్మెకాఁడు
కిన్నెర నాచేతికిచ్చి కిణకిణ వాయించించి
అన్నిటా మెచ్చీఁగదె ఆసోదకాఁడు ॥ నాకెంత ॥

వూరకే నేనుండఁగాను వొళ్ళిమీఁదఁ జేయివేసి
సారెకెంత నవ్వీనే జాణకాఁడు
మేరమీటి జూజాలాడి మిక్కిలి తానే వోడి
కూరిమేమి గొసరీనే కోడెకాఁడు ॥ నాకెంత ॥

తనివిదీరక వచ్చి తనకు నే మొక్కఁగాను
పనులెన్ని చెప్పీనే పంతగాఁడు
చనవిచ్చి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు తానె నన్నేలె
ననుపు తానెంత సేసీ వాలికాఁడు ॥ నాకెంత ॥ 501

నాగవరాళి

మగవాఁడవౌదువు మరి నిన్ను మెచ్చితిసి
తగవింత నేరకుంటే తతి నన్నేలుదువా ॥ పల్లవి ॥

యేడకేడ రుకుమిణి నెలయించి యింటికి
వేడుకతోఁ దెచ్చుకొంటివిగా నీవు
జోడుగాఁ బదారువేలు సుదతులఁ దెచ్చుకొంటి-
వాడికెకు వెలపవు అవుఁగా నీవు ॥ మగ ॥

వూరిలోని గొల్లెతల నొకతె నొకతెనే
వీరుఁడవై యంటుకొంటివిగా నీవు
బీరాన రాచకూఁతులు పెండ్లాడినట్టివారు
ఆరీతిఁ బట్టవు దేవుళ్ళట కా నీకు ॥ మగ ॥

వరుస మధురలోని వారకాంతల నెల్లా
వెరసువేసి పొందితివిగా నీవు
సిరుల శ్రీవేంకటేశ శ్రీసతి నంటా నన్ను
వురమెక్కించుకొంటివి వోపికగా నీది ॥ మగ ॥ 502

595-వ రేకు సామంతం

మేలు గాదా నీభాగ్యము మెఱసె నింపిరిలోనా
యేలుకోరయ్యా మమ్ము నిట్లానే ఇంకను ॥ పల్లవి

సిగ్గులెల్లా మూటగట్టి చెలి నీపై వేసినట్టు
వొగ్గి నీపై వేసెఁ బువ్వుల చెందున
అగ్గపు మరుసాముల నాయము దాఁకించినట్టు
సగ్గక పెనఁగి నీమైఁ జన్నులఁ దానొత్తెను ॥ మేలు ॥

నవ్వులెల్లా నొక్కమాటే నాతి నీపై నించినట్టు
నివ్వటిల్లు గందవొడి నీపైఁ జల్లె
జవ్వనము రాసివోసి జాజరలాడినట్టు
చివ్వన సరసమాడి చెనకీని గోళ్లను ॥ మేలు ॥

వేవేలు తీపులతోడ విందు నీకుఁ బెట్టినట్టు
శ్రీవేంకటేశ ఆపె మోవి ఇచ్చెను
భావించి యలమేల్మంగ పట్టము గట్టుకొన్నట్టు
నీ వురముపైఁ దానే నెలకొనె నిపుడు ॥ మేలు ॥ 503

ముఖారి

ఎఱఁగవా మీఁద చెత్తు ఇంతేసి వచ్చీనని
తఱి నాకె నీకు బుద్ధి తగఁ జెప్పదాయనా ॥ పల్లవి ॥

యిప్పుడు నామాటలకు నింత వోరిచేవాఁడవు
అప్పుడాపె రాఁగా రాకుమనరాదా
తెప్పిరిల నాయలుక దేర్చేవాఁడవు నిన్నాపె
వొప్పుగాఁ గొంగు పట్టితే నోపననరాదా ॥ ఎఱ ॥

కోటియానలిఁకఁ బెట్టుకొనేవాఁడవటు యాపె
వూటమోవికి నోరొగ్గకుండరాదా
మూటకట్టుగా వేఁడుక మొక్కేవాఁడ వీచేతులు
చాటి యాపె చన్నులపైఁ జాఁచకుండరాదా ॥ ఎఱ ॥

పరగ శ్రీవేంకటేశ బలిమి నన్నేలితివి
బెరయక యాపెతోను పెనఁగరాదా
మఱిగిన అలమేలుమంగనని. మన్నించితి-
విరవుగా నాపె నిట్టే యీడకుఁ దేరాదా ॥ ఎఱ ॥ 504

ఆహిరి

నీమగఁడు కొలువులో నీపైనే చల్లీ వలపు
నేమపు వూడిగాలెల్లా నీవే సేయవమ్మా ॥ పల్లవి ॥

తప్పక చూచీ నతఁడు తలిగొని నీదిక్కు
యిప్పుడే కానుకలెల్లా నియ్యవమ్మా
కప్పురము చల్లుకొంటాఁ గమ్మటి సుద్దులడిగీ
చిప్పిల విన్నపాలెల్లాఁ జేసుకొనవమ్మా ॥ నీమ ॥

చెంగట నీవుండఁగాను సెలవి నవ్వీ నతఁడు
యింగితమెఱిఁగి వీడె మియ్యవమ్మా
అంగమునఁ దట్టుపుణుఁగలఁదుకొంటాఁ జెనక
సంగతిఁ జేయెత్తి మొక్కి సరసమాడవమ్మా ॥ నీమ ॥

అలమేలుమంగవు నిన్నక్కునఁ గట్టుకొనెను
అలమి శ్రీవేంకటేశు కాసలీవమ్మా
పలుసొమ్ము వెట్టుకొంటాఁ బయ్యదకొంగు వట్టీని
అలరి పొత్తున నిట్టే యారగించవమ్మా ॥ నీమ ॥ 505

శ్రీరాగం

నీకే తెలుసునయ్యా నీసుద్దులు
పైకొని నేమడిగితే బ్రమయ నేమిటికి ॥ పల్లవి ॥

చెమటేల వచ్చెనో సిగ్గువడి యంతలోనే
చమరి కప్పురదూళి చల్లుకోనేల
సముకాన నేమింతలో సారెసారె నవ్వితేను
అమరఁ దట్టుపుణుఁగు అందుపైఁ బూసేవు ॥ నీకే ॥

నికంఠెముందు కప్రము నెలఁతకు మీఁదుకట్టి
దాకొని మిగిలించేల ధరియించేవు
జోకతో నేము నీమోము చూచితేఁ బరాకుచేసి
ఆకెఁ గూడి పన్నీరు అట్టే చల్లుకొనేవు ॥ నీకే ॥

తెలుపు కప్పురము నలుపు తట్టుపుణుఁగు
కలగంప రూపులేల కైకొనేవు
చెలి యలమేలుమంగ శ్రీవేంకటేశుఁడవు నీ-
వెలమిఁ గలసి మమ్ము నెంత మన్నించేవు ॥ నీకే ॥ 506

భూపాళం

అప్పటి నీచెలుఁచే నాగడానఁ బడనేల
మెప్పించేఁ గాని మేడమీఁదికి రారా ॥ పల్లవి ॥

సంగతిగాదు నీసతులెల్లాఁ జూచేరు
కొంగువట్టి తియ్యకురా కొసరి నన్ను
దొంగిలి చేసినసేఁత తుదకెక్కించ నేఁటికి
ముంగిటి వారెరిఁగేరు మూలకు రారా ॥ అప్పటి ॥

కన్నవారు విన్నవారుఁ గాకు సేసేరిట్టే నన్ను —
చన్నులు ముట్టకురా సారెసారెకు
పన్ని చీఁకటిలో సుద్ది బయట వేయఁగనేల
మన్నించి దోమతెరమాటు కిట్టేరారా ॥ అప్పటి ॥

అప్పసము పురముపై నలమేల్మంగ వుండఁగా
కొప్పువట్టి తియ్యకురా కొంకక నన్ను
ఇప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టే
చప్పుడు సేయక మంచముపైకి రారా ॥ అప్పటి ॥ 507

దేసాళం

వెట్టితనమున నిన్ను వేసరించేఁగాక నీవు
 వొట్టిబాగుల వాఁడవు వొద్దికయ్యేనా ॥ పల్లవి ॥

కాముకుఁడైన వానికి కడుఁ బరాకే ఘనము
 వేమారు మా విన్నపము వినులంటినా
 ఆమీద వీడెము సేసేయప్పుడు మదమెక్కుఁడు
 చేముట్టి నేఁ దీసితేను చేరవచ్చేవా ॥ వెట్టి ॥

కన్నెపాయపు వానికి గబ్బితనమే ఘనము
 పన్ని నే మాటాడించితేఁ బలికేవా
 వన్నెల నందుకుఁ దోడు వనితలలో నున్నాఁడ-
 వెన్ని మొక్కులు మొక్కినా నెరఁగ వచ్చీనా ॥ వెట్టి ॥

దొరతనపువానికిఁ దొట్టి వుండు గర్వమెల్ల
 గరిమ నేఁ జెనకితేఁ గైకొనేవా
 నిరతి శ్రీవేంకటేశ నే నలమేలుమంగను
 సిరులఁ బెండ్లాడితివి సిగ్గువడేవా ॥ వెట్టి ॥ 598

596-వ రేకు తెలుఁగు కాంబోది

ఒకరాస పడితే నీవొకరికిఁ జేచాఁచేవు
 యెకసక్కెఁడవు నిన్ను నేమందునయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కలువకన్నుల నిన్నుఁ గలకంటి చూచితే
 నలి రేఁగి నీవిట్టే నన్నుఁ జూచేవు
 మొలక చన్నుల నాపె ముంచి నిన్ను నంటించితే
 కొలఁది నన్ను నీ కొనగోర నంటించేవు ॥ ఒక ॥

సుగిడి మగిడి యాపె మాట నీతోనాడితేను
బగివాయకిటు నన్నుఁ బలికించేవు
నగవులాపె నీతో నవ్వితేను నీవు నా
మొగమై పకపకన ముంచి నవ్వేవు ॥ ఒక ॥

అలమేల్మంగ నీ వురమట్టే యెక్కుకొంటేను
నెలకొని నావురము నీవెక్కితివి
యెలమి నే శ్రీవేంకటేశ భూరమణిని
యిలనాపె కుడినుంటే యెడమ నన్నుంచితి ॥ ఒక ॥ 509

ఆహిరి

మమ్మేల దూరేవు నీవు మాఁటి మాఁటికి
అమ్మరో నేమా నిన్ను నదలించే వారము ॥ పల్లవి ॥

నీమాఁటలనల్లనే నీవు రవ్వైతివి గాక
యేమీ ననకూరకుంటే నెటిఁగేరా
వాములైన నీ చేఁతలవల్లఁ గాకైతివి గాక
చేముంచి నేమా కాకుసేసేటి వారము ॥ మమ్మేల ॥

కోరి నవ్వి నీవే తెచ్చుకొంటివి గాక యూరట్టు
నేరుపుతో నుంటే నిన్ను నిందలాడేరా
సారె నీబెదరుఁ జూపే సందేహాలెత్తించెఁ గాక
సారసాన నేమా నిన్ను చండిసేసే వారము ॥ మమ్మేల ॥

రాఁపుగఁ జెనకి నీవే రతికెక్కితివి గాక
పైపై సరసమాడితే పచ్చిసేసేరా
యేపున శ్రీవేంకటేశ యేలితివలమేల్మంగ
నీపనేకాక నేమా యింత(యింత నేమా?) సేసే వారము
॥ మమ్మేల ॥ 510

దేశగాంధారి

ఇందుకుఁగా సవతుల నేల దూరేవే
కందము నీసత్తువెల్ల కతలేల చెప్పేవే ॥ పల్లవి ॥

వలవఁగవలె లేదా వలపించుకోనవలె
చెలిమి నూరకే వుంటే నేఁటి యాఁటదే
చలమరి విభుఁడైతే సాగిలి మొక్కవే లేదా
బలిమి నీకుఁ గలితే పంపు సేయించుకోవే ॥ ఇందు ॥

చొక్కవలెఁ దానే లేదా చొక్కించవలెఁ బతిని
యెక్కడికెక్కక వుంటే నేఁటి యాఁటదే
కక్కసీఁ డాతఁడైతే కదుఁ బ్రియాలాడు లేదా
తక్కరివి నీవైతే నాతని నాఁగుకోనవే ॥ ఇందు ॥

నేరవలె రతి లేదా నేరుపనైనా వలె
యేరితికిఁ జొరకుంటే నేఁటి యాఁటదే
అరసి శ్రీవేంకటేశుఁడలమేల్మంగను నేను
గారవించి కూడె నీవూఁ గరుణింపించుకోవే ॥ ఇందు ॥ 511

సాళంగనాట

నీతలఁ నే వచ్చెనయ్యా నేరుపెల్లాను
కాతరించి సతులపై కాఁక చూపవలెనా ॥ పల్లవి ॥

కోమలుల బిట్టులకు కోపగించే వింతలోనే
యేమీ నీమగతన మిందుమీఁదనా
చేముట్టి గోరనూఁదితే చిదుముడికే పడేవు
సాము సేసిన శిరమిచ్చుటఁ జూపవలెనా ॥ నీతల ॥

సతుల యెంగిలికిట్టే జడిసేవు కమ్మటిని
    యితవైన నీయాచారా లిందుకొరకా
రతివేళఁ బాదములొరసితే నెగ్గుపట్టేవు
    తతి నీపెద్దరిక మింతటఁ జూపవలెనా ॥ నీతల ॥

లలనల చనుఁగొండలకుఁ జేయి చాఁచేవు
    బలవంతుఁడవౌత యీపాటురఁగమా
అలమేలుమంగను నేనట్టే శ్రీవేంకటేశుఁడ
    కలసితివి నీమేలిక్కడఁ జూపవలెనా ॥ నీతల ॥ 512

బౌళిరామక్రియ

అందరు నెఱిఁగినవే అన్నిపనులు
    అందియ్యరాదా వీడె మంత సిగ్గులేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

చిప్పిలి చెమటనీరు చెక్కుల వెంటాఁ గారఁగా
    చెప్పరాని వూడిగాలు సేసీనాపె
దప్పిదేరే మోవితోడ దగదొట్టి మాటలాడీఁ
    గప్పురమైనా నీరాదా కడు సిగ్గులేఁటికి ॥ అందరు ॥

పెనుఁదురు మట్టే వీడి పిక్కలవెంటా జారఁగా
    పెనఁగి నిన్నుఁ బిలిచీ ప్రియురాలు
నినుపు నిట్టూర్పులతో నిలుచుండి నవ్వు నవ్వీ
    యెనసి విసరరాదా యింకా సిగ్గులేఁటికి ॥ అందరు ॥

పూసిన కస్తూరిపూఁత పొడివొడియై రాలఁగ
    ఆసల నలమేల్మంగ అలమీ నిన్ను
బాసులేక శ్రీవేంకటేశ యేలితివి సుమ్మీఁ
    జేసుకొన్నపని వింటే సిగ్గుపడనేఁటికి ॥ అందరు ॥ 513

కేదారగౌళ

ఇందరు జాణలే మీరు యేమని విన్నవించేము
సందడి గొల్లెతలము సంతోసించే మిదివో ॥ పల్లవి ॥

నిద్దగించేవానివలె నీవు పవ్వళించుండఁగా
నొద్దికతోఁ బాదాలొత్తే రువిదలు
వొద్దనున్న చెలులు వొండొరుల మోములు చూచి
తిద్దుకొన్న కురులతో తెరవేసే రదిగో ॥ ఇందరు ॥

అలసినవానివలె నంబరము గప్పుకోఁగా
మలసి నీదేవుళ్ళు మర్మములంటేరు
అలరి వూడిగపు వారందరూఁ దలలు వంచి
సెలవుల నవ్వి తలుపులు మూసేరదిగో ॥ ఇందరు ॥

గుట్టుగలవానివలె కొమ్మల లోలోనె కూడి
నెట్టుకొని యిందరి లోనికిఁ బిల్వఁగా
వొట్టుక శ్రీవేంకటాద్రి నున్న గోవిందరాజ నీ
చుట్టాలు కరుణఁజెంది చొక్కి మెచ్చేరదిగో ॥ ఇందరు ॥ 514

597-వ రేకు ధన్యాశి

ఎఱుఁగుదు మన్నియును యేఁమాకుఁ జూపేవు
మఱి నీవేమి సేసినా మారుమాట లాడేనా ॥ పల్లవి ॥

మొగమిచ్చమాటలు మోరతోపు తనములు
నిగిడి తొల్లె నీవు నేరిచినవి
యొగసక్కెపు నవ్వులు యెడలేని వినయాలు
వెగటుగా చిన్ననాఁడే పెన్నతోఁ బెట్టినవి ॥ ఎఱు ॥

కడు వట్టి సరసాలు కడగండ్ల చూపులు
యెడనెడ నీకు దయ్యమిచ్చినవి
జడిగొన్న యానలును సందుకొన్న చనవుల
పొడవకుండ వీవు పుట్టగాఁ బుట్టినవి ॥ ఎలు ॥

తక్కరి పిలుపులును తనియని రతులును
గక్కున నీవు వొడిగట్టినవి
గుక్కక శ్రీవేంకటాద్రి గోవిందరాజ నన్నేలి
అక్కర దీర్చితి విది అచ్చము నీకైనది ॥ ఎలు ॥ 515

నాదరామక్రియ

ఇంత నిష్ఠూర మేఁటికే యెదుట నీకు
కొంత మొగమోట వద్దా కొసరేవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

చెప్పుడు మాటలకే చెలువుని నిందేసి
ప్రప్పటించఁ దగునటే వోయమ్మ నీవు
కప్పుర మాతఁడిచ్చి గారవించఁగా నిన్ను
తప్పులెంచ వచ్చునటే తమకించి నీవు ॥ ఇంత ॥

నగిన యంతటిలోనే నను పు విచారించక
మొగము వంతురటవే ముదిత నీవు
అగపడి కస్తూరి నీయంగములఁ బూయఁగా
వెగటున విదిలించి వేతురటవే (నీవు?) ॥ ఇంత ॥

చీర మేన నున్నందుకే శ్రీవేంకటేశ్వరుని
నేరములెంతు రటవే పెట్టుక నీవు
గారవించితఁడే నిన్నుఁ గాఁగిలించి కూడఁగాను
చేరడి సిగ్గులు ఇంకఁ బెంతురటే నీవు ॥ ఇంత ॥ 516

వాట

నీవు సేసిన పనులు నిన్నే సోఁకఁగాను
ఆవటమై పవళించే వందు కోరిచేవా ॥ పల్లవి ॥

కొంగు వట్టితివి నన్ను గోవిందరాజ నీవు
యెంగిలి మోవిదానను ఇందుకోపేవా
ముంగై మురాలు వెట్టేవు ముంచి నేఁ బాదాలొత్తఁగా
అంగాలు నిన్ను దాఁకగా నందు కోరిచేవా ॥ నీవు ॥

కొసరి నవ్వేవు నాతో గోవిందరాజ నీవు
యెసఁగు చెమటదాన నిందుకోపేవా
వెస నుంగర మిచ్చే వీవేళ నే బాగాలియ్యఁగా
వెసగి నీచేయి దాఁకు నిందుకోరిచేవా ॥ నీవు ॥

కూడేవు శ్రీ వేంకటాద్రి గోవిందరాజ నన్ను
నీడ వాఁడిగోరిదాన నిందు కోపేవా
తోడఁ గడియాలిచ్చేవు వూడిగము నేఁ జేయఁగా
నేడేడఁ దాఁకునో నీవిందు కోరిచేవా ॥ నీవు ॥ 517

కన్నడ గౌళ

ఎటువంటి వాఁడవయ్యా యింటికి విచ్చేయవయ్యా
ఘటన నీ దేవులదే కాచుకున్నదిపుడు ॥ పల్లవి ॥

ఎలిచి కాంతలు వడినట్టే తిట్టుదురు
మలసి కోపగింతురా మగవారు
పిలచితే నాఁకువారు బిగియక మానరు
అలుగుదురా నీవు అంతలోనినే ॥ ఎటు ॥

ఉట్టడి సతులెల్ల నాఱడి సేఁతలు సేతురు
పట్టుదురా యెగ్గులెల్లాఁ బనులేఁదైనా (లేందై?)
ముట్టితేఁ జుట్టపువారు ముంజేవట్టి పెనఁగుదు-
రట్టే సాదింతురా చలమంతలోననే ॥ ఎటు ॥

రతిలోనే వనితలు రాజసము చూపుదురు
తతిఁ బంతాలు గొందురా తమవిభులు
యితవై శ్రీవేంకటేశ యింతి నిట్టే కూడితివి
అతిబత్తి చూపుదురా అంతలోననే ॥ ఎటు ॥ 518

దేశాక్షి

ఉండవయ్యా మమ్ము నేల వుడికించేవు
బండు సేసి యాఁటదాని బతిమాలిపింతురా ॥ పల్లవి ॥

అట్టే కాఁగిలియ్యక ఆసలెన్ని వెట్టినాను
నెట్టుకొన్న మతికిఁ దనివి వచ్చీనా
గుట్టున నీవు గూడక గోరనెంత గీరినాను
వట్టి బేఁటమేకాక వచ్చేదేమున్నది ॥ ఉండ ॥

తనువులు సోఁకక తతి నెత్తమాడితే
వెనకటి విరహపు వేఁడి మానీనా
చనుమొనలు నాఁటక కనుచూపులఁ జూచితే
గొనకొన నెంచుకొన్న కోరిక దీరీనా ॥ ఉండ ॥

నన్నిట్లాఁ గూడక నవ్వులూరక నవ్వితే
కన్నెపాయపు సిగ్గులు కడతేరీనా
మన్నించి సేసవెట్టక మాటలెన్ని యాడినాను
సన్నల శ్రీవేంకటేశ చవి గానిపించునా ॥ ఉండ ॥ 519

తెలుఁగుఁగాంబోది

అడుగవే యింకాను ఆతనినే
వొడివట్టె విదాతని కొడఁబాటు గాదే ॥ పల్లవి ॥

చిత్తము వచ్చిన సతి సేవలెల్లాఁ జేయఁగాను
పొత్తుగూడ నీవేమి కొప్పు ముడిచేవే
యిత్తల మొగమోటాన నేమీ ననకున్నాఁడింతే
తత్తరాన నాపెచేఁత యితవుగాదే ॥ అడుగ ॥

కూరిమి సేయించుకొన్న కొమ్మ మాటలాడఁగాను
తూరి సందుచొచ్చేమి సుద్దులు చెప్పేవే
వీరువారు ననేరంటా నోరుచుకున్నాఁడింతే
యేరీతి నీవాడినాను యితవుగాదే ॥ అడుగ ॥

యిట్టె కూడివచ్చినట్టి యింతి సరసమాడఁగా
నట్టనడుమ నీవేమి నవ్వు నవ్వేవే
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశుఁ గలసితివాతఁడు
యెట్టయినాఁ జేకొనీఁ గాని యితవుగాదే ॥ అడుగ ॥ 520

598-వ రేకు ద్రావిళభైరవి

కన్నెపడుచు గనక గయ్యాళించ నేరదు
మన్ననలు చూపి నిన్ను మరిగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

తళుకున నిన్నుఁ జూచి తలవంచుకొని చె
తలపోసీ నీరూపు తనలోననే
జలజలఁ జెమరించె సరుగనఁ జెక్కులెల్లా
చెలఁగి కాఁగిట నించి సిగ్గువాపవయ్యా ॥ కన్నె ॥

పుదుటున మాటలాడి వొరగి పానుపుమీఁద
యెదురుచూచీ రతికి నేకతాన
ముదురుఁబులకలెల్లా మోసులెత్తె మేన నిండా
యెదపైఁ జేవేసి యాస యీడేరించవయ్యా ॥ కన్నె ॥

నెట్టన నిన్నుఁ గాగిట నించి నివ్వెరఁగునొంది
గుట్టుతోఁ గోరికలెల్లాఁ గోరినిదే
ఇట్టె శ్రీవేంకటేశ యెనసి మొక్కులు మొక్కి
రట్టుసేయకింక నిట్టె దిట్టఁ జేయవయ్యా ॥ కన్నె ॥ 521

పాడి

ఎంత సేసే విందుకుఁగా నెప్పటివారమే కామా
వంతు వరుసకు రాఁగా వద్దంటినా ॥ పల్లవి ॥

మాటల దొంతులు వెట్టి మచ్చికలు చుట్టి పెట్టి
కూటమి కెసరువెట్టి కొంగువట్టేవు
యేఁటి కింతేసి సేసేవు ఇంటికి విచ్చేసి నీవు
వాఁటానఁ గాఁగిలించఁగా వద్దంటినా ॥ ఎంత ॥

వలపులఁ బంట వండి తలఁపులోఁ గూడువండి
నిలువునూరుఁ బండి నెట్టుకుండేవు
బలిమేల సేసేవు పానుపు మీఁదికి వచ్చి
వలసినట్టు సేయఁగా వద్దంటినా ॥ ఎంత ॥

చూపులనే విందుచెప్పి సొంపులు పైపైఁ గప్పి
తీపుమోవితేనె గుప్పి తిప్పేవు చేయి
రాపుగ శ్రీవేంకటేశ రవ్వలేల సేసేవు
వైపుగానే కూడితివి వద్దంటినా ॥ ఎంత ॥ 522

లలిత

మేనవార మిద్దరము మెచ్చులాయఁ బనులు
యీ నేరుపులు గంటి నిఁక నేఁటి మరఁగు ॥ పల్లవి ॥

నవ్వులేమి నవ్వీనే నయగారి తనమున
జవ్వన పాయమెల్లా జట్టిగొనెను
రవ్వలాయ మావలపు రమ్మనవే యింటాడకు
యెవ్వరూ నేమి చెప్పేరు యిఁక నేఁటి మరఁగు ॥ మేన ॥

సుద్దులేమి చెప్పీనే చుట్టరికములనే
గద్దరి నామనసు తాఁ గైకొనెను
పెద్దాయ నాసలు పెనఁగి చూడుమనవే
యిద్దరము నిద్దరమే యిఁక నేఁటి మరఁగు ॥ మేన ॥

తప్పులేమి చూచినే తన తరితీపులనే
 వొప్పుగ నాకాఁగిట నొనగూడెను
 చిప్పిలె నా చెమటలు శ్రీవేంకటేశుఁడు తాను
 యెప్పుడూ. నను మన్నించు నిఁక నేఁటి మరఁగు ॥మేన॥523

మంగళ కౌశిక

ఇన్నియు నీయందే కంటి మిఁక నొకచోటఁ గాదు
 సన్నల చాయల నేము సంతోసించేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥
మగవానికేడ సిగ్గు మగువలు వద్దనుంటే
 తగిలి కాఁగలించఁగఁ దమకింతురు
 యెగసక్కేలాడేవారి నెరఁగరు చెలరేఁగి
 పగటు వయోమదము పచరింతురు ॥ ఇన్ని ॥
కోడెకానికేడ వేళ కొమ్మలు మాటలాడితే
 యేడనైనాఁ గూడుమంటా నెచ్చరింతురు
 ఆడికెకు వెరవరు అండవారిఁ జూదరు
 వీడెపు మోవితేనెకు వేఁడుకొందురు ॥ ఇన్ని ॥
మొక్కలీనికేడ నీతి ముదితలఁ బొడగంటే
 గక్కునఁ గాఁగిట నించి కరగింతురు
 మక్కువ శ్రీవేంకటేశ మండెమురాయఁడవై
 యిక్కడ నన్నేలితివి యింతా నెరుఁగుదురు ॥ ఇన్ని ॥ 524

గౌళ

నీ గుణ మిటువంటిదా నిన్నా మొన్నాను
 ఆగడానఁ బడి వచ్చి అనేవు గాక ॥ పల్లవి ॥
యెగసక్కె మేదయ్యా యింతులము నీతో
 నగరాదా నీవే చనవు లియ్యఁగా
 మగిడి యెవ్వతోచేత మాటఁ బడిన కోపాన
 పగటు బీరను మాపైఁ జూపేవు గాక ॥ నీగుణ ॥

గబ్బితన మేదయ్యా కాలు నీవు దొక్కఁగాను
దొబ్బరాదా నొచ్చీ నంటాఁ దొలఁగు మని.
గుబ్బున నెవ్వతో నిన్నుఁ గూడని వుడుకునను
గుబ్బలొత్తెనని నీవు గుంపించేవు గాక నీగుణ ॥

వుద్దండ మిందేదయ్యా వూరకే కస్తూరి బొట్టు
తిద్దరాదా జారఁ జెక్కుటద్దాల వెంట
గద్దించి నన్నేలి శ్రీవేంకటేశ యెవ్వతోకంటెఁ
బెద్దరికానకు నాతో బిగిసేవు గాక ॥ నీగుణ ॥ 525

సౌరాష్ట్రం

మమ్ము సాకిరివెట్టేవు మాటిమాటికి
యిమ్ముల మమ్మేలితివి యేమనేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వొద్దనుండి నీతోఁ జెలి వొట్టువెట్టుక వున్నది
గద్దించి పిలిచేవిటు కమ్మటి నీవు
వుద్దండము నీవొళ్ళిది వువిదవల్లఁ జలము
యిద్దరూ నిద్దరే నేము యేమనేమయ్యా ॥ మమ్ము ॥

ముప్పిరిఁ బాన్పుపై నాపె ముసుఁగు వెట్టుకున్నది
అప్పుడే మాటాడుమని యానవెట్టేవు
తప్పులు నీగుణాలవి తరుణి వాసికత్తె
యెప్పుడు మీరు మీరే యేమనేమయ్యా ॥ మమ్ము ॥

అంగన చెక్కుచేతితో నసురుసురై వున్నది
యెంగిలిగాఁ జేసి మోవి యెనసితివి
ముంగిటనాపె నవ్వితే మొక్కేవు శ్రీవేంకటేశ
యింగితపు జాణలు మిమ్మేమనేమయ్యా ॥ మమ్ము ॥ 526

599-వ రేకు కొండమలహరి

ఎంతవద్దన్న మాన విందుకుఁ జొచ్చితివి
మంతుకెక్కించేవు నన్ను మరియేమి సేతురా ॥ పల్లవి ॥

చెనకకు నీవు నన్ను చేతులు చాఁచి
కొనలు వాండ్లు నీగోరు దాఁకిని
నను(జూచితేఁ జెలులు నవ్వేరిఁక
యెనలేని సిగ్గు ముంచీ నేమిసేతురా ॥ ఎంత ॥

ముట్టకు నామెడనున్న ముత్తెలు నీవేళ్ళను
గట్టులు నాచన్నులతో కంగురనీని
చుట్టిరానున్నచెలులు చూచి నవ్వేరు
యిట్టే నాకు సిగ్గు ముంచీ నేమి సేతురా ॥ ఎంత ॥

పోయ కెదుగా సేసలు పొంచి నీదోసిటతే
చాయల సారెకుఁ దాఁకి జారీఁ గొప్పు
యీమెడఁ బెండ్లాడితివి యిట్టే శ్రీవేంకటేశ
యిరుయెడ సిగ్గులు ముంచీ నేమి సేతురా ॥ ఎంత ॥ 527

దేసాళం

నన్ను నేల పొగడేవు నవ్వేరు నిన్ను
కన్నెలు నీపొందులకుఁ గాచుకిట్టేవుండఁగా ॥ పల్లవి ॥

బలిమేల సేసేవు బాఁతిపడి నాతోను
యెలమి నావంటి చెలు లెందరు లేరు
కలకాలమును వూడిగపు కాంత నింతే నేను
చలమేల దొడ్డదొడ్డ సతులెల్లనుండఁగా ॥ నన్ను ॥

చేయివట్టి తీసేవు చిఱునవ్వులు నవ్వుతా
డాయ వచ్చిరిందరుఁ జుట్టాలే నీకు
బాయిట సమ్మోళిగెలుపట్టే తొత్త(నింతే?)నీకు
వేయకు మాపైఁ జేయి వేలసూండ్లుండఁగా ॥ నన్ను ॥

చన్ను లేల పిసికేవు సరి నాకాఁగిటఁ గూడి
వన్నెల నీవేళ నాఁడువారే వున్నారు
అన్నిటా నీవు భోగించినట్టి యెంగిలి నేనింతే
మన్నించు శ్రీవేంకటేశ మావారిందరుండఁగా ॥ నన్ను ॥ 528

తోండి

మాకేల వాదులాడువ మాఁటిమాఁటికి
  యీకడను నీమతకము ఇంతయు నేఁ గంటిని ॥ పల్లవి ॥
వలతు నంటాఁ జెప్పి వారి వీరి తోడుతను
  మెలుపున నీసతి యెమ్మెలు చూపీని
  చలివాసి తిరిగీని సవతుల ముందరను
  సలిగె నీవిచ్చినదే సతముగాఁ గంటిమి ॥ మాకేల ॥
నీ విచ్చిన సొమ్ము లివి నెలఁతలకెల్లఁ జూపి
  దేవులతనమెల్లా నిందే నెరపీని
  చేవదేరఁ బనులెల్ల సిగ్గులు వడదిప్పుడు
  భావింప నీపోలికెల్లాఁ బడఁతిపైఁ గంటిమి ॥ మాకేల ॥
కాఁగిట నిన్నుఁ గూడి కాంతలలో మెరసీని
  రాఁగి నీవు నన్నేలితే రవ్వసేసీని
  పాఁగెను శ్రీవేంకటేశ పచ్చిదేరించె నీమేను
  నాఁగువారే పొందు లీకె నవ్వులలోఁ గంటిమి ॥ మాకేల ॥ 529

ఛాయానాట

ఎఱుఁగనైతి నిందాఁకా నేఁటిదో యంటా నుంటి
  నెఱిఁ దొరలనాఁడీని నేనేమందు నిఁకను ॥ పల్లవి ॥
కొండలలో నెలకొన్న కోన చెన్నరాయఁడిదే
  బొండు మల్లెల వేసెనే ఘూఁచి నన్నును
  పండు ముత్తెల సొమ్ములప్పటి నామెడఁ బెట్టి
  దుండగము సేసె నేమందు నేనిఁకను ॥ ఎఱుఁగ ॥
గొప్పరైన యేటిదరిఁ గోన చెన్నరాయఁడిదే
  దప్పికిఁ గప్పురమంపెఁ దరుణిచేత
  చెప్పరాని మాటలెల్లాఁ జెవిలోఁ దానే చెప్పి
  దుప్పటి గప్పి నేమందు నేనిఁకను ॥ ఎఱుఁగ ॥

గుఱితో శ్రీవేంకటాద్రి కోన చెన్నరాయఁడిదే
చెఱఁగు వట్టి ప్రియాలు చెప్పికూడెను
జఱయుచు వచ్చి వచ్చి చనవులెల్లా నొసగి
మెఱసి తొరలనాడీ మఱేమందు నిఁకను ॥ ఎఱుఁగ ॥ 530

సావేరి

కానీవమ్మ యీపుణ్యము గట్టుకోవమ్మా
పూని యాతని కెంతేసి బుద్ధులు చెప్పేవు ॥ పల్లవి ॥

నే నాతఁడు రాకుండఁగా నేరము లెంచినవెల్లా
తానుకగాఁ బట్టితివి కాంతునికి
మేనిపై మచ్చము చూచి మెల్లనే నే నవ్వితేను
గానికిఁగా నాతని పంతము రేఁచేవు ॥ కానీ ॥

తక్కువుండిన యాతనిఁ దప్పులు వట్టినవెల్లా
అక్కునఁబోసి చూపితి వాతనికిని
వెక్కసపుఁ జెమటకు వెంగెము నేనాడితేను
వక్కణ చెప్పె(ప్పియ)తనికి వాసివుట్టించేవు ॥ కానీ ॥

దిమ్మరై తిరుగఁగా నేఁ దిట్లు దిట్టినవెల్లా
అమ్మరో పూసగుచ్చి నట్లప్పగించితి -
వుమ్మడి శ్రీవేంకటేశుఁ డొనగూడి నన్ను నంటె
ఇమ్ముల నిది చెప్పుమనె(నిఁయె)మ్మెలు సేసేవు ॥ కానీ ॥ 531

సామంతం

ఎంతటుఁ జాలవు నీవిటువంటి సుద్దులు
పంతము గొనేవి నీవనుతే కావా ॥ పల్లవి ॥

తలపోఁతలో నుండి తమి రేఁచే వెల్లాను
మలసి నీవాడిన మాటలే కావా
కలలోపలను వచ్చి కరఁగించే వెల్లాను
నలువంక నీ సెలవి నవ్వులే కావా ॥ ఎంత ॥

గుట్టుతోడ మనసులో గుబ్బతిలే వెల్లాను
చిట్టకపు కొనగోరి సేఁతలే కావా
గట్టిగా నామర్మములు కరఁగించేటి వెల్లాను
జెట్టుగా నీవు మన్నించే ప్రియములే కావా ॥ ఎంత ॥

పక్కన నాకాఁగిటిలో భ్రమయించే వెల్లాను
గక్కనఁ గూడిన సంభోగములే కావా
మక్కువ శ్రీవేంకటేశ మరచిన వెల్లాను
చిక్కసి నీమేని మీఁది సింగారాలే కావా ॥ ఎంత ॥ 582

600-వ రేకు మనోహ.

అందుకనేఁ గాక నేను అడుగుకోనోవనా
యెందరికై నాఁ దాను ఇచ్చకములాడునే ॥ పల్లవి ॥

ఆవేళ కక్కూర్తిమాట లాడుఁగాని వేరొకతె
కైవశము సేసుకొంటేఁ గానిమ్మనునే
చేవట్టి నేఁదీసితే చిత్తగించి వచ్చీఁ గాని
వావి యెవ్వతె చెప్పినా వలపులు చల్లునే ॥ అందు ॥

వొద్దనున్న అంతవడి వొడఁబడి వుండుఁ గాని
బుద్ది యెవ్వతె చెప్పినా నపుడే వినునే
తిద్దుకొని బాసగొంటే దిష్టముగా నిచ్చుఁగాని
బద్దు లెవ్వతాడించినాఁ బలుమారు నాడునే ॥ అందు ॥

సరసములాడితేను చనవిచ్చుఁ గాని వేరే
తరుణి కాఁగిలించితే దక్కివుండునే
యిరవై శ్రీవేంకటేశుఁడిటు తానే నన్నుఁగూడె
యెరవుల వారినెల్లా నెనసీ నెనయఁడే ॥ అందు ॥ 583

బౌళి

కాదు గూడదంటమా కమ్మటి నీతో నేము
పోదిసేసి నీకు నీవే పొదిగేవు గాక ॥ పల్లవి ॥

పంతమాడేమా నీతో బలుములు చూపేమా
వింతవారమా నేము వేగినంతాను
యెంతేసి వేడుకొనేవు ఇక్కువలేలంటేవు
కాంతల నేలంపేవు కమ్మటి మాయింటికి ॥ కాదు ॥

యేడనుంటి వంటిమా యెగ్గులు వట్టితివా
వీడె మియ్యకుండితిమా వేగినంతాను
వోడకేల కొసరేవు వొడివట్టేల తీసేవు
ఆడకే లేకలువా (వ్రా?)సి అంపేవేల ఇంటికి ॥ కాదు ॥

సేవ సేయకుండితిమా శ్రీవేంకటేశ్వర నీకు
వేవేలు రతులందమా వేగినంతాను
పూవుల నేల వేసేవు పొంచి యేల నవ్వించేవు
ఆవటించి వచ్చేవు నీవప్పటి మాయింటికి ॥ కాదు ॥ 534

ఆరిభి

తొల్లే నేమెరుఁగుదుము తొడిఁబడ నీసుద్దులు
కల్లగాదు నిన్నప్పటి గరిసించ నేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

యేతున నీవాడే మాటలిన్నియునుఁ జెల్లివచ్చె
యీతల మాకోపమిఁక నెందుకెక్కును
జాతితో నీ నవ్వేనవ్వు సరివచ్చె మామీఁదను
నీతి చెప్పి పెనఁగఁగ నీతోనేల ఇఁకను ॥ తొల్లే ॥

పట్టిన నీచలములు పంతములకెల్లా నెక్కె
ఇట్టే నేవేఁడుకొనిన నేడకెక్కును
రట్టుసేసే నీవుద్దండా లిట్టే ఇంతటా నిండె
నెట్టుకొని బాసదుగ నీతోనేల ఇకఁను ॥ తొల్లే ॥

కందువ నీకూటమి కాఁగిటికి గురుతాయ
యిందరుఁ జెప్పే బుద్దులేడకెక్కును
సందిట శ్రీవేంకటేశ చనవిచ్చి కూడితివి
నిందలు వేయును నాడ నీతోనేల ఇఁకను ॥ తొల్లే ॥ 535

* పూరిభి

వెగ్గళించఁ జూచితేను వేసటలౌను-అందు
వెగ్గళమైతే వలపు వెల్లివిరిసీని ॥ పల్లవి ॥

సగము మాటాడవే వోసతి నీవాతనిచేత
సగము దెలుసుకొనేజాడ యెట్టిదో
తగులు గొంత చూపవే తరవాత నాతనికిఁ
దగులు గలిగితేను తమకించీ నిపుడు ॥ వెగ్గ ॥

మొదలఁ గొంత నవ్వవే మోహానకు నీకతఁడు
మొదలుఁ దుదాఁ గలితే ముంచి నవ్వీని
యెదురు చూడవే మొక మెదురుకట్లఁ దాను
యెదురు చూచీ రతికి నితవు గలితేను ॥ వెగ్గ ॥

చేయి చాఁచవే నీవు శ్రీవేంకటేశుఁడు రెండో
చేయివట్టి తీసి నీసిగ్గు వాపీని
యీయెడనుండి కూడితి విన్నిటా నీమాట విని
యీయెడనే ఆతఁడు నిన్నిదివో మన్నించె ॥ వెగ్గ ॥ 5౹౮

నాగగాంధారి

ఎంత మన్నించెనే నన్ను నితఁడు నేఁడు
వింతలు లోకానకెల్లా వెగ్గళములే ॥ పల్లవి ॥

యేకతానఁ దాఁ బెట్టిన వెటువంటివో ఆసలు
వాకుచ్చేనంటే నావసము గాదే
చేకొని యప్పుడు నాకుఁ జెప్పినట్టి ప్రియములు
దాకొని రట్టు సేయఁగఁ దగవు గాదే ॥ ఎంత ॥

తానే మాయింటికి వచ్చి తగనిచ్చిన యీవులు
పానిపట్టి యెక్కడాఁ జూపఁగరానివే
సానాపిషములు యెంతో నవ్వినట్టి నవ్వులు
తానకమై మతిలోన దాఁచ వలెనే ॥ ఎంత ॥

* ఈ సంకీర్తన భావము స్పష్టముగా లేదు.

యిప్పుడే (శ్రీ)వేంకటేశుఁ డెనసిన కూటములు
చిప్పిలి నా మైనుండఁగ సిగ్గులయ్యీనే
ముప్పిరి నామీఁద నిట్టే ముంచినట్టి మోహములు
వొప్పుగా నాజవ్వనాన కుంకువాయనే ॥ ఎంత ॥ 537

సామంతం

మగవారయినవారు మగరీతినుంట గాక
పగటులు మించి వలపథాలకు వత్తురా ॥ పల్లవి ॥

ఆపే నేసూ వాదించఁగా నడ్డాలు వచ్చేవు నీవు
కాపాడే నీపొందులిందు గాన వచ్చేనా
చేపట్టినవాఁడ నంటూ సిగ్గులు విడిచి నీవు
యీ పనులకు వత్తురా యిందరు నవ్వేరు ॥ మగ ॥

తగవు లిద్దరమును తమితోఁ దేరుచుకోఁగా
తెగి మాట వొరగులు దిద్దవచ్చేవు
మిగులా మోహింతునంటా మేరలు మీరి నీవు
అగడుకు లోనౌదురా అందరు నవ్వేరు ॥ మగ ॥

సపతులము మాలోన సమ్మతించొక్కటి గాఁగ
కపటా నడుమ మమ్ముఁ గాఁగిలించేవు
నవిలి (శ్రీ)వేంకటేశ తత్తరించి కూడితివి
యివల నీసుద్దులకు నిందరు నవ్వేరు ॥ మగ ॥ 538

౧-వ అనుబంధము

(సందిగ్ధపదసమీక్ష)

[పదునెనిమిదవ సంపుటమున సంపాదకులు కొన్ని సందిగ్ధశబ్దములకు అర్థము సూచించినారు. మరి కొన్నిటికి అర్థము సందర్భానుసారముగ చెప్పవలయునని వ్రాసిరి. తాళ్ళపాకవాఙ్మయములోని అపూర్వపదరాశి గొప్పది. ప్రత్యేకముగ ఈ పని విపులముగ సాగవలసియున్నది. ఆ పనికుపక్రమముగ ఈ పంతొమ్మిదవ సంపుటములోని అపూర్వపదములలో కొన్నిటికి మాయెరుకకువచ్చిన యర్థములను ఇందు సూచించుచున్నాము.]

1. అందగారి మాటలు:-(82 పాట)

'అందగాఁడు' అనుటకు కన్నడమున 'అందగార' అని రూపము. ఇది దాని - రూపవిభక్తికము కాగలదు. తెలుగువారికి కర్ణాటకసామ్రాజ్యముతోడి పొత్తు గలిగిన ఫలముగ వచ్చిన అనేక శబ్దములలో ఇది యొకటి

2. అప్పణ: (202)

ఆజ్ఞ అని యర్థము. కన్నడము 'అప్పణె'. అర్పణ శబ్దభవము. 'ఆజ్ఞాపన' శబ్దభవమని కిట్టెల్.

3. ఆసోదము: (18)

ఇది 'ఆస్వాద' శబ్దభవమని పండితులొక్కరు సూచించిరి. 'ఆమోద్య'భవమా? అని మేమనుకొనుచుంటిమి. "రమణీయత" అర్థము కావచ్చును

4. ఈటు:-(37)

ఇంత అని కన్నడమందర్థము. (1) స్వార్థము, (2) శాన్యము అని శ. ర. ఇచ్చిన అర్థము ఇక్కడ అతుకదు. 'ఈడు' అను తమిళశబ్దమునకు గౌరవము. తృప్తి. బహుమానము-మొదలగు అనేకార్థములు గలవు.

5. ఉంగిటిగా:- (116)

ఉంగిడి=పశురోగము (నామ) అని శ. ర. ఇక్కడ దాని గౌణార్థముగ బాధ, తొందర - అనవచ్చును.

6. ఉంచాన:- (207)

'ఉచ్చ' శబ్దమునకు ఉంచ' అను కన్నడరూపమును కిట్టల్ ఇచ్చినాడు. దీని తెలుగురూపము ఉంచము; ఉంచమున - ఉంచాన, కావచ్చును. హిందీలోని 'ఊంచ్' కూడ నిదే కావచ్చును. పెద్దగా అని అర్థము. 492 పాటలోని 'ఉంచవు' కూడ ఉంచ + అవు కావచ్చును.

7. ఎకగొల్లకత్తె:-(494)

సందు చూచి కొల్లగొను నాడుది.

8. ఎచ్చరవయ్యా:-(37)

ఎచ్చరు' అని సూ. ని. మేలుకొను అని యర్థము. 'ఎశ్చరు' ఎచ్చరు' అని కన్నడ రూపములు. అరమొక్కే.

9 ఎద్దు:- (495)

ఎద్దె. కన్నడమున 'హెద్ద' 'ఎద్ద' అని రూపములు గలవు. బుద్ధిహీనుడు, మోసగాడు - అని అర్థములు.

10. ఎదుగా :- (48)

ఎక్కువగా అను నర్థమున, రాయలసీమ సామాన్య వ్యవహారి ములో 'ఎవగా' అను పదము కలదు. 'ఎసగు' ధాతువు రూపమే కావచ్చును.

11. ఏలాటాలు:- (206)

పరిహాసము అని సూ. ని. 'హేలా' శబ్దభవము ఏల కావచ్చును.

12. ఒలపేయు:-(28)

'వలపేయు' శబ్దముయొక్క వ్యవహారరూపము కావచ్చును. లోబరచుకొను, ఆకర్షించు - అని తాత్పర్యము.

13. కప్రపుఁబడివారము:- (112)

నాయకుఁడిచ్చు కర్పూరమునకు పాలివారు. నాయకుఁడు ఒప్పంద మునకై నాయికకు కర్పూరమిచ్చుట శః వాఙ్మయమున పలు చోట్ల గలదు.

14. కాకరి:- (98)

కాఁక గలది అని అర్థము కావచ్చు . కాని అరసున్న ఇందు లేదు. కాకు చేయునది అనియైనను చెప్పనగును.

15. కిచ్చు:- (66)

'చిచ్చు'నకు కన్నడరూపము 'కిచ్చు

16. కోఁడి కోఁడి చూపులు:- (128)

కొనచూపులు. 'కోటి' శబ్దభవమో 'కొంది'కి రూపాంతరమో కాగలదు.

17. కోలుముందుగా:- (207)

ముందుపడి పుచ్చుకొనుట అనునర్థము కావచ్చును. అహమహ మిక.

18. గజరు:- (410)

'గదురు'నకు రూపాంతరముకావచ్చును. దుర్గంధమని యర్థము. 'గజరుఁగొంత' ఱనగా చెంచు, గొల్ల-మొదలగు జాతుల స్త్రీలు కాగలదు.

19. గరివదు:- (211)

గరవదు=గడ్డకట్టు అని సూ. వి. ఇక్కడ 'గరివదు'నకు గూడ దాని గౌణార్థమైన శుష్కమగు - అనుట నగును.

20. గరిసించు:- (417)

'గర్హించు' శబ్దభవము కావచ్చును. 'కరిసించు' అని గ్రహించి సూ. ని. 'ఘృష' ధాతుభవము - ఎదిరించు అను నర్థమిచ్చినది.

21. గుమితము:- (187)

'గుంభిత' శబ్దభవము కావచ్చును. కన్నడము 'గుమిత'. రహస్యవార్త, ఆపుతోట (వదంతి) అని అర్థము.

22. చమిరాండ్రులు:- (19)

చతురముగ మాటలాడు స్త్రీలు. వగలాండ్రి, కులుకులాండ్రి వలె. ఏకవచనాంతముపైన 'ఆండ్రి' వచ్చుట విశేషము.

23. చలిమి - చలిమె:- (40)

'చెలిమి' శబ్దమే ఇందు చలిమె అని వాడబడి యుండును.

24. చెలప చెమటలు:- (110)

'చెలమ' శబ్దముయొక్క సామాసిక విశేషణరూపము 'చెలప' అగునేమో.

25. జంగిలి:- (155)

పశుసమూహమని సూ. ని. సమూహసామాన్యమని కన్నడము.

26. జరయు;- (21)

నిందించు అని అర్థము. ఈ యర్థమునందే 'జరె' 'జడె' అని కన్నడధాతువు.

27. జాముటి :- (53)

జాము శబ్దముయొక్క అపూర్వమైన ఔపవిభక్తిక రూపము. "యామమాత్రం సహస్వ" అను కాళిదాసువాక్యమిందు స్మరణీయము.

28. తడిసూసు:- (363)

తడియార్పు గుడ్డలు? పరమయోగివిలాసములో "తపుజీరె జిలుగాపు(దడిసుడులిచ్చి" (358 పుట) అను చిన్నన్నప్రయోగ మిదియే కాగలదు. తడి + సుడు అని, ఎండింపజేయు అను సూ. ని. ఇచ్చిన వ్యుత్పత్తి సందిగ్ధము.

29. తాఁకుపడు:- (317)

తాటిచెట్టువలె నిక్కముగ నిల్చు. ప్రమాన్పడు వంటిది.

30. దిచ్చరి:- (18)

దిక్చరి - ద్రిమ్మరి అని అర్థము.

31. దోమటి:- (25)

దోమట్లు అని కూడ (124) లో బహువచనరూపము గలదు. అన్నము అని సూ. ని. శ.ర. లిచ్చిన అర్థము ఇక్కడ పొసగదు. 'దోమటి దొరుకు' అను ప్రయోగము శబ్దపల్లవమువలె పలు చోట్ల నిందు గానవచ్చుచున్నది.

32. దూఱై:- (136)

దూఱు + ఐ దూఱమై. 'దూఱ' మనుశబ్దము కన్నడమున 'దూరు'గా కలదు.

33. నాఁగువాపే పొంటులు:- (529)

నాఁగు=ధాన్యపువడ్డి. 'నాము, నావు' కూడ వ్యవహారమున గలవు. వడ్డి వాలు, పెరుగు - అని యర్థము.

34. నాఁటకీఁడు:- (501)

నాటకమాడువాడు, 'నాఁటక'ములో అరసున్న పొరపాటేమో!

35. పాలార్చు:- (112)

పాలు+ఆఱుచు = పాలార్చు, నశింపజేయు అను నర్థము స్పష్టమే. కానీ ఆయర్థమిచ్చట సరిపడదు. పాలు + ఆఱించు= పాలార్చు. తనపాలిదిగా చేయు అను అర్థము సరిపడును. దీనికి 475, 498 కూడ చూచునది.

36. పుక్కటి:- (33)

పుక్కటి, పుక్కటె, పుగసటి - అని కన్నడ రూపములు. తేరకు, వ్యర్థముగా అని అర్థము దీని రూపాంతరములు

పుగసాటి, పూసాటి - మొదలగు అనేకములు గలవు. 'పుక్కిటి పురాణము'లోని తొలిపద మిదియే కావచ్చును. అసందర్భమైన ప్రసంగమని యర్థము.

37. 'పేరడి:- (207)

పెద్ద అడుగు, పక్కప అని యర్థము.

38. పొట్టుబొపగ:- (109)

పట్టపగలు వంటిది. మిక్కిలి సమీపమని యర్థము. అరసున్న చింత్యము.

39. మాట - మాట:-

ఇట్లు రెండురూపములును బహుళముగా గలవు. మాట యందు అరసున్న ఒకానొక కాలమందున్నట్లున్నది. సబిందుక - నిర్బిందుక ప్రాస సాంకర్యమునకు ఉదాహరణముగ అనంతుడు తన 'ఛందోదర్పణము'న ఈక్రింది లక్ష్యము లిచ్చినాడు.

"వీపు మూపులు మటి తలమోపులయ్యె
మాటలేటికి మేటి తాబేటి కనఁగ" (1-52.)

ఇట్లే కొన్నియెడల 'మాటి మాటికి' అని కూడ సబిందుకముగ రేకులలో గలదు.

40. మానాపతులము:- (15)

'మానవతుల' మనుటకు వ్యావహారిక రూపము. నేటికిని కడప మండలములో గలదు.

41. మేకులు:- (18)

మేకు=పెద్దటికము అని కన్నడమున.

42. రాతిట:- (53)

పైచూపిన 'జాముట' వంటిది. రాత్రియందు.

43. రావాడి:- (217)

రావు + ఆడు. 'రాహు' శబ్దభవము రావు. 'రావుగొట్టేముఖము' అని వ్యవహారము. రావాడు = కలుషవదనమును చూపు అని అర్థము కావచ్చును.

44. వలపక్షలు :- (538)

పక్షపాతములు. ఇవి వ్యవహారమున నున్నది. దీనికే 'వలపక్ష' మని గూడ వ్యవహారము.

45. వాఁకపు వలపులు:- (245)

'వాఁక'కు 'వాఁకము' అని రూపము కలదా? అట్లైన ప్రవహించు వలపులు అను నర్థము కావచ్చును.

46. వారకాను:- (204)

వారకము=సమానత్వము. 'ఓరిగె' 'వారిగె' అనునవి కన్నడమున నీ యర్థమునందు గలవు

47. శాలామూలము:- (186)

శాలామాలావాహా=అవకతవకలుగా (Confusedly) అని తమిళ నిఘంటువు.

ఇట్టివే 1. ఈఁదా - హోఁదా (119) 2. దారా - హోనా (111) 3. సాటికి - చేటికి అను జంటపదములు స్పష్టార్థములు కాకున్నవి.

48. సంతపాటు:- (48)

శాంతశబ్ద భవము. నెమ్మది పాటు.

౨-వ అనుబంధము

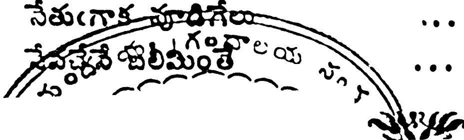
రాగ - సంకీర్తన సంఖ్యా సూచిక

అకారాదిక రాగములు.	సంకీర్తనల సంఖ్య.
అమరసింధు	.... 137, 209, 323, 189.
ఆతిథి	.... 22, 535.
ఆహిరి	.... 2, 12, 21, 24, 31, 42, 56, 64, 75, 96, 99, 116, 151, 200, 240, 248, 264, 272, 281, 301, 314, 338, 367, 377, 389, 400, 401, 404, 419, 457, 465, 474, 486, 505, 510.
ఆహిరినాట	.... 496.
కన్నడగౌళ	.... 108, 180, 212, 355, 418, 485, 518.
కాంబోది	.... 19, 57, 67, 97, 111, 116, 183, 206, 213, 237, 251, 312, 359, 392, 433, 435, 464, 482.
కుంతలవరాళి	.... 375, 473.
కురంజి	.... 49, 125, 203, 315, 395, 421.
కేదారగౌళ	.... 11, 83, 136, 280, 428, 470, 514.
కొండమలహరి	.... 225, 410, 459, 527.
గంభీరనాట	.... 421.
గుండక్రియ	.... 276.
గుజ్జరి	.... 297.

౩ వ అనుబంధము

* * *

సంకీర్తనల అకారాది సూచిక

T.T.D. Religious Series No - 545

Price Rs. 25-00

Printed & Published by Shri M.K.R. Vinayak, I.A.S., Executive Officer,
Tirumala Tirupathi Devasthanams and Printed at Triveni Offset Printers,
Machilipatnam. Ph: 23888